

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ ΚΑΙ Η
ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ»**

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2002

*Στους γονείς μου οφείλω το "ζην"
και στους δασκάλους μου το "ευ ζην"*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΓΕΝΕΣΗ-ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΝΕΡΩΝ

- 1.1 Η Γένεση των Μεταλλικών Νερών.....4
 1.2 Η Θεραπευτική δράση των Μεταλλικών Νερών.....5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΠΟ ΤΑ ΒΑΛΑΝΕΙΑ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΙΑΜΑΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

- 2.1 Γενικά.....6
 2.2 Τα πρώτα μπάνια.....6
 2.3 Η Αρχαία Ελλάδα.....6
 2.4 Ρώμη.....8
 2.5 Βυζάντιο.....8
 2.6 Οθωμανοί.....9
 2.7 Ευρώπη.....9
 2.8 Νεότερη Ελλάδα.....10
 2.9 Η σύγχρονη εξέλιξη του τουρισμού.....11
 2.10 Οι Λουτροπόλεις στο εξωτερικό.....13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΤΑ ΙΑΜΑΤΙΚΑ ΛΟΥΤΡΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

- 3.1 Γενικά.....15
 3.2 Κατηγορίες ιαματικών πηγών.....16
 3.3 Είδη λουτρών.....17
 3.4 Νομοθετικό πλαίσιο - Ιδιοκτησιακό καθεστώς.....18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΧΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ

4.1 Γενικά.....	20
4.2 Λουτροθεραπεία.....	20
4.2.1 Θεραπευτικές ενδείξεις της Ιαματικής Λουτροθεραπείας.....	23
4.2.2 Αντενδείξεις Λουτροθεραπείας.....	26
4.3 Ποσιθεραπεία.....	26
4.3.1 Ενδείξεις Ποσιθεραπείας.....	27
4.3.2 Αντενδείξεις Ποσιθεραπείας.....	27
4.4 Εισπνοθεραπεία.....	27
4.4.1 Ενδείξεις εισπνοθεραπείας.....	28
4.4.2 Αντενδείξεις Εισπνοθεραπείας.....	29
4.5 Συμπεράσματα.....	29

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ

5.1 Γενικά.....	31
5.2 Εποπτεία.....	31
5.3 Προετοιμασία-Εξοπλισμός-Αρτιότητα Υδροθεραπευτηρίων.....	32
5.3.1 Επιθεώρηση-Άδεια λειτουργίας.....	32
5.3.2 Λειτουργία υδροθεραπευτηρίων.....	33
5.3.3 Ιατροί.....	33
5.3.4 Ιατροεία.....	34
5.3.5 Προσωπικό υδροθεραπείας.....	34
5.3.6 Επιλογή – εκπαίδευση – πρόσληψη προσωπικού.....	34
5.3.7 Διευθυντής υδροθεραπευτηρίου.....	34
5.3.8 Προϊστάμενος λουτρονόμων.....	35
5.3.9 Υπόλοιπο προσωπικό.....	35
5.3.10 Άδεια υδροθεραπείας-Ιατρική εξέταση-Καταχώρηση.....	35
5.3.11 Εισιτήρια.....	36
5.3.12 Λούσεις.....	36
5.3.13 Βεβαίωση υδροθεραπείας	36
5.3.14 Ιδιοκτήτες Ιαματικών Πηγών	37
5.4 Ιαματικές Πηγές Τοπικής Σημασίας.....	37
5.5 Κτιριακές προδιαγραφές.....	37
5.6 Η χρηματοδότηση της υποδομής των ιαματικών λουτρών.....	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ

6.1 Γενικά.....	40
6.2 Ιαματικές Πηγές Τουριστικής Σημασίας.....	40
6.2.1 Μη λειτουργούσες Ιαματικές Πηγές Τουριστικής Σημασίας.....	52
6.3 Ιαματικές Πηγές Τοπικής Σημασίας.....	52
6.3.1 Μη λειτουργούσες Ιαματικές Πηγές Τοπικής Σημασίας.....	70
6.4 Κατανομή κίνησης Ιαματικών Πηγών Τουριστικής Σημασίας.....	72
6.4.1 Συνολική κίνηση ατόμων και λούσεων.....	72
6.4.2 Συνολική κίνηση ανά περιφέρεια.....	73
6.4.3 Ετήσιος μέσος όρος λούσεων.....	74
6.4.4 Ετήσιος μέσος όρος ατόμων.....	74
6.4.5 Κίνηση των σημαντικότερων πηγών.....	75
6.4.6 Ρυθμός μεταβολής.....	76
6.5 Κατανομή κίνησης Ιαματικών Πηγών Τοπικής Σημασίας.....	77
6.5.1 Συνολική κίνηση ατόμων και λούσεων Σημασίας.....	77
6.5.2 Συνολική κίνηση ανά περιφέρεια.....	78
6.5.3 Κίνηση των σημαντικότερων πηγών.....	79
6.6 Σύνολο ατόμων Τοπικής και Τουριστικής Σημασίας.....	79
6.6.1 Σύνολο λούσεων Τοπικής και Τουριστικής Σημασίας.....	80
6.7 Συμπεράσματα.....	80

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΚΟΣΤΟΣ ΛΟΥΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

7.1 Ταμεία που καλύπτουν την λουτροθεραπεία.....	82
7.2 Κόστος κάλυψης από το ΙΚΑ.....	83
7.2.1 Παροχή λουτροθεραπείας.....	83
7.2.2 Πρόγραμμα θεραπευτικού Τουρισμού.....	86
7.3 Δαπάνη επιδόματος λουτροθεραπείας.....	88
7.3.1 Δαπάνη επιδόματος Θεραπευτικού Τουρισμού.....	90
7.4 Συνολική δαπάνη ΙΚΑ.....	91
7.4.1 Συνολικός αριθμός ασφαλισμένων.....	92
7.5 Συμπεράσματα.....	92

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ

8.1 Γενικά.....	94
8.2 Συνεισφορά των ιαματικών λουτρών	94
ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	98
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	100
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	101
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	104
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.....	154

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Κατανιώ όσους γοητεύονται από τα νερά. Από τις πηγές. Τις ιαματικές, τις πανάρχαιες, τις ζωοδόχες. Οι πηγές αυτές εμπεριέχουν τα συστατικά των θαυμάτων προσφέροντας αιώνες τώρα την ίαση, την ελπίδα, το αισθησιακό άγγιγμά τους στα κουρασμένα σώματα των ασθενών, των προσφερόμενων εραστών της φύσης ή των μοναχικών οδοιπόρων.

Τα άλατα, τα μεταλλικά στοιχεία και τα ιχνοστοιχεία που περιέχουν, τους δίνουν μοναδικές ιδιότητες για το σώμα αλλά και για τον ψυχισμό, γνωστές από την αρχαιότητα, σε όλους τους πολιτισμούς.

Τα γνωστά λουτρά είναι κατά τόπους διαφορετικά και ενδείκνυνται για διάφορες παθήσεις. Άλλοτε είναι ζεστά, άλλοτε κρύα και άλλοτε με λάσπη. Τα νερά των ιαματικών λουτρών επευφημούνται από τους φανατικούς, αλλά και λιγότερο φανατικούς θαυμαστές τους. Από εκείνους που θέλουν να βρουν την υγεία τους και λένε πως τη βρίσκουν. Τη βρίσκουν στα Μέθανα, στην Αιδηψό, στην Υπάτη, στη Νέα Απολλωνία.

Η φιλοσοφία όλων αυτών των λουτροπόλεων είναι: “ο μόνος τρόπος να αποκτήσεις μια όμορφη ζωή είναι να μάθεις να αναπαύεις το νου και το σώμα”.

Τα ιαματικά λουτρά έχουν μέλλον. Το μέλλον αυτό θα πρέπει να το αναζητήσουμε στη χώρα μας στις δεκάδες θερμές πηγές της, ιχνηλατώντας την πορεία του πολιτισμού χιλιετηρίδων και χρησιμοποιώντας τα μέσα της σύγχρονης επιστήμης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ελλάδα είναι μια πλούσια χώρα σε ιαματικά λουτρά. Ιαματικές πηγές αναβλύζουν από διαφορετικά γεωγραφικά σημεία. Τα νερά των λουτρών έχουν ποικίλη φυσικοχημική σύσταση και ενδείκνυνται για την εφαρμογή στη σύγχρονη υδροθεραπεία.

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται ένα θέμα που αφορά τη λειτουργία των ιαματικών λουτρών και τη συνεισφορά τους στη δημόσια υγεία.

Σκοπός και στόχος αυτής της πτυχιακής εργασίας είναι να παρουσιάσει τα ιαματικά λουτρά της Ελλάδας, να καταγράψει την κατανομή της κίνησής τους, να παρουσιάσει τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν, να αναδείξει τη συνεισφορά τους στη δημόσια υγεία και να συμβάλλει στην εξαγωγή συμπερασμάτων.

Στο σημείο αυτό θα ήταν χρήσιμο να δοθούν μερικοί ορισμοί που αποσαφηνίζουν έννοιες της εργασίας.

Τα νερά των φυσικών ή ιαματικών πηγών είναι μεταλλικά νερά, που πηγάζουν μέσα από πετρώματα και βράχους και βγαίνουν από τα έγκατα της γης. Είναι νερά, που περιέχουν διαλυμένα μεταλλικά συστατικά όπως νάτριο, κάλιο, ασβέστιο, μαγνήσιο, ράδιο, σίδηρο, ιώδιο, φώσφορο και θείο ή αέρια όπως, διοξείδιο του άνθρακα, υδροθείο, άζωτο, οξυγόνο και υδρογόνο.

Τα νερά αυτά έχουν διάφορο βαθμό οξύτητας και είναι όξινα ή αλκαλικά ή ουδέτερα. Μία πηγή μπορεί να είναι θειούχος αλκαλική ή χλωρονατριούχος ή οξυπηγή ή ραδιούχος. Αυτό σημαίνει ότι στην πηγή αυτή υπερσχύει ένα συστατικό περισσότερο από τ' άλλα.

Ιαματικές πηγές χαρακτηρίζονται οι φυσικές αναβλύσεις θερμών, υπόθερμων ή ψυχρών νερών, τα οποία περιέχουν συστατικά κατάλληλα για την ίαση διαφόρων παθήσεων του οργανισμού.

Τα Ιαματικά λουτρά είναι ένα σύνολο οργανωμένων και αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων με κυρίαρχο στοιχείο τη χρήση των ιαματικών νερών.

Το Υδροθεραπευτήριο, έχει την ίδια έννοια με το ιαματικό λουτρό, είναι δηλαδή όλες εκείνες οι εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούν το ιαματικό νερό προς ίαση των ασθενών.

Η εργασία αποτελείται από 8 κεφάλαια.

Στο 1^ο κεφάλαιο γίνεται μια σύντομη αναφορά στα μεταλλικά νερά, στη γέννηση και στη προέλευσή τους.

Στο 2^ο κεφάλαιο παρουσιάζεται η ιστορική εξέλιξη των λουτρών από τα βαλανεία ως στα σύγχρονα κέντρα θεραπευτικού τουρισμού που λειτουργούν σε όλο τον κόσμο.

Στο 3^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα ιαματικά λουτρά της Ελλάδας, τα χαρακτηριστικά τους, το νομοθετικό-ιδιοκτησιακό καθεστώς των

ιαματικών πηγών και η διάκριση που γίνεται ανάμεσα στις πηγές Τοπικής και Τουριστικής Σημασίας.

Στο 4^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιηθεί το ιαματικό νερό και αναλύονται οι ενδείξεις και αντενδείξεις της λουτροθεραπείας, ποσιθεραπείας και εισπνοθεραπείας.

Στο 5^ο κεφάλαιο αναφέρεται η λειτουργία των ιαματικών λουτρών. Γίνεται ανάλυση του προσωπικού των ιαματικών λουτρών και των προσόντων που πρέπει να διαθέτει, των κτιριακών προδιαγραφών που πρέπει να υπάρχουν σ' ένα υδροθεραπευτήριο και της χρηματοδότησης των ιαματικών πηγών.

Στο 6^ο Κεφάλαιο παρουσιάζονται όλες εκείνες οι πηγές Τοπικής και Τουριστικής Σημασίας στην Ελλάδα που έχουν εγκαταστάσεις και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για λουτρά. Επίσης γίνεται παρουσίαση της κατανομής της κίνησης των σημαντικότερων λουτροπόλεων.

Στο 7^ο Κεφάλαιο παρουσιάζονται όλα τα ταμεία που καλύπτουν το κόστος της λουτροθεραπείας και αναλύεται το Ι.Κ.Α. (Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων) με τα επιδόματα που προσφέρει στους λουόμενους.

Στο 8^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται ορισμένα στοιχεία σχετικά με τη συνεισφορά των Ιαματικών Λουτρών στη Δημόσια Υγεία.

Η μεθοδολογία και τα κριτήρια που ακολουθήθηκαν για την ολοκλήρωση της εργασίας, την εγκυρότητα και την αξιοπιστία της έρευνας αναλύονται παρακάτω.

Η συλλογή, ανάλυση, ερμηνεία δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το κριτήριο της αντικειμενικότητας, δηλαδή δεν επηρεάστηκαν από προσωπικές πεποιθήσεις ή προκαταλήψεις αφού παραμερίστηκαν οποιεσδήποτε προσωπικές απόψεις. Με κριτήριο τη μεθοδικότητα και συστηματικότητα αποφεύχθηκαν ανακρίβειες, ασαφείς πληροφορίες και άσκοπες επαναλήψεις. Η έρευνα είναι επαναλήψιμη και επιτρέπει σε άλλον ερευνητή που αμφιβάλλει να την επαναλάβει για να επιβεβαιώσει ή να αναιρέσει τα αποτελέσματα. Ειδικότερα οι μέθοδοι ήταν:

☑ Αναζήτηση βιβλιογραφίας αρχικά στη βιβλιοθήκη του Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας και στην Δημοτική βιβλιοθήκη Καλαμάτας και στη συνέχεια στις ακόλουθες βιβλιοθήκες της Αθήνας: Εθνική Βιβλιοθήκη, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Σχολή Δημόσιας Υγείας, Ανώτατη Σχολή Οικονομικών Επιστημών, Διοίκηση Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας (Τ.Ε.Ι. Αθήνας), Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, στη βιβλιοθήκη της Βουλής. Επίσης βιβλιογραφικό υλικό αναζητήθηκε από ξένα περιοδικά, από την εγκυκλοπαίδεια Υγεία, από βιβλιοπωλεία και κυρίως από άρθρα επιστημών στο διαδύκτιο. Η βιβλιογραφία για τα ιαματικά λουτρά και γενικότερα για τις ιαματικές πηγές κρίνεται πολύ περιορισμένη.

☑ Συλλογή στοιχείων από το τμήμα ιαματικών πηγών του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.) και από το αντίστοιχο τμήμα στα Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα (Ε.Τ.Α.).

☑ Άτυπες συζητήσεις και συνεντεύξεις με υπευθύνους του Ε.Ο.Τ., της Ε.Τ.Α., και με καθηγητές-γιατρούς της Σχολής Δημόσιας Υγείας.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι η εκπόνηση της εργασίας ήταν μια δύσκολη, επίπονη και μοναχική προσπάθεια για την οποία απαιτήθηκε καθημερινή ενασχόληση για αρκετό χρονικό διάστημα. Παρόλες τις δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν κυρίως στην έλλειψη βιβλιογραφίας κατεβλήθησαν σύντομες προσπάθειες για να παρουσιασθεί μια χρήσιμη και πολύπλευρα ενημερωμένη εργασία και μία όσο το δυνατόν πληρέστερη εικόνα των ιαματικών λουτρών της Ελλάδας. Η παρούσα εργασία θα μπορούσε να αποτελέσει βάση για επόμενες εργασίες, επειδή διαπραγματεύεται ένα θέμα το οποίο δεν έχει ξαναγίνει αντικείμενο μελέτης και έρευνας από το τμήμα της Σχολής, γεγονός το οποίο θα αποτελούσε δικαίωση των προσπαθειών που καταβλήθηκαν για την περάτωσή της.

Για την ολοκλήρωση αυτής της έρευνας πολύτιμη ήταν η αμέριστη βοήθεια και συνεργασία του κ Δημόπουλου Ιωάννη τον οποίο και ευχαριστώ θερμά. Θα ήθελα ακόμη να ευχαριστήσω τους υπεύθυνους του τμήματος ιαματικών πηγών τόσο στον Ε.Ο.Τ. όσο και στην Ε.Τ.Α. και τέλος τους υπεύθυνους της Σχολής Δημόσιας Υγείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΓΕΝΕΣΗ-ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΝΕΡΩΝ

1.1 Η γένεση των μεταλλικών νερών

Πολυάριθμες είναι οι απόψεις για τη γένεση των μεταλλικών νερών αλλά όλες αυτές μπορούν να συνοψιστούν σε τρεις θεωρίες:

1. εξωγενή
2. ενδογενή
3. μικτή

Σύμφωνα με την εξωγενή θεωρία τα νερά της βροχόπτωσης καθώς διασχίζουν το υπέδαφος εμπλουτίζονται με διαλυμένα άλατα από τα πετρώματα. Με την ενδογενή θεωρία η προέλευση του μεταλλικού νερού οφείλεται στην εκπομπή αερίων και ατμών εκ μέρους ηφαιστειών. Πιο αληθοφανής είναι η μικτή θεωρία που συνδυάζει τους δυο προηγούμενους παράγοντες. Σύμφωνα με τη χημική σύνθεση τους, τα μεταλλικά νερά υποδιαιρούνται σε αρσενικούχα, αρσενικούχο - σιδηρούχα, διττανθρακικό - αλκαλικά, διττανθρακικό - θειούχο - αλκαλικά, αλκαλικό - γαιώδη, θειούχα, χλωριονατριούχα, σοδούχα με χλωριούχο νάτριο και ιώδιο, ανθρακικά και ραδιενεργά νερά.¹

Τα ιαματικά νερά αναβλύζουν από πηγές που αναφέρονται ως Ιαματικές Πηγές. Η γένεση των περισσότερων Ιαματικών Πηγών της Ελλάδας οφείλεται είτε σε τεκτονικά ρήγματα, τα οποία προκάλεσαν οι μεγάλες καταβυθίσεις της Αιγίδος, είτε στην έντονη ηφαιστειακή ενέργεια, η οποία συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Στις πηγές που οφείλονται σε τεκτονικά ρήγματα, τα νερά κατεβαίνουν σε μεγάλο βάθος, όπου επικρατούν υψηλές θερμοκρασίες, προσλαμβάνουν διάφορα στοιχεία και η θερμοκρασία τους προσαρμόζεται σε εκείνη του περιβάλλοντος. Η θερμοκρασία αυτή μαζί με τα υπάρχοντα αέρια, δημιουργεί τάση ανόδου του ύδατος δια μέσου των τεκτονικών ρηγμάτων που έχουν σχηματισθεί.

Στις πηγές που βρίσκονται σε περιοχές με υψόμετρο (ορεινές, ημιορεινές), η άνοδος των νερών, τα οποία δεν κατεβαίνουν σε πολύ μεγάλα βάθη, γίνεται δια μέσου ρωγμών που φέρουν τα στρώματα της υπόγειας υδροφορίας.

¹ Βλασσόπουλος Ν., Λουτροθεραπεία-Ποσιθεραπεία και Θεραπευτικές Εφαρμογές,
<http://www.iama.gr/ethno/Therm/vlasopul.html>

1.2 Η θεραπευτική δράση των μεταλλικών νερών

Η θεραπευτική δράση των ιαματικών νερών παρότι δεν έχει διευκρινιστεί σε όλη της την έκταση, μπορεί να αποδοθεί σε διάφορες αιτίες². Κάποιοι ερευνητές αποδίδουν τις θεραπευτικές ιδιότητες των ιαματικών νερών στην παρουσία μεταλλικών αλάτων και στη διάσπασή τους, καθώς επίσης και στην περιεκτικότητά τους σε κολλοειδής ουσίες και σε σπάνια αέρια. Κάποιοι άλλοι τις αποδίδουν στην ακτινοβολία την οποία αντλούν από τα βάθη της γης. Έτσι μπόρκαν και οι βάσεις της ακτινενέργειας ή ραδιενέργειας. Η ακτινενέργεια ή ραδιενέργεια είναι η ιδιότητα των σωμάτων εκείνων τα οποία εκπέμπουν αυτομάτως και συνεχώς ακτινοβολία, δηλ. ακτίνες α, β, γ. Μία πιο σύγχρονη αντίληψη είναι ότι η λουτροθεραπεία περιέχει την έννοια μιας ερεθιστικής θεραπείας σε ορισμένα όργανα όπως το ιώδιο στον θυροειδή αδένα και το θείο στους αρθρικούς χόνδρους.

Το σύνολο όλων αυτών των αντιλήψεων και ερευνών δίνει κάποια απάντηση στην ερώτηση που οφείλεται η θεραπευτική ιδιότητα των ιαματικών λουτρών.

² Βλασσόπουλος Ν., Λουτροθεραπεία-Ποσιθεραπεία και Θεραπευτικές Εφαρμογές,
<http://www.iama.gr/ethno/Therm/vlasopul.html>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΠΟ ΤΑ ΒΑΛΑΝΕΙΑ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΙΑΜΑΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

2.1 Γενικά

Οι ιδιότητες του ιαματικού νερού έχουν γίνει αντικείμενο μελέτης και αναφοράς από παλαιότατων χρόνων. Πολλοί ήταν αυτοί που ασχολήθηκαν με τις θεραπευτικές ιδιότητες του ιαματικού νερού και κυρίως οι αρχαίοι Έλληνες. Τα πρώτα λουτρά προορίζονταν όχι μόνο για θεραπεία αλλά για ανάπαυση και διασκέδαση. Με το πέρασμα των χρόνων δεν σταμάτησαν να χτίζονται λουτροπόλεις και να γίνονται πόλος έλξης όλων των κοινωνικών τάξεων. Έτσι φτάσαμε σήμερα να λειτουργούν σχεδόν σε όλον το κόσμο σύγχρονα κέντρα ιαματικού τουρισμού, που εκτός της θεραπείας προσφέρουν πρόληψη και αναζωογόνηση.

2.2 Τα πρώτα μπάνια

Φαίνεται πως οι Ινδοί ήταν οι πρώτοι που χρησιμοποίησαν το νερό για θεραπευτικούς σκοπούς. Η πόλη Mohenjo-daro θάφτηκε κάτω από τις προσχώσεις του Ινδού ποταμού μεταξύ 4000 και 3000 π.Χ. Ξαναήρθε στην επιφάνεια τον 20^ο μ.Χ αιώνα και το σημαντικό με αυτήν την αρχαία πόλη είναι ότι ανάμεσα στα άλλα κτίρια της ανακαλύφθηκε και ένα δημόσιο υδροθεραπευτήριο.

Οι Πέρσες φαίνεται ότι πήραν τη συνήθεια της λουτροθεραπείας, από τους Ινδούς με τους οποίους είχαν στενές σχέσεις από αρχαιοτάτων χρόνων. Επίσης οι Αιγύπτιοι και οι Εβραίοι εκμεταλλεύτηκαν τις θεραπευτικές ιδιότητες του νερού από πολύ νωρίς.³

2.3 Αρχαία Ελλάδα

Δεν είναι γνωστό αν οι Έλληνες έμαθαν από τους Αιγυπτίους ή τους Πέρσες τις θεραπευτικές ιδιότητες του νερού ή τις ανακάλυψαν μόνοι τους. Αρχαίες λουτρικές εγκαταστάσεις έχουν βρεθεί στην Κνωσό, στη Φαιστό, στην Τίρυνθα, στις Μυκήνες, στο ανάκτορο του Νέστορα στην Πύλο, κάτι που σημαίνει ότι η χρήση των λουτρών ήταν διαδεδομένη προ του Τρωικού πολέμου. Οι Αχαιοί κληροδότησαν την αγάπη τους για τα

³ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιγητικός Οδηγός, 2001. σελ. 15

λουτρά στους Δωριείς. Οι Σπαρτιάτες ήταν φανατικοί των ψυχρών λουτρών και λούονταν καθημερινά στα νερά του Ευρώτα για σκληραγώγηση. Οι Μακεδόνες ήταν θαυμαστές τις σπαρτιάτικης αγωγής. Οι Αθηναίοι δεν είχαν πρόβλημα με το ζεστό ή το κρύο, αλλά με όσους απέφευγαν τα λουτρά. Τους άλουστους, όπως και τους αγράμματους τους θεωρούσαν βάρβαρους. Τα λουτρά ήταν γι' αυτούς ένδειξη πολιτισμού.

Ο ιστορικός Ηρόδοτος⁴ (484-410) είναι ο πρώτος παρατηρητής των ιαματικών νερών που αναφέρει και συνιστά την λουτροθεραπεία να γίνεται σε ορισμένες εποχές του χρόνου και για 21 συνεχείς ημέρες.

Ο Ιπποκράτης⁵ από τη Κω (460-376 π.Χ), που θεωρείται θεμελιωτής της ιατρικής επιστήμης και πατέρας της υδροθεραπείας, ασχολήθηκε πολύ με τα διάφορα φυσικά νερά, που τα διέκρινε σε ελώδη εννοώντας τα νερά που υπάρχουν στα έλη και στις λίμνες, σε όμβρια, που σχηματίζονται από τη βροχή και σε εκείνα που αναβλύζουν από πετρώματα, δηλαδή τα μεταλλικά.

Εικόνα 1: Πήλινες μανιέρες σε αρχαία λουτρά της Ηφαιστείας στη Λήμνο
Πηγή: Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001

Τα λουτρά των αρχαίων Ελλήνων ήταν κυκλικά οικοδομήματα που λέγονταν βαλανεία. Τα λουτρά αυτά φαίνεται ότι δεν διέφεραν πολύ από τα Τούρκικα λουτρά ή χαμάμια. Οι σκεπές τους ήταν θολωτές, έμοιαζαν με βαλανίδι και γι' αυτό ονομάστηκαν βαλανεία. Τα βαλανεία χτίζονταν συνήθως κοντά σε γυμναστήρια και παλαίστρες. Υπήρχαν δημοτικά

⁴ Λουτροπόλεις και Ιαματικά Πηγαί, Αθήνα, 1954

⁵ Σαρακιώτης Α., Ιαματική Λουτροθεραπεία-Ιατρικές Παρατηρήσεις και Εφαρμογές,
<http://www.iama.gr/ethno/Therm/sarakiwt.html>

βαλανεία, που άνηκαν στην πόλη, και ιδιωτικά που τα κατασκεύαζαν ιδιώτες και εισέπρατταν εισιτήριο. Στην Αθήνα τα δημόσια λουτρά αρχικά περιελάμβαναν μόνο μια αίθουσα λούσεων, αλλά αργότερα απέκτησαν αποδυτήρια, χώρους όπου οι λουόμενοι αλείφονταν με έλαια. Τέλος στα βαλανεία υπήρχαν υπηρέτες που έκαναν μασάζ στους λουόμενους και τους άλειφαν με λάδι⁶.

2.4 Ρώμη

Οι Ρωμαίοι ήταν οι κατεξοχήν λάτρεις των λουτρών. Τα θεωρούσαν κοινωνική υποχρέωση και τους άλουστους τους τιμωρούσαν. Κατά την περίοδο των αυτοκρατόρων υπολογίζεται ότι αντιστοιχούσαν 500 λίτρα νερό ημερησίως σε κάθε κάτοικο της Ρώμης, ποσότητα ρεκόρ. Στη Ρώμη ονομαστές ήταν οι θέρμες του Καρακάλα και του Διοκλητιανού. Οι θέρμες του Διοκλητιανού διέθεταν 3.200 μαρμάρινους λουτήρες.

Στις θέρμες υπήρχαν τρία διαμερίσματα λουτρών: ο ψυχρός θάλαμος, ο χλιαρός και ο ζεστός. Στους τοίχους των Ρωμαϊκών λουτρών υπήρχαν παραστάσεις σκηνών θεάτρου και παλαίστρας, απεικονίσεις θεών και θαλάσσιων ζώων.

2.5 Βυζάντιο

Η χριστιανική ηθική έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τις λουτροπόλεις. Ειδικά από τον 7^ο αιώνα και μετά τα λουτρά πολεμήθηκαν ανηλεώς. Ο μεσαιωνικός χριστιανισμός θεωρούσε τη βρωμιά δείγμα πίστης και ευσεβείας. Επειδή όμως η συνήθεια των λουτρών ήταν βαθιά ριζωμένη και σε κάθε πόλη του Βυζαντίου υπήρχαν λουτρά, μη μπορώντας να καταπνίξει το λαϊκό αίσθημα η εκκλησία το πήρε με το μέρος της.

Η επίσκεψη στο λουτρό για τους Βυζαντινούς ήταν μια σημαντική κοσμική εκδήλωση. Ειδικά για τις ανώτερες τάξεις ήταν μια καλή ευκαιρία για να αποδείξουν τα πλούτη τους και την ισχύ τους.

Τα βυζαντινά λουτρά από αρχιτεκτονικής όψεως ήταν αντίγραφα των ρωμαϊκών. Είχαν και αυτά τρία διαμερίσματα και ο χώρος των λούσεων ήταν θολωτός, δεν υπήρχαν παράθυρα και το φως έμπαινε από οπές στον τρούλο.⁷

⁶ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001,σελ. 16

⁷ Ζαχαρόπουλος Κ., ο.π., σελ .18

2.6 Οθωμανοί

Επί Θεοδοσίου Β΄(408-450μ.Χ) στην Κωνσταντινούπολη υπήρχαν οκτώ μεγάλα δημόσια λουτρά και εκατόν πενήντα τρία ιδιωτικά. Το 1525 στην ίδια πόλη υπήρχαν περισσότερα από εκατό δημόσια λουτρά. Σε κάθε πόλη της Μακεδονίας και της Θράκης που κατελάμβαναν οι Οθωμανοί, το πρώτο πράγμα που κατασκεύαζαν ήταν λουτρά.

Τα τουρκικά λουτρά τα λεγόμενα χαμάμια από αρχιτεκτονικής όψεως ήταν ίδια με τα βυζαντινά λουτρά.

2.7 Ευρώπη

Οι Κέλτες λάτρευαν τις θηλυκές θεότητες του νερού που προστάτευαν πηγές και ύδατα. Σώζονται ακόμα σε όλη την Ευρώπη ιερά πηγάδια των Κελτών, που το νερό τους θεωρείται ιαματικό.

Οι Ρωμαίοι μετέφεραν τη μανία τους για τα λουτρά σε όλες τις περιοχές που κατέκτησαν. Στις σημερινές λουτροπόλεις της Ευρώπης υπάρχουν ερείπια των ρωμαϊκών θερμών. Μετά την πτώση της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας οι ρωμαϊκές θέρμες εγκαταλείφθηκαν, γεγονός στο οποίο συντέλεσε η εξάπλωση του χριστιανισμού και οι βαρβαρικές επιδρομές. Ωστόσο η ιαματική τους δύναμη δεν ξεχάστηκε. Έτσι τον 12^ο αιώνα οι λουτροπόλεις της Δύσεως ξαναχτίζονται. Οι μοναχοί, που είχαν πρωτοστατήσει για το κλεισμό τους, τώρα εγκαθίστανται γύρω από ιαματικές πηγές και ιδρύουν μοναστήρια. Ωστόσο σε μερικές πηγές που δεν καταλαμβάνονται από καλογήρους, επανέρχονται οι συνήθειες της ρωμαϊκής εποχής και αναβιώνουν τα μικτά μπάνια. Ο καθολικισμός αναλαμβάνει να εξαλείψει και πάλι την ακολασία και ακολουθεί νέα περίοδος διωγμών και παρακμής, μέχρι τον 15^ο αιώνα.

Η οριστική αλλαγή επέρχεται μεταξύ του 17^{ου} και 18^{ου} αιώνα, οπότε αρχίζουν να ξαναχτίζονται ή να ανακαινίζονται τα διάσπαρτα σε όλη την Ευρώπη ρωμαϊκά λουτρά. Σιγά σιγά μετατρέπονται σε κέντρα παραθερισμού για ανώτερα και ανώτατα κοινωνικά στρώματα. Οι Άγγλοι διορίζουν επιτρόπους στις λουτροπόλεις, που παρακολουθούν την λειτουργία των υδροθεραπευτηρίων. Οι Γάλλοι το 1650 προβαίνουν σε χημική ανάλυση όλων των πηγών της επικράτειάς τους. Οι Γερμανοί, μετά τον Τριακονταετή πόλεμο (1618-1648 μ.Χ), αρχίζουν να χτίζουν υδροθεραπευτήρια με μπανιέρες, καταργώντας τις υπαίθριες δεξαμενές. Το ίδιο συμβαίνει στην Ιταλία, την Αυστρία και την Ελβετία⁸.

⁸ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 23

2.8 Νεώτερη Ελλάδα

Η κυβέρνηση Καποδίστρια επέδειξε ενδιαφέρον για τις πηγές, το δε έτος 1830 ιατροί της επισκέφθηκαν την Κύθνο όπου και μελέτησαν τις πηγές της. Επίσης επί βασιλεία Όθωνα δημιουργήθηκε το υδροθεραπευτήριο στα λουτρά της Κύθνου.

Το 1861 ο νόμος περί «μεταλλείων και ορυκτών» έδωσε κάποια μικρή ώθηση για την αξιοποίηση των πηγών.

Η αρχή στην οργάνωση και στην αξιοποίηση των λουτροπόλεων έγινε στις αρχές του αιώνα μας. Το 1918 έγινε για πρώτη φορά ιδιαίτερη υπηρεσία ιαματικών πηγών στο τότε Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας. Ο νόμος 2188 του 1920 αναγνώρισε και επίσημα ορισμένες μεταλλικές πηγές της Ελλάδας ως ιαματικές. Το 1936 οι ιαματικές πηγές της χώρας μας μπήκαν στην αρμοδιότητα του τότε Υφυπουργείου Τύπου και Τουρισμού. Δύο χρόνια αργότερα συστήθηκε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών έδρα κλινικής Υδροθεραπείας και Ιατρικής κλιματολογίας Ο Χημικός Περτέσης⁹ κατά το χρονικό διάστημα από 1923-1953 μελέτησε τη φυσικοχημική σύσταση των μεταλλικών νερών των περισσότερων πηγών της Ελλάδος. Το 1945 οι ιαματικές πηγές περιήλθαν στην Γενική Γραμματεία Τουρισμού και από το 1950 μέχρι σήμερα υπάγονται στις αρμοδιότητες του Ε.Ο.Τ. που ιδρύθηκε το χρόνο εκείνο, σαν κλάδος του Υπουργείου Προεδρίας Κυβερνήσεως.

Στις δεκαετίες του '60 και '70 η έννοια λουτρόπολη γνώρισε μεγάλες δόξες: Καμένα Βούρλα, Υπάτη, Μέθανα, Λουτράκι, Καϊάφας έγιναν πόλος έλξης της νέας αστικής τάξης. Συγκεκριμένα το 1964 περίπου 150.000 άτομα υποβλήθηκαν σε λουτροθεραπεία σε 57 πηγές της χώρας.

Η εξέλιξη των ιαματικών πηγών είναι στενά συνδεδεμένη με τις αντιλήψεις της Ιατρικής Παθολογίας. Σε εποχές όπου η Ιατρική επιστήμη εφαρμόζει φυσικά μέσα θεραπείας των διαφόρων παθήσεων παρατηρούμε και ανάπτυξη των ιαματικών πηγών.

Με την έκρηξη της Χημικής Φαρμακολογίας και την εξέλιξη της χειρουργικής εγκαταλείπεται και η αντίληψη περί ιαματικότητας των πηγών αυτών.

Οι έλληνες ιατροί δεν συνιστούν πια τη λουτροθεραπεία ή ποσιθεραπεία αλλά τη φαρμακευτική αγωγή. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τα τελευταία τριάντα χρόνια, η υπόθεση λουτρά να έχει μπει σε μονόδρομο. Τα λουτρά βασίζονται σε σίγουρους πελάτες, τους ηλικιωμένους που έρχονται με τα επιδόματα των ταμείων. Έτσι φτάσαμε στον 21^ο αιώνα να έχουμε την παρακμή των λουτροπόλεων, την εγκατάλειψη ουσιαστικά από το κράτος, την εγκατάλειψη της επιστημονικής έρευνας και τη μετατροπή των φημισμένων λουτροπόλεων

⁹ Τριβυζά Μ., Ιαματικές Πηγές Ελλάδος, <http://www.iama.gr/ethno/Therm/triviza.html>

σε "γεροντοπόλεις παραδοσιακής πελατείας" συνηθέστατα πολύ χαμηλού οικονομικού επιπέδου.

2.9 Η σύγχρονη εξέλιξη του τουρισμού

Αναφορικά με την Ευρώπη τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται μια συνεχώς αυξανόμενη τάση για πραγματοποίηση διακοπών σε συνδυασμό με τη φροντίδα της σωματικής και ψυχικής υγείας. Αυτό επιβλήθηκε από την ανάγκη του σημερινού ανθρώπου ιδιαίτερα του κατοίκου των μεγαλουπόλεων και των βιομηχανικών κέντρων να καταπολεμήσει την αρρώστια της εποχής μας το **STRESS**. Το άτομο συνειδητοποιεί τα θέματα υγείας και φροντίζει πλέον όχι μόνο για θεραπεία αλλά και για πρόληψη. Έτσι παρατηρείται η επιστροφή της ιατρικής προς τους φυσικούς τρόπους θεραπείας και την αποδοχή της ψυχοσωματικής θεραπείας, στην οποία συντελεί η ανάπτυξη των λουτροπόλεων και ως τόπων αναψυχής και ηρεμίας όπως συνέβαινε στην Αρχαία Ελλάδα. Επίσης παρατηρείται μια αναγνώριση και ενίσχυση του ρόλου της "τρίτης ηλικίας" σαν κοινωνικού, τουριστικού και οικονομικού παράγοντα.

Σήμερα διακρίνουμε τον σχετικό τουρισμό σε ιαματικό τουρισμό και σε τουρισμό υγείας. Ο ιαματικός τουρισμός αποτελεί μορφή κοινωνικού τουρισμού που έχει ως σκοπό τη χρησιμοποίηση των ιαματικών πηγών κυρίως για θεραπευτικούς σκοπούς. Ο όρος θερμαλισμός (thermalism), που έχει καθιερωθεί στη διεθνή ορολογία και πρακτική, περιλαμβάνει το σύνολο των ενεργειών για τη θεραπεία του ανθρώπινου οργανισμού με τη χρήση θερμομεταλλικών νερών των ιαματικών πηγών. Επίσης χρησιμοποιείται και ως ισοδύναμος όρος η υδροθεραπεία (hydrotherapy), η οποία απαντάται πολύ συχνά και στην ελληνική βιβλιογραφία και αναγνωρίζεται ως ιατρική θεραπευτική μέθοδος.

Η επαναληπτική μορφή της υδροθεραπείας, δεδομένου ότι απαιτείται ένας ορισμένος αριθμός λούσεων αφήνει στο θεραπευμένο πολύ χρόνο και για άλλες δραστηριότητες. Αυτό συντέλεσε στη δημιουργία των θέρετρων του ιαματικού τουρισμού, που συνδυάζουν τη θεραπεία με την ψυχαγωγία, καθιστώντας σταδιακά τον ασθενή και τουρίστα. Δηλαδή, εξέλιξη του θερμαλισμού αποτελεί ο ιαματικός τουρισμός.

Ο τουρισμός υγείας, ο οποίος συνεχώς εξελίσσεται, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες περιλαμβάνει όλες τις υπηρεσίες που έχουν σχέση με την υγεία, όπως τον ιατρικό έλεγχο, την ειδική διαιτητική τη θεραπεία με βιταμίνες, τις βοτανοθεραπείες, τη γυμναστική, τις ειδικές θεραπείες, όπως αντικαπνιστική θεραπεία κατά του άγχους, ψυχοθεραπεία, αισθητική, κινησιοθεραπεία, χαλάρωση.

Ο τουρισμός υγείας περιλαμβάνει βασικά δυο τμήματα¹⁰:

α) το τμήμα της θεραπείας, που έχει ως βάση ιατρικές μεθόδους στα πλαίσια μιας θεραπευτικής και προληπτικής διάστασης της υγείας, όπως θερμαλισμός (με το νερό), και η κλιματοθεραπεία με τον αέρα. Οι θεραπευτικές μέθοδοι βασίζονται στη χρήση των ουσιών όπως εξέρχονται από τη γη, την θάλασσα και τον αέρα. Εδώ ανήκει και η σπηλιοθεραπεία που εφαρμόζεται σε χώρους εντός των σπηλαίων, όπου υπάρχει σταθερή θερμοκρασία κατά τη διάρκεια όλου του έτους, ιδίως για παθήσεις του αναπνευστικού συστήματος,

β) το τμήμα που αποσκοπεί στην επανάκτηση της καλής φυσικής κατάστασης του οργανισμού (*remise en forme*) και γενικά στην αναζωογόνηση και συντήρηση της σωματικής και ψυχικής κατάστασης του ατόμου. Σε αυτή την περίπτωση έχουμε περισσότερο την έννοια *διακοπές και υγεία* παρά την έννοια *θεραπεία του σώματος*. Η παρακολούθηση γίνεται είτε με ιατρικές μεθόδους είτε με μεθόδους παράλληλες του ιατρικού επαγγέλματος, όπως στην περίπτωση της θαλασσοθεραπείας, της φυτοθεραπείας, της αισθητικής, του αδυνατίσματος, της διαιτητικής.

Από τα παραπάνω συνεπάγεται ότι τα τουριστικά κέντρα κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες ανάλογα με το προσφερόμενο προϊόν στο συγκεκριμένο θέρετρο: α) στα κέντρα ιαματικού τουρισμού (*spas*) και β) στα κέντρα τουρισμού υγείας (*health resorts*). Αναλυτικότερα, αν το προϊόν έχει ως σκοπό περισσότερο τη θεραπεία σε περιβάλλον ποιότητας για ξεκούραση και αναψυχή, τότε οι λουτροπόλεις είναι γνωστές σαν κέντρα ιαματικού τουρισμού (*spas*), από το όνομα της πόλης του Βελγίου που λειτούργησε επιτυχώς το πρώτο οργανωμένο κέντρο. Αν όμως το συγκεκριμένο τουριστικό θέρετρο διαθέτει όλες τις εγκαταστάσεις και έχει αναπτύξει και επεκτείνει τις δραστηριότητες του, ώστε το προσφερόμενο προϊόν εκτός της θεραπείας να έχει ως σκοπό περισσότερο την ξεκούραση - αναψυχή, τότε έχουμε το κέντρο τουρισμού υγείας. Εξυπακούεται ότι το κέντρο υγείας μπορεί να δημιουργηθεί και σε χώρο όπου δεν υπάρχουν ιαματικές πηγές.

Επομένως, τα τουριστικά αυτά κέντρα διαφέρουν μόνο στη μορφή του προσφερόμενου τελικού προϊόντος, δηλαδή θεραπεία ή ξεκούραση ενώ όλα προσφέρουν προϊόντα των οποίων τα βασικά συστατικά προέρχονται από φυσικές πηγές και οι φροντίδες στους επισκέπτες γίνονται σε συνδυασμό με την απόλαυση και ψυχαγωγία ποιότητας (διατροφή, μουσική, κλπ.) σε ατμόσφαιρα ενός καλού ξενοδοχείου και όχι νοσοκομείου.

¹⁰ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 27

2.10 Οι λουτροπόλεις στο εξωτερικό

Διεθνώς οι σημερινές λουτροπόλεις είναι γνωστές ως τόποι όπου οι θεραπευτικές ιδιότητες των ιαματικών πηγών τους, σε συνδιασμό με τις εγκαταστάσεις και τον κατάλληλο εξοπλισμό, προσφέρονται για ιαματικό τουρισμό και τουρισμό υγείας.

Σήμερα λειτουργούν πολλά οργανωμένα κέντρα στην Ευρώπη, και συγκεκριμένα στη Γερμανία, Ιταλία, Γαλλία, Ελβετία, Αυστρία και λιγότερο στο Βέλγιο, Ισπανία, Πορτογαλία, Ολλανδία, Φιλανδία, Σουηδία. Επίσης λειτουργούν παρόμοια κέντρα στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, όπου ο ιαματικός τουρισμός αποτελεί σημαντικό κομμάτι της οικονομίας τους, όπως την Ουγγαρία, Τσεχία, Σλοβακία, Ρουμανία, Ρωσία, Γιουγκοσλαβία, Βουλγαρία. Στο χώρο της Μεσογείου, εκτός της Ιταλίας, Ισπανίας, και Πορτογαλίας, ιαματικό τουρισμό και τουρισμό υγείας έχουν αναπτύξει το Ισραήλ, η Τουρκία, η Τυνησία, το Μαρόκο και η Κύπρος.

Παρακάτω γίνεται σύντομη περιγραφή της επικρατούσας κατάστασης στον τομέα του ιαματικού τουρισμού και του τουρισμού υγείας¹¹.

Στη Γερμανία λειτουργούν 250-300 κέντρα ιαματικού τουρισμού εκ των οποίων τα περισσότερα εξειδικεύονται στην ιαματική θεραπεία και τα υπόλοιπα σε θαλασσοθεραπεία, σε κινησιοθεραπεία και σε κλιματοθεραπεία.

Στην Ιταλία λειτουργούν γύρω στα 200 κέντρα τουρισμού υγείας.

Στη Γαλλία λειτουργούν γύρω στα 50 κέντρα τουρισμού υγείας, εκ των οποίων τα περισσότερα εξειδικεύονται στη θαλασσοθεραπεία και περίπου τα 20 στον ιαματικό τουρισμό.

Στην Ελβετία λειτουργούν 22 ιαματικά κέντρα που εξειδικεύονται περισσότερο στη θεραπεία για πρόληψη. Το κλίμα και το υψόμετρο της τοποθεσίας, όπου βρίσκονται ορισμένα από τα κέντρα αυτά, είναι ιδανικά για την προσφορά προϊόντων που προορίζονται για ανάρρωση και χαλάρωση.

Στην Αυστρία λειτουργούν 100 ιαματικά κέντρα εκ των οποίων τα 20 είναι αποκλειστικά για υδροθεραπεία. Η Αυστρία έχει αναπτύξει τόσο πολύ τον τομέα της υδροθεραπείας, ώστε να παρουσιάζεται διεθνώς ως προορισμός αναζωογόνησης κατά της καθημερινής ρουτίνας. Μαζί με την Ελβετία αποτελούν χώρες με κέντρα τουρισμού υγείας που εξειδικεύονται στην κλιματοθεραπεία.

Στην Ισπανία λειτουργούν 92 κέντρα ιαματικού τουρισμού και ένα κέντρο τουρισμού υγείας. Γενικά ο κλάδος του τουρισμού υγείας δεν είναι αναπτυγμένος και δεν προωθείται.

¹¹ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 29

Στην Πορτογαλία λειτουργούν 40 κέντρα ιαματικού τουρισμού και για τον κλάδο του τουρισμού υγείας συμβαίνει το ίδιο με την Ισπανία, δηλαδή δεν υπάρχουν προοπτικές ανάπτυξής του.

Στο Βέλγιο λειτουργούν λίγα κέντρα ιαματικού τουρισμού, ενώ τα κέντρα τουρισμού υγείας είναι περισσότερα.

Στη Βόρεια Ευρώπη και συγκεκριμένα στη Σουηδία και τη Φιλανδία τα προσφερόμενα προϊόντα τουρισμού υγείας είναι πολύ υψηλών προδιαγραφών, τόσο από άποψη κοινωνική όσο και από ιατρική.

Στην Αγγλία, οι φάρμες υγείας είναι γνωστές ως τόποι τουρισμού υγείας ενώ τα κέντρα ιαματικού τουρισμού έχουν ατονήσει.

Στην Βόρεια Αμερική ο τουρισμός υγείας, ο οποίος έχει την έννοια της ξεκούρασης κι όχι της θεραπείας, προσφέρεται σε ειδικευμένους σταθμούς τα "Health Resorts" που είναι ιδιωτικές επιχειρήσεις, και βρίσκονται συνήθως σε πολυτελή ξενοδοχεία με μπάνια, πισίνες και αθλητική υποδομή, κυρίως στην Καλιφόρνια και τη Φλώριδα.

Επίσης στις πρώην Ανατολικές Χώρες της Ρωσίας, Τσεχοσλοβακία, Ουγγαρία καθώς και στο χώρο της Βαλκανικής Χερσονήσου, όπως Γιουγκοσλαβία, Βουλγαρία, Ρουμανία, ο ιαματικός τουρισμός είναι αναπτυγμένος, αφού ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού των χωρών αυτών αλλά και των ξένων τουριστών επισκέπτεται τα κέντρα τουρισμού υγείας. Έτσι η Ουγγαρία, θεωρείται ως μια από τις πλέον αναπτυγμένες χώρες στο τομέα αυτό, αφού διαθέτει 100-120 οργανωμένα κέντρα με πλήρη εξοπλισμό και υποδομή και γύρω στις 350 ιαματικές πηγές με εγκαταστάσεις.

Στην περιοχή της πρώην Γιουγκοσλαβίας υπάρχουν περισσότερες από 300 ιαματικές πηγές και πάνω από 100 λουτροπόλεις που είναι γνωστές ως κέντρα θεραπείας και αποκατάστασης.

Η Βουλγαρία διαθέτει πάνω από 500 ιαματικές πηγές με εξειδίκευση στη λουτροθεραπεία, κλιματοθεραπεία, θαλασσοθεραπεία. Έχει αξιόλογα προγράμματα, που εκτός της υδροθεραπείας, προσφέρουν και προγράμματα τουρισμού υγείας όπως θεραπεία κατά του άγχους και του καπνίσματος.

Σήμερα όλες οι λουτροπόλεις αυτές, εκτός των ασθενών, προσελκύουν νέους και άτομα όλων των ηλικιών λόγω της στροφής, που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, προς τις παραδοσιακές μορφές φυσικής θεραπείας. Οι φυσικοί τρόποι θεραπείας ή όπως λέγεται της "αφαρμάκου ιατρικής" κερδίζουν συνεχώς έδαφος με τα νέα δεδομένα, δηλαδή την επιβάρυνση του περιβάλλοντος, το άγχος της καθημερινής ζωής, το κάπνισμα τα οποία θεωρούνται υπεύθυνα για τις περισσότερες ασθένειες και το πρόωρο γήρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΤΑ ΙΑΜΑΤΙΚΑ ΛΟΥΤΡΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

3.1 Γενικά

Η Ελλάδα είναι μια πλούσια χώρα σε ιαματικές πηγές. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ινστιτούτου Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (Ι.Γ.Μ.Ε.) υπάρχουν καταγεγραμμένες 822 Πηγές Θερμομεταλλικών Νερών από τις οποίες οι 752 μπορούν να αξιοποιηθούν. Σήμερα από τις 752 χρησιμοποιούνται οι 348 (δηλαδή το 42%), επίσημα όμως ανακηρυγμένες είναι μόνο 77 από αυτές¹². Από τις 77 αυτές πηγές, εγκαταστάσεις έχουν μόνο οι 54. Οι 18 είναι Τουριστικής Σημασίας και οι υπόλοιπες 36 είναι Τοπικής Σημασίας. Ο συνολικός αριθμός των ιαματικών λουτρών που υπάρχουν σε αυτές τις ιαματικές πηγές είναι 79. Οι υπόλοιπες πηγές από τις ανακηρυγμένες δεν έχουν εγκαταστάσεις. Η γεωγραφική κατανομή των 79 ιαματικών λουτρών έχει ως εξής:

- ◆ Στερεά Ελλάδα και Εύβοια 40
- ◆ Μακεδονία 14
- ◆ Θεσσαλία 2
- ◆ Ήπειρος 4
- ◆ Πελοπόννησος 6
- ◆ Νησιά Βορείου Αιγαίου 10
- ◆ Νησιά Νοτίου Αιγαίου 3

Στις Τουριστικής Σημασίας την ιδιοκτησία την έχει ο Ε.Ο.Τ. και την εκμετάλλευση η Ε.Τ.Α. εκτός από κάποιες εξαιρέσεις. Στις πηγές Τοπικής Σημασίας την ιδιοκτησία την έχει Ε.Ο.Τ. και την εκμετάλλευση οι Ο.Τ.Α (Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης).

Τα ιαματικά νερά έχουν ποικίλη φυσικοχημική σύσταση και ενδείκνυνται για εφαρμογή στη σύγχρονη φυσική υδροθεραπεία. Σχεδόν σε όλα τα ιαματικά λουτρά που λειτουργούν στην Ελλάδα συναντάται μόνο η μορφή της θεραπείας και όχι η προσφορά υπηρεσιών που έχουν σχέση με την αναζωογόνηση του οργανισμού. Δηλαδή τα κέντρα που λειτουργούν στην Ελλάδα είναι περισσότερο κέντρα ιαματικού τουρισμού και όχι κέντρα τουρισμού υγείας.

Οι πρώτες ιαματικές πηγές που αναπτύχθηκαν ήταν της Υπάτης, της Αιδηψού, της Κύθνου, της Κυλλήνης, του Καϊάφα. Οι περιοχές πολλών από τις πηγές αυτές λόγω της γειννιάσής τους με τη θάλασσα εξελίχθηκαν

¹² Τριβυζά Μ., Ιαματικές Πηγές Ελλάδος, <http://www.iama.gr/ethno/Therm/triviza.html>

σε μεγάλες λουτροπόλεις. **Λουτρόπολη**¹³ είναι μια έκταση κατάλληλα χωροθετημένη και εξοπλισμένη με τα αναγκαία δίκτυα υποδομής και τις απαραίτητες υπηρεσίες (θεραπευτικές, εξυπηρετήσεως κ.λ.π.) στην οποία γίνεται εκμετάλλευση των επιτόπιων φυσικών πόρων (νερό). Οι πηγές της Νέας Απολλωνίας και της Αιδηψού είναι από τις πιο σύγχρονες λουτροπόλεις που υπάρχουν σήμερα στην Ελλάδα.

Οι μορφές υδροθεραπείας που εφαρμόζονται στην Ελλάδα είναι: α) η λουτροθεραπεία και η πηλοθεραπεία, β) η ποσιθεραπεία και γ) η εισπνοθεραπεία.

Η λουτροθεραπεία και η πηλοθεραπεία είναι μορφές εξωτερικής υδροθεραπείας, ενώ η ποσιθεραπεία μαζί με τις ρινικές, στοματικές, γυναικολογικές πλύσεις είναι μορφές εσωτερικής υδροθεραπείας.

Σε ορισμένα από τα ιαματικά λουτρά στην Ελλάδα που έχουν σύγχρονο εξοπλισμό εφαρμόζονται και οι νέες μέθοδοι της λουτροθεραπείας, όπως καταιονήσεις, υδρομαλάξεις, υδροκινησιοθεραπεία, ασκήσεις γυμναστικής, φυσικοθεραπεία.

Η ζήτηση για τον ιαματικό τουρισμό στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από έντονη εποχικότητα, ιδίως στις μεγάλες λουτροπόλεις. Το μεγαλύτερο ποσοστό των λουομένων προσέρχεται κατά πρώτον το μήνα Σεπτέμβριο και ακολουθεί ο μήνας Αύγουστος, αντίθετα με ότι συμβαίνει στον υπόλοιπο τουρισμό του οποίου ο μήνας αιχμής είναι ο μήνας Αύγουστος. Ο μέσος όρος παραμονής των ατόμων στα ιαματικά λουτρά είναι περίπου 2 με 3 εβδομάδες, δηλαδή ό,τι συμβαίνει και στον υπόλοιπο τουρισμό.

Όσον αφορά την ηλικία και το φύλο των λουομένων είναι άτομα τρίτης ηλικίας και οι γυναίκες αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό (περίπου 60%-65%). Η θερμοκρασία των ιαματικών λουτρών είναι διάφορη και ξεκινάει από 21° C και μπορεί να φτάσει μέχρι και τους 60° C.

Οι τιμές¹⁴ στα υδροθεραπευτήρια για το έτος 2001 ξεκινάνε από 500δρχ. μέχρι και 3500δρχ το λουτρό. Στα περισσότερα όμως το εισιτήριο για ένα λουτρό κοστίζει περίπου 1000δρχ.

Επίσης αξίζει να σημειωθεί ότι το λουτρό στις ιαματικές πηγές γίνεται εναλλάξ, δηλαδή πρώτα μπαίνουν οι άντρες και μετά οι γυναίκες. Ελάχιστα είναι εκείνα τα λουτρά στα οποία επιτρέπεται το μικτό μπάνιο.

3.2 Κατηγορίες ιαματικών πηγών

Ανάλογα με τη χημική σύσταση των ιαματικών νερών

¹³ Μαντέλου Κ., Ιαματικά Ύδατα Ελλάδος-Χρήσεις στην Θεραπευτική και Κοσμετολογία, <http://www.iama.gr/ethno/Therm/madelou.html>

¹⁴ Ε.Ο.Τ., Τμήμα Ιαματικών Πηγών, Πίνακας Τιμών Λουτρικής Περιόδου 2001

Σύμφωνα με στοιχεία του Ι.Γ.Μ.Ε., θερμομεταλλικές πηγές θεωρούνται οι πηγές που το νερό τους χαρακτηρίζεται από υψηλή θερμοκρασία ή από διαλυμένα άλατα ή αέρια. ή τέλος γιατί περιέχουν έστω και σε μικρά ποσά ενώσεις ή στοιχεία που δεν απαντώνται στα νερα των συνήθων πηγών, όπως θείο, υδρόθειο, αρσενικό, κλπ.

Εκτός από τις 822 θερμομεταλλικές¹⁵ πηγές υπάρχουν και οι όξινες πηγές (με υψηλή περιεκτικότητα σε διοξείδιο του άνθρακα) οι οποίες δεν έχουν καταγραφεί και των οποίων το νερό μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πόσιμο. Οι πηγές έχουν δύο κατηγορίες νερών ανάλογα με τα στοιχεία που περιέχουν:

α) τα ολιγομεταλλικά νερά, των οποίων η ποσότητα που περιέχουν είναι μικρότερη από 1gr/Kg νερού. Εδώ εντάσσονται οι ακρατοθέρμες και οι ακρατοπηγές.

β) τα πολυμεταλλικά νερά, των οποίων η συνολική ποσότητά των στοιχείων που περιέχουν είναι μεγαλύτερη του 1gr/Kg νερού. Εδώ περιλαμβάνονται οι εξής πηγές: οξυπηγές, αλκαλικές, αλκαλικών γαιών, χλωριονατριούχες (περιέχουν σίδηρο άνω του 0,01gr/g νερού) και θειούχες (περιέχουν θείο άνω του 0,001gr/Kg νερού).

Ανάλογα με τη θερμοκρασία του ιαματικού νερού,

Οι ιαματικές πηγές ανάλογα με τη θερμοκρασία τους διακρίνονται σε ψυχρές με θερμοκρασία μέχρι και 20° C, σε **υπόθερμες**, από 21°C έως 33,5°C, σε **μεσόθερμες**, από 33,6°C μέχρι 45°C και τέλος σε **υπέρθερμες**, από 45° C.

3.3 Είδη λουτρών

Ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο γίνεται χρήση του ιαματικού νερού τα ιαματικά λουτρά διακρίνονται σε **γενικά**, όταν εμβαπτίζεται ολόκληρο το σώμα, και σε **τοπικά**, όταν στο λουτρό εμβαπτίζεται μέρος του σώματος. Τα τοπικά διακρίνονται σε **ποδόλουτρα**, **βραχυλόλουτρα**, **χειρόλουτρα** και **ευρόλουτρα** ή **εγκαθίσματα**.¹⁶

Επίσης γίνεται η παρακάτω διάκριση των λουτρών¹⁷:

• **Λουτρό** καθολικό, ημίλουτρο, τοπικό, σε θερμοκρασίες 34-36° C. Εκτελείται σε ατομικό λουτήρα ,συνήθη ή ευρύχωρο, αλλά και σε πισίνα.

¹⁵ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 37

¹⁶ Ευσταθίου Χ., <http://www.medicindio.com/Veneficuw/nomenclatura/19-iamatika-loutra.htm>

¹⁷ Σαρακιώτης Α., Ιαματική Λουτροθεραπεία-Ιατρικές Παρατηρήσεις και Εφαρμογές, <http://www.iama.gr/ethno/Therm/sarakiwt.html>

Μπορεί να συνδυάζεται με καταιονήσεις ή υδρομαλάξεις, που επιφέρουν τόνωση των μυών.

- **Ατμόλουτρο** που μπορεί να είναι τοπικό ή καθολικό.

- **Λασπόλουτρο** που μπορεί να είναι καθολικό ή συνηθέστερα τοπικό (κατάπλασμα) στην περιοχή που πάσχει (Σπονδυλική Στήλη, αρθρώσεις). Η δράση της λάσπης αποδίδεται κυρίως στις υψηλές θερμοκρασίες (40-46° C και πλέον). Η λάσπη κρατά επί μακρό χρόνο τη θερμότητα και το ανθρώπινο σώμα την ανέχεται ευκολότερα. Γι' αυτό χρησιμοποιείται για δράση σε όργανα **κατά βάθος** (Σπονδυλική Στήλη, ισχίο κτλ.).

- Ένας ακόμη τρόπος χρησιμοποίησης του Ιαματικού νερού είναι σε πισίνες, που εφαρμόζεται η **υδροκινησιοθεραπεία**. Αυτή βρήκε μεγάλη εφαρμογή τις τελευταίες δεκαετίες και δεν νοείται σήμερα Υδροθεραπευτήριο ή και οργανωμένο φυσικοθεραπευτήριο χωρίς εφαρμογή υδροκινησιοθεραπείας. Με τη μέθοδο αυτή γίνεται εκμετάλλευση και των τριών παραγόντων του ιαματικού νερού—χημικού, θερμικού και μηχανικού. Η υδροκινησιοθεραπεία εκτιμάται ιδιαίτερα για την πρόληψη μονίμων βλαβών (όπως είναι οι παθολογοανατομικές αλλοιώσεις, οι ατροφίες, οι παραμορφώσεις, οι αγκυλώσεις) αλλά και για την αποκατάστασή τους.

Αξιοσημείωτο είναι ότι πολλά από τα λουτρά που λειτουργούν στην Ελλάδα περιέχουν:

- ◆ Υδρομασάζ - Ηλεκρομασάζ
- ◆ Λουτήρες
- ◆ SAUNA
- ◆ Θερμά λουτρά
- ◆ Φυσικά λουτρά
- ◆ Κινησιοθεραπεία - Φυσικοθεραπευτήριο - Μασάζ
- ◆ Μαγνητοθεραπεία
- ◆ Ατομικές εισπνοές και Ρινοπλύσεις
- ◆ Εσωτερική – Εξωτερική πισίνα
- ◆ Λασπόλουτρα
- ◆ Χειρομασάζ

3.4 Νομοθετικό πλαίσιο – Ιδιοκτησιακό καθεστώς

Το νομοθετικό πλαίσιο που χαρακτηρίζει της ιαματικές πηγές τίθεται για πρώτη φορά με το νόμο **2188/1920** που καθορίζει τον χαρακτηρισμό, την ανακήρυξη, την κυριότητα και τη λειτουργία των ιαματικών πηγών της χώρας. Μεταξύ άλλων, στο νόμο αναφέρεται ότι οι ιαματικές πηγές που αναβλύζουν και που δεν τελούσαν σε εκμετάλλευση κατά την 1.1.1920 ανήκουν στο Κράτος ανεξάρτητα της κυριότητας του εδάφους

από το οποίο αναβλύζουν. Οι ιαματικές πηγές που τελούσαν σε εκμετάλλευση πριν τη δημοσίευση του Νόμου αυτού παραμένουν στον ιδιοκτήτη του εδάφους από το οποίο αναβλύζουν. Επίσης, αναφέρεται ότι η διαχείριση, εκμετάλλευση των πηγών ανατίθεται στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας.

Παράλληλα τα Β.Δ.7/21.8.1920 και Β.Δ./18.8.1920 ορίζουν αφενός μεν τον τρόπο διενέργειας δημοπρασίας προς ενοικίαση των ιαματικών πηγών του Κράτους και τις υποχρεώσεις των ενοικιαστών και αφετέρου όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την ανακήρυξη μιας πηγής υδάτων μεταλλικών ή μη σε ιαματική πηγή, καθώς και για τη χορήγηση άδειας εκμετάλλευσης αυτής. Τα ανωτέρω διατάγματα ορίζουν και τα καθήκοντα των γιατρών, των λουομένων και των επιχειρήσεων εκμετάλλευσης των πηγών.

Με το νόμο **N.4844/1930** καθορίζονται οι διατάξεις που αφορούν την εκμετάλλευση των Ιαματικών Πηγών. Επίσης ο νόμος αυτός καθορίζει την ζώνη προστασίας των Ιαματικών Πηγών ως κύκλο με κέντρο την Πηγή και σε ακτίνα 1.000 μ. εντός της ζώνης προστασίας γίνονται μόνο έργα και εκμετάλλευσης του εδάφους τέτοια που δεν παραβιάζουν τον Ιαματικό Υδροφορέα. Στο άρθρο 13 του ίδιου νόμου προβλέπεται Επιτροπή Τεχνικής Προστασίας, έργο της οποίας είναι η γνωμοδότηση επί των έργων που προβλέπεται να γίνουν εντός της ζώνης προστασίας στην οποία μετέχει:

Α) Δ/ντης της Γεωλογικής Υπηρεσίας Υπουργείου (Ι.Γ.Μ.Ε)

Β) Επιθεωρητής Μεταλλείων (ΥΠ.ΑΝ)

Γ) Ένας των ανωτέρων υπαλλήλων της υπηρεσίας ξένων και εκθέσεων του (Ε.Ο.Τ.)

Δ) Καθηγητής της Γεωλογίας Πανεπιστημίου

Ε) Χημικός του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Ο Αναγκαστικός νόμος (Α.Ν) **1813/1951** ορίζει τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.) ως φορέα εποπτείας και ελέγχου των ιαματικών πηγών της χώρας.

Ο νόμος **4086/1960** διαχωρίζει της ιαματικές πηγές: α) σε Τουριστικής Σημασίας οι οποίες υπάγονται την άμεση αρμοδιότητα του Ε.Ο.Τ. και β) σε Τοπικής Σημασίας που η λειτουργία τους τελεί υπό την αρμοδιότητα του Υπουργείου Εσωτερικών ασκούμενη από τον οικείο Νομόρχη. Με το νόμο αυτό παραχωρείται η εκμετάλλευση των ιαματικών πηγών Τοπικής Σημασίας υποχρεωτικά στους Δήμους και τις Κοινότητες ή τα Νομαρχιακά ταμεία, στα διοικητικά όρια των οποίων αναβλύζουν οι πηγές. Τα κριτήρια για τη διάκριση αυτή είναι η κίνηση των λουομένων, η σημασία των υδάτων από πλευράς χημικής σύνθεσης, ή "ειδικότεροι τουριστικοί λόγοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΧΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ

4.1 Γενικά

Οι θεραπευτικές ιδιότητες του ιαματικού νερού δρουν ευεργετικά σε ένα μεγάλο αριθμό ασθενειών του ανθρώπινου οργανισμού (αναπνευστικό, κυκλοφορικό) μέσα από την ποσιθεραπεία, την εισπνοθεραπεία και κυρίως από τη λουτροθεραπεία.

4.2 Λουτροθεραπεία

Η λουτροθεραπεία όπως προαναφέρθηκε αποτελεί μια μορφή εξωτερικής υδροθεραπείας με την οποία εμβυθίζεται ολόκληρο το σώμα ή μέρος του σώματος σε κάποιο υλικό (νερό, λάσπη) και ενδείκνυται για τη θεραπεία πολλών ασθενειών εκ των οποίων οι πιο συνηθισμένες είναι οι ρευματοπάθειες. Ο τρόπος εφαρμογής της γίνεται με: λούσεις, καταιονήσεις περιτυλίξεις, επιθέματα, λασπόλουτρα, υδρομάλαξη-δινόλουτρα. Για να γίνει μια σωστή ιαματική λουτροθεραπεία πρέπει να εφαρμοστούν οι εξής κανόνες¹⁸:

1. **Πριν από την έναρξη της θεραπείας** να μελετηθεί η συνύπαρξη παθήσεων που αποκλείουν ή περιορίζουν την Ιαματική Λουτροθεραπεία όσον αφορά τη διάρκεια, τη θερμοκρασία, τους τρόπους εφαρμογής κτλ.
2. **Να μελετηθεί η Ρευματική Νόσος** και ανάλογα να καθοριστούν η διάρκεια, η θερμοκρασία, το είδος της θεραπείας, (λουτρό, ατμόλουτρο, λασπόλουτρο, υδροκινησιοθεραπεία) καθώς και η περιοχή εφαρμογής τους (πχ. αυχένας, μέση, ώμος, χέρια, ισχίο, γόνατο κτλ.).
3. **Να εξετασθεί αν ο ασθενής ακολουθεί κάποια θεραπεία** που συνήθως δεν πρέπει να διακόπτεται.
4. **Να γίνει επανεξέταση** στη μέση της θεραπείας που διαρκεί δυο εβδομάδες, καθώς και στο τέλος της. Ο άρρωστος να εφοδιασθεί με επιστολή του γιατρού των λουτρών με τις παρατηρήσεις του για τον θεράποντα γιατρό.
5. Οι διάφορες θεραπείες να γίνονται συνήθως **το πρωί** και να διαρκούν **λίγα λεπτά μέχρι και μία ώρα** ανάλογα με το είδος τους.

¹⁸ Σαρακιώτης Α., Ιαματική Λουτροθεραπεία-Ιατρικές Παρατηρήσεις και Εφαρμογές,
<http://www.iama.gr/ethno/Therm/sarakiwt.html>

Το ευεργετικό αποτέλεσμα έρχεται συνήθως σε λίγες εβδομάδες μετά τη λήξη της Ιαματικής Λουτροθεραπείας αλλά συχνά και κατά τη διάρκεια της. Από μερικούς συνιστάται η τμηματική Ιαματική Λουτροθεραπεία στην αρχή και στο τέλος της Λουτρικής περιόδου.

Μπορεί να χρειαστεί καμιά φορά συμπληρωματική φυσικοθεραπεία, πχ. μηχανοθεραπεία ή εργαστηριακή διερεύνηση του αρρώστου. Ο ασχολούμενος με το αντικείμενο, πρέπει να έχει υπόψη την ενδεχόμενη **λουτρική αντίδραση**. Αυτή μπορεί να παρουσιαστεί τις πρώτες 5 ως 10 μέρες της Ιαματικής Λουτροθεραπείας και συνίσταται σε μια ολιγοήμερη και παροδική κλινική επιδείνωση της γενικής κατάστασης του αρρώστου, ενδεχομένως με πυρετό, ανορεξία, πονοκεφάλους και αϋπνία. Η λουτρική αντίδραση μπορεί να είναι και τοπική με επιδείνωση των τοπικών συμπτωμάτων και δεν έχει σχέση με την τελική έκβαση της θεραπείας. Ειδικά στις περιπτώσεις ουρικής αρθρίτιδας μπορεί να προκληθεί μία νέα κρίση. Για τα φαινόμενα αυτά πρέπει να ενημερώνεται ο ασθενής που πρόκειται να υποβληθεί σε Ιαματική Λουτροθεραπεία.

Κατά τη διάρκεια μιας λουτροθεραπείας επιδρούν στον οργανισμό πολλά ερεθίσματα. Αυτά τα ερεθίσματα προέρχονται:¹⁹

Τα εκ του περιβάλλοντος ερεθίσματα

Η αλλαγή του περιβάλλοντος καθώς και ο τρόπος διαβίωσης ενός ατόμου κατά το 25ήμερο που κάνει λουτροθεραπεία, το ότι δηλαδή είναι απαλλαγμένο από το άγχος της εργασίας, από το άγχος της οικογενειακής φροντίδας (δεν πάει τα παιδιά στο φροντιστήριο, δεν τρέχει με τη ψυχή στο στόμα να προλάβει τα ραντεβού του, κλπ), φέρουν μια ψυχική ηρεμία η οποία δρα ευεργετικά στο νευροφυτικό σύστημα με αποτέλεσμα η λουτροθεραπεία να έχει ευεργετικά αποτελέσματα.

Άλλος παράγοντας είναι ο ψυχολογικός. Η πίστη δηλαδή που έχει ο ασθενής ότι με τη λουτροθεραπεία θα αποκατασταθεί το πρόβλημά του. Αυτή η πίστη του ενισχύεται ακόμα περισσότερο όταν πληροφορείται ότι άτομα με το ίδιο πρόβλημα έχουν ιαθεί.

Τα εκ λουτρού ερεθίσματα διακρίνονται

- α) Θερμικά
- β) Χημικά
- γ) Μηχανικά

¹⁹ Βλασσόπουλος Ν., Λουτροθεραπεία-Ποσιθεραπεία και Θεραπευτικές Εφαρμογές,
<http://www.iama.gr/ethno/Therm/vlasopul.html>

Θερμικά ερεθίσματα

Έχουμε θερμικά ερεθίσματα όταν η θερμοκρασία του ιαματικού νερού είναι ανώτερη ή κατώτερη της θερμοκρασίας του σώματός μας, η οποία καλείται ουδέτερη ή αδιάφορος και είναι 33° ως 34 °C. Τα θερμά λουτρά προκαλούν περιφερική υπεραϊμία και χρησιμοποιούνται για τη θεραπεία χρόνιων παθήσεων (ρευματισμοί, αρθρίτιδες, νευρίτιδες). Αυτά τα λουτρά αυξάνουν τις καύσεις στον οργανισμό και αυτό διαπιστώνεται με την αύξηση των αλάτων και του ουρικού οξέος που αποβάλλονται με τα ούρα. Θερμά λουτρά μικρής διάρκειας φέρνουν ευεξία και εξαφανίζουν την κόπωση. Ενώ αντίθετα λουτρά μεγαλύτερης διάρκειας προκαλούν εξάντληση.

Χημικά ερεθίσματα

Αυτά προκαλούνται από τα διαλυμένα στα ιαματικά νερά στερεά συστατικά τα οποία βρίσκονται υπό μορφή ιόντων. Τα συστατικά αυτά, κατά τη διάρκεια του λουτρού προσκολλώνται στο δέρμα, ερεθίζουν τις νευρικές ίνες και δια της νευρικής οδού το ερέθισμα μεταφέρεται σ' ολόκληρο τον οργανισμό. Αντίθετα τα αέρια συστατικά προσκολλώνται για λίγο, απορροφώνται, διεισδύουν βαθύτερα στο δέρμα και με την κυκλοφορία μεταφέρονται σ' όλα τα όργανα και τους ιστούς του οργανισμού (CO₂ , H₂S, ραδόνιο).

Μηχανικά ερεθίσματα

Προκαλούνται από την πίεση του ιαματικού νερού στο σώμα του λουομένου (υδροστατική πίεση). Η επίδραση της υδροστατικής πίεσης γίνεται εμφανής σε λουτρά αδιάφορης θερμοκρασίας (περίπου ίδια με τη θερμοκρασία του σώματος) στα οποία δεν υπεισέρχεται καθόλου ο θερμικός παράγοντας. Διαπιστώθηκε ότι σε αυτά τα λουτρά η πίεση στις περιφερειακές φλέβες αυξάνεται. Η αύξηση αυτής της πίεσης όμως είναι μικρή εφ' όσον το ύψος του νερού παραμένει κάτω από το ύψος της καρδιάς.

Όταν το νερό ανέλθει πάνω από το ύψος της καρδιάς έχουμε μεγαλύτερη συμπίεση του θώρακος και κατ' αυτόν τον τρόπο αύξηση της φλεβικής πίεσεως.

Η υδροστατική πίεση έχει σημαντική δράση στη διούρηση. Στην αρχή κάθε λουτρού η ποσότητα των ούρων αυξάνει, ανεξάρτητα από την θερμοκρασία, αυξάνει δε τόσο περισσότερο όσο μεγαλύτερη είναι η "στήλη" ύδατος που πιέζει την κοιλιά.²⁰

²⁰ Βλασσόπουλος Ν., Λουτροθεραπεία-Ποσιθεραπεία και Θεραπευτικές Εφαρμογές,
<http://www.iama.gr/ethno/Therm/vlasopul.html>

4.2.1 Θεραπευτικές ενδείξεις της Ιαματικής Λουτροθεραπείας

Η **Ιαματική Λουτροθεραπεία** εφαρμόζεται για τη θεραπεία ενός μεγάλου αριθμού παθήσεων των περισσότερων συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού (αναπνευστικό, κυκλοφορικό, πεπτικό, νευρικό, μυοσκελετικό).

Ρευματικές παθήσεις

Η εφαρμογή της **Ιαματικής Λουτροθεραπείας** στις ρευματικές παθήσεις²¹ είναι συχνότερη απ' ό,τι σε παθήσεις άλλων συστημάτων. Γι' αυτό το λόγο αξίζει να γίνει εκτενής αναφορά. Οι ρευματικές νόσοι θεωρούνται σήμερα μια από τις μεγαλύτερες κοινωνικές πληγές, όπως παλαιότερα ήταν η ελονοσία και η φυματίωση.

Μπορεί να πει κανείς ότι για όλες τις Ρευματικές παθήσεις ενδείκνυται η **Ιαματική Λουτροθεραπεία**. Η ουρική αρθρίτιδα και η εκφυλιστική αρθροπάθεια ευνοούνται περισσότερο από την Ιαματική Λουτροθεραπεία.

Με την προϋπόθεση της επιλογής του μεταλλικού νερού και την εφαρμογή του προσφορότερου τρόπου χρησιμοποίησής του, τα θεραπευτικά αποτελέσματα είναι περισσότερο ή λιγότερο ικανοποιητικά. Έτσι στις **φλεγμονώδεις Ρευματικές παθήσεις** (ρευματοειδής αρθρίτιδα, αγκυλωτική σπονδυλαρθρίτιδα) συνιστώνται τα ολιγομεταλλικά νερά, η θειούχος πηγές με ή χωρίς ραδιενέργεια, τα λασπόλουτρα και η υδροκινησιοθεραπεία.

Στην **εκφυλιστική αρθροπάθεια** η ένδειξη για Ιαματική λουτροθεραπεία είναι σαφής. Όλοι οι τύποι ιαματικών νερών βρίσκουν εφαρμογή (θειούχα, χλωριονατριούχα, ραδιενεργά). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον εμφανίζουν η χρησιμοποίηση νερών με υψηλή θερμοκρασία καθώς και τα τοπικά λασπόλουτρα, τα ατμόλουτρα, οι υδρομαλάξεις, οι καταιονισμοί και η υδροκινησιοθεραπεία. Το ζεστό νερό δρα αναλγητικά και αντισπασμωδικά, το θείο αποτελεί συστατικό του αρθρικού χόνδρου, η **υδροκινησιοθεραπεία** καταπολεμά την δυσκαμψία και τις ατροφίες, τα **υπέρθερμα ραδιενεργά νερά** και τα λασπόλουτρα έχουν, σε επώδυνες ιδίως μορφές, ανακουφιστική δράση.

Οι σπονδυλαρθροπάθειες και δυσκαμψίες που εκδηλώνονται με τοπικό ή ριζιτικό πόνο (αυχναλγία, οσφυαλγία, ισχιαλγία κτλ.) ωφελούνται σε ποσοστό 70-80%. Ο πόνος υποχωρεί και η σπονδυλική στήλη γίνεται πιο εύκαμπτη. Στην εκφυλιστική αρθροπάθεια του **ισχίου** και του **γόνατος** με πρωτοπαθή αιτιολογία υπάρχει ομοφωνία για εφαρμογή υδροκινησιοθεραπείας. Σαφής ένδειξη είναι τα τοπικά

²¹ Σαρακιώτης Α., Ιαματική Λουτροθεραπεία-Ιατρικές Παρατηρήσεις και Εφαρμογές, <http://www.iama.gr/ethno/Therm/sarakiwt.html>

λασπόλουτρα. Η εκφυλιστική αρθροπάθεια του ισχίου έχει χειρουργική ένδειξη, η οποία δεν είναι εφικτή σε όλες τις περιπτώσεις. Σε μια τέτοια περίπτωση ο ασθενής αντιμετωπίζεται με φάρμακα και Ιαματική Λουτροθεραπεία. Το αποτέλεσμα είναι να πονάει λιγότερο, να βαδίζει καλύτερα, να έχει πιο ελεύθερες κινήσεις και να καταναλώνει λιγότερα φάρμακα.

Αναφέρθηκε προηγούμενα και η ουρική αρθρίτιδα. Σ' αυτήν εκτός από τις εξωτερικές τεχνικές (λουτρό, ατμόλουτρο, τοπικό λασπόλουτρο) εφαρμόζεται και η ποσιθεραπεία. Η Ιαματική Λουτροθεραπεία εφαρμόζεται για πρόληψη κλινικών εκδηλώσεων σε άτομα με προδιάθεση ή για πρόληψη των κρίσεων, καθώς επίσης και σε μορφές με τόφους ή χρόνια αρθρίτιδα ή και σε συμμετοχή του νεφρού.

Άλλη μορφή ρευματοπάθειας που έχει ένδειξη για Ιαματική Λουτροθεραπεία είναι ο καλούμενος **Εξωαρθρικός Ρευματισμός** καθώς και ο **Ψυχογενής Ρευματισμός**.

Στον εξωαρθρικό ρευματισμό εντάσσονται οι παθήσεις των μαλακών μορίων, δηλ. των τενόντων, των ελύτρων αυτών ή των ορογόνων θυλάκων. Όπως επίσης και κάθε μορφή περιαρθρίτιδας, του ώμου, του ισχίου, του γόνατος, οι τενοντοελυτρίτιδες και οι ορογονίτιδες. Όσες από αυτές τις παθήσεις χρονίζουν ή συνοδεύονται από δυσκαμψία (όπως συμβαίνει στην περιαρθρίτιδα του ώμου) υπάρχει ένδειξη για Ιαματική Λουτροθεραπεία. Είναι έργο του γιατρού που γνωρίζει το αντικείμενο να κατευθύνει σωστά την Ιαματική Λουτροθεραπεία. Στους ψυχογενείς εξ άλλου ρευματισμούς εντάσσονται διάφορες μορφές ινοσίτιδας, κυτταρίτιδας, καθώς και οι καλούμενες λειτουργικές ραχιαλγίες. Και οι μορφές αυτές έχουν ένδειξη για Ιαματική Λουτροθεραπεία.

Παθήσεις κυκλοφορικού συστήματος²²

Αρτηριακή Υπέρταση

Η λουτροθεραπεία πρέπει να εφαρμόζεται στα αρχικά στάδια της υπέρτασης, στο στάδιο δηλαδή που δεν έχουμε βλάβες των αγγείων ή των νεφρών. Επειδή η αρτηριακή υπέρταση και η πτώση της αρτηριακής πίεσης δεν συνεχίζονται και μετά την διακοπή των ιαματικών λουτρών γι' αυτό το λόγο αμφισβητείται και η αξία των λουτρών στην αντιμετώπιση της υπέρτασης.

Διαλείπουσα Χωλότης

Αυτά τα συμπτώματα εμφανίζονται στο βάδισμα και χαρακτηρίζονται από ισχυρό πόνο στην γάμπα (έχουμε σπασμό των αρτηριών της κνήμης

²² Βλασσόπουλος Ν., Λουτροθεραπεία-Ποσιθεραπεία και Θεραπευτικές Εφαρμογές,
<http://www.jama.gr/ethno/Therm/vlasopul.html>

και ανεπαρκή μεταφορά αίματος) ο πόνος είναι τόσο ισχυρός που ο ασθενής αναγκάζεται να σταματήσει το βάδισμα.

Παθήσεις δερματικές²³

(έκζεμα, δερματίτιδες κλπ.)

Κνησμός

Άλλοτε είναι αποτέλεσμα διαφόρων παθήσεων του δέρματος και άλλοτε όχι. Έχουμε δηλαδή κνησμό με μια δερματική αλλοίωση αλλά έχουμε και κνησμό χωρίς δερματική αλλοίωση (λειτουργικές διαταραχές του ήπατος ή των ενδοκρινών αδένων). Η επίδραση των λουτρών είναι τοπική και οφείλεται στην ειδική δράση των θειούχων στοιχείων.

Τα θερμομεταλλικά νερά ενδείκνυνται τουλάχιστον σε 7 είδη δερματοπάθειας.

1) Έκζεμα

2) Κνησμός, αιδοίου, πρωκτού

3) Ψωρίαση

4) Νεανική ακμή

5) Ροδόχρους ακμή

6) Συνέπειες των εγκαυμάτων

7) Ιχθύαση

Παθήσεις γυναικολογικές (χρόνιες μεταφλεγμονώδεις καταστάσεις των σαλπίνγων και της μήτρας, λευκόρροια, ανεπάρκεια των ωοθηκών).

Παθήσεις περιφερικών νεύρων (νευρίτιδες, ριζίτιδες, νευραλγίες).

Σύνδρομα από διαταραχές του νευροφυτικού συστήματος.

Εφαρμογή σε μετατραυματικές και μετεγχειρητικές καταστάσεις

Υπολειμματικοί πόνοι και δυσκαμψίες :σε κατάγματα, διαστρέμματα, εξάρθραμα ή εγχειρήσεις ή και σε αντανακλαστικά αλγοδυστροφικά σύνδρομα (πχ. το σύνδρομο **SUDECK-LERICHE**, το σύνδρομο ώμου χειρός) η Ιαματική Λουτροθεραπεία έχει σαφή ένδειξη με την προϋπόθεση της σωστής επιλογής των τεχνικών μεθόδων. Μπορούν να αναφερθούν εδώ σαν τεχνικές επιλογές το ατμόλουτρο, το λασπόλουτρο, οι καταιονισμοί με νερό , η υδροκινησιοθεραπεία.²⁴

²³ Βλασσόπουλος Ν., Λουτροθεραπεία-Ποσιθεραπεία και Θεραπευτικές Εφαρμογές,
<http://www.iama.gr/ethno/Therap/vlasopol.html>

²⁴ Βλασσόπουλος Ν., ο.π.

4.2.2 Αντενδείξεις Λουτροθεραπείας

1) Παθήσεις της καρδιάς, όταν δεν αντισταθμίζονται καλά και παρουσιάζουν φαινόμενα στάσης και οιδήματα των κάτω άκρων, προχωρημένη αρτηριοσκλήρωση ιδίως των εγκεφαλικών αγγείων. Πρόσφατες εγκεφαλικές αιμορραγίες, θρομβώσεις των αγγείων πριν την έλευση 6 τουλάχιστον μηνών από την προσβολή.

2) Ανεπάρκεια στεφανιαίων (στηθάγχη, έμφραγμα) με συχνές κρίσεις ή σοβαρές βλάβες του μυοκαρδίου.

3) Αιμορραγίες διαφόρων οργανισμών - μορφές διαβήτου με έκδηλη εξασθένηση του οργανισμού. Ενεργός φυματίωση. Κακοήθεις νεοπλασίες - βαριές νευρικές και ψυχικές παθήσεις - εγκυμοσύνη μετά τον έκτο μήνα.

4) Η λουτροθεραπεία δε θα πρέπει να χρησιμοποιείται στις οξείες παθήσεις του δέρματος, τις πυοδερματίτιδες. Ειδικότερα για τις δερματολογικές παθήσεις αντενδείκνυται η χρήση των θερμομεταλλικών νερών στην σπογγοειδή μυκητίαση, το καρκίνο και τη φυματίωση του δέρματος.²⁵

4.3 Ποσιθεραπεία

Το απαραίτητο θρεπτικό συστατικό είναι το νερό. "Ζωτικότερον γης ύδωρ" είπε ο Αριστοτέλης.²⁶

Η ποσιθεραπεία είναι μια μορφή εσωτερικής υδροθεραπείας, που επιτυγχάνεται με την πόση ιαματικού νερού, το οποίο ενδείκνυται για θεραπεία αρκετών παθήσεων. Η επίδραση των ιαματικών νερών οφείλεται στα μεταλλικά στοιχεία (υπό την μορφή ιόντων), στα κολλοειδή και στα άλατα, τα οποία με την κυκλοφορία φθάνουν στα διάφορα όργανα του οργανισμού όπου ασκούν φαρμακοδυναμική και βιολογική επίδραση. Το νερό όπως προαναφέρθηκε αποτελεί μια από τις κύριες πηγές τροφοδοσίας του ανθρώπινου οργανισμού σε ανόργανα άλατα, τα οποία είναι απαραίτητα για την καλή λειτουργία του, ενώ η έλλειψή τους δημιουργεί πολλές επιπλοκές. Άλλοτε το μεταλλικό νερό δρα δι' ενός εκ των συστατικών του (π.χ ραδόνιο στα ραδιενεργά ύδατα - διττανθρακικό νάτριο στα αλκαλικά) και άλλοτε δια του συνόλου των συστατικών του που βρίσκονται σε αυτό. Τις περισσότερες φορές η θεραπευτική δράση των μεταλλικών νερών εκδηλώνεται μετά από

²⁵ Σαρακιώτης Α., Ιαματική Λουτροθεραπεία-Ιατρικές Παρατηρήσεις και Εφαρμογές, <http://www.iama.gr/ethno/Therm/sarakiwt.html>

²⁶ Βλασσόπουλος Ν., Λουτροθεραπεία-Ποσιθεραπεία και Θεραπευτικές Εφαρμογές, <http://www.iama.gr/ethno/Therm/vlasopul.html>

μακροχρόνια χορήγηση. Εξαιρούνται τα θειονατριούχα και θειομαγνησιούχα μεταλλικά νερά τα οποία μόλις χορηγηθούν έχουν άμεσα αποτελέσματα – δρουν ως καθαρτικά.

Η ποσιθεραπεία διακρίνεται στην επιτόπιο ποσιθεραπεία, που γίνεται με την επίσκεψη των ατόμων στις ιαματικές πηγές και στην μη επιτόπιο ποσιθεραπεία, που γίνεται με τη λήψη μεταλλικού νερού από εμφιαλωμένες συσκευασίες οι οποίες κυκλοφορούν στο εμπόριο για λόγους θεραπείας ή για άλλους λόγους (συνήθεια, διατροφή). Επιτόπια ποσιθεραπεία γίνεται κυρίως στις πηγές Λουτρακίου Κορίνθου, Πλατύστομου Φθιώτιδας κτλ.

4.3.1 Ενδείξεις Ποσιθεραπείας

Η ποσιθεραπεία ενδείκνυται για:

1) Παθήσεις της θρέψης και των ουροφόρων οδών (ουρικής διάθεσης ή αρθριτισμός, ψαμμίαση ουρική – οξαλική, λιθίαση των ουροφόρων οδών, παχυσαρκία, απλές λευκωματουρίες, χρόνιες κυστίτιδες).

2) Παθήσεις του ύπατος και χοληφόρων οδών (χρόνια χολοκυστίτις, λιθίαση της χοληδόχου κύστης ή των πόρων, μικρή υπατική ανεπάρκεια).

3) Παθήσεις πεπτικού συστήματος (διάφορα δυσπεπτικά προβλήματα, κολίτιδες, χρόνια δυσκοιλιότητα).²⁷

4.3.2 Αντενδείξεις Ποσιθεραπείας

1) Λιθιάσεις των νεφρών ή της κύστης με συχνές κρίσεις ή αιματουρία ή με ογκώδεις λίθους, νεφρίτιδες, πυελίτιδες ή κυστίτιδες σε οξεία φάση.

2) Χολολιθιάσεις με συχνούς κολικούς ή μεγάλους λίθους, χολοκυστίτις στην οξεία φάση, πρόσφατο έλκος του στομάχου ή του δωδεκαδακτύλου.²⁸

4.4 Εισπνοθεραπεία

Η εισπνοθεραπεία είναι και αυτή μια μορφή εσωτερικής υδροθεραπείας, που επιτυγχάνεται μέσω των αναπνευστικών οδών με εισπνοές και ρινοπλησεις. Ενδείκνυται για θεραπεία κυρίως αναπνευστικών παθήσεων. Στον τομέα της εισπνοθεραπείας εξειδικεύονται, κυρίως οι πηγές της Κυλλήνης και ακολουθούν του Σμοκόβου.

²⁷ Σαρακιώτης Α., Ιαματική Λουτροθεραπεία-Ιατρικές Παρατηρήσεις και Εφαρμογές, <http://www.iama.gr/ethno/Therm/sarakiwt.html>

²⁸ Σαρακιώτης Α., ο.π.

4.4.1 Ενδείξεις εισπνοθεραπείας

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι άτυπες ασθένειες είναι εκείνες που μπορούν να αποκομίσουν οφέλη από την εισπνοθεραπεία με ιαματικά νερά και κυρίως το βρογχικό άσθμα, η χρόνια βρογχίτιδα, το εμφύσημα και η βρογχιεκτασία. Τα νερά που έχουν μελετηθεί και έχουν χρησιμοποιηθεί περισσότερο για την θεραπεία αυτών των άτυπων βρογχοπνευμονοπαθειών είναι τα θειούχα, τα διττανθρακικά, τα χλωριούχα, τα ανθρακικά, αρσενικούχα και ραδιενεργά. Τα μεταλλικά αυτά νερά επιδρούν στις νόσους των αναπνευστικών οδών με μηχανισμούς συνδεδεμένους τόσο με τις χημικές ιδιότητες (θειόν, αρσενικό κ.τ.λ.) όσο και με τις φυσικές ιδιότητες (ραδιενέργεια, καταπραϋντική και αντισπαστική δράση). Αντιπροσωπευτικά να πούμε μερικά πράγματα για τα θειούχα νερά.

Θειούχα νερά

Η δράση αυτών των νερών σύμφωνα με κάποιους ερευνητές πρέπει να αναζητηθεί στις αντιαλλεργικές και αντιμολυσματικές ιδιότητες του θείου. Τα θειούχα νερά στα πλαίσια των χρόνιων αναπνευστικών παθήσεων βρίσκουν πεδίο θεραπευτικής εφαρμογής στις τραχειοβρογχίτιδες, στις χρόνιες βρογχίτιδες, στο βρογχικό άσθμα, σε χρόνιες φλεγμονές όπως ρινίτιδες, φαρυγγίτιδες. Η χορήγηση αυτών των νερών στις αναπνευστικές παθήσεις μπορεί να ομαδοποιηθεί στο ακόλουθο σχήμα:

1. Υγρές εισπνοές
2. Ξηρές εισπνοές
3. Aerosol

Πολλοί συγγραφείς, ιδιαίτερα οι Γάλλοι, θεωρούν ότι τα θειούχα νερά ενδείκνυνται όταν στην αλλεργική αίτιο - παθογένεση συμμετέχει και ένας μολυσματικός παράγοντας. Τα αποτελέσματα είναι εμφανή κατά την δεύτερη ή τρίτη εβδομάδα. Ο βήχας γίνεται λιγότερο συχνός και λιγότερα έντονος, η απόχρεμψη λιγότερο συχνή και πιο ρευστή και κατά συνέπεια η δύσπνοια μειώνεται. Πρέπει να τονίσουμε όμως ότι ενώ ένα σημαντικό ποσοστό ασθενών αποκομίζει οφέλη, από μια τέτοια θεραπεία, υπάρχουν και ασθενείς που παρουσιάζουν επιδείνωση στην κατάστασή τους.

Μερικοί παράγοντες που επηρεάζουν την εισπνοθεραπεία είναι:

Εποχή: Οι θεραπείες γίνονται από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέμβριο. Αναφέρεται ότι την εποχή του καλοκαιριού είναι καλύτερη η ποιότητα των νερών, αυτό όμως δεν ευσταθεί. Θα ήταν προτιμότερο οι λουτροπηγές να λειτουργούν όλο το χρόνο ή περισσότερους μήνες (Μάιο - Οκτώβριο). Έτσι, δεν θα παρατηρείται και ο συνωστισμός στην προσέλευση των ασθενών τους καλοκαιρινούς μήνες.

Προετοιμασία: Η σωστή επιλογή της λουτροπηγής αποτελεί το 50% της επιτυχίας της εισπνοθεραπείας.

Διάρκεια: Συνήθως διαρκεί 21 μέρες, αλλά ο χρόνος μπορεί να παραταθεί ή να βραχυνθεί. Για ν' αποφευχθεί μια πιθανή θερμική αντίδραση η θεραπεία μπορεί να χρειασθεί να γίνει διακεκομμένα, με μεσοδιαστήματα μιας ή δυο ημερών.

Κλίμα: Χρειάζεται παρατεταμένη ηλιοφάνεια, ελάχιστη υγρασία, οι άνεμοι να είναι ασθενείς, να μην εμφανίζονται ομίχλες και η γύρω περιοχή να έχει δάση για περισσότερο οξυγόνο. Ο ιονισμός της ατμόσφαιρας επιδρά στην ισορροπία του συμπαθητικού - παρασυμπαθητικού νευρικού συστήματος του ασθενούς. Τοπικοί παράγοντες που πρέπει επίσης να ελέγχονται είναι η πυκνότητα των αλλεργιογόνων στην περιοχή της λουτροπηγής καθώς και ο βαθμός ρύπανσης της ατμόσφαιρας.

Τρόπος ζωής - διαιτητική αγωγή: Αποφεύγεται η σωματική και πνευματική κόπωση αλλά επιβάλλονται οι περίπατοι. Το διαιτολόγιο είναι λιτό και δεν περιλαμβάνει δύσπεπτες τροφές.²⁹

4.4.2 Αντενδείξεις Εισπνοθεραπείας

Παθήσεις του αναπνευστικού σε οξεία φάση.³⁰

4.5 Συμπεράσματα

Παρά την εφαρμογή νέων – ισχυρών φαρμακευτικών ουσιών και τις προόδους της χειρουργικής, η Ιαματική Λουτροθεραπεία διατηρεί την αξία της.

Για να αποβεί όμως επωφελής η Ιαματική Λουτροθεραπεία επιβάλλεται ν' αξιοποιηθούν οι παράγοντες δράσης του μεταλλικού νερού, που είναι το χημικό, το μηχανικό, και το θερμικό στοιχείο. Έτσι ανάλογα με την πάθηση και την φάση της εξέλιξής της, θα πρέπει να επιλεγεί από εξειδικευμένο ιατρικό προσωπικό το ιαματικό νερό και οι τρόποι εφαρμογής της Ιαματικής Λουτροθεραπείας :εισπνοθεραπεία, ποσιθεραπεία, εξωτερικές τεχνικές (λουτρά, υδροκινησιοθεραπεία σε πισίνες, ατμόλουτρα, λασπόλουτρα κλπ.).

Η Ιαματική Λουτροθεραπεία εφαρμόζεται σ' ένα μεγάλο αριθμό ασθενειών για τα περισσότερα συστήματα (αναπνευστικό, κυκλοφορικό,

²⁹ Βλασσόπουλος Ν., Λουτροθεραπεία-Ποσιθεραπεία και Θεραπευτικές Εφαρμογές, <http://www.iama.gr/ethno/Therm/vlasopul.html>

³⁰ Σαρακιώτης Α., Ιαματική Λουτροθεραπεία-Ιατρικές Παρατηρήσεις και Εφαρμογές, <http://www.iama.gr/ethno/Therm/sarakiwt.html>

πεπτικό, νευρικό, νεφρούς , δέρμα και κυρίως από το μυοσκελετικό!) του ανθρώπινου οργανισμού.

Η Ιαματική Λουτροθεραπεία συμβάλει στην ύφεση του πόνου και της δυσκαμψίας (υψηλές θερμοκρασίες), στην τόνωση των μυών (καταιονισμοί, μαλάξεις, ασκήσεις) και στη βελτίωση της κινητικότητας των αρθρώσεων (κινησιοθεραπεία).

Η χρησιμοποίηση του ιαματικού νερού σε συνδυασμό με τον προσωπικό διάλογο μεταξύ γιατρού και αρρώστου (με την ευρεία έννοια του όρου), που πρέπει να ασκείται κάτω από κατάλληλες συνθήκες περιβάλλοντος και ψυχολογίας, είναι περισσότερο αναγκαίος στην περίπτωση της Ιαματικής Λουτροθεραπείας.

Στην Ιαματική Λουτροθεραπεία υποβάλλονται κυρίως άτομα με χρόνιες παθήσεις όπου ο ψυχισμός του αρρώστου έχει τροποποιηθεί. Η σύγχρονη ζωή χαρακτηρίζεται από ποικιλία αντιδράσεων στον άνθρωπο. Ο ασθενής και κυρίως ο ρευματοπαθής ασθενής πάσχει περισσότερο. Στη διάρκεια της Ιαματικής Λουτροθεραπείας ο άρρωστος βρίσκεται σε ανάπαυση, μακριά από την εργασία του, χωρίς φροντίδες. Υποβάλλεται στη θεραπεία του με ευχαρίστηση και ευλάβεια.

Ανάλογη πρέπει να είναι και η ανταπόκριση που θα βρίσκει ο λουόμενος από το ιατρό, τις υπηρεσίες του υδροθεραπευτηρίου και τις λουτροπόλεις. Ανέσεις, διευκολύνσεις, ψυχαγωγία, πολιτιστικές εκδηλώσεις συμπληρώνουν μια ευχάριστη παρεμβολή στη ζωή του πάσχοντος.³¹

³¹ Σαρακιώτης Α., Ιαματική Λουτροθεραπεία-Ιατρικές Παρατηρήσεις και Εφαρμογές,
<http://www.iama.gr/ethno/Therm/sarakiwt.html>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ

5.1 Γενικά

Ο κανονισμός λειτουργίας των υδροθεραπευτηρίων θεσπίστηκε με Υπουργική Απόφαση του 1960 «Πέρι Εποπτείας και Λειτουργίας των Υδροθεραπευτηρίων Ιαματικών Πηγών και των εν αυταίς εγκαταστάσεων»³² (βλ. παράρτημα Ι). Ο κανονισμός λειτουργίας των υδροθεραπευτηρίων αποτελείται από τρία μέρη. Το πρώτο μέρος αναφέρεται στην εποπτεία και καθορίζεται από τα άρθρα 1 έως 6 του αντίστοιχου νόμου. Το δεύτερο μέρος αναφέρεται στη λειτουργία των ιαματικών πηγών Τουριστικής Σημασίας και καθορίζεται από το άρθρο 8 έως 35 του ίδιου νόμου και το τρίτο μέρος αναφέρεται στη λειτουργία των ιαματικών πηγών Τοπικής Σημασίας και καθορίζεται από τα άρθρα 37 έως 57 του νόμου. Για την καλύτερη κατανόηση της λειτουργίας των υδροθεραπευτηρίων ακολουθεί μια σύντομη παρουσίαση του.

5.2 Εποπτεία

Ο Ε.Ο.Τ. τοποθετεί σε κάθε ιαματική πηγή έναν επόπτη για την παρακολούθηση της λειτουργίας της ιαματικής πηγής, ο οποίος έχει αρμοδιότητες και καθήκοντα. Στις αρμοδιότητες του αναφέρονται η προφορική του επικοινωνία με τις τοπικές αρχές και αναδόχους, προκειμένου να διευθετηθούν διάφορα ζητήματα που αφορούν τη λειτουργία των ιαματικών πηγών. Ο επόπτης αναφέρεται εγγράφως στον Ε.Ο.Τ. ενώ οι τοπικές αρχές οφείλουν να διευκολύνουν με πληροφοριακά στοιχεία το έργο του.

Στα ειδικά καθήκοντα του αναφέρονται η ευθύνη του για την περιφρούρηση της περιουσίας και των δικαιωμάτων του Ε.Ο.Τ. καθώς και η υποχρέωσή του να λαμβάνει υπόψη του τα παράπονα των παραθεριστών προσπαθώντας να τα ικανοποιήσει. Επίσης οφείλει να ερευνά κάθε ζήτημα που αφορά τη εύρυθμη λειτουργία της λουτρόπολης, οφείλει να πληροφορείται για τη τήρηση της διατίμησης των ξενοδοχείων, εστιατορίων, να ελέγχει το προσωπικό και να ενημερώνει τον Ε.Ο.Τ. με εκθέσεις, αναφορές και στατιστικά στοιχεία.

Τα καθήκοντά του τα ασκεί με την άφιξη του στην ιαματική πηγή όπου εγκαθιστά το γραφείο του κατά τις οδηγίες του Ε.Ο.Τ. Ο επόπτης δεν

³² Φ.Ε.Κ., Υ.Α. 1177)Τ. 318/Β/11-7-60

απομακρύνεται απ' αυτό άνευ αδειας από τον Ε.Ο.Τ., όμως σε σοβαρές περιπτώσεις αναπληρώνεται από το βοηθό ή το ιατρό της ιαματικής πηγής.

5.3 Προετοιμασία-Εξοπλισμός-Αρτιότητα Υδροθεραπευτηρίων

Για να είναι έτοιμη προς λειτουργία μια ιαματική πηγή πρέπει να τηρεί τους παρακάτω όρους που αφορούν την εμφάνιση, την επάρκεια, την ασφάλεια, την άνεση, την πληρότητα, κλπ. των υδροθεραπευτηρίων. Έτσι, θα πρέπει να υπάρχουν:

- Εγκατάσταση φωτισμού με ηλεκτρισμό
- Συστήματα στις πόρτες των λουτρώνων ώστε να ανοίγουν μέσα και έξω
- Ευρύχωροι χώροι στις λουτρόνες με δυνατότητα φιλοξενίας
- Λουτήρες με επαρκή χωρητικότητα, λεία εσωτερική επιφάνεια, με κανονικές σωληνώσεις και αποχέτευση
- Ευρύχωρος – υγιεινή αίθουσα αναμονής
- Κατάλληλα επαρκή απολυμαντικά για της λουτήρες
- Ψυγείο νερού και ποτήρια ή πλησιέστερο αναψυκτήριο
- Ο χώρος γύρω από το υδροθεραπευτήριο να είναι καθαρός
- Επαρκής αριθμός αποχωρητηρίων
- Έξω από το χώρο του υδροθεραπευτηρίου να υπάρχει ειδικό σύστημα αναρτήσεως του εισιτηρίου και του δελτίου άδειας υδροθεραπείας
- Έπιπλο-γραφείο με κλειδαριά για τον ταμία
- Κλειδαριά ασφαλείας στην εξώθυρα του γραφείου
- Ιατρείο – φαρμακείο σε κατάλληλο χώρο

Καθώς επίσης οι εγκαταστάσεις ειδικής λουτροθεραπείας να επισκευάζονται πριν από την έναρξη της λουτρικής περιόδου.

5.3.1 Επιθεώρηση-Άδεια λειτουργίας

Για την επιθεώρηση - άδεια λειτουργίας των υδροθεραπευτηρίων, ο επιχειρηματίας που επιθυμεί να εκμεταλλευτεί το υδροθεραπευτήριο πρέπει να υποβάλλει κάθε χρόνο στον Ε.Ο.Τ. αίτηση άδειας λειτουργίας μέσω της Τουριστικής Αστυνομίας ή της Αστυνομικής Αρχής, 15 μέρες πριν την έναρξη λειτουργίας του υδροθεραπευτηρίου. Στην αίτηση αυτή ο ενδιαφερόμενος δηλώνει την υπακοή του στις διατάξεις του κανονισμού. Ο αρμόδιος της Αστυνομικής Αρχής επιθεωρεί την κτιριακή αρτιότητα και την παρεχόμενη ασφάλεια του υδροθεραπευτηρίου και εισηγείται την έκδοση άδειας λειτουργίας. Ο Ε.Ο.Τ. εκδίδει την άδεια, την αποστέλλει

και αναρτάται σε εμφανές σημείο του υδροθεραπευτηρίου, η οποία ισχύει για μια μόνο λουτρική περίοδο.

5.3.2 Λειτουργία υδροθεραπευτηρίων

Η λειτουργία των υδροθεραπευτηρίων γίνεται σε καθημερινή βάση. Αν κάποιος διακόψει τη λειτουργία τους επεμβαίνει αυτεπάγγελα η Αστυνομική Αρχή με τον επόπτη τα θέτει σε λειτουργία και υποβάλλει αναφορά της στον Ε.Ο.Τ.

Οι ώρες λειτουργίας καθορίζονται με κοινή απόφαση του επόπτη και του γιατρού - διευθυντή του υδροθεραπευτηρίου.

Απαγορεύεται το άνοιγμα ή κλείσιμο του υδροθεραπευτηρίου πριν ή μετά τις ώρες λειτουργίας και η παραμονή άλλων ατόμων κατά τη διακοπή της λειτουργίας εκτός από τους εργαζομένους στην καθαριότητα. Επίσης απαγορεύεται το άνοιγμα του υδροθεραπευτηρίου για το κοινό χωρίς την παρουσία του ταμιά ή αντικαταστάτη του.

Ο διευθυντής του υδροθεραπευτηρίου πρέπει να παρακολουθεί συνέχεια αν υπάρχει νερό και αν αυτό έχει την κατάλληλη θερμοκρασία. Όταν δεν τηρείται το όριο θερμοκρασίας ο διευθυντής του υδροθεραπευτηρίου ειδοποιεί το ιατρό και τον επόπτη ώστε να διακοπεί προσωρινά η χορήγηση λούσεων ώσπου να επιτευχθεί το επιθυμητό όριο θερμοκρασίας.

Η υπηρεσία στα υδροθεραπευτήρια, τις ώρες λειτουργίας, πρέπει να διεξάγεται ομαλά, χωρίς θόρυβο από το προσωπικό και τους λουόμενους.

Τέλος στο υδροθεραπευτήριο απαγορεύεται η τοποθέτηση επιγραφών ή διαφημιστικών εντύπων εκτός αυτών του Ε.Ο.Τ.

5.3.3 Ιατροί

Οι ιατροί των ιαματικών πηγών ασκούν υγειονομικά καθήκοντα απαλλαγμένοι από διοικητικά θέματα. Εξετάζουν τους προσερχόμενους στα υδροθεραπευτήρια, παρακολουθούν την προετοιμασία των λούσεων ή άλλου είδους θεραπεία, επιθεωρούν τα υγειονομικές εγκαταστάσεις και παρακολουθούν την τήρηση των όρων υγιεινής.

Ο ιατρός συνεργάζεται με τον επόπτη για επιστημονικά και υγειονομικά θέματα, μαζί καθορίζουν τις ώρες των εξετάσεων των ασθενών στα υδροθεραπευτήρια. Όταν δεν εξετάζει, επιθεωρεί τις εγκαταστάσεις και συμβουλεύει τους λουόμενους. Τέλος υποβάλλει στον Ε.Ο.Τ. έκθεση με χρήσιμες παρατηρήσεις ή υποδείξεις.

5.3.4 Ιατρεία

Τα ιατρεία των ιατρών εφοδιάζονται με τα αναγκαία επιστημονικά όργανα από τον ίδιο τον γιατρό, προκειμένου να εκτελεί τα καθήκοντά του. Η εγκατάσταση ενός ή περισσότερων ιατρείων εξαρτάται από τον αριθμό των υδροθεραπευτηρίων και καθορίζεται μετά από συνεργασία και κοινή απόφαση γιατρού και επόπτη. Το ιατρείο πρέπει να είναι εφοδιασμένο με τα απαραίτητα και τα κατάλληλα έπιπλα και φάρμακα. Το ιατρείο λειτουργεί τις ώρες που λειτουργεί το αντίστοιχο υδροθεραπευτήριο.

5.3.5 Προσωπικό υδροθεραπείας

Κάθε υδροθεραπευτήριο αποτελεί αυτοτελή μονάδα και έχει δικό του προσωπικό, το οποίο δεν απασχολείται σε άλλη εργασία εκτός υδροθεραπευτηρίου. Το προσωπικό πρέπει να εκτελεί την υπηρεσία του σύμφωνα με τον κανονισμό και να είναι κατατοπισμένο ώστε να δίνει πληροφορίες στους προϊσταμένους, στον επόπτη και στον γιατρό.

5.3.6 Επιλογή – εκπαίδευση – πρόσληψη προσωπικού

Το προσωπικό αφού συγκεντρώνει τα απαραίτητα προσόντα μαζί με τον διευθυντή του υδροθεραπευτηρίου, εξετάζεται υγειονομικά από τον ιατρό. Αποκλείεται η πρόσληψη μη υγιούς ατόμου.

Όσοι προορίζονται για τις θέσεις προϊσταμένου λουτρονόμων, βοηθού ιατρού και λουτρονόμων πριν την έναρξη της λειτουργίας των υδροθεραπευτηρίων εκπαιδεύονται σε μία σειρά μαθημάτων από τον ιατρό. Τα μαθήματα αυτά αφορούν:

- ❖ Στοιχειώδεις γνώσεις ανατομίας, φυσιολογίας και παθολογίας του κυκλοφορικού, πεπτικού και νευρικού συστήματος
- ❖ Θερμομέτρηση
- ❖ Στοιχεία υγιεινής
- ❖ Καταιονήσεις
- ❖ Πρώτες βοήθειες κλπ

5.3.7 Διευθυντής υδροθεραπευτηρίου

Σε κάθε υδροθεραπευτήριο τοποθετείται από τον επιχειρηματία διευθυντής.

Η τοποθέτηση του εγκρίνεται από τον Ε.Ο.Τ. Ο διευθυντής έχει καθαρά διοικητικά καθήκοντα:

- ❖ Μεριμνά, επιβλέπει και ευθύνεται για την κανονική λειτουργία του υδροθεραπευτηρίου, τόσο του προσωπικού όσο και των εγκαταστάσεων.
- ❖ Οφείλει να εφαρμόζει τις υποδείξεις του επόπτη και του ιατρού
- ❖ Εφοδιάζει το υδροθεραπευτήριο με τα απαραίτητα υλικά και είδη καθαρισμού
- ❖ Παραδίδει στον επόπτη κάθε βράδυ δελτίο ημερησίας κίνησης, δελτίο άδειας υδροθεραπείας και τα εισιτήρια

5.3.8 Προϊστάμενος λουτρονόμων

Η πρόσληψη προϊσταμένου, αφορά μόνο γυναίκες και γίνεται όταν υπάρχουν περισσότεροι από έξι λουτρονόμοι σ' ένα υδροθεραπευτήριο. Τα καθήκοντα της είναι να κατευθύνει και να συντονίζει την εργασία των λουτρονόμων, να βοηθά τον επόπτη στον έλεγχο των εισιτηρίων, το διευθυντή στη τήρηση της σειράς προτεραιότητας των λουομένων και να εξυπηρετεί τους λουόμενους.

5.3.9 Υπόλοιπο προσωπικό

Στα άρθρα από 17-26 του ίδιου κανονισμού καθορίζονται τα καθήκοντα του βοηθού ιατρού, των λουτρονόμων, των βοηθών προϊσταμένης, των ταμιών, των καθαριστριών, οι καταστάσεις των ωρών εργασίας, η αμοιβή του προσωπικού και οι κυρώσεις που τους επιβάλλονται σε περίπτωση παραπτώματος.

5.3.10 Άδεια υδροθεραπείας-Ιατρική εξέταση-Καταχώρηση

Η υδροθεραπεία παρέχεται μόνο στα άτομα που την έχουν ανάγκη. Τα είδη της υδροθεραπείας (λουτροθεραπεία, ποσιθεραπεία, εισπνοθεραπεία) καθορίζονται για κάθε ιαματική πηγή από γνωμοδοτική επιτροπή του Ε.Ο.Τ. Απαγορεύεται η χρήση των εγκαταστάσεων για σκοπούς μη θεραπευτικούς ή μη εγκεκριμένους από τον Ε.Ο.Τ., καθώς και η μεταφορά ιαματικού νερού εκτός των εγκαταστάσεων και η ανάμειξη ιαματικού νερού με οποιοδήποτε άλλο στοιχείο.

Για να υποβληθεί στην υδροθεραπεία ο λουόμενος πρέπει απαραίτητα να εφοδιαστεί με το έντυπο δελτίο άδειας υδροθεραπείας και να εξεταστεί

από τον ιατρό της ιαματικής πηγής, ο οποίος συμπληρώνει και υπογράφει το έντυπο αυτό.

Το έντυπο δελτίο άδειας υδροθεραπείας χορηγείται από τον ταμία με τη καταβολή του αντιτίμου ή δωρεάν στις περισσότερες περιπτώσεις.

Η ιατρική εξέταση για τη λήψη υδροθεραπείας παρέχεται δωρεάν. Ο ιατρός εξετάζει όσους κατέχουν έντυπο δελτίο άδεια υδροθεραπείας και συμπληρώνει τα στοιχεία του ασθενή και τα υπογράφει.

Τα στοιχεία του ασθενή καταχωρούνται στο βιβλίο εξέτασεως κατά σειρά προτεραιότητας. Στο εξώφυλλο κάθε βιβλίου αναγράφεται η ιαματική πηγή, η λουτρική περίοδος, το χρονικό διάστημα στο οποίο αναφέρεται, ο αύξων αριθμός αυτού και το ονοματεπώνυμο του ιατρού.

5.3.11 Εισιτήρια

Οι λουόμενοι κάθε φορά που εισέρχονται στο υδροθεραπευτήριο πρέπει να εφοδιάζονται με εισιτήριο προκειμένου να υποβληθούν σε υδροθεραπεία. Η τιμή του εισιτηρίου καθορίζεται από επιτροπή.

5.3.12 Λούσεις

Οι λουόμενοι καλούνται κατά σειρά προτεραιότητας από την προϊσταμένη λουτρονόμων ή από τη βοηθό της και εισέρχονται στη πτέρυγα των λουτρώνων, παραδίδοντας σε αυτήν το φίλο αριθμού προτεραιότητας. Οι λουόμενοι πρέπει να έχουν μαζί τους την άδεια υδροθεραπείας και το εισιτήριο. Όλα αυτά τα παραδίδουν στη λουτρονόμο η οποία τα ελέγχει, παρατηρεί τις οδηγίες του ιατρού και τις εκτελεί. Επίσης η λουτρονόμος υπολογίζει τη διάρκεια του λουτρού και προσέχει μήπως κάποιος λουόμενος σημάνει σήμα κινδύνου για να σπεύσει προς βοήθεια. Η διάρκεια του χρόνου της λούσεως είναι καθορισμένη από το ιατρό και δεν παρατείνεται από κανέναν.

Όσοι πάσχουν από μεταδοτικά νοσήματα πρέπει να το γνωστοποιούν στο ιατρό τους. Οι λούσεις τους γίνονται ξεχωριστά σε ειδικούς λουτήρες, που είναι ίδιοι και καθορισμένοι από την αρχή της λουτρικής περιόδου.

5.3.13 Βεβαίωση υδροθεραπείας

Για τις ιαματικές πηγές που ανήκουν στην ιδιοκτησία του Ε.Ο.Τ η αρμοδιότητα για τη χορήγηση βεβαίωσης υδροθεραπείας ανήκει αποκλειστικά στο προϊστάμενο υπηρεσίας αυτεπιστασίας του Ε.Ο.Τ.

5.3.14 Ιδιοκτήτες Ιαματικών Πηγών

Ο ιδιοκτήτης (Ν.Π.Δ.Δ), Δήμος ή Κοινότητα ή ιδιώτης) που εκμεταλλεύεται για λογαριασμό του την Ιαματική Πηγή έχει την ευθύνη για τη τήρηση των διατάξεων των νόμων, του κανονισμού και των αποφάσεων του Ε.Ο.Τ. Επίσης πρέπει να γνωστοποιεί στον Ε.Ο.Τ. αν η πηγή πρόκειται να λειτουργήσει με αυτεπιστασία, αναφέροντας το ονοματεπώνυμο και την έκταση της εξουσιοδότησης και εκθέσεις του εκπροσώπου του ή του ενοικιαστή του. Παραλήψεις συνεπάγονται κυρώσεις.

5.4 Ιαματικές Πηγές Τοπικής Σημασίας

Αναφορικά με τη λειτουργία των Ιαματικών Πηγών Τοπικής Σημασίας δεν υπάρχουν αξιοσημείωτες διαφορές με την αντίστοιχη των πηγών Τουριστικής Σημασίας. Ο κανονισμός υδροθεραπείας έχει κοινό περιεχόμενο με διαφορές που εντοπίζονται στα εξής:

Η άδεια λειτουργίας εκδίδεται από το Νομάρχη. Ο επιχειρηματίας πρέπει να αναφέρει στην αίτηση προς το Νομάρχη τα στοιχεία του Διευθυντή για τη χορήγηση άδειας λειτουργίας και την έγκριση λειτουργίας του. Στο Νομάρχη, αναφέρεται επίσης η ημερομηνία έναρξης και διακοπής λειτουργίας κάθε υδροθεραπευτηρίου.

Σχετικά με το προσωπικό, παρατηρείται ότι ο ιατρός της Ιαματικής Πηγής σε συνεννόηση με τον επόπτη καθορίζουν τις ώρες εξέτασης των ασθενών για υδροθεραπεία σε 39 εβδομαδιαίες (αντί 49 για τις Τουριστικής Σημασίας).

Το προσωπικό εκπαιδεύεται από το διευθυντή για τα καθήκοντά του, ενώ οι λουτρονόμοι ορίζονται βάση του αριθμού των λουτήρων από το διευθυντή, θέτοντας ανώτατο όριο 6 και κατώτατο 3.

5.5 Κτιριακές προδιαγραφές

Νομοθετική μεταρρύθμιση σχετικά με την κτιριακή χωροκατανομή των ιαματικών λουτρών δεν υπήρχε μέχρι πρότινος. Η ανοικοδόμηση των υδροθεραπευτηρίων γινόταν με βάση Ευρωπαϊκά πρότυπα, χωρίς συγκεκριμένους πολεοδομικούς κανονισμούς και χωροταξικούς σχεδιασμούς. Για πρώτη φορά τέθηκαν οι κτιριακές προδιαγραφές με την Υπουργική Απόφαση του 1997 «Προδιαγραφές Εγκαταστάσεων Αξιοποίησης Ιαματικών Πηγών για την υπαγωγή τους στο καθεστώς κινήτρων του Ν. 1892/20, όπως ισχύει»³³. Οι σημαντικότερες κτιριακές προδιαγραφές που

³³ Φ.Ε.Κ., Υ.Α. 1067, 3-12-1997

προβλέπει η απόφαση αυτή (βλ. παράρτημα Ι) για την κατασκευή νέων υδροθεραπευτηρίων αφορούν:

- ❖ Τα ιατρεία
- ❖ Την υποδοχή – γραμματεία
- ❖ Το εργαστήριο εξετάσεων
- ❖ Το γραφείο Ιατρού – Διαιτολόγου
- ❖ Τις W.C ιατρών
- ❖ Τη δεξαμενή υδρομαλάξεων τύπου τζακούζι θερμού ύδατος
- ❖ Το λουτρό με λουτήρα υδρομαλάξεων
- ❖ Τη σάουνα
- ❖ Το χαμάμ
- ❖ Την αίθουσα ανάπαυσης
- ❖ Τα αποδυτήρια λουομένων, με προθαλάμους χωριστά ανδρών-γυναικών
- ❖ Το θάλαμο εισπνοθεραπείας
- ❖ Τους βοηθητικούς χώρους
- ❖ Αίθουσα μασάζ – καλλωπισμού
- ❖ Χώρος παρασκευής – επάλειψης πηλού

Με το νόμο αυτό γίνεται πρόβλεψη και για τις αθλητικές εγκαταστάσεις οι οποίες όμως δεν είναι υποχρεωτικές, όπως γήπεδα τένις, (π.χ χώρος παιχνιδιού σκουός, εξοπλισμός ναυταθλητισμού και θαλάσσιων αθλημάτων).

Αξιοσημείωτο είναι ότι στην απόφαση αυτή λαμβάνονται και μέτρα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Συγκεκριμένα προβλέπεται επικάλυψη του δαπέδου με αντιολισθητικό υλικό.

5.6 Η χρηματοδότηση της υποδομής των ιαματικών λουτρών

Το κράτος έχει προχωρήσει στην καλύτερη αξιοποίηση των ιαματικών πηγών. Ο Ε.Ο.Τ. παρακολουθεί και χρηματοδοτεί τη δημιουργία συγκροτημάτων υδροθεραπευτηρίων. Κατά το χρονικό διάστημα 1981-95 η χρηματοδότηση για τις ιαματικές πηγές αποτελούσε το 7,7%, της συνολικής χρηματοδότησης έργων Ε.Ο.Τ. δηλ περίπου 4,5 δισ. δρχ. Πιο συγκεκριμένα η χρηματοδότηση, κατά νομό, είχε ως εξής: το 72% για τις Κυλλήνη και Καϊάφα, το 17,7% για την Αιδηψό, το 3,7% για την Κύθνο, το 1,5% για την Αριδαία Πέλλας, το 0,8% για τη Χίο, το 0,4% για την Ικαρία Σάμου και το 0,2% για τη Τραϊανούπολη και τα Ψαρόθερμα Σαμοθράκης του νομού Έβρου.

Επίσης έχουν ενταχθεί στο Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΚΠΣ ΙΙ), στο εθνικό σκέλος καθώς και στα Περιφερειακά Προγράμματα (ΠΕΠ)

έργα ύψους 15 δισ. δρχ. για 21 ιαματικές πηγές της χώρας. Στόχος της ολοκλήρωσης των έργων αυτών είναι να δημιουργηθεί η κατάλληλη γενική και ειδική υποδομή για την ανάπτυξη ολοκληρωμένων κέντρων υγείας ανάλογων της Ευρώπης.

Επιπλέον, έχουν προχωρήσει μέσω της ΕΤΒΑ και έχουν θεμελιωθεί πολύσκοπα πιλοτικά προγράμματα τουριστικής ανάπτυξης με βάση τις ιαματικές πηγές. Τέτοια είναι οι εγκαταστάσεις της Νέας Απολλωνίας στο νομό Θεσσαλονίκης, που έχουν πιλοτικό χαρακτήρα και θα αποτελέσουν τη βάση για τη δημιουργία και άλλων τέτοιων πρότυπων προγραμμάτων στις περιοχές των ιαματικών πηγών.

Επίσης, θα πρέπει να αναφερθεί και το ενδιαφέρον, που έχει εκφραστεί από τον ιδιωτικό τομέα, για τη δημιουργία σύγχρονων ιαματικών κέντρων και κέντρων θαλασσοθεραπείας. Έτσι, ιδιώτες, είτε από κοινού με τους κατά τόπους Δήμους, είτε μόνοι τους, έχουν πραγματοποιήσει επενδύσεις για λασποθεραπεία (Πικρολίμνη Κιλκίς) και για θαλασσοθεραπεία (Κρήτη) ή έχουν εξαγγείλει επενδυτικά σχέδια για τα προσεχή χρόνια (Αιδηψός, Κως, Ρόδος) για τη δημιουργία υδροθεραπευτηρίων ή κέντρων θαλασσοθεραπείας και ξενοδοχειακών μονάδων υψηλών προδιαγραφών κατά το πρότυπο ανάλογων κέντρων του εξωτερικού με όλη την απαραίτητη υποδομή, όπως εξειδικευμένες ιατρικές μονάδες, τμήματα φυσικοθεραπείας, φυκοθεραπεία, υδρομασάζ,³⁴ κλπ.

³⁴ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 42

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ

6.1 Γενικά

Η Ελλάδα όπως προαναφέρθηκε είναι πλούσια σε ιαματικές πηγές και με καλές προδιαγραφές για την παραπέρα ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού σε τουρισμό υγείας, γι' αυτό το λόγο θεωρήθηκε αρκετά ενδιαφέρον να παρουσιαστεί η κάθε πηγή ξεχωριστά με βάση τις ενδείξεις της, τις εγκαταστάσεις της και την ιστορία της. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι σε κάθε ιαματική πηγή υπάρχει μόνο μια εγκατάσταση δηλαδή σε κάθε ιαματική πηγή λειτουργεί και ένα ιαματικό λουτρό εκτός από κάποιες εξαιρέσεις που μπορεί οι εγκαταστάσεις να είναι περισσότερες από μία π.χ Αιδηψός.

6.2 Ιαματικές Πηγές Τουριστικής Σημασίας

❖ Αιδηψός (Ν. Εύβοιας)

Στον Βόρειο Ευβοϊκό κόλπο, βρίσκονται τα Λουτρά της Αιδηψού. Τα λουτρά αυτά είναι γνωστά από τα αρχαιοελληνικά χρόνια. Οι ιαματικές πηγές της Αιδηψού έχουν ιστορία μεγαλύτερη των 20.000 ετών!³⁵ Αναφέρονται από τον Αριστοτέλη και τον Στράβωνα και σήμερα αποτελούν την πιο ονομαστή λουτρόπολη της Ελλάδας. Οι πηγές σ' αυτήν την πόλη ξεπερνάνε τις πενήντα. Οι περισσότερες πηγές διοχετεύονται σε ξενοδοχεία, που διαθέτουν λουτροθεραπευτήρια για τους πελάτες τους.

Η φήμη της Αιδηψού οφείλεται κυρίως στα ιαματικά της νερά. Χιλιάδες τουρίστες (Ελληνες και ξένοι) απολαμβάνουν τις ομορφιές της Αιδηψού. Σήμερα αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τουριστικούς πόλους έλξης σε ό,τι αφορά τον ιαματικό τουρισμό.

Σήμερα στην Αιδηψό λειτουργούν 21 ιδιωτικά υδροθεραπευτήρια ένα εκ των οποίων είναι το «Θέρμες Σύλλα». Το υδροθεραπευτήριο αυτό είναι το μοναδικό σύγχρονο κέντρο θερμαλισμού στην Ελλάδα. Υπάρχει επίσης και ένα ακόμη υδροθεραπευτήριο που ανήκει στον Ε.Ο.Τ. και το εκμεταλλεύεται η Ε.Τ.Α.

³⁵ Λουτρά Αιδηψού, <http://www.aedipsos.gr/loutra.htm>

Ενδείξεις: Πολλές αλιπηγές υπέρθερμες (73° C-80 °C), πηγή πόσιμου νερού ολιγομεταλλική, λίγο δισανθρακούχα μεσόθερμη (37,8° C). Συνιστώνται για λουτροθεραπεία (ρευματικά, γυναικολογικά, αρθρτικά, περιφερικά νεύρα), εισπνοθεραπεία, κινησιοθεραπεία.³⁶

Εικόνα 2: Εξωτερική πισίνα στις «Θέρμες Σύλλα»
Πηγή: Κ. Ζαχαρόπουλος, Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001

Εγκαταστάσεις

22 υδροθεραπευτήρια

- 1 υδροθεραπευτήριο του Ε.Ο.Τ. με 84 ατομικούς λουτήρες, 1 εξωτερική και 2 εσωτερικές δεξαμενές, γυμναστήριο, λοιπός σύγχρονος εξοπλισμός

- 21 ιδιωτικά υδροθεραπευτήρια με 256 ατομικούς λουτήρες³⁷

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 96 ξενοδοχεία, τα 11 με λουτρά, 4.642 κλινών

- 5.500 ενοικιαζόμενα δωμάτια 12.000 κλινών. (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

❖ Θερμοπύλες (Ν. Φθιώτιδος)

Η ιαματική πηγή των Θερμοπυλών βρίσκεται 15 χιλιόμετρα περίπου πριν από την Λαμία κοντά στο χωριό Θερμοπύλες. Σύμφωνα με τη μυθολογία οι πηγές των Θερμοπυλών ήταν δημιούργημα του θεού Ηφαίστου. Τους παρήγγειλε η αδελφή του η Αθηνά, να τις κάνει δώρο στον Ηρακλή για να λούεται μετά τους άθλους του και να αναρρώνει από τις ταλαιπωρίες. Επίσης ο Ηρόδοτος, ο Στράβων και ο Πausanίας

³⁶ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 208

³⁷ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 68

μίλησαν για τα λουτρά αυτά. Οι Θερμοπύλες οργανώθηκαν ως υδροθεραπευτικό κέντρο το 1935.

Ενδείξεις: Πολλές πηγές υδροθειοχλωριονατριούχες μεσόθερμες (41°C). Συνιστώνται για λουτροθεραπεία (ρευματοπάθειες, γυναικολογικές παθήσεις, περιφερικά νεύρα). Εκτελούνται και ποσιθεραπείες που ισχυρίζονται ότι ωφελούν στις αιμορροΐδες και στη δυσκοιλιότητα.³⁸

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

E.O.T. / Υπηρεσία Αυτεπιστασίας³⁹

Εγκαταστάσεις

- 1 υδροθεραπευτήριο του E.O.T. με 18 ατομικούς λουτήρες και 1 δεξαμενή

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 2 ξενοδοχεία με λουτρά, 174 κλινών

- 300 ενοικιαζόμενα δωμάτια⁴⁰ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

Εδαφική έκταση: 800.000τ.μ

❖ Καϊάφας (Ν. Ηλείας)

Τα λουτρά του Καϊάφα βρίσκονται στο 26^ο χιλιόμετρο από τον Πύργο Ηλείας. Η λειτουργία των λουτρών αυτών είναι στενά συνδεδεμένη με την ιστορία του τόπου. Ο Στράβων πέρασε από την περιοχή λίγα χρόνια πριν τη γέννηση του Χριστού (14 π.Χ). Επίσης ο Πausανίας που πέρασε από τον Καϊάφα μεταξύ των ετών 160 - 173 μ.Χ αναφέρει στα "Ήλιακά της Ελλάδος" περιηγήσεις σχετικά για τον Ανιγρό ποταμό και το Σπήλαιο των Ανιγρίδων Νυμφών. Για τη περίοδο των βυζαντινών χρόνων και της Τουρκοκρατίας δεν υπάρχουν πληροφορίες για τις Ιαματικές Πηγές. Μετά την απελευθέρωση του Ελληνικού Κράτους αρχίζει η χρήση των Λουτρών Καϊάφα κατά πρωτόγονο όμως τρόπο, ενώ η συστηματική λειτουργία τους αρχίζει από το 1907, όταν κατασκευάστηκε η σιδηροδρομική γραμμή που έδωσε την δυνατότητα επικοινωνίας με τον Καϊάφα. Από την δεκαετία του 1960 τα λουτρά ανήκουν στον E.O.T. και λειτουργούν με αυτεπιστασία του, ενώ πρωτίτερα είχαν την εκμετάλλευση ιδιώτες. Σήμερα η περιοχή του Καϊάφα περιλαμβάνει ότι καλύτερο και ωραιότερο διαθέτει η φύση. Πιο συγκεκριμένα περιλαμβάνει τις Ιαματικές Πηγές Λουτροθεραπείας και Ποσιθεραπείας, η Λίμνη των Ανιγρίδων νυμφών έκτασης 1500 στρεμμάτων, το

³⁸ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 234

³⁹ E.T.A., Τμήμα Ιαματικών Πηγών, πίνακας Ιαματικών πηγών Τουριστικής Σημασίας

⁴⁰ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 68

Πευκοδάσος της Στροφιλιάς, έκτασης 1500 περίπου στρεμμάτων και η αμμώδης ακτή μήκους 4 Km αποτελούν ένα θαυμάσιο και μοναδικό οικοσύστημα, διότι συνδυάζουν βουνό - λίμνη, δάσος - θάλασσα και έχουν κηρυχθεί ως **Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλους**.⁴¹

Εικόνα 3: Λουτρά Καϊάφα

Πηγή: Φωτόπουλος Π., <http://www.dpn.gr/zacharo/loytra.htm>

Ενδείξεις: Υδροθειοχλωριονατριούχος μεσόθερμη πηγή (35° C). Συνιστάται για λουτροθεραπεία (ρευματοπάθειες, αρθριτικά, παθήσεις του αναπνευστικού, δερματικά, γυναικολογικές παθήσεις), ποσιθεραπεία⁴²

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Υπηρεσία Αυτεπιστασίας

Εγκαταστάσεις

- 1 υδροθεραπευτήριο του Ε.Ο.Τ. με 20 ατομικούς λουτήρες
- 2 δεξαμενές εντός φυσικού σπηλαίου

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 10 ξενοδοχεία, τα 2 με λουτρά, 462 κλινών
- ενοικιαζόμενα δωμάτια 200 κλινών⁴³ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

Εδαφική έκταση: 6.000τ.μ

⁴¹ Φωτόπουλος Π., <http://www.dpn.gr/zacharo/loytra.htm>

⁴² Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 234

⁴³ Σπαθή Σ, Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 70

❖ Κύθνος (Ν. Κυκλάδων)

Η ιαματική πηγή Κύθνου βρίσκεται στη βορειοανατολική πλευρά του νησιού, 5 χλμ. από τη Χώρα και περιλαμβάνει τις ιαματικές πηγές Κάκαβος και Άγιοι Ανάργυροι. Τα πρώτα μπάνια ξεκίνησαν από τους Βυζαντινούς. Το 1836 οι Βαυαροί του βασιλιά Όθωνα κατασκεύασαν το πρώτο νεοελληνικό δημόσιο λουτρό. Λόγω της μεγάλης συρροής λουομένων από την Ελλάδα την Αίγυπτο και άλλες χώρες της Ανατολής μετά από είκοσι χρόνια χτίστηκε νέο ευρύτερο λουτροθεραπευτήριο, με προσωπική μέριμνα της βασίλισσας Αμαλίας όπου λειτουργεί και σήμερα.⁴⁴

Ενδείξεις: Κάκαβος σιδηρούχος υπέρθερμη (52,3° C). Συνιστάται για λουτροθεραπεία (ρευματοπάθειες, αρθροπάθειες, δερματοπάθειες, γυναικολογικές παθήσεις). Πηγή Αγίων Αναργύρων: χλωριονατρίουχος (38° C). Συνιστάται για αρθριτικά και γυναικολογικά προβλήματα.⁴⁵

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Υπηρεσία Αυτεπιστασίας

Εγκαταστάσεις

- 1 υδροθεραπευτήριο του Ε.Ο.Τ. με 15 ατομικούς λουτήρες στο ξενοδοχείο "Ξένια"

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 3 ξενοδοχεία, 242 κλινών

- ενοικιαζόμενα δωμάτια ⁴⁶ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

Εδαφική έκταση: 7.830 τ.μ

❖ Λουτράκι (Ν. Κορινθίας)

Τα Λουτρά βρίσκονται 3 Km από το Λουτράκι. Η ιστορία των λουτρών ξεκινάει από πολύ παλιά. Οι Ρωμαίοι είχαν ανακαλύψει τα νερά αυτά και τα χρησιμοποιούσαν. Η σύγχρονη ιστορία του Λουτρακίου ξεκινάει το 1847, όταν ο καθηγητής Τζιοβάνι Μπατίστα Δελβινιώτης κάνει τις πρώτες αναλύσεις των μεταλλικών υδάτων. Σιγά σιγά οι πηγές αποκτούν φήμη και το 1855 χτίζονται οι πρώτες λουτρικές εγκαταστάσεις. Η εξέλιξη ήταν ραγδαία. Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα το Λουτράκι έχει γίνει η πρώτη παραθεριστική λουτρόπολη της Ελλάδας.⁴⁷

⁴⁴ Χατζηπαυστόλου Κ., Διακοπές στην Ελλάδα, <http://www.disability.gr/gr-arts/24kylad01.html>

⁴⁵ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 64

⁴⁶ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 71

⁴⁷ Ιαματικές Πηγές, <http://www.galaxynet.gr/tourism/Korinthos/Korinth2.htm>

Ενδείξεις: Υπάρχουν δυο κατηγορίες νερών στο Λουτράκι: τα νερά των φρεάτων που είναι ολιγομεταλλικά, ασθενώς αλκαλικά, μαγνησιούχα (19,5° C) και τα πηγαία ύδατα που είναι χλωριονατριούχα ραδιενεργά (31° C) υπόθερμη. Για λουτρά χρησιμοποιούνται τα πηγαία ύδατα, που συνιστώνται για αρθριτικά, παθήσεις του δέρματος, γυναικολογικές παθήσεις, χρόνιες αγγειακές παθήσεις, οστεοπόρωση, νευροπάθειες. Τα φρεάτια ύδατα ενδείκνυνται για ποσιθεραπεία.⁴⁸

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Υπηρεσία Αυτεπιστασίας και Δήμος Λουτρακίου⁴⁹

Εγκαταστάσεις

- 1 υδροθεραπευτήριο του Ε.Ο.Τ. με 48 ατομικούς λουτήρες, δεν λειτουργεί
- 1 υδροθεραπευτήριο του Δήμου

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 51 ξενοδοχεία, 3.214 κλινών
- ενοικιαζόμενα δωμάτια⁵⁰ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

Εδαφική έκταση: 1.860 τ.μ

❖ Μέθανα (Ν. Αττικής)

Τα Μέθανα γνώρισαν τη μεγαλύτερη ακμή στη δεκαετία του '70. Σήμερα υπάρχουν 25 πηγές που αναβλύζουν ιαματικό νερό και λειτουργούν τρεις λουτρικές εγκαταστάσεις.

Ενδείξεις: Υπάρχουν 25 θειούχες αλιπηγές υπόθερμες (34,4° C), 2 πηγές χλωριονατριούχες μεσόθερμες (41,2° C) και οξυπηγές πόσιμου νερού υπόθερμες (22° C). Οι πηγές αυτές συνιστώνται λουτροθεραπεία (αρθριτικές, δερματικές, γυναικολογικές, ρευματικές, παθήσεις, περιφερικά νεύρα).⁵¹

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Υπηρεσία Αυτεπιστασίας

Εγκαταστάσεις

- 3 υδροθεραπευτήριο του Ε.Ο.Τ. με 132 ατομικούς λουτήρες (τα δύο του Ε.Ο.Τ. και το ένα ιδιωτικό)

⁴⁸ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 217

⁴⁹ Ε.Τ.Α., Τμήμα Ιαματικών Πηγών, πίνακας ιαματικών πηγών Τουριστικής Σημασίας

⁵⁰ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 69

⁵¹ Ζαχαρόπουλος Κ., ο.π, σελ. 221

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 7 ξενοδοχεία, το ένα με λουτρό, 420 κλινών⁵²
- 850 ενοικιαζόμενα δωμάτια 1700 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

❖ Νιγρίτα Θέρμα (Ν. Σερρών)

Τα λουτρά Θερμών Νιγρίτας βρίσκονται στη Νιγρίτα 22χλμ. νοτίως των Σερρών. Οι πηγές χρησιμοποιούνταν από πολύ παλιά γεγονός που πιστοποιείται από το βυζαντινό λουτρό που βρίσκεται ερειπωμένο κοντά στο σημερινό υδροθεραπευτήριο. Από το 1928 μέχρι το 1951 τα λουτρά άνηκαν στο κράτος. Από το 1988 τα λουτρά τα ανέλαβε ο Ε.Ο.Τ. Έκτοτε πολύ λίγα πράγματα έχουν γίνει για τα λουτρά, η καλή τους φήμη χάθηκε και ο κόσμος αραιώσε.

Ενδείξεις: Υπάρχουν 2 πηγές αλκαλικές και των αλκαλικών γαιών οξυπηγές υπέρθερμες (56° C). Οι πηγές αυτές συνιστώνται για λουτροθεραπεία (αρθριτικά, ρευματικές, γυναικολογικές παθήσεις, παθήσεις θρέψεως).⁵³

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Υπηρεσία Αυτεπιστασίας⁵⁴

Εγκαταστάσεις

- 1 υδροθεραπευτήριο του Ε.Ο.Τ. με 30 ατομικούς λουτήρες
- 1 δεξαμενή
- υδρομασάζ

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- ξενοδοχείο του Ε.Ο.Τ. 48 κλινών⁵⁵
- ενοικιαζόμενα δωμάτια 250 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

Εδαφική έκταση: 128.498 τ.μ

❖ Πλατύστομο (Ν. Φθιώτιδας)

Τα λουτρά βρίσκονται στο Πλατύστομο μεταξύ Λαμίας και Καρπενησίου. Τις πηγές αυτές τις χρησιμοποιούσαν οι Ρωμαίοι.⁵⁶ Η λουτρόπολη άρχισε να λειτουργεί το 1933. Από το 1991 οι εγκαταστάσεις έχουν περιέλθει στη διαχείριση του Ε.Ο.Τ.

⁵² Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 70

⁵³ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 142

⁵⁴ Ε.Τ.Α., Τμήμα Ιαματικών Πηγών, πίνακας Ιαματικών πηγών Τουριστικής Σημασίας

⁵⁵ Σπαθή Σ., ο.π.

⁵⁶ Ιαματικά Λουτρά Πλατύστομου, <http://www.gfc.gr/3/31/312/3129711.html>

Ενδείξεις: Αλκαλική θειοπηγή μεσόθερμη (33,6° C). Συνιστάται για παθήσεις θρέψεως, δερματικές παθήσεις, ηπατίτιδες, άσθμα, χρόνιες βρογχίτιδες και για ποσιθεραπεία (ήπαρ, χοληδόχος κύστη)⁵⁷

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Υπηρεσία Αυτεπιστασίας⁵⁸

Εγκαταστάσεις

- 1 υδροθεραπευτήριο του Ε.Ο.Τ. με 30 ατομικούς λουτήρες και μια δεξαμενή (δεν λειτουργεί)

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 3 ξενοδοχεία 163 κλινών
- ενοικιαζόμενα δωμάτια 100 κλινών
- ξενώνας (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

Εδαφική έκταση: 128.498 τ.μ

❖ **Υπάτη (Ν. Φθιώτιδας)**

Τα λουτρά βρίσκονται πηγαινόντας στο δρόμο από τη Λαμία για Καρπενήσι στα 15 περίπου χλμ. όπου υπάρχει διασταύρωση. Τα νερά πιθανολογείται ότι αναβλύζουν από το 427 π.Χ. Το σημερινό υδροθεραπευτήριο κατασκευάστηκε το 1959.

Ενδείξεις: Υδροθειοχλωριονατριούχος και των αλκαλικών γαιών οξυπηγή υπόθερμος (33,5° C). Η ενέργεια των νερών είναι καταπραϋντική, καρδιοτονωτική, αγγειοδιασταλτική και διουρητική. Συνιστώνται για αγγειακές, καρδιακές, δερματικές, μυϊκές παθήσεις, αρθριτικά, παθήσεις της μήτρας, φλεβίτιδες και παθήσεις των αναπνευστικών οδών.⁵⁹

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Υπηρεσία Αυτεπιστασίας

Εγκαταστάσεις

- 1 υδροθεραπευτήριο του Ε.Ο.Τ. με 112 ατομικούς λουτήρες και μια κοινή εσωτερική δεξαμενή

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 39 ξενοδοχεία και ξενώνες 1696 κλινών
- ενοικιαζόμενα δωμάτια 1000 κλινών⁶⁰ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

Εδαφική έκταση: 859.000 τ.μ

⁵⁷ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 201

⁵⁸ Ε.Τ.Α., Τμήμα Ιαματικών Πηγών, πίνακας Ιαματικών πηγών Τουριστικής Σημασίας

⁵⁹ Ζαχαρόπουλος Κ., ο.π., σελ. 198

⁶⁰ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 69

❖ Ελευθέρες (Ν. Καβάλας)

Τα λουτρά των Ελευθερών βρίσκονται στην κοιλάδα του ποταμού Μαρμαρά. Αναβλύζουν άφθονα ζεστά μεταλλικά νερά, που χρησιμοποιούνταν από τους ρωμαϊκούς χρόνους. Οι βασικές πηγές των Ελευθερών είναι τρεις. Η πηγή Παναγία με τα νερά της οποίας τροφοδοτούνται οι μπανιέρες και το τζακούζι ενός ολοκαίνουργιου υδροθεραπευτηρίου. Η πηγή του Μεγάλου Αλεξάνδρου που τροφοδοτεί 16 μαρμάρινες μπανιέρες. Τέλος η Αναβρυσούσα πηγή η οποία αναβλύζει από τον πυθμένα μιας καλαίσθητης μαρμάρινης χαβούζας. Από το 1998 και μετά τα λουτρά αυτά τα διαχειρίζεται η Αναπτυξιακή Εταιρεία Καβάλας.

Ενδείξεις: Υπάρχουν 3 οξυπηγές αλκαλικές χλωριονατριούχες μεσόθερμες (41°). Συνιστώνται για ρευματοπάθειες, αρθροπάθειες, γυναικολογικά, νευραλγίες, μυαλγίες. Στα λουτρά απασχολούνται δυο (2) ιατροί και υπάρχει καρδιογράφος.⁶¹

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καβάλας

Εγκαταστάσεις

- 1 υδροθεραπευτήριο του Ε.Ο.Τ. με 16 ατομικούς λουτήρες
- 2 εσωτερικές δεξαμενές

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 5 ξενοδοχεία 170 κλινών⁶²
- ενοικιαζόμενα δωμάτια 300 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

Εδαφική έκταση: 785.000 τ.μ

❖ Λαγκαδάς (Ν. Θεσσαλονίκης)

Τα λουτρά βρίσκονται στο βορειοδυτικό άκρο της λίμνης του Λαγκαδά. Η παράδοση λέει πως χτίστηκε το 900 περίπου μ.Χ. από τον στρατιωτικό ιατρό Ιουστινιανό. Σήμερα ο Λαγκαδάς έχει μεταμορφωθεί σε μια λουτρόπολη που διαθέτει γήπεδα, φυσικοθεραπευτήριο, τζακούζι, αμμόλουτρο.

Ενδείξεις: Θειοπηγές, αλκαλικές, και των αλκαλικών γαιών (37°C-39°C). Συνιστώνται για ρευματοπάθειες, αρθροπάθειες, δερματοπάθειες, παθήσεις του νευρικού και του κυκλοφορικού συστήματος, γυναικολογικά προβλήματα. Πινόμενο, το νερό κάνει καλό στα νεφρά και στο πεπτικό σύστημα. Στις εγκαταστάσεις υπάρχει ιατρείο και φυσικοθεραπευτήριο.⁶³

⁶¹ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 134

⁶² Σπαθή Σ., ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη τουρισμού υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 70

⁶³ Ζαχαρόπουλος Κ., ο.π., σελ. 146

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ./ Δήμος Λαγκαδά

Εγκαταστάσεις

- 1 υδροθεραπευτήριο του Ε.Ο.Τ. με 40 ατομικούς λουτήρες, 23 υδρομασάζ
- 2 εσωτερικές δεξαμενές
- 1 εξωτερική δεξαμενή

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 3 ξενοδοχεία 111 κλινών
- ενοικιαζόμενα δωμάτια 300 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

❖ Σμόκοβος (Ν. Καρδίτσας)

Τα λουτρά του Σμοκόβου βρίσκονται σε υψόμετρο 450μ και απέχουν 1,5 χλμ. από το χωριό Σμόκοβο. Η πρώτη αναφορά στη χρήση των θερμοπηγών γίνεται το 1622 από δύο Σμοκοβίτες άρχοντες που έχτισαν πρόχειρες εγκαταστάσεις για να κάνουν το λουτρό τους. Το 1822 οι πηγές περιήλθαν στο δημόσιο. Το 1943 οι πηγές καταστράφηκαν από τους Γερμανούς. Σήμερα τα θειούχα αυτά νερά θεωρούνται από τα καλύτερα της Ελλάδας.

Ενδείξεις: Υπάρχουν 5 αλκαλικές θειοπηγές υπο/μεσόθερμες (28,8° C-40,2° C). Συνιστώνται για ρευματοπάθειες, αρθροπάθειες, γυναικολογικά, νευραλγίες, μυαλγίες, για παθήσεις του αναπνευστικού συστήματος, δερματοπάθειες. Στις εγκαταστάσεις υπάρχει μόνιμος ιατρός.⁶⁴

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Κοινοτική Επιχείρηση Σμοκόβου

Εγκαταστάσεις

- 1 υδροθεραπευτήριο του Ε.Ο.Τ. με 44 ατομικούς λουτήρες
- 23 συσκευές ατομικών εισπνοών
- 7 συσκευές ρινοπλύσεων

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 6 ξενοδοχεία και ξενώνες 536 κλινών
- ενοικιαζόμενα δωμάτια 300 κλινών⁶⁵ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

❖ Καμένα Βούρλα (Ν. Φθιώτιδος)

Τα λουτρά βρίσκονται στην εθνική οδό Αθηνών - Λαμίας. Η αξιοποίηση των πηγών ξεκίνησε το 1926 και η συστηματική τους

⁶⁴ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 170

⁶⁵ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 71

οργάνωση το 1932. Οι πηγές αυτές είναι από τις πιο πλούσιες σε ραδόνιο στην Ελλάδα.

Ενδείξεις: Υπάρχουν ραδιενεργές, χλωριονατριούχες, μεσόθερμες (37° C-41° C), πηγές. Συνιστώνται για ρευματοπάθειες, αρθροπάθειες, μυαλγίες, νευραλγίες, δερματοπάθειες, γυναικολογικές παθήσεις, νευροφυτικές διαταραχές, βαρηκοΐα.⁶⁶

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις κ. Μήτσης Α.Ε

Εγκαταστάσεις

Υδροθεραπευτήριο του Ε.Ο.Τ. με 127 ατομικούς λουτήρες και μια δεξαμενή

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 85 ξενοδοχεία το ένα με λουτρό, 3.162 κλινών
- ενοικιαζόμενα δωμάτια ⁶⁷ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

❖ Κυλλήνη (Ν. Ηλείας)

Τα λουτρά απέχουν 12 χλμ. από την Κυλλήνη. Στους αρχαίους χρόνους υπήρχε Ασκληπιείο. Οι Ρωμαίοι χρησιμοποιούσαν τα νερά αυτά για θεραπευτικούς σκοπούς. Το 1890 ο Χαρίλαος Τρικούπης παραχώρησε την εκμετάλλευση τους για πενήντα χρόνια στη σιδηροδρομική εταιρεία ΣΠΑΠ. Το 1951 τα ανέλαβε ο Ε.Ο.Τ.⁶⁸

Ενδείξεις: Υδροθειοχλωριονατριούχες υπόθερμες (24,8° C) πηγές. Τα νερά της Κυλλήνης χρησιμοποιούνται για λουτροθεραπεία (δερματικές, χρόνιες ρευματικές παθήσεις, παθήσεις του ύπατος και της σπλήνας, γυναικολογικά) για ειδικές πλύσεις και ψεκασμούς (ρινίτιδες, ωτίτιδες, λαρυγγίτιδες, φαρυγγίτιδες, βαρηκοΐα), για εισπνοές και γαργάρες (φλεγμονές του αναπνευστικού συστήματος, χρόνια φαρυγγίτιδα, άσθμα, εμφύσημα) και για ποσιθεραπεία (χρόνιος γαστρικός κατάρρους).⁶⁹

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Λουτρά Κυλλήνης Α.Ε

Εγκαταστάσεις

- 1 υδροθεραπευτήριο του Ε.Ο.Τ. με 37 ατομικούς λουτήρες
- 93 συσκευές εισπνοθεραπείας
- 2 θαλάμους ομαδικών εισπνοών
- 22 συσκευές ρινοπλύσεων

⁶⁶ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001 σελ. 188

⁶⁷ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 69

⁶⁸ Φωτόπουλος Π., <http://www.dpn.gr/zacharo/loytra.htm>

⁶⁹ Ζαχαρόπουλος Κ., ο.π., σελ. 230

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 3 ξενοδοχεία 355 κλινών
- ενοικιαζόμενα δωμάτια 400 κλινών⁷⁰ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

❖ Βουλιαγμένη (Ν. Αττικής)

Τα λουτρά βρίσκονται 25 χλμ. από την Αθήνα. Οι Τούρκοι την ονόμαζαν Καρά Σου, δηλαδή μαύρο νερό. Το σκοτεινό της χρώμα οφείλεται στο γεγονός ότι ο βυθός της καλύπτεται από σκουρόχρωμα φύκια και παχύ στρώμα λάσπης. Το νερό πηγάζει από σπήλαιο.

Ενδείξεις: Χλωριονατριούχος υπόθερμη (25 ° C) πηγή, πλούσια σε θειικό μαγνήσιο. Συνιστάται για γυναικολογικές και ρευματικές παθήσεις, μυαλγίες, οσφυαλγίες, ισχιαλγίες.⁷¹

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

ΟΔΕΠ (Οργανισμός Διαχείρισης Εκκλησιαστικής Περιουσίας)
/Μισθωμένη σε Ιδιώτη

Εγκαταστάσεις

- 1 υδροθεραπευτήριο με 48 λουτήρες (λειτουργούν οι 12)
- ομαδικές λούσεις στη λίμνη

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- αξιόλογο ξενοδοχειακό δυναμικό⁷² (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

❖ Ικαρία (Ν. Σάμου)

Τα θερμά νερά της Ικαρίας συγκαταλέγονται στα πλέον ραδιενεργά του κόσμου. Η ραδιενέργεια οφείλεται στο ραδόνιο, η παρουσία του οποίου εξηγείται από την ύπαρξη γρανίτη στο υπέδαφος του νησιού. Στην πηγή αυτή υπάρχουν τέσσερις λουτρικές εγκαταστάσεις.

Ενδείξεις: Μεσόθερμος αλιπηγή με μέτρια ραδιενέργεια. Ενδείκνυται για περιπτώσεις ρευματικών μυαλγιών, αρτηριοσκλήρυνσης, σπονδυλαρθρίτιδας, φλεβίτιδας.⁷³

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Δήμος Αγίου Κήρυκου / Δήμος Αγίου Κήρυκου

Η πηγή Κράτσα είναι ιδιωτική και την εκμεταλλεύεται ιδιώτης

Εγκαταστάσεις

4 υδροθεραπευτήρια:

- Απόλλωνας: 24 λουτήρες και μια δεξαμενή

⁷⁰ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 70

⁷¹ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 206

⁷² Σπαθή Σ., ο.π., σελ. 69

⁷³ Ζαχαρόπουλος Κ., ο.π., σελ. 77

- Κράτσα: 20 λουτήρες και 2 δεξαμενές
- Ασκληπιός: 14 λουτήρες και 2 δεξαμενές
- Σπηλιά: 15 λουτήρες και 2 δεξαμενές

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 18 ξενοδοχεία 534 κλινών
- ενοικιαζόμενα δωμάτια 300 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

6.2.1 Μη λειτουργούσες Ιαματικές Πηγές Τουριστικής Σημασίας

Οι κύριοι λόγοι για τους οποίους σταμάτησαν να λειτουργούν οι ιαματικές πηγές είναι ότι έχουν στερέψει (έχει εξαφανιστεί- μετατοπιστεί το νερό) ή γίνονται έργα ή οι εγκαταστάσεις είναι σε πολύ άσχημη κατάσταση.

✓ Κουνουπέλι (Ν. Ηλείας)

Το Κουνουπέλι ήταν κάποτε ονομαστό για τα ιαματικά νερά του. Οι πηγές ανάβλυζαν μέσα σε μια σπηλιά, αλλά στέρεψαν στη δεκαετία του 70 εξαιτίας σεισμών και γεωλογικών ανακατατάξεων.

Ενδείξεις: Υδροθειοχλωριονατριούχος αλιπηγή υπόθερμη (28° C). Συνιστάται για ρευματικές και αρθρικές παθήσεις.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

E.O.T. / Κοινότητα Μανωλάδας

Εγκαταστάσεις

Έχει εγκαταλειφθεί ως υδροθεραπευτήριο⁷⁴

Εδαφική έκταση: 500.000τ.μ

6.3 Ιαματικές Πηγές Τοπικής Σημασίας

◆ Έχιнос (Ν. Ξάνθης)

Οι πηγές βρίσκονται 60χλμ. από την Ξάνθη, μέσα σε μία καταπράσινη κοιλάδα της Ροδόπης, στην Ελληνο - Βουλγαρική μεθόριο. Το υδροθεραπευτήριο είναι σχετικά καινούργιο.⁷⁵

Ενδείξεις: Συγκρότημα υπέρθερμων (52° C) οξυανθρακικών πηγών. Συνιστώνται για αρθροπάθειες, δερματοπάθειες, χρόνιες γαστρίτιδες.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

E.O.T. / Κοινότητα Θερμών

⁷⁴ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 225

⁷⁵ Έχιнос, <http://www.xanthi.gr/greek/06perihg/exinos/exinos.htm>

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 2 ομαδικούς και 3 ατομικούς λουτήρες.

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- ενοικιαζόμενα δωμάτια 30 κλινών⁷⁶ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997)

◆ Γεννησαία (Ν. Ξάνθης)

Τα λουτρά βρίσκονται κοντά στη λίμνη Βιστονίδα και απέχουν 20 χλμ περίπου από την Ξάνθη. Σήμερα η κίνηση των λουτρών είναι μικρή.

Ενδείξεις: Χλωριονατριούχος πηγή μεσόθερμη (37° C-42° C), αλκαλικών γαιών υπέρθερμη (65.5° C). Συνιστάται για ρευματικές, αρθρικές, γυναικολογικές παθήσεις, νευρίτιδες.⁷⁷

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Κοινότητα Ν. Κεσσάνης

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 3 ομαδικούς και 15 ατομικούς λουτήρες.

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 1 ξενοδοχείο 30 κλινών

- 3 ξενώνες 117 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Τραϊανούπολη (Ν. Έβρου)

Τα λουτρά βρίσκονται στον ιστορικό χώρο της αρχαίας Τραϊανούπολης, 14χλμ από την Αλεξανδρούπολη. Η Τραϊανούπολη χτίστηκε από τον Ρωμαίο αυτοκράτορα Μάρκο Ούλπιο Τραϊανό (98-117μ.χ) από τον οποίο πήρε και την ονομασία της. Τα λουτρά άρχισαν να χτίζονται το 1962 και ολοκληρώθηκαν το 1964.⁷⁸

Ενδείξεις: Υδροθειοχλωριονατριούχος υπέρθερμη πηγή (50,6° C). Συνιστάται για ρευματοπάθειες, γυναικολογικά, δερματοπάθειες, παθήσεις νεφρών, ήπατος, χολής, φλεγμονές του αναπνευστικού συστήματος, νευρίτιδες, νευραλγίες. Επίσης λειτουργούν και εγκαταστάσεις ποσιθεραπείας, που ενδείκνυνται για προβλήματα χολής, νεφρών ή δυσκοιλιότητας. Τέλος υπάρχει και τμήμα ποσιθεραπείας.⁷⁹

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Δήμος Αλεξανδρούπολης

Εγκαταστάσεις

⁷⁶ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 73

⁷⁷ Σπαθή Σ., ο.π.

⁷⁸ Ιαματικά Λουτρά Τραϊανούπολης, <http://www.in.gr/agro/Envros/nomos2.htm>

⁷⁹ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 119

- υδροθεραπευτήριο με 20 ατομικούς λουτήρες και 6 διπλούς λουτήρες

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- ξενοδοχεία 170 κλινών

- 67 ενοικιαζόμενα δωμάτια (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Ψαρόθερμα Σαμοθράκης (Ν. Έβρου)

Τα λουτρά χτίστηκαν το 1981 στους πρόποδες του λόφου των Ψαροθερμών. Το νερό είναι αρκετά ζεστό αλλά η παροχή του όχι τόσο πλούσια.

Ενδείξεις: Υδροθειούχος αλιπηγή υπέρθερμη (59,9° C). Συνιστάται για λουτροθεραπεία (ρευματικές, αρθρικές παθήσεις) και ποσιθεραπεία.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Δήμος Σαμοθράκης

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 5 ατομικούς λουτήρες και 2 δεξαμενές

- 2 κρίνες ποσιθεραπείας

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 2 ξενοδοχεία 173 κλινών

- ενοικιαζόμενα δωμάτια 320 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Κρηνίδες (Ν. Καβάλας)

Το λασπονέρι των Κρηνίδων βρίσκεται 3χλμ από τις Κρηνίδες. Αυτή τη στιγμή οι Κρηνίδες είναι το δημοφιλέστερο λασπόλουτρο της χώρας. Η γούρνα με τη λάσπη είναι χωρισμένη στη μέση. Η μια πλευρά είναι για άντρες και η άλλη για γυναίκες.

Εικόνα: 4 Λασπόλουτρα

Πηγή: Κ. Ζαχαρόπουλος, κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001

Ενδείξεις: Υπόθερμη, ολιγομεταλλική, υδροανθρακική πηγή των αλκαλικών γαιών. Από τη λάσπη εκλύονται φυσαλίδες μεθανίου. Χρησιμοποιείται για αποκατάσταση ορθοπεδικών τραυμάτων (διαστρέμματα, κατάγματα, μώλωπες, αιματώματα), για χρόνιες δερματοπάθειες, και γυναικολογικές παθήσεις. Υπάρχει και γερανός που κατεβάζει τους ανήμπορους στη γούρνα με τη λάσπη.⁸⁰

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Δήμος Φιλλίπων

Εγκαταστάσεις

- πηλοθεραπευτήριο

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 2 ξενοδοχεία 94 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Πικρολίμνη (Ν. Κιλκίς)

Η πικρολίμνη δεν είναι ακριβώς λίμνη αλλά ο πάτος μιας πρώην λίμνης που στέρεψε από ανομβρία και πιθανόν από το μεγάλο σεισμό του 1978. Η ιδιαιτερότητά της οφείλεται στη μαύρη λάσπη που υπάρχει στη κοίτη της. Η λάσπη αυτή πωλείται και σε βαζάκια. Το καλοκαίρι για να μην ξεραίνεται η λάσπη, τη βρέχουν καθημερινά με ξινό μεταλλικό νερό.⁸¹

Εικόνα 5: Πίλιγκ

Πηγή: Κ. Ζαχαρόπουλος, κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001

Ενδείξεις: Θειούχος λάσπη. Συνιστάται για αρθροπάθειες, ρευματοπάθειες, αποκατάσταση καταγμάτων, δερματικές και γυναικολογικές παθήσεις.

⁸⁰ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 132

⁸¹ Ιαματικό Τουριστικό Κέντρο Πηλοθεραπείας, <http://www.pikrolimni.gr/phlotera.htm>

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Δήμος Φιλλίπων

Εγκαταστάσεις

-πηλοθεραπευτήριο με πισίνες πηλού, υδρομασάζ, φυσικοθεραπευτήριο.

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- ξενοδοχείο με λουτρά 94 κλινών⁸² (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Λουτράκι (Ν. Πέλλης)

Τα λουτρά βρίσκονται στα Ελληνο-σκοπιανά σύνορα και απέχουν 13χλμ από την Αριδαία. Τα λουτρά αυτά διαθέτουν εκτός από χαβούζες, πισίνες και ποτάμι κοντά σε καταρράχτες. Στην κυριολεξία είναι ένα υδάτινο λούνα παρκ.

Εικόνα 6: Μπάνιο σε χαβούζα

Πηγή: Κ. Ζαχαρόπουλος, Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001

Ενδείξεις: Υδροανθρακικές, οξυπηγές των αλκαλικών γαιών. Συνιστώνται για ρευματοπάθειες, αρθροπάθειες, εκζέματα, ισχιαλγίες, δερματοπάθειες, βρογχίτιδες, γυναικολογικές και νευρολογικές παθήσεις. Στο χώρο των λουτρών υπάρχουν και πολλές βρύσες με ζεστό νερό, που χρησιμοποιείται για ποσιθεραπεία.⁸³

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Δήμος Αριδαίας

⁸² Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 73

⁸³ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 154

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 5 ατομικούς λουτήρες και 2 δεξαμενές
- 2 κρήνες ποσιθεραπείας

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 2 ξενοδοχεία 173 κλινών
- ενοικιαζόμενα δωμάτια 320 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Σιδηρόκαστρο (Ν. Σερρών)

Τα λουτρά βρίσκονται 26χλμ. από τις Σέρρες. Οι πηγές του Σιδηροκάστρου είναι γνωστές από τα βυζαντινά χρόνια. Οι παλιές εγκαταστάσεις που είχαν χτιστεί καταστράφηκαν κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών πολέμων. Σήμερα στα λουτρά αυτά υπάρχει χαμάμ και τζακούζι.⁸⁴

Ενδείξεις: Αλκαλική, υδροανθρακική, πηγή των αλκαλικών γαιών. Συνιστάται για ρευματοπάθειες, σπονδυλοαρθρίτιδες, δισκοπάθειες, νευραλγίες, μυαλγίες, ισχιαλγίες, οσφυαλγίες, παθήσεις των αρθρώσεων, γυναικολογικές παθήσεις.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. /Δήμος Σιδηροκάστρου

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 20 ατομικούς λουτήρες και 2 δεξαμενές

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 3 ξενοδοχεία 295 κλινών
- 50 ενοικιαζόμενα δωμάτια 130 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Ν. Απολλωνία (Ν. Θεσσαλονίκης)

Η μεγάλη αυτή λουτρόπολη βρίσκεται 60χλμ από τη Θεσσαλονίκη. Η πηγή που τροφοδοτεί τα λουτρά βρίσκεται έξω από το χώρο της λουτρόπολης. Το 1996 ολοκληρώθηκε η κατασκευή νέου υδροθεραπευτηριακού συγκροτήματος που περιλαμβάνει πισίνες, γήπεδα, κλπ. Δεν έχει λειτουργήσει ακόμα γιατί υπάρχουν διαφωνίες ανάμεσα στους χρηματοδότες (ΕΤΒΑ και νομαρχίες) και στο Δήμο Νέας Απολλωνίας.⁸⁵

Ενδείξεις: Αλκαλική θειοπηγή υπέρθερμη (46° C-56°) των αλκαλικών γαιών. Συνιστάται για ρευματοπάθειες, αρθροπάθειες, δερματοπάθειες, παθήσεις των περιφερειακών νεύρων, γυναικολογικά, διαστρέμματα, κατάγματα.

⁸⁴ Δήμος Σιδηροκάστρου, Ιαματικά Λουτρά Σιδηροκάστρου, <http://www.in.gr/agro/Serres/nomos2.htm>

⁸⁵ Δήμος Θεσσαλονίκης, <http://www.thessalonikicity.gr/Ypiresies/Koinonikes/loutra.htm>

Εικόνα 7: Η χαβούζα του υδροθεραπευτηρίου
Πηγή: Κ. Ζαχαρόπουλος, Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση
Ε.Ο.Τ. / Δήμος Ν. Απολλωνίας

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 47 ατομικούς λουτήρες και 1 δεξαμενή χωρητικότητας 15 ατόμων

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 2 ξενοδοχεία 137 κλινών
- ενοικιαζόμενα δωμάτια 1.200 κλινών⁸⁶ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ **Θέρμη Σεδών (Ν. Θεσσαλονίκης)**

Η πηγή βρίσκονται λίγα χιλιόμετρα έξω από τη Θεσσαλονίκη. Τα λουτρά γίνονται σε μπανιέρες και προσελκύουν άτομα τρίτης ηλικίας. Υπάρχει μόνιμα γιατρός.

Ενδείξεις: Συγκρότημα αλκαλικών χλωριονατριούχων πηγών. Συνιστώνται για ρευματοπάθειες, αρθροπάθειες, δερματικές και γυναικολογικές παθήσεις, υπέρταση, παχυσαρκία.⁸⁷

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση
Ιδιωτική / Δήμος Θεσσαλονίκης

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 11 ατομικούς λουτήρες και 2 δεξαμενές

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 1 ξενοδοχείο 58 κλινών⁸⁸ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

⁸⁶ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 74

⁸⁷ Ζαχαρόπουλος Κ., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 147

⁸⁸ Σ. Σπαθή, ο.π.

◆ Αμμουδάρα (Ν. Καστοριάς)

Το υδροθεραπευτήριο στην Αμμουδάρα είναι ένα νεόκτιστο κτίριο, η ανέγερση του οποίου ολοκληρώθηκε το 1998. Η πηγή που τροφοδοτεί τα λουτρά βρίσκεται έξω από τις εγκαταστάσεις.⁸⁹

Ενδείξεις: Υδροθειούχος πηγή, αλκαλική και των αλκαλικών γαιών ψυχρά (14,9° C). Συνιστάται για ρευματοπάθειες, αρθροπάθειες και δερματικά.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

E.O.T. / Κοινότητα Αμμουδάρας

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο που διαθέτει μόνο μπανιέρες

◆ Δρανίτσα Καϊτσα (Ν. Καρδίτσας)

Το νερό της Καϊτσας είναι ονομαστό για την κατευναστική του δράση. Η πηγή ήταν γνωστή πριν το 1900 και το πρώτο οίκημα χτίστηκε το 1932.

Ενδείξεις: Υδροθειοπηγή υπόθερμη (20,8° C). Συνιστάται για αρθρικές, ρευματικές παθήσεις, νευρώσεις, ψυχικές διαταραχές και για ποσιθεραπεία.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

E.O.T. / Κοινότητα Κτιμένης Μακρυνάχης

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 18 ατομικούς λουτήρες

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 4 ξενοδοχεία 161 κλινών

- ενοικιαζόμενα δωμάτια ⁹⁰ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Πρέβεζα (Ν. Πρεβέζης)

Τα λουτρά της Πρέβεζας είναι παλιά και υπό κατάρρευση και βρίσκονται στη νότια άκρη της Πρέβεζας.

Ενδείξεις: Υδροθειοχλωριονατριούχος υπόθερμη (21,1° C). Για εκζέματα και άλλα δερματικά, αρθρικά, ρευματισμούς μυαλγίες νευραλγίες.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

E.O.T. / Δήμος Πρεβέζης

⁸⁹ Ιαματικά Λουτρά Αμμουδάρας, <http://users.otenet.gr/g/g-beros/Kastoria.htm>

⁹⁰ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 74

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 22 ατομικούς λουτήρες

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 13 ξενοδοχεία 820 κλινών

- ενοικιαζόμενα δωμάτια 453 κλινών⁹¹ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Χανόπουλο (Ν. Άρτας)

Τα λουτρά αυτά απέχουν από τη Φιλιπιάδα λίγα χιλιόμετρα. Μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα δεν υπήρχαν εγκαταστάσεις, όμως από το 1950 και μετά χτίστηκαν.

Ενδείξεις: Γυψοπηγή ψυχρά υδροθειοχλωριονατριούχος (14,6° C). Για ισχιαλγίες, γυναικολογικά, δερματικά. Θεωρείται ιδανική για τη θεραπεία της πιτυρίδας.⁹²

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Νομαρχιακό Ταμείο Άρτας

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 20 ατομικούς λουτήρες

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 13 ξενοδοχεία 820 κλινών

- ενοικιαζόμενα δωμάτια 453 κλινών⁹³ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Καβάσιλα (Ν. Ιωαννίνων)

Τα λουτρά απέχουν από την Κόνιτσα 15 χλμ. Η θεραπευτική τους δύναμη ήταν γνωστή από τα Βυζαντινά χρόνια. Φημίζονται ειδικότερα για την αποτελεσματικότητά τους στην αποκατάσταση καταγμάτων.

Ενδείξεις: Υδροθειοχλωριονατριούχος υπόθερμη (32° C) πηγή. Συνιστάται για ρευματοπάθειες, αρθροπάθειες, ορθοπεδικές, δερματικές και γυναικολογικές παθήσεις. Υπάρχει ιατρείο και δωμάτια για διαμονή των βαριά αρρώστων.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Κοινότητα Καβασίων

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 2 κοινούς λουτήρες

⁹² Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 163

⁹³ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 75

◆ Αμάραντος (Ν. Ιωαννίνων)

Ενας τεράστιος πέτρινος όγκος δεσπόζει πάνω από τον Αμάραντο. Είναι γνωστός ως Μπάμπα (έτσι λέγεται αλβανιστί η γριά) και από τις σχισμές του βγαίνει θερμός αέρας. Ο ατμός του μεγαλύτερου από τα δεκαπέντε ρήγματα της Μπάμπας διοχετεύεται με σωλήνες σε κελιά, όπου εκτελούνται ατμόλουτρα.⁹⁴

Ενδείξεις: Ατμόθερμες πηγές που πηγάζουν από ρήγματα ασβεστόλιθου. Συνιστώνται για παθήσεις του αναπνευστικού συστήματος.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Δήμος Κόνιτσας

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 4 ατομικούς λουτήρες

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 2 ξενοδοχεία 59 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Κόκκινο Στεφάνι (Ν. Αιτωλοακαρνανίας)

Τα λουτρά απέχουν από το Αγρίνιο περίπου 30χλμ. Η πηγή χρησιμοποιείται για τις ιαματικές της ιδιότητες από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Οι εγκαταστάσεις τις χτίστηκαν γύρω στο 1950 και παραμένουν όπως είχαν.

Ενδείξεις: Υδροανθρακική, αλκαλική, θειούχος πηγή. Συνιστάται για δερματικές, αρθριτικές και ρευματικές παθήσεις. Στα τοιχώματα του πηγαδιού από το οποίο αντλείται το νερό δημιουργείται μια σκούρα λάσπη, που ενδείκνυται για εκζέματα, ακμή, σπυριά.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Κοινότητα Μυρτιάς

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 22 ατομικούς λουτήρες και 1 δεξαμενή

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- ενοικιαζόμενα δωμάτια 96 κλινών⁹⁵ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Κρεμαστά Χούνης (Ν. Αιτωλοακαρνανίας)

Οι θειούχες πηγές των Κρεμαστών Βάλτου ή Χούνης ή Αλευράδας αναβλύζουν στις δυο απέναντι όχθες του Αχελώου. Η κίνηση των λουτρών είναι αρκετά μικρή.

⁹⁴ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 164

⁹⁵ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 75

Ενδείξεις: Χλωριονατριούχος, ελαφρώς αλκαλική, θειούχος πηγή. Συνιστάται για δερματοπάθειες, αρθρίτιδες, ρευματισμούς, πόνους των σπονδύλων. Θεωρείται ιδανικό λουτρό για τη θεραπεία ψύξεων.⁹⁶

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση
Ε.Ο.Τ. / Κοινότητα Αλευράδας

Εγκαταστάσεις
- λουτροθεραπείας

◆ Μουρστιάνου (Ν. Αιτωλοακαρνανίας)

Υπάρχουν τέσσερις πηγές: η βασική που τροφοδοτεί τις μπανιέρες, και άλλες τρεις. Το νερό είναι άφθονο, λιγοστεύει όμως το χειμώνα αλλά αυξάνεται το καλοκαίρι.

Ενδείξεις: Υδροθειούχος ψυχρά (17,5° C), υδροανθρακική πηγή των αλκαλικών γαιών. Συνιστάται για δερματοπάθειες, αρθρίτιδες και ρευματικά.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση
Ιδιωτική / Β. Σιώκος

Εγκαταστάσεις
- λουτροθεραπείας⁹⁷

◆ Στάχτη (Ν. Αιτωλοακαρνανίας)

Η στάχτη είναι το μοναδικό κρύο λουτρονέρι στην Ελλάδα που δεν μυρίζει. Η παροχή είναι πλούσια. Η κίνηση όμως μικρή και οι εγκαταστάσεις όχι σύγχρονες.

Ενδείξεις: Υδροανθρακική ακρατοπηγή ψυχρά, των αλκαλικών γαιών. Συνιστάται για δερματοπάθειες, ισχιαλγίες και πόνους στη μέση. Το νερό πινόμενο κάνει καλό σε δυσπεψίες, γαστραλγίες, λιθιάσεις, δυσκοιλιότητα.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση
Ε.Ο.Τ. / Κοινότητα Στρανώμης

Εγκαταστάσεις
- υδροθεραπευτήριο

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό
- 1 ξενοδοχείο με λουτρά 57 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

⁹⁶ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 180

⁹⁷ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 75

◆ **Χέλοβα Μπανιώτη (Ν. Αιτωλοακαρνανίας)**

Τα λουτρά αυτά από το 1951 τα εκμεταλλεύεται η οικογένεια Ζωγόπουλου και οι εγκαταστάσεις είναι παλιές.

Ενδείξεις: Θειούχος ψυχρά. Η πηγή αυτή χρησιμοποιείται για λουτροθεραπεία.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ιδιωτική / Ν. Ζωγόπουλος

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο μικρό

◆ **Άγιος Βάρβαρος Τρύφου (Ν. Αιτωλοακαρνανίας)**

Τα λουτρά απέχουν 17χλμ από την Αμφιλοχία και οι εγκαταστάσεις είναι σχετικά σύγχρονες.

Ενδείξεις: Υδροθειούχος, υδροανθρακική πηγή, των αλκαλικών γαιών. Συνιστάται για δερματικές, αρθρικές και ρευματικές παθήσεις. Επίσης και για ποσιθεραπεία (γαστρίτιδα, δυσπεψίες, λοιμώξεις των ουροφόρων οδών).

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Κοινότητα Τρύφου

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 10 ατομικούς λουτήρες, 3 λουτήρες, υδρομασάζ και μια σάουνα

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 1 ξενοδοχείο 89 κλινών⁹⁸ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ **Ξυλοκέρα (Ν. Ηλείας)**

Τα λουτρά αυτά διαθέτουν λίγες μπανιέρες, σε ένα σχετικά καινούργιο κτίριο.

Ενδείξεις: Υπόθερμη, υδροθειούχος πηγή. Συνιστάται για λουτροθεραπεία (δερματοπάθειες, νευραλγίες) και ποσιθεραπεία (λιθιάσεις, δυσπεψίες, γαστραλγία).

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ιδιωτική / κ. Κωνσταντακόπουλος

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 16 ατομικούς λουτήρες,

⁹⁸ Σπαθή Σ, Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 76

◆ Σελιανίτικα Αιγίου (Ν. Αχαΐας)

Η ιαματική πηγή των Σελιανίτικων είναι 10χλμ μετά το Αίγιο και ανήκει σε ιδιώτες.

Ενδείξεις: Υδροθειούχος ψυχρά (19° C) πηγή. Συνιστάται για λουτροθεραπεία και ποσιθεραπεία (ρευματικά, αρθριτικά χρόνια γαστρικά νοσήματα).

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ιδιωτική / κ. Σπυρόπουλος, κ. Μπαλέζου, κ. Καραβέλα

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 14 ατομικούς λουτήρες,

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 4 ξενοδοχεία 164 κλινών

- ενοικιαζόμενα δωμάτια (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Αραχωβίτικα (Ν. Αχαΐας)

Το νερό αντλείται από ένα πηγάδι που βρίσκεται στην παραλία, θερμαίνεται με μπόιλερ και διοχετεύεται στις μπανιέρες. Το νερό μυρίζει υδρόθειο και κουράζει.

Ενδείξεις: Χλωριονατριούχος ψυχρά. Συνιστάται για οσφυαλγίες, αρθριτικά, αναιμίες, διαταραχές της θρέψης, γυναικολογικά προβλήματα.⁹⁹

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Κοινότητα Αραχωβίτικων

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 22 ατομικούς λουτήρες

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 9 ενοικιαζόμενα δωμάτια (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Σουβάλα Αίγινας (Ν. Αττικής)

Τα λουτρά στεγάζονται σ' ένα μικρό κτίσμα πάνω στην παραλία και είναι σε καλή κατάσταση.

Ενδείξεις: Χλωριονατριούχες υπόθερμες (21,1°). Συνιστάται για νευρίτιδες, αρθρίτιδες, δερματικά και γυναικολογικά προβλήματα.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Κοινότητα Βαθέως

⁹⁹ Ζαχαρόπουλος Κ, κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 225

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 6 ξενοδοχεία 227 κλινών¹⁰⁰

- ενοικιαζόμενα δωμάτια (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Παλαιοβράχα (Ν. Φθιώτιδος)

Η πηγή αυτή ήταν από παλιά αναγνωρισμένη αλλά το 1973 απαγορεύτηκε η χρήση της λόγω των ανθυγιεινών συνθηκών που επικρατούσαν. Η πηγή αναγνωρίστηκε και πάλι όταν το 1997 κατασκευάστηκαν νέες εγκαταστάσεις.

Εικόνα 8: Η πισίνα στην Παλαιοβράχα

Πηγή: Κ. Ζαχαρόπουλος, Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001

Ενδείξεις: Βορικούχος, αλκαλική θειοπηγή υπόθερμος (26,5° C). Συνιστάται για αρθριτικά, διαβήτη, ηπατίτιδες, άσθμα, χρόνιες βρογχίτιδες.¹⁰¹

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Κοινότητα Παλαιοβράχας

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο

¹⁰⁰ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 76

¹⁰¹ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 202

◆ Γιάλτρα (Ν. Εύβοιας)

Οι πηγές εμφανίστηκαν το 1894 μετά από σεισμό. Στα Γιάλτρα υπάρχουν δύο πηγές που τα νερά τους καταλήγουν στη θάλασσα.

Ενδείξεις: Υδροθειοχλωριονατριούχες αλιπηγές. Συνιστώνται για ρευματισμούς, αρθριτικά, παθήσεις του ύπατος, γυναικολογικά, φλεβίτιδα.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ιδιωτική / κ. Παπαγεωργίου -Χαχάμης

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 7 ατομικούς λουτήρες,

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- ενοικιαζόμενα δωμάτια 300 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Ηραία (Ν. Αρκαδίας)

Τα λουτρά της Ηραίας ήταν γνωστά από την αρχαιότητα. Η νεότερη ιστορία των λουτρών ξεκινάει στις αρχές του 20ου αιώνα. Οι εγκαταστάσεις ανακαινίστηκαν το 1999 και διαθέτουν σύγχρονες μπανιέρες.

Ενδείξεις: Υπόθερμος θειούχος πηγή. Συνιστάται για λουτροθεραπεία (δερματοπάθειες, νευραλγίες, αρθροπάθειες) και ποσιθεραπεία (χρόνια δυσπεψία, χολολιθίαση)

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ιδιωτική / Κοινότητα Ηραίας

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με ατομικούς λουτήρες,

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- ενοικιαζόμενα δωμάτια ¹⁰² (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Πολίχνιτος (Ν. Λέσβου)

Τα λουτρά βρίσκονται 1,2χλμ από τον Πολίχνιτο. Το νερό είναι άοσμο, διαυγές και το κτίριο των λουτρών είναι σε καλή κατάσταση. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι πηγές αυτές είναι από τις θερμότερες της Ευρώπης.

Ενδείξεις: Υπέρθερμη (53° C-67° C), χλωριονατριούχος πηγή, ασθενώς ραδιενεργή. Περιέχει σε υψηλά ποσοστά συστατικά του σιδήρου. Συνιστάται για δερματικές, αρθριτικές, ρευματικές παθήσεις ισχιαλγίες, μυαλγίες.

¹⁰² Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα. Αθήνα ΚΕΠΕ 2000, σελ. 76

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση
Ιδιωτική / Δήμος Πολιχνίτου

Εγκαταστάσεις

- 2 ομαδικοί λουτήρες, ντουζιέρες

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- ξενοδοχείο 26 κλινών

- ενοικιαζόμενα δωμάτια 258 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ **Θερμή (Ν. Λέσβου)**

Τα λουτρά βρίσκονται περίπου 12χλμ από την πόλη της Μυτιλήνης. Το υδροθεραπευτήριο επισκέπτονται περίπου 8.000 άτομα ετησίως.¹⁰³

Ενδείξεις: Χλωριονατριούχος και σιδηρούχος πηγή των αλκαλικών γαιών. Ο κατάλογος των παθήσεων που πιστεύεται πως θεραπεύουν είναι μακρύς και δικαιολογεί την αθρόα προέλευση του κόσμου: αναιμίες, δερματοπάθειες, διαταραχές του κυκλοφορικού, λιθιάσεις, ηπατικές διαταραχές, γυναικολογικά, ρευματοπάθειες, αρθροπάθειες, εκζέματα, ψωρίαση, νεανική ακμή, εγκαύματα. Η ποσιθεραπεία θέλει άδεια ιατρού επειδή το νερό έχει μεγάλη περιεκτικότητα σε χλωριούχο νάτριο.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση
Ιδιωτική / ΤΣΑΥ

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 11 ατομικούς και 2 ομαδικούς λουτήρες,

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- ξενοδοχείο 94 κλινών

- ενοικιαζόμενα δωμάτια 200 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ **Κόλλπος Γέρας (Ν. Λέσβου)**

Τα λουτρά βρίσκονται 10χλμ από την πόλη της Μυτιλήνης και είναι από τα πιο δημοφιλή στη Λέσβο. Το νερό αναβλύζει σ' ένα πηγάδι δίπλα στις εγκαταστάσεις των λουτρών και τροφοδοτεί δυο χαβούζες. Σύμφωνα με την παράδοση στην πηγή της Γέρας, λούζονταν οι αρχαίες λεσβίες όταν διοργάνωναν τα καλλιστεία τους στον γειτονικό ναό της Ήρας.

Ενδείξεις: Υπέρθερμη, δισανθρακική πηγή των αλκαλικών γαιών. Συνιστάται για δερματοπάθειες, γυναικολογικές παθήσεις, ρευματοπάθειες, αρθρίτιδες και βρογχίτιδες.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση
Ιδιωτική / Δήμος Μυτιλήνης

¹⁰³ Ιαματικά Λουτρά Θερμών, http://www.lesvosonline.gr/lesvos_gr/Map/places/Thermi/info_gr.htm

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 2 ατομικούς λουτήρες και 2 ντουζιέρες

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- ξενοδοχείο 45 κλινών

- ενοικιαζόμενα δωμάτια 500 κλινών¹⁰⁴ (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Εφταλού (Ν. Λέσβου)

Τα λουτρά της Εφταλούς είναι από τα ελάχιστα στην Ελλάδα στα οποία επιτρέπεται το κοινό μπάνιο ανδρών - γυναικών. Η πηγή της Εφταλούς έχει τη μεγαλύτερη ραδιενέργεια στη Λέσβο.

Ενδείξεις: Χλωριονατριούχος, ραδιενεργός πηγή. Συνιστάται για χρόνιες ρευματοπάθειες, αρθρίτιδες, ισχιαλγίες, οσφυαλγίες, νευραλγίες, χολολιθιάσεις και για γυναικολογικά προβλήματα.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ιδιωτική / Δήμος Μυθήμνης

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 5 ατομικούς λουτήρες και 1 ομαδικό λουτήρα

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- ξενοδοχείο 70 κλινών

- ενοικιαζόμενα δωμάτια 22 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Αγιάσματα Κεράμου (Ν. Χίου)

Οι θερμοπηγές βρίσκονται δίπλα στη Θάλασσα, βόρεια της Χίου. Τα νερά συγκεντρώνονται σε δεξαμενή και από εκεί με σωλήνες διοχετεύονται στο νέο υδροθεραπευτήριο. Τα νερά είναι γνωστά για τη θεραπευτική τους δράση από τους βυζαντινούς χρόνους.

Ενδείξεις: Τέσσερις υπέρθερμες (68° C), ισότονες, χλωριονατριούχες πηγές. Συνιστώνται για αρθρικά και δερματικά.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Δήμος Χίου

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 12 ατομικούς λουτήρες και 2 δεξαμενές

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- ξενοδοχείο 12 κλινών

- 45 ενοικιαζόμενα δωμάτια (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

¹⁰⁴ Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000. σελ. 77

◆ Αδάμαντας Μήλου (Ν. Κυκλάδων)

Οι θεραπευτικές ιδιότητες των νερών αυτών ήταν γνωστές από την αρχαιότητα. Ο Ιπποκράτης αναφέρει πως σε αυτήν την πηγή θεραπεύτηκε ένας Αθηναίος ο οποίος έπασχε από κνησμό και παχυδερμία.¹⁰⁵

Ενδείξεις: Θερμομεταλλική, θειούχος, σιδηρούχος, χλωριονατριούχος, πηγή. Συνιστάται για αρθριτικά, δερματοπάθειες, ρευματισμούς, για τη δυσμηνόρροια και τη στειρότητα των γυναικών.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση
Ε.Ο.Τ. / Κοινότητα Αδάμαντα

Εγκαταστάσεις
- μικρός λουτρικός σταθμός

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό
- 15 ξενοδοχεία 518 κλινών
- ενοικιαζόμενα δωμάτια 300 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

◆ Μανδράκι Νισύρου (Ν. Δωδεκανήσου)

Το πρώτο οικοδόμημα λουτρών χτίστηκε το 1872. Γρήγορα όμως τα λουτρά έγιναν γνωστά και οι χώροι δεν επαρκούσαν. Το 1910 χτίστηκε νέο υδροθεραπευτήριο. Το νερό είναι άοσμο, διαυγές και οι μανιέρες σε καλή κατάσταση.

Ενδείξεις: Υπέρθερμος αλιπηγή. Συνιστάται για αρθριτικά, ρευματισμούς, ισχιαλγίες, αυχενικό σύνδρομο, σπονδυλοαρθρίτιδες, δερματοπάθειες, παθήσεις του κυκλοφορικού συστήματος.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση
Ε.Ο.Τ. / Δήμος Νισύρου

Εγκαταστάσεις
- υδροθεραπευτήριο με 10 ατομικούς λουτήρες και 3 κοινές δεξαμενές
- 2 συσκευές εισπνοθεραπείας

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό
- ξενοδοχεία 261 κλινών
- ενοικιαζόμενα δωμάτια (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

¹⁰⁵ Ζαχαρόπουλος Κ., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 57

6.3.1 Μη λειτουργούσες Ιαματικές Πηγές Τοπικής Σημασίας

Οι λόγοι για τους οποίους δεν λειτουργούν οι παρακάτω πηγές είναι ίδιοι με αυτούς για τις πηγές Τουριστικής Σημασίας.

- **Αγίου Ιωάννου (Ν. Λέσβου)**

Τα λουτρά λειτουργούσαν ως το 1998. Έπειτα δεν υπήρξε ενδιαφέρον να ενοικιαστούν, παρά το γεγονός ότι είχαν καλή φήμη. Η πηγή αναβλύζει μέσα σε χείμαρρο, που εκβάλλει στον κόλπο της Καλλονής.

Ενδείξεις: Χλωριονατριούχος πηγή. Για αρθριτικά, ρευματισμούς, γυναικολογικά και δερματικά προβλήματα.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ιδιωτική / Κοινότητα Λισβορίου

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με ομαδικούς λουτήρες

- **Βρωμονέρι (Ν. Μεσσηνίας)**

Η πηγή χρησιμοποιείτο από την εποχή της τουρκοκρατίας. Το 1916 υπήρχαν δώδεκα μαρμάρινοι λουτήρες, ένας ξύλινος και μια γούρνα κοινών λούσεων. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της εποχής, έρχονταν περίπου τριακόσια άτομα τη σεζόν. Όταν ήταν υπουργός υγείας ο Γεώργιος Γεννηματάς, κατασκευάστηκε ένα σύγχρονο υδροθεραπευτήριο, με μεγάλες πολυτέλειες, αλλά πριν ακόμα τελειώσουν οι εργασίες, το ιαματικό νερό εξαφανίστηκε, λόγω των πολλών (παράνομων) γεωτρήσεων που έγιναν στην περιοχή για να ποτίζονται οι ελιές.¹⁰⁶

Ενδείξεις: Υδροθειοχλωριονατριούχος πηγή. Θεράπευε χρόνιες δερματοπάθειες και ρευματισμούς.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση

Ε.Ο.Τ. / Δήμος Γαργαλιάνων

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο

- **Θερμά Καλύμνου (Ν. Δωδεκανήσου)**

Τα λουτρά βρίσκονται στην άκρη του κόλπου όπου και το λιμάνι της Πόθιας, τα είχαν χτίσει Ιταλοί αλλά έπαψαν να λειτουργούν εδώ και πολλά χρόνια. Το αλάτι έχει διαβρώσει τις σωλήνες του νερού και το

¹⁰⁶ Ζαχαρόπουλος Κ., κ.α., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001, σελ. 238

υδροθεραπευτήριο έχει αρχίσει να καταρρέει. Το νερό αναβλύζει στα βράχια, πίσω από το κτίριο.

Ενδείξεις: Υπέρθερμη αλιπηγή. Για αρθριτικά, ρευματισμούς, ισχιαλγίες, αυχενικό σύνδρομο, σπονδυλοαρθρίτιδες, δερματοπάθειες, παθήσεις του κυκλοφορικού συστήματος.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση
Ε.Ο.Τ. / Δήμος Καλύμνου.

Εγκαταστάσεις

- υδροθεραπευτήριο με 16 ατομικούς λουτήρες

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 3 ξενοδοχεία 188 κλινών

- ενοικιαζόμενα δωμάτια 400 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

• **Λουτρό ωραίας Ελένης (Ν. Κορινθίας)**

Τον 5ο π.χ αιώνα η πηγή ονομαζόταν Ρείτον. Η ονομασία λουτρό ωραίας Ελένης¹⁰⁷ φαίνεται ότι είναι μεταγενέστερη. Στους αρχαίους ακόμα χρόνους κάποιος εμπνεύστηκε το παραμύθι πως η Ωραία Ελένη, ερχόταν και λουζόταν στην πηγή λόγω των καλλυντικών της ιδιοτήτων. Τα λουτρά εγκαταλείφθηκαν το 1975, επειδή οι ιδιοκτήτες διαφωνούσαν σε οικονομικά θέματα. Έπαψαν οριστικά να λειτουργούν το 1985-1986.

Ενδείξεις: Υπόθερμη, χλωριονατριούχος πηγή. Για ρευματικά.

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση
Ιδιωτική / Λ. Λάμπρου

Ξενοδοχειακό και λοιπό δυναμικό

- 4 ξενοδοχεία 163 κλινών (Στοιχεία περιόδου 1994-1997).

• **Ιαματική πηγή Χριστιανού (Ν. Λέσβου)**

Ο Χριστιανός ήταν ένας Λέσβιος ιατρός και το 1813 έχτισε υδροθεραπευτήριο με δυο δεξαμενές (ανδρών και γυναικών). Το κτίριο πλέον είναι σε άσχημη κατάσταση και κινδυνεύει να καταρρεύσει.

Ενδείξεις: Χλωριονατριούχος πηγή υπέρθερμη (69,° C-81 ° C)

Ιδιοκτησία / εκμετάλλευση
Ιδιωτική / Κληρονόμοι Χριστιανού

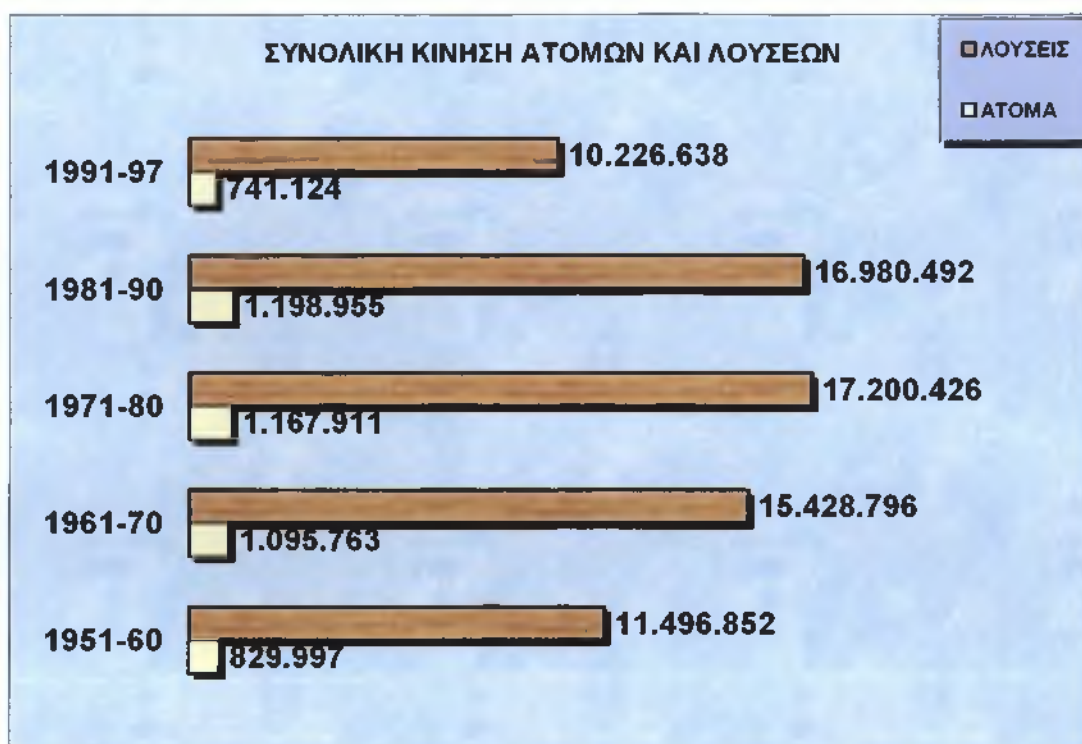
¹⁰⁷ Λουτρό Ωραίας Ελένης, <http://www.galaxynet.gr/tourism/Korinthos/Korinth2.htm>

6.4 Κατανομή κίνησης Ιαματικών Πηγών Τουριστικής Σημασίας

Όλα τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στη συνέχεια στηρίζονται στα στοιχεία που αναφέρονται στο βιβλίο της Σπαθή Σ. (2001).

6.4.1 Συνολική κίνηση ατόμων και λούσεων.

Το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει τη συνολική κίνηση ατόμων και λούσεων κατά τα χρονικά διαστήματα 1951-60, 1961-70, 1971-80, 1981-90 μέχρι και 1991-97. Παρατηρείται ότι η μεγαλύτερη προσέλευση ατόμων και λούσεων έγινε κατά την περίοδο 1971-90 ενώ στη συνέχεια μειώνεται σημαντικά κατά τη περίοδο 1991-97.

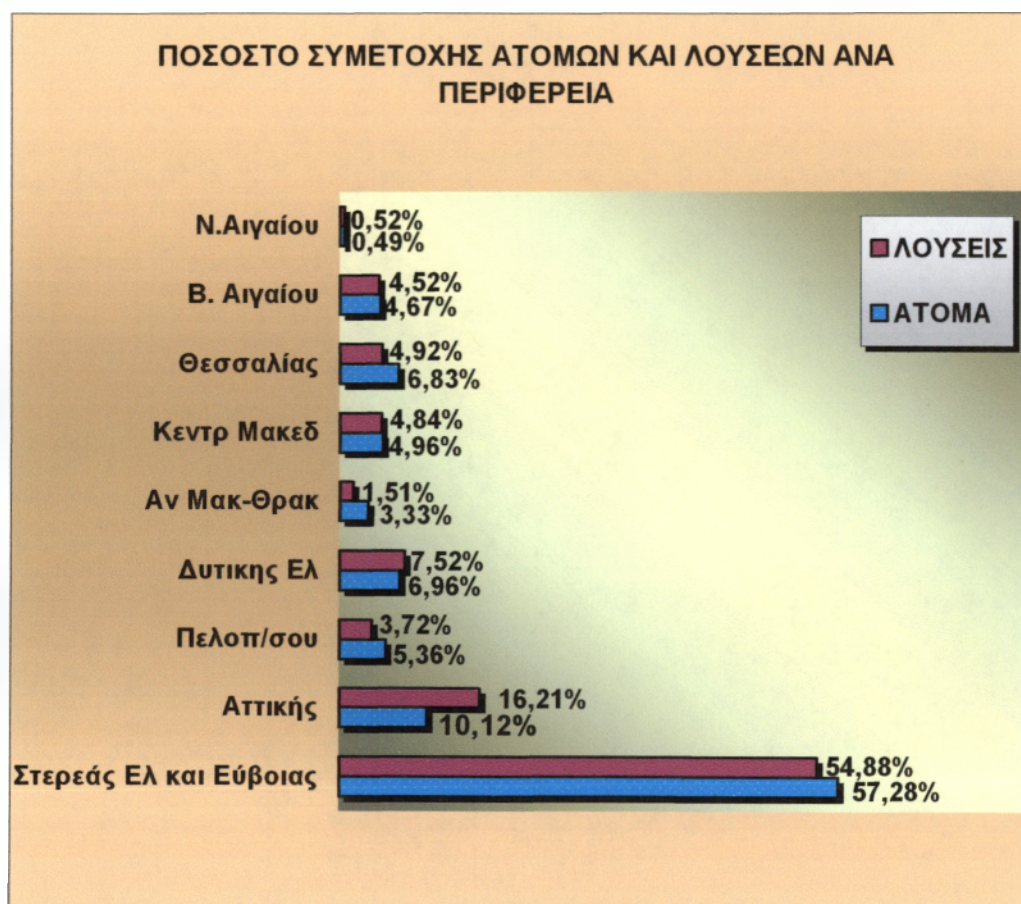

Διάγραμμα 1: Συνολική κίνηση ατόμων και λούσεων

Πηγή: Σπαθή Σ. (2001). Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, πίνακας 4, σελ. 86.

6.4.2 Συνολική κίνηση ανά περιφέρεια

Από το διάγραμμα 2 παρατηρείται ότι σε επίπεδο περιφέρειας την πρώτη θέση σε άτομα και λούσεις την κατέχει η Στερεά Ελλάδα με ποσοστό 57,28% και 54,88% αντίστοιχα. Στην περιφέρεια αυτή ανήκουν τα λουτρά της Αιδηψού στην οποία βρίσκονται τα περισσότερα αλλά και τα πιο οργανωμένα υδροθεραπευτήρια. Ακολουθεί η περιφέρεια Αττικής με χαμηλότερο ποσοστό.

Διάγραμμα 2: Συνολική κίνηση ανά περιφέρεια

Πηγή: Σπαθή Σ. (2001). Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, πίνακας 4, σελ. 82-86.

6.4.3 Ετήσιος μέσος όρος λούσεων.

Στο παρακάτω διάγραμμα παρατηρείται ότι ο μέσος όρος λούσεων είναι συνεχώς αυξανόμενος με αποκορύφωμα την περίοδο 1991-97.

Διάγραμμα 3: Μέσος όρος λούσεων

Πηγή: Σπαθή Σ. (2001). Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, πίνακας 4, σελ. 86.

6.4.4 Ετήσιος μέσος όρος ατόμων

Στο παρακάτω διάγραμμα παρατηρείται ότι και στο προηγούμενο, δηλαδή μια συνεχής αύξηση του μέσου όρου των ατόμων με αποκορύφωμα την περίοδο 1991-97.

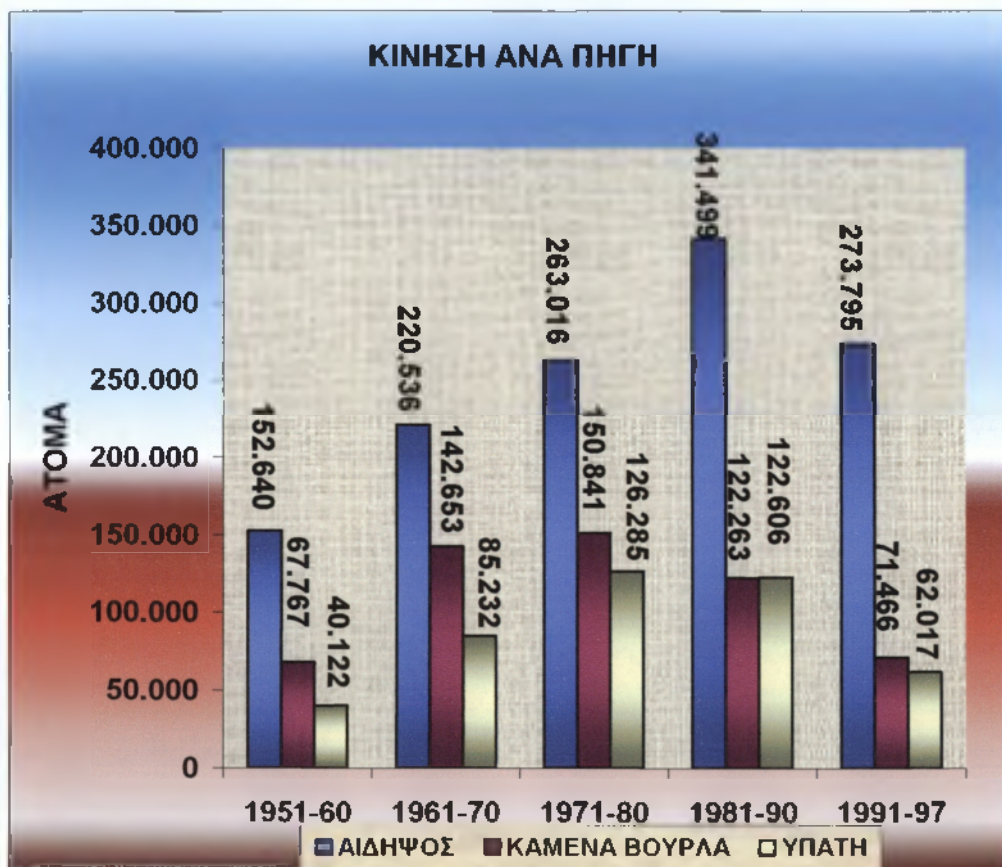

Διάγραμμα 4: Μέσος όρος ατόμων

Πηγή: Σπαθή Σ. (2001). Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, πίνακας 4, σελ. 86.

6.4.5 Κίνηση των σημαντικότερων πηγών

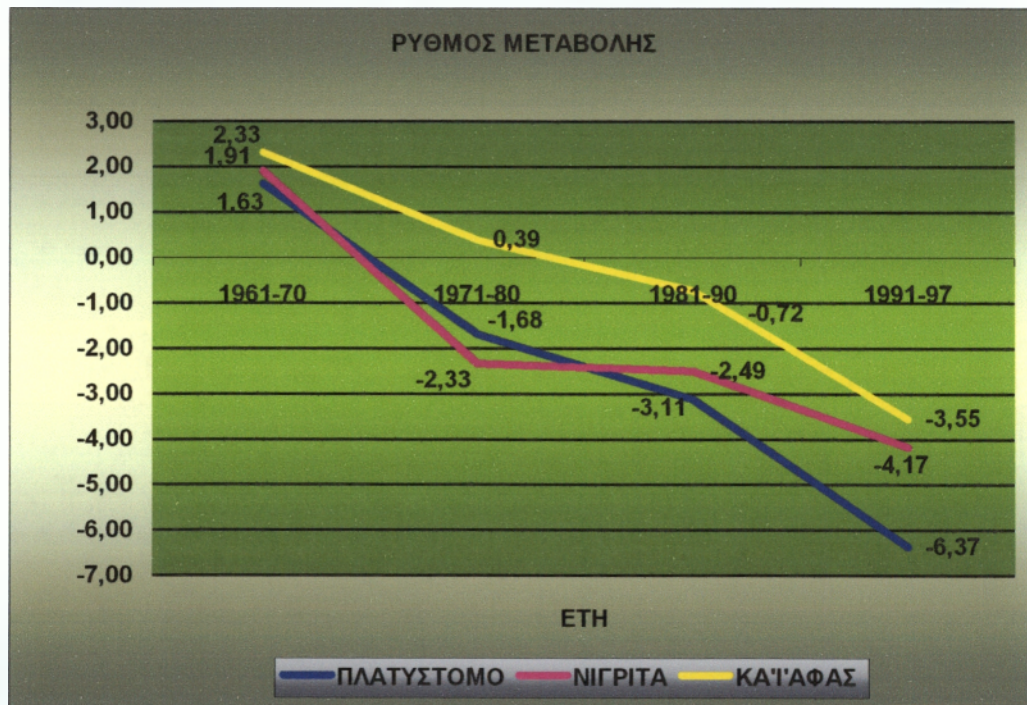
Εξετάζοντας την κίνηση των τριών σημαντικότερων πηγών παρατηρείται ότι η Αιδηψός από παλιά κατέχει την πρώτη θέση. Δεύτερη κατά σειρά προτίμησης έρχεται η πηγή των Καμένων Βούρλων και ακολουθεί η Υπάτη της οποίας η κίνηση μειώνεται συνεχώς.

Διάγραμμα 5: Η κίνηση των σημαντικότερων πηγών
Πηγή: Σπαθή Σ. (2001). Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, πίνακας 4, σελ. 81-82.

6.4.6 Ρυθμός μεταβολής

Το παρακάτω σχεδιάγραμμα παρουσιάζει το ρυθμό μεταβολής των προσελθόντων ατόμων και των λούσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στις πηγές Πλατυστόμου, Καϊάφα και Νιγρίτα. Οι πηγές αυτές έχουν τις σημαντικότερες μειώσεις ατόμων και λούσεων σε σχέση με τις άλλες πηγές γι' αυτό και έχουν αρνητικούς ρυθμούς μεταβολής.

Διάγραμμα 6: πηγές με τους σημαντικότερους αρνητικούς ρυθμούς μεταβολής

Πηγή: Σπαθή Σ. (2001). Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, πίνακας 4, σελ. 81,83-84.

6.5 Κατανομή κίνησης Ιαματικών Πηγών Τοπικής Σημασίας

Όλα τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται παρακάτω στηρίζονται στα στοιχεία που βρίσκονται στο βιβλίο της Σπαθή Σ. (2001).

6.5.1 Συνολική κίνηση ατόμων και λούσεων

Από το παρακάτω διάγραμμα παρατηρείται ότι στη δεκαετία 1981-90 πραγματοποιήθηκε η μεγαλύτερη προσέλευση ατόμων και ο μεγαλύτερος αριθμός λούσεων.

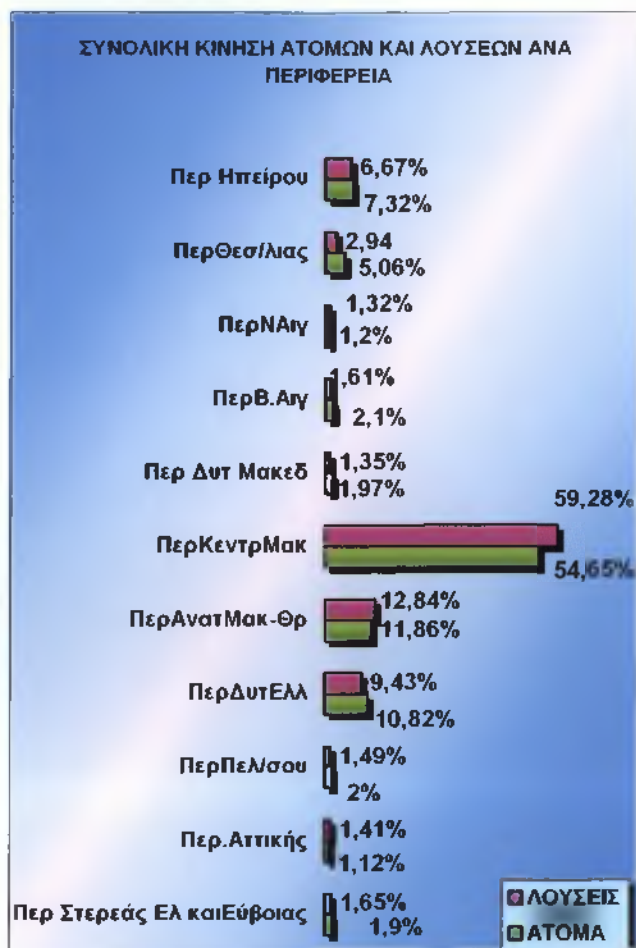

Διάγραμμα 7: Συνολική κίνηση ατόμων και λούσεων

Πηγή: Σπαθή Σ. (2001). Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, πίνακας 4, σελ. 99.

6.5.2 Συνολική κίνηση ανά περιφέρεια

Το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει τη συνολική κίνηση σε άτομα και σε λούσεις ανά περιφέρεια την εφταετία από 1991-97. Όπως παρατηρείται η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας κατέχει την πρώτη θέση σε άτομα και σε λούσεις με ποσοστό 54,65% και 59,28% αντίστοιχα. Αυτό οφείλεται στα λουτρά της Νέας Απολλωνίας. Ακολουθεί η περιφέρεια της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με χαμηλότερο ποσοστό 11,86% και 12,84% αντίστοιχα.

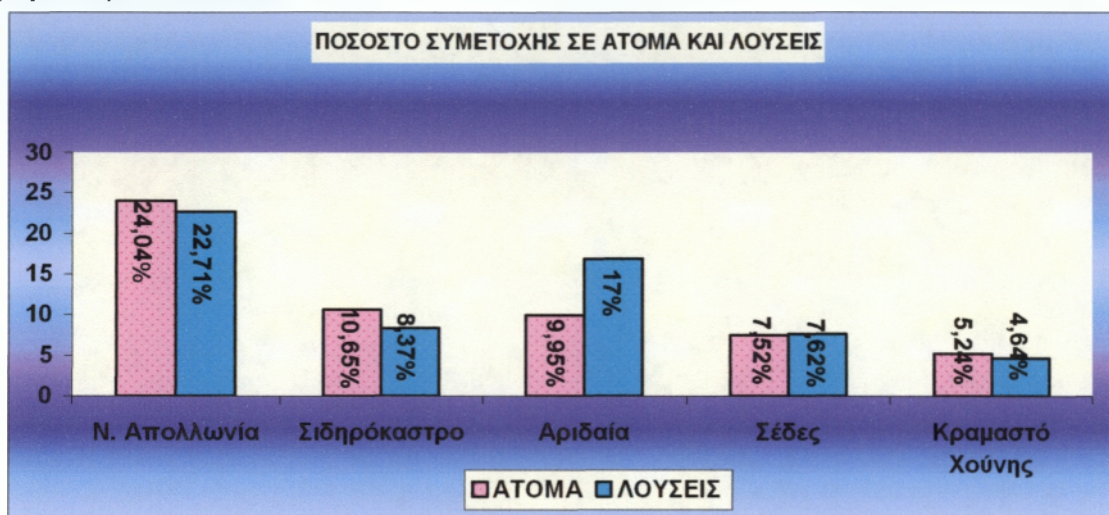

Διάγραμμα 8: Συνολική κίνηση ανά περιφέρεια

Πηγή: Σπαθή Σ. (2001). Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, πίνακας 4, σελ. 87-98.

6.5.3 Κίνηση των σημαντικότερων πηγών

Στο παρακάτω διάγραμμα απεικονίζεται το ποσοστό συμμετοχής των ατόμων και των λούσεων στις πέντε μεγαλύτερες πηγές κατά το χρονικό διάστημα 1991-97. Η πηγή με το μεγαλύτερο ποσοστό είναι η πηγή της Νέας Απολλωνίας και ακολουθούν το Σιδηρόκαστρο, η Αριδαία κλπ. με χαμηλότερο ποσοστό.

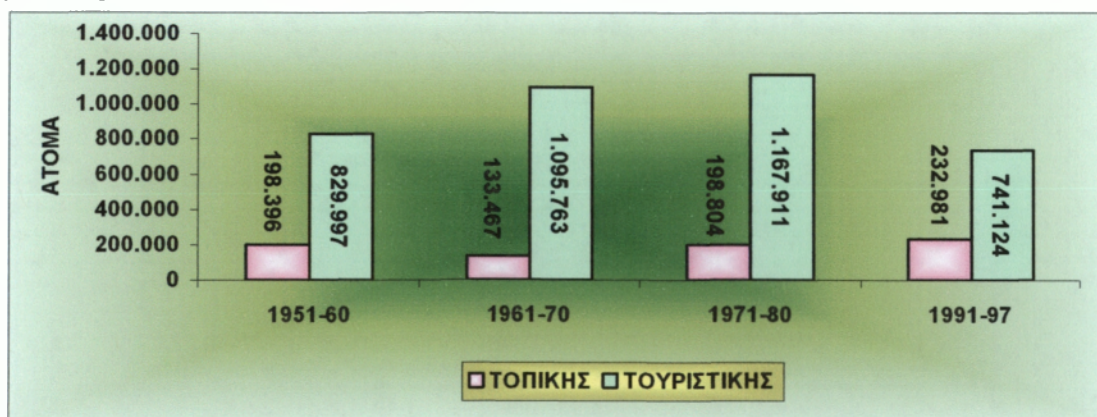

Διάγραμμα 9: Ποσοστό συμμετοχής σε άτομα και λούσεις

Πηγή: Σπαθή Σ. (2001). Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, πίνακας 4, σελ. 88-89,91.

6.6 Σύνολο ατόμων Τοπικής και Τουριστικής Σημασίας

Στο παρακάτω διάγραμμα παρατηρείται ότι σε όλα τα χρονικά διαστήματα από 1951 μέχρι και 1997 η προσέλευση ατόμων στις πηγές Τουριστικής Σημασίας είναι μεγαλύτερη από τις πηγές της Τοπικής Σημασίας.

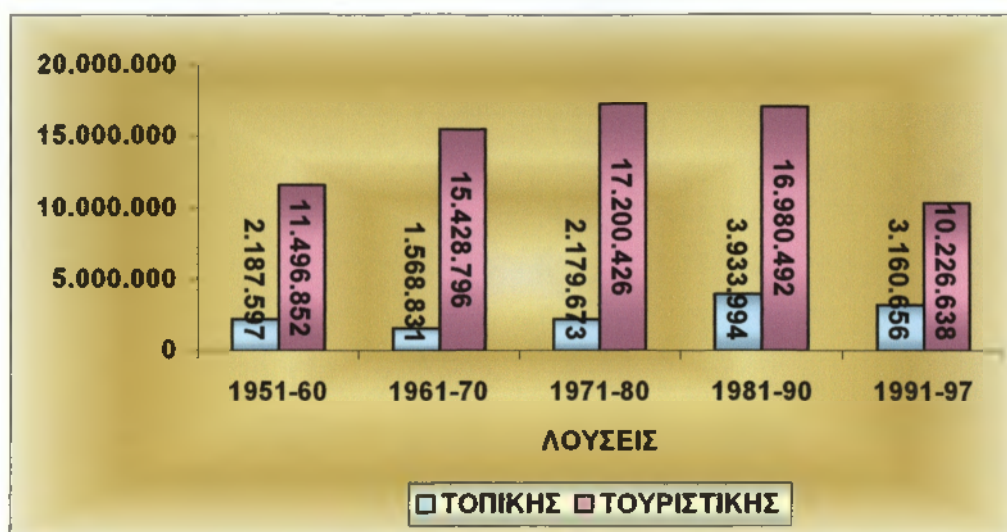

Διάγραμμα 10: Σύνολο ατόμων Τοπικής και Τουριστικής

Πηγή: Σπαθή Σ. (2001). Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, πίνακας 4, σελ. 86,99.

6.6.1 Σύνολο λούσεων Τοπικής και Τουριστικής Σημασίας

Οι πηγές Τουριστικής Σημασίας έχουν μεγαλύτερο αριθμό λούσεων σε σχέση με τις Τοπικές σε όλες τις περιόδους.

Διάγραμμα 11: Σύνολο λούσεων Τοπικής και Τουριστικής
Πηγή: Σπαθή Σ. (2001). Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, πίνακας 4, σελ 86,99.

6.7 Συμπεράσματα

Από τα παραπάνω αποτελέσματα και από τα στοιχεία που παραθέτονται στους πίνακες 4 και 5 του παραρτήματος II, συμπεραίνονται τα ακόλουθα.

1. Όσον αφορά τις πηγές **Τουριστικής Σημασίας** η μεγαλύτερη προσέλευση ατόμων και λούσεων παρατηρήθηκε κατά τη 10ετία 1971-90. Εξετάζοντας ειδικότερα τα στοιχεία της κίνησης με αναφορά στους μέσους όρους ατόμων και λούσεων παρατηρείται ότι βαίνουν αυξανόμενοι ανά 10ετία με αποκορύφωμα την τελευταία 7ετία 1991-97, 18.514 άτομα και 234.427 λούσεις.

2. Σε επίπεδο περιφέρειας την πρώτη θέση από παλιά, που τη διατηρεί μέχρι σήμερα, έχει η περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας και Εύβοιας. Αυτό οφείλεται στις σύγχρονες εγκαταστάσεις των 22 υδροθεραπευτηρίων που λειτουργούν στην Αιδηψό.

3. Εξετάζοντας την κίνηση ανά πηγή παρατηρείται από τα στοιχεία του ίδιου πίνακα, ότι πλην των πηγών της Αιδηψού, του Λουτρακίου, των Ελευθέρων και της Κύθνου, οι υπόλοιπες πηγές παρουσιάζουν σημαντικές μειώσεις στην προσέλευση ατόμων και

λούσεων από 10ετία σε 10ετία. Πράγματι έχουν αρνητικούς ρυθμούς μεταβολής, όπως φαίνεται στις στήλες 5 και 9 του πίνακα 4.

4. Επίσης, παρατηρώντας τα στοιχεία συμμετοχής των ιαματικών πηγών Τουριστικής Σημασίας στο σύνολο των ατόμων και λούσεων (στήλες 6 και 10 του πίνακα 4) διαπιστώνεται ότι η Αιδηψός από παλιά κατέχει την πρώτη θέση στα ποσοστά συμμετοχής στο σύνολο των ατόμων και των λούσεων με αυξητικούς ετήσιους ρυθμούς μεταβολής από 10ετία σε 10ετία. Αυτό οφείλεται στο ότι οι επενδύσεις που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια (επιτυχή λειτουργία του νέου υδροθεραπευτηρίου του Ε.Ο.Τ. με σύγχρονες εγκαταστάσεις) έχουν καθιερώσει την Αιδηψό ως το σημαντικότερο κέντρο λουτροθεραπείας και τόπο έλξης των περισσότερων λουομένων. Καθώς επίσης σε λόγους συνήθειας και παράδοσης εδώ και πολλά χρόνια.

5. Όσον αφορά τις πηγές **Τοπικής Σημασίας**, ο μεγαλύτερος ετήσιος μέσος όρος για το σύνολο της χώρας παρατηρήθηκε κατά την 7ετία του 1991-97.

6. Σε επίπεδο περιφέρειας, η Κεντρική Μακεδονία κατέχει τα μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής σε αριθμό ατόμων και λούσεων αντίστοιχα, από παλιά. Αυτό οφείλεται στην ύπαρξη λουτρών με τη μεγαλύτερη κίνηση. Για τις περισσότερες πηγές Τοπικής Σημασίας διαπιστώθηκαν αυξήσεις, κατά τις 10ετίες του 1970,1980 και 1991-97, σε αριθμό ατόμων και λούσεων.

7. Εξετάζοντας την κίνηση ανά πηγή η Νέα Απολλωνία κατέχει, από το 1975 μέχρι και σήμερα σε επίπεδο χώρας την πρώτη θέση στο σύνολο των ατόμων και των λούσεων. Αυτό αποδίδεται στην ύπαρξη σύγχρονων και οργανωμένων εγκαταστάσεων.

8. Ο συνολικός ετήσιος μέσος όρος σε άτομα και λούσεις αυξάνεται σε όλες τις δεκαετίες για τις πηγές Τοπικής Σημασίας.

9. Επιπλέον προβαίνοντας στη σύγκριση ανάμεσα στις πηγές **Τοπικής και Τουριστικής Σημασίας** διαπιστώνεται ότι, σε επίπεδο χώρας, ο αριθμός των ατόμων και των λούσεων στις πηγές Τουριστικής Σημασίας είναι μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο αριθμό των πηγών Τοπικής Σημασίας, σε όλες τις δεκαετίες. Αυτό μπορεί να αποδοθεί στις μεγαλύτερες και καλύτερες εγκαταστάσεις που λειτουργούν σε όλες σχεδόν τις πηγές Τουριστικής Σημασίας.

10. Τέλος στο σύνολο της Ελλάδας, οι πηγές Τουριστικής Σημασίας έχουν μείωση του αριθμού των ατόμων και των λούσεων την 10ετία από το 1981-90 και την εφταετία από 1991-97, σε αντίθεση με τις πηγές Τοπικής Σημασίας που έχουν αύξηση του αριθμού των ατόμων και των λούσεων σε όλες τις περιόδους από το 1951 μέχρι και το 1997 .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΚΟΣΤΟΣ ΛΟΥΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

7.1 Ταμεία που καλύπτουν την λουτροθεραπεία

Το κόστος υδροθεραπείας καλύπτεται "εν μέρει" από αρκετά ταμεία. Το ποσοστό κάλυψης της υδροθεραπείας είναι διαφορετικό σε κάθε ταμείο. Τα ταμεία τα οποία καλύπτουν ένα μέρος της υδροθεραπείας είναι τα παρακάτω:¹⁰⁸

1. ΙΚΑ
2. ΟΓΑ
3. Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων
4. ΤΑΠ – ΟΤΕ
5. ΤΕΒΕ
6. Ταμείο Ασφάλ. Εμπόρων
7. ΤΣΑΥ
8. ΤΣΜΕΔΕ
9. Ταμείο Συντάξεως Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορείων
10. Ταμ. Ασφ. Τεχνικών Τύπου Αθηνών
11. Ταμ. Ασφ. Ιδιοκτητών Συντακτών και Υπαλ. Τύπου (ΤΑΙΣΥΤ)
12. Ταμείο Πρόνοιας Δικηγόρων Αθήνας
13. Ταμείο Πρόνοιας Δικηγόρων Πειραιώς
14. Ταμείο Πρόνοιας Δικηγόρων Θεσ/νίκης
15. Ταμείο Συμβολαιογράφων
16. Ταμείο Υγείας Δικηγόρων Επαρχιών (ΤΥΔΕ)
17. Ταμείο Ασφ. Ξενοδοχοϋπαλλήλων (ΤΑΞΥ)
18. Ταμείο Αλληλ. Προσωπικού ΗΛΠΑΠ
19. Ταμείο Αλληλ. Προσωπικού ΗΣΑΠ
20. ΤΑΠ – ΟΣΕ
21. Ταμείο Ασφαλ. Προσωπικού Εμπορικής Τράπεζας
22. Ταμείο Ασφαλ. Προσωπικού ΕΤΒΑ
23. Ταμείο Ασφαλ. Προσωπικού Τραπεζής Ιονικής – Λαϊκής
24. Ταμείο Ασφαλ. Προσωπικού Τραπεζών Πίστεως Γεν. Τραπεζής και Τραπεζής Αμερικαν Εξπρές
25. Ταμείο Υγείας Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (ΤΥΔΚΥ)
26. Υπηρεσία Ασφαλ. Προσωπικού ΔΕΗ
27. Ταμείο Ασφαλ. Ασθέν. Και Πρόνοιας Λιμενεργατών Πειραιώς
28. Ταμείο Ασφαλ. Προσωπικού Ασφαλιστικής Εταιρίας "Εθνική"

¹⁰⁸ Ε.Τ.Α., Τμήμα Ιαματικών Πηγών, Ασφαλιστικά Ταμεία

29. Ταμείο Συντάξεως Προσωπικού Θεραπευτηρίου «ο Ευαγγελισμός»
30. Κλάδος Υγείας Αστυνομίας Πόλεων
31. Ταμείο Αλληλοβοήθειας Προσωπικού Εθνικού Τυπογραφείου
32. Ταμείο Πρόνοιας Προσωπικού Οργανισμού Εθνικού Θεάτρου
33. Ταμείο Πρόνοιας και Επικουρικής Ασφάλ. Προσωπικού Ιπποδρομιών
34. Ταμείο Υγείας Υπαλλήλων Αγροτικής Τραπέζης
35. Ταμείο Υγείας Προσωπικού Εθνικής Τραπέζης
36. Αλληλοβ. Ταμείου Περθ Συλλόγου Υπαλ. Τραπέζης Ελλάδος
37. Ενιαίος Δημοσ. Οργανισμός Επικ. Ασφαλ. και Περιθάλψεως
38. Υγειονομική Υπηρεσία ΕΥΔΑΠ.

7.2 Κόστος κάλυψης από το ΙΚΑ

Το ΙΚΑ είναι ο μεγαλύτερος ασφαλιστικός οργανισμός και καλύπτει ένα μεγάλο μέρος του κόστους της λουτροθεραπείας. Το ΙΚΑ χορηγεί στους ασφαλισμένους του 2 παροχές επιδομάτων.

- α) Παροχή λουτροθεραπείας¹⁰⁹
- β) Πρόγραμμα θεραπευτικού Τουρισμού

7.2.1 Παροχή λουτροθεραπείας

Η χορήγηση λουτροθεραπείας προβλέπεται από τα άρθρα 1 έως 10 του κανονισμού λουτροθεραπείας του ΙΚΑ.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ – ΑΡΜΟΔΙΑ ΟΡΓΑΝΑ

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του Κανονισμού Λουτροθεραπείας, η λουτροθεραπεία παρέχεται στους ασφαλισμένους με απόφαση του Διευθυντή του αρμόδιου Υποκαταστήματος μετά από προηγούμενη διαπίστωση της ανάγκης αυτής από την Α/βάθμια Υγειονομική Επιτροπή. Η επιτροπή αυτή είναι αρμόδια να εκτιμήσει επιστημονικά, μετά από εισήγηση του θεραπευτή ιατρού, την ανάγκη υποβολής του ασφαλισμένου σε λουτροθεραπεία, με βάση το είδος της πάθησης, να επιλέξει την κατάλληλη για θεραπεία ιαματική πηγή ανάλογα με τις θεραπευτικές ενδείξεις και να καθορίσει λεπτομερώς το είδος και των αριθμό των ενδεικνυόμενων για την περίπτωση λουτρών, τη χρονική διάρκεια εκτέλεσής τους και γενικά, να καθορίσει κάθε αναγκαία λεπτομέρεια από ιατρικής πλευράς.

¹⁰⁹ Ι.Κ.Α., τμήμα Παροχών Ασθενείας, Παροχή Λουτροθεραπείας σε δικαιούχος για το έτος 1997

ΔΙΚΑΙΟΥΧΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Παροχές λουτροθεραπείας δικαιούνται:

- α) Οι άμεσα ασφαλισμένοι του ιδρύματος
- β) Οι συνταξιούχοι του ιδρύματος (αναπηρίας, θανάτου, γήρατος)
- γ) οι συνταξιούχοι ειδικών ταμείων

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του Κανονισμού Λουτροθεραπείας δικαίωμα για παροχή λουτροθεραπείας έχουν όσοι πάσχουν από τις παρακάτω ασθένειες:

- Αρθρίτιδες φλεγμονώδους ή εκφυλιστικής φύσεως, όχι σε οξύ στάδιο
- Μετατραυματικές δυσκαμψίες
- Επίμονη υποτροπιάζουσα οσφυαλγία συνέπεια κήλης μεσοσπονδυλίου δίσκου.
- Παθήσεις ανωτέρων αεροφόρων οδών και αναπνευστικού συστήματος (χρόνιες, αποφρακτικές πνευμονοπάθειες, ρινοπλύσεις, εισπνοθεραπεία)
- Δερματοπάθειες: ψωρίαση, διάχυτη νευροδερματίτιδα (επιπλέον υπάρχουν και άλλες παθήσεις οι οποίες έχουν δικαίωμα παροχής λουτροθεραπείας άρθρο 2 Κανονισμού Λουτροθεραπείας)

ΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟ ΠΟΣΟ

Η παροχή λουτροθεραπείας περιλαμβάνει: 1) τη συμμετοχή του Ιδρύματος στα οδοιπορικά έξοδα μετακίνησης του ασθενούς στον τόπο όπου είναι η λουτροπηγή, 2) τη δαπάνη των λούσεων με συμμετοχή σ' αυτήν του ασφαλισμένου και 3) τη χορήγηση επιδόματος σύμφωνα με τα άρθρα 7, 8 του κανονισμού λουτροθεραπείας. Ειδικότερα:

α) Όταν η λουτροθεραπεία πραγματοποιείται σε πηγές που βρίσκονται κοντά στον τόπο κατοικίας του δικαιούχου και είναι δυνατή η αυθημερόν μετάβαση και επιστροφή του, καταβάλλονται: Στο ακέραιο οι δαπάνες της καθημερινής μετάβασης και επιστροφής και τα 3/4 της αξίας των λούσεων.

Κατ' εξαίρεση, χορηγείται επίδομα λουτροθεραπείας στους άμεσα ασφαλισμένους που έχουν τις προϋποθέσεις του άρθρου 35 εδ. α του Α.Ν 1846/51(δηλ. πραγματοποίηση 100 ημερών εργασίας), εφόσον ο ασφαλισμένος δεν είναι ανίκανος για εργασία αλλά κατά την κρίση της αρμόδιας Υγειονομικής Επιτροπής, η εφαρμογή της ενδεικνυόμενης λουτροθεραπείας καθιστά επιβεβλημένη την αποχή του από την εργασία (εγκ172/52).

β) Όταν η λουτροθεραπεία πραγματοποιείται σε ιαματικές πηγές που βρίσκονται μακριά από τον τόπο κατοικίας του δικαιούχου καταβάλλονται

- ◆ Τα 3/4 της αξίας των λούσεων
- ◆ Τα 4/5 των εξόδων μετάβασης και επιστροφής
- ◆ Ειδικό επίδομα λουτροθεραπείας

◆ Σε περιπτώσεις που οι δικαιούχοι λουτροθεραπείας μετακινούνται με ιδιωτικό αυτοκίνητο, το αποδοτέο ποσό δεν μπορεί να υπερβεί τα 4/5 της αξίας των εισιτηρίων μετάβασης και επιστροφής με τα συνήθη μέσα (τρένο, λεωφορείο).

Το ειδικό επίδομα λουτροθεραπείας, το οποίο για μεν τους ασφαλισμένους είναι ίσο με το επίδομα ασθενείας και υπολογίζεται όπως και αυτό, για δε τους συνταξιούχους είναι ίσο με το τεκμαρτό εισόδημα της 4^{ης} ασφαλιστικής κλάσης όπως αυτή διαμορφώνεται κάθε φορά.

ΔΕΝ ΑΠΟΔΙΔΕΤΑΙ ΔΑΠΑΝΗ ΛΟΥΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

1. Αν δεν τηρηθεί η νόμιμη διαδικασία (έγκριση ΑΥΕ κλπ)
2. Εάν εγκριθεί εκ των υστέρων από την ΑΥΕ.
3. Στις περιπτώσεις που, έπειτα από έλεγχο, διαπιστώνεται ότι δεν πραγματοποιήθηκε η λουτροθεραπεία.
4. Όταν συγχρόνως καταβάλλεται επίδομα ασθενείας
5. Σε περίπτωση ποσιθεραπείας.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΛΟΥΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Α) Αντίγραφο της απόφασης Διευθυντή, θεωρημένο, κατά την ημερομηνία άφιξης και αναχώρησης, από το Υποκατάστημα του ΙΚΑ στο οποίο υπάγεται η λουτροπηγή ή, σε περίπτωση που το Υποκατάστημα του ΙΚΑ ευρίσκεται σε άλλη πόλη από τη λουτροπηγή, από τον πρόεδρο της Κοινότητας.

Β) Απόδειξη ή απόκομμα εισιτηρίου του μεταφορικού μέσου με ημερομηνία έκδοσης ή βεβαίωσης, στην οποία θα αναγράφεται ο αριθμός του εισιτηρίου, ημερομηνία, κλπ.

Γ) Βεβαίωση – απόδειξη της λουτροπηγής για τον αριθμό των λούσεων που πραγματοποιήθηκε και το ποσό που καταβλήθηκε γι'αυτές, συνοδευόμενη από τα ημερήσια αποκόμματα λούσεων, εισπνοών, κλπ.

Δ) Απόδειξη ξενοδοχείου ή ενοικιαζόμενου δωματίου θεωρημένη από την Εφορία.

Εάν η επιχείρηση ενοικιαζομένων διαμερισμάτων ή ξενοδοχείων εντάσσεται στις διατάξεις περί απαλλαγής χορήγησης θεωρημένων αποδείξεων (άρθρο 6 του Ν.2753/99), θα προσκομίζονται αποδείξεις είσπραξης αθεώρητες μαζί με το αντίγραφο βεβαίωσης από την Εφορία

και το ιδιωτικό συμφωνητικό που θα έχει συνάψει ο ασφαλισμένος με τον ιδιοκτήτη, θεωρημένο από την Εφορία.

Τέλος ο ασφαλισμένος αφού πραγματοποιήσει τις λούσεις του θα συγκεντρώσει όλα τα απαραίτητα έγγραφα που προαναφέρθηκαν και θα τα παραδώσει στο υποκατάστημα του ΙΚΑ για να εισπράξει το επίδομα λουτροθεραπείας.

7.2.2 Πρόγραμμα Θεραπευτικού Τουρισμού

Το ΙΚΑ σε συνεργασία με τον Ε.Ο.Τ., εφαρμόζουν κάθε χρόνο από 1 Μάη μέχρι 31 Οκτώβρη Πρόγραμμα Θεραπευτικού Τουρισμού¹¹⁰, που απευθύνεται στις ασθενέστερες οικονομικά τάξεις, με στόχο χιλιάδες άτομα (περίπου 20.000 για το έτος 2001) που έχουν ανάγκη λουτροθεραπείας, να πραγματοποιήσουν αυτή για 15 ημέρες, σε ξενοδοχεία Α, Β και Γ κατηγορίας των κυριότερων Ελληνικών λουτροπόλεων. Με το πρόγραμμα αυτό :

➤ Επιδoteείται το ξενοδοχείο από το ΙΚΑ, επομένως η διανυκτέρευση και το πρωινό για τον δικαιούχο και το συνοδό μέλος είναι δωρεάν.

➤ Κάθε δικαιούχος άμεσα ασφαλισμένος επιδοτείται από το ΙΚΑ με 3.500δρχ. ημερησίως και μέχρι 17 ημέρες για κάλυψη μέρους των δαπανών διαμονής του στη λουτρόπολη.

ΠΟΙΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ ΕΧΟΥΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

1. Δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα θεραπευτικού Τουρισμού έχουν προνομιακά οι χαμηλοσυνταξιούχοι του ΙΚΑ, καθώς και οι χαμηλοσυνταξιούχοι άλλων ασφαλιστικών που υπάγονται στο ΙΚΑ για τον κλάδο Παροχών Ασθενείας, με μηνιαία σύνταξη η οποία δεν υπερβαίνει τις 240.000δρχ. (μικτές αποδοχές ΙΚΑ συμπεριλαμβανομένου του επικουρικού επιδόματος).

2. Δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα έχουν οι συνταξιούχοι στους οποίους ο θεράπων γιατρός χορήγησε βεβαίωση λουτροθεραπείας αλλά απορρίφθηκε από την αρμόδια Υγειομονική Επιτροπή διότι δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις που ο κανονισμός Λουτροθεραπείας του ΙΚΑ ορίζει.¹¹¹

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΔΕΛΤΙΟΥ Θ.Τ

Ο συνταξιούχος του ΙΚΑ που πλήρη τις παραπάνω προϋποθέσεις και επιθυμεί να λάβει δελτίο Θ.Τ προσέρχεται στην αρμόδια υπηρεσία του

¹¹⁰ Ι.Κ.Α., Τμήμα Αναπηρίας, Πρόγραμμα Θεραπευτικού Τουρισμού 2001, σελ. 1

¹¹¹ Ι.Κ.Α., Τμήμα Αναπηρίας, παροχή Λουτροθεραπείας-Θεραπευτικού Τουρισμού, 2001, σελ. 3

υποκαταστήματος του τόπου του κατοικίας και του χορηγείται κατ' αρχήν βεβαίωση ότι είναι δικαιούχος του προγράμματος.

Του χορηγείται ο κατάλογος των συμβεβλημένων με το πρόγραμμα ξενοδοχείων και αφού τακτοποιήσει την κράτηση του δωματίου επιστρέφει στο Υποκατάστημα προσκομίζοντας:

1. Τη βεβαίωση ότι είναι δικαιούχος
2. Την απόδειξη κράτησης δωματίου
3. Τη γνωμάτευση ιατρού
4. Το απόκομμα της μηνιαίας σύνταξης

Ο αρμόδιος υπάλληλος συμπληρώνει τα στοιχεία του συνταξιούχο στο δελτίο. Κάθε δικαιούχος έχει δικαίωμα λήψης και δεύτερου δελτίου Θ.Τ για συνοδό μέλος. Για συνοδό μέλος δεν χρειάζονται δικαιολογητικά.

Στα υποκαταστήματα που θα παρατηρηθεί ιδιαίτερα μεγάλη ζήτηση συμμετοχής στο πρόγραμμα Θεραπευτικού Τουρισμού, εφόσον ο αριθμός των ενδιαφερομένων δικαιούχων είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των διαθέσιμων δελτίων, με ευθύνη των Δ/ντων θα πρέπει να διενεργηθεί δημόσια κλήρωση από την οποία θα προκύψει ο κατάλογος των δικαιούχων και συνοδών αυτών στους οποίους θα χορηγηθεί δελτίο Θ.Τ.

Η ημερησία αποζημίωση ύψους 3.500δρχ (για το έτος 2001) χορηγείται στους δικαιούχος (όχι στα συνοδά μέλη) για 17 ημέρες με την προϋπόθεση ότι θα πραγματοποιήσουν στο ξενοδοχειακό κατάλυμα 15 διανυκτερεύσεις.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Κατά την άφιξη του ο πελάτης πρέπει να δηλώσει ότι είναι δικαιούχος του προγράμματος

1. Άφιξη στο κατάλυμα από 12.00π.μ, αναχώρηση μέχρι 12.00π.μ.
2. Παρέχεται πρωινό σε όλους τους δικαιούχος και συνοδά μέλη, εκτός και αν έχουν επιλέξει διαμονή σε επιπλωμένα διαμερίσματα που διαθέτουν κουζίνα. Στα ξενοδοχεία που διαθέτουν εστιατόριο, το γεύμα για τον δικαιούχο και το συνοδό μέλος είναι προαιρετικό. Ο δικαιούχος ο οποίος έχει επιλέξει ξενοδοχείο που διαθέτει ημιδιατροφή, θα πρέπει να δηλώσει έγκαιρα εάν επιθυμεί να γευματίζει στο ξενοδοχείο οπότε επιβαρύνεται με 3.000 δρχ. ημερησίως ή θα κάνει χρήση μόνον του δωματίου με πρωινό, οπότε η διαμονή του είναι δωρεάν.

3. Στην περίπτωση κατά την οποία μεμονωμένο άτομο δικαιούχος, διανυκτερεύσει σε δίκλινο δωμάτιο έλλειψη μονόκλινου, ύστερα από συμφωνία με τον ξενοδόχο, το δωμάτιο δεν επιβαρύνεται με καμία προσαύξηση.

4. Ο δικαιούχος δεν έχει δικαίωμα να κάνει χρήση του προγράμματος αν δεν πραγματοποιήσει καθόλου λούσεις. Στη περίπτωση που με δική του ευθύνη ο δικαιούχος δεν πραγματοποιήσει καθόλου

λούσεις και παραμένει στο κατάλυμα αυτό, ο δικαιούχος επιβαρύνεται με την κανονική τιμή δωματίου για τις ημέρες παραμονής του.

5. Εάν ο δικαιούχος πραγματοποίησε λιγότερες των 10 λούσεων για λόγους υγείας, θα πρέπει να βεβαιώνεται από τον γιατρό του υδροθεραπευτηρίου ο λόγος διακοπής και το ΙΚΑ θα χορηγεί επιδότηση και στον δικαιούχο και στον ξενοδόχο για όσες μέρες μόνο ο δικαιούχος πραγματοποίησε λούσεις.

6. Εάν ο δικαιούχος πραγματοποίησε λιγότερες των 15 λούσεων (όχι όμως κάτω των 10) επίσης για λόγους υγείας, τούτο θα βεβαιώνεται από τον ιατρό του υδροθεραπευτηρίου και το ΙΚΑ θα επιδοτεί τον ξενοδόχο για όλες τις ημέρες παραμονής του δικαιούχου στο ξενοδοχείο και ο συνταξιούχος θα εισπράζει τόσες ημέρες επιδότησης όσες και οι λούσεις του. Εάν δεν υπάρχει σχετική βεβαίωση του ιατρού τότε το ΙΚΑ θα χορηγεί επιδότηση και στον συνταξιούχο και στον ξενοδόχο μόνο για όσες μέρες ο δικαιούχος πραγματοποίησε λούσεις.

7. Γίνονται δεκτές λούσεις που έχουν πραγματοποιηθεί σε ιδιωτικά υδροθεραπευτήρια ανεξάρτητα εάν στην ίδια λουτρόπολη λειτουργεί υδροθεραπευτήριο του Ε.Ο.Τ.

8. Δελτία για ποσιθεραπεία δεν χορηγούνται.

9. Στην περίπτωση που ο δικαιούχος, για οποιοδήποτε λόγο, δεν παραδώσει κατά την αναχώρηση του στον ξενοδόχο το στέλεχος του Δελτίου που αναγράφεται η ένδειξη για τον επιχειρηματία και για το ΙΚΑ, έχει την υποχρέωση να καταβάλει ο ίδιος εξ ολοκλήρου την επιδότηση του ΙΚΑ προς το ξενοδοχείο

7.3 Δαπάνη επιδόματος λουτροθεραπείας

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει το κόστος της λουτροθεραπείας, τον αριθμό των άμεσα ασφαλισμένων και των συνταξιούχων που δικαιούνται το επίδομα της λουτροθεραπείας. Ο μεγαλύτερος αριθμός ασφαλισμένων και οι μεγαλύτερες δαπάνες παρατηρούνται κατά το έτος 1998.

1991	Άμεσοι ασφαλισμένοι Συνταξιούχοι Σύνολο δαπάνη	7.933 43.526 51.462 2.553.542.848
1992	Άμεσοι ασφαλισμένοι Συνταξιούχοι Σύνολο δαπάνη	8.918 49.270 58.188 3.180.237.566
1993	Άμεσοι ασφαλισμένοι Συνταξιούχοι Σύνολο δαπάνη	8.490 50.944 59.434 3.528.941.938
1994	Άμεσοι ασφαλισμένοι Συνταξιούχοι Σύνολο δαπάνη	7.685 51.644 59.329 3.650.919.997
1995	Άμεσοι ασφαλισμένοι Συνταξιούχοι Σύνολο δαπάνη	6.760 51.900 58.660 3.763.376.876
1996	Άμεσοι ασφαλισμένοι Συνταξιούχοι Σύνολο δαπάνη	7.064 52.140 59.204 4.207.892.099
1997	Άμεσοι ασφαλισμένοι Συνταξιούχοι Σύνολο δαπάνη	7.541 54.498 62.039 4.717.560.000
1998	Άμεσοι ασφαλισμένοι Συνταξιούχοι Σύνολο δαπάνη	6.943 53.046 59.989 5.175.120.616
1999	Άμεσοι ασφαλισμένοι Συνταξιούχοι Σύνολο δαπάνη	4.426 51.106 55.532 4.480.404.000
2000	Άμεσοι ασφαλισμένοι Συνταξιούχοι Σύνολο δαπάνη	5.214 52.000 57.214 5.060.499.180

Πίνακας 1: Επίδομα λουτροθεραπείας

Πηγή : Ι.Κ.Α., Τμήμα Στατιστικής Υπηρεσίας, Χορήγηση επιδόματος
Λουτροθεραπείας

7.3.1 Δαπάνη επιδόματος Θεραπευτικού Τουρισμού

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τον αριθμό των συνταξιούχων, τον αριθμό των συνοδών και το κόστος του θεραπευτικού τουρισμού. Ο μεγαλύτερος αριθμός ατόμων και δαπάνης παρατηρείται κατά το έτος 2001.

Έτος	Συνταξιούχοι	Συνοδοί	Σύνολο ατόμων	Δαπάνη
1991	3.683	520	4.203	148.252.500
1992	2.789	1.500	4.289	152.415.700
1993	4.500	2.000	6.500	264.626.800
1994	5.000	2.240	7.240	466.432.000
1995	5.303	2.747	8.050	563.675.000
1996	6.327	3.767	10.094	665.703.345
1997	7.183	5.092	12.275	934.110.000
1998	8.737	5.705	14.442	1.149.000.000
1999	9.048	5.838	14.886	1.319.900.000
2000	9.846	6.657	16.503	1.374.849.691
2001	10.517	7.016	17.533	1.664.592.000

Πίνακας 2 : Επίδομα Θεραπευτικού Τουρισμού.

Πηγή: Ι.Κ.Α., Τμήμα Στατιστικής Υπηρεσίας, Θεραπευτικός Τουρισμός

7.4 Συνολική δαπάνη ΙΚΑ

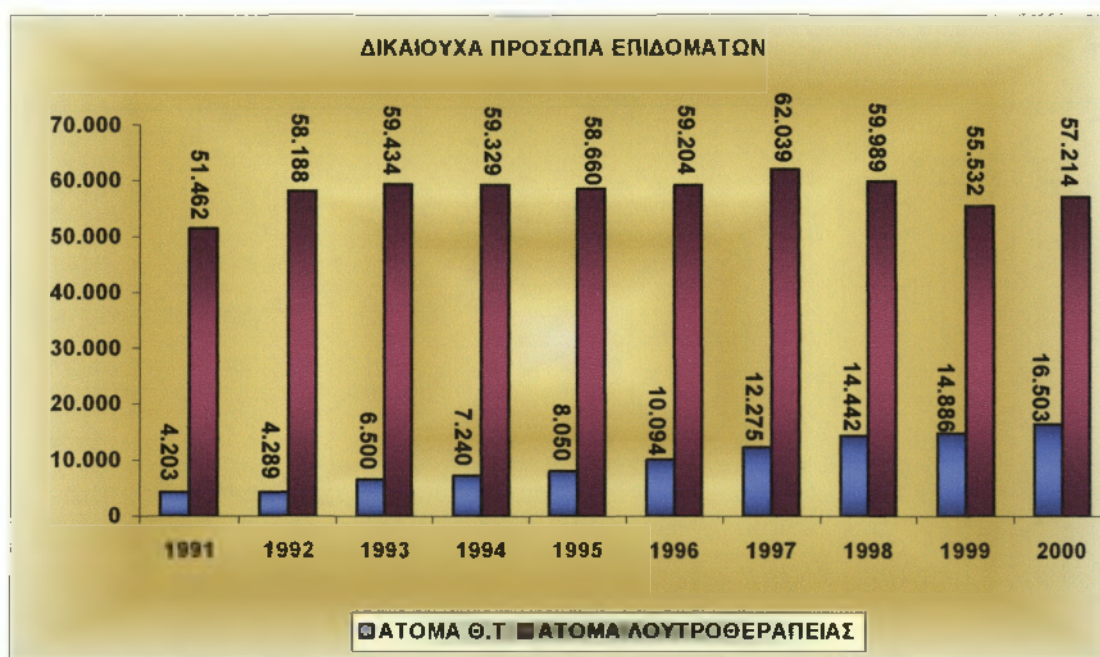
Στο παρακάτω διάγραμμα παρατηρείται ότι η δαπάνη του Ι.Κ.Α. είναι μεγαλύτερη για το επίδομα της λουτροθεραπείας σε σχέση με το πρόγραμμα Θεραπευτικού Τουρισμού. Το έτος 1998 το ΙΚΑ είχε τη μεγαλύτερη δαπάνη για λουτροθεραπεία σε σχέση με τα άλλα έτη και το έτος 2000 είχε το μεγαλύτερο κόστος για το επίδομα του θεραπευτικού τουρισμού σε σύγκριση με τα άλλα έτη.

Διάγραμμα 12: Η Δαπάνη του Ι.Κ.Α. και για τα δυο επιδόματα
Πηγή: Ι.Κ.Α., Τμήμα Στατιστικής Υπηρεσίας, Θεραπευτικός Τουρισμός-Λουτροθεραπεία

7.4.1 Συνολικός αριθμός ασφαλισμένων

Τα άτομα τα οποία δικαιούνται το επίδομα της λουτροθεραπείας είναι περισσότερα από τα άτομα του θεραπευτικού τουρισμού. Ο μεγαλύτερος αριθμός των ατόμων που έκανε χρήση του επιδόματος της λουτροθεραπείας παρατηρήθηκε κατά το έτος 1997, ενώ η πλειοψηφία των ατόμων που έκανε χρήση του προγράμματος του θεραπευτικού τουρισμού παρατηρήθηκε κατά το έτος 2000.

Διάγραμμα 13: Δικαιούχα πρόσωπα επιδομάτων

Πηγή : Ι.Κ.Α., Τμήμα Στατιστικής Υπηρεσίας, Θεραπευτικός Τουρισμός-Λουτροθεραπεία

7.5 Συμπεράσματα

Από τα παραπάνω διαπιστώνεται ότι στο χώρο της Κοινωνικής Ασφάλισης κάθε χρόνο επιδοτούνται προγράμματα που εξασφαλίζουν τη χρηματοδότηση δαπανών για υδροθεραπεία ενός σημαντικού αριθμού ασφαλισμένων.

Έτσι κατά τα έτη 1999 και 2000 το Ι.Κ.Α. κάλυψε τις δαπάνες για λουτροθεραπεία σε 55.532 και 57.214 ασφαλισμένους αντίστοιχα. Την πλειοψηφία αυτών των ασφαλισμένων του Ι.Κ.Α. αποτελούν οι συνταξιούχοι, κατά το 88%-90% και το υπόλοιπο 10-12% αφορά τους άμεσα ασφαλισμένους του ιδρύματος.

Επίσης το Ι.Κ.Α. προσφέρει και το πρόγραμμα θεραπευτικού τουρισμού σε μικρότερο όμως αριθμό ασφαλισμένων και συνταξιούχων.

Η δαπάνη για την επιχορήγηση του θεραπευτικού τουρισμού αυξάνεται τα τελευταία χρόνια όπως επίσης αυξάνεται και ο αριθμός των ατόμων που κάνουν χρήση του προγράμματος αυτού.

Επιχορηγήσεις βέβαια υπάρχουν, αλλά σε μικρότερο βαθμό, και από άλλα ταμεία όπως της ΔΕΗ, των Τραπεζών κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ

8.1 Γενικά

Η εμφάνιση δημοσίων τμημάτων υγείας, κατά το τέλος του 18^{ου} αιώνα και στις αρχές του 19^{ου} για την επίβλεψη και διοίκηση της κοινωνικής υγείας ήταν ένα μεγάλο βήμα για την ιατρική. Τα τμήματα της δημόσιας υγείας συχνά οργανώνονται για την καταπολέμηση των επιδημιών που τρομάζουν τους ανθρώπους και λαμβάνουν μέτρα εναντίον αυτών. Η W.H.O (Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας) ορίζει την υγεία ως "κατάσταση ολοκληρωμένης φυσικής και διανοητικής κοινωνικής καλής διάθεσης και όχι μόνο ως έλλειψη ασθένειας ή αδιαθεσίας". Τα συστήματα δημόσιας υγείας διαφέρουν σημαντικά από τη μια χώρα στην άλλη π.χ στην Αγγλία η Εθνική Υπηρεσία Υγείας προσπαθεί να παρέχει ιατρική βοήθεια σε όλο το πληθυσμό. Αντίθετα στις Η.Π.Α τα προγράμματα δημόσιας υγείας αφιερώνονται στην εκπαίδευση και στην περίθαλψη των γερόντων, των παιδιών και των απόρων, ενώ το εξαπλωμένο σύστημα ιδιωτικής ιατρικής παρέχει βοήθεια σε αυτούς που έχουν οικονομική άνεση. Επομένως ανάλογα με την μέριμνα που δείχνει το κράτος επηρεάζεται και η δημόσια υγεία.

Τα ιαματικά λουτρά, με την αναζωογόνηση, την πρόληψη, τη ψυχαγωγία, την ομορφιά, την ανακούφιση και την θεραπεία που προσφέρουν στον άνθρωπο βελτιώνουν σημαντικά τη δημόσια υγεία.

8.2 Συνεισφορά των ιαματικών λουτρών

Η συνεισφορά των ιαματικών λουτρών στη δημόσια υγεία δεν περιορίζεται μόνο σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο αλλά επεκτείνεται και σε έρευνες που επιβεβαιώνουν και αποδεικνύουν την ίαση, την πρόληψη και ανακούφιση που προσφέρουν.

Συγκεκριμένα στη Γερμανία οι δημόσιοι οργανισμοί έχουν μεγάλα κέρδη γιατί παρέχουν επιδόματα λουτροθεραπείας, το κόστος των οποίων για τη θεραπεία συγκεκριμένων παθήσεων είναι πολύ μικρότερο συγκρινόμενο με το κόστος των απαιτούμενων φαρμάκων. Τα επιδόματα αυτά δίνονται και στον ενεργό πληθυσμό, με αποτέλεσμα το κράτος να κερδίζει εργατοώρες γιατί αυξάνεται η παραγωγικότητά τους

λόγω της καλής υγείας που τους προσφέρει η χρήση του ιαματικού νερού.

Το "Ινστιτούτο μαιευτικής και γυναικολογίας του Πανεπιστημίου της Πάρμας"¹¹² στην Ιταλία πραγματοποίησε έρευνα σχετική με τα αποτελέσματα της Ιαματικής Λουτροθεραπείας σε γυναίκες με προβλήματα τραχηλίτιδας, κολπίτιδας, μητροπαθειών και στειρότητας. Εξετάστηκαν 134 γυναίκες που προσήλθαν στις ιαματικές πηγές κατά το χρονικό διάστημα 1975-76. Τα αποτελέσματα της έρευνας δίνονται στον παρακάτω πίνακα 3¹¹³.

Από τον πίνακα διαπιστώνεται ότι 70,49% των γυναικών είχε βελτίωση της τραχηλίτιδας και της κολπίτιδας, ενώ μόνο το 2,23% είχε στάσιμα αποτελέσματα.

Πίνακας 3: Τραχηλίτιδες - Κολπίτιδες

ΙΑΣΕΙΣ	36 = 26,87%
ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ	95 = 70,49%
ΣΤΑΣΙΜΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	3 = 2,23%

Πηγή: Βλασσόπουλος Ν., Λουτροθεραπεία-Ποσιθεραπεία και θεραπευτικές Εφαρμογές

Επίσης εξετάστηκαν 61 γυναίκες με πρόβλημα μητροπάθειας, οι οποίες προσήλθαν στις ιαματικές πηγές κατά το ίδιο χρονικό διάστημα. Τα αποτελέσματα της έρευνας δίνονται στον παρακάτω πίνακα 4.

Από τον πίνακα παρατηρείται ότι οι παθήσεις αυτές έχουν ευεργετικά αποτελέσματα από τις θεραπείες με ιαματικές πηγές κυρίως δε με νερά χλωριούχου και ιωδιούχου νατρίου, τα οποία χορηγούνται με λουτρό ή με πίεση και πυκνότητα σταδιακά αυξανόμενη. Το μεγαλύτερο ποσοστό (70,49%) των γυναικών είχε βελτίωση της μητροπάθειας και μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό (13,12%) είχε στάσιμα αποτελέσματα.

Πίνακας 4: Μητροπάθειες

ΙΑΣΕΙΣ	10 = 16,39%
ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ	43 = 70,49%
ΣΤΑΣΙΜΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	8 = 13,12%

Πηγή: Βλασσόπουλος Ν., Λουτροθεραπεία-Ποσιθεραπεία και θεραπευτικές Εφαρμογές

¹¹² Βλασσόπουλος Ν., Λουτροθεραπεία-Ποσιθεραπεία και Θεραπευτικές Εφαρμογές, <http://www.iama.gr/ethno/Therm/vlasopol.html>

¹¹³ Ν. Βλασσόπουλος, ο.π.

Επίσης εξετάστηκαν 73 γυναίκες με πρόβλημα στειρότητας οι οποίες προσήλθαν στις ιαματικές πηγές κατά το ίδιο χρονικό διάστημα. Το αποτέλεσμα ήταν ότι από τις 73 περιπτώσεις που εξετάστηκαν επήλθε εγκυμοσύνη σε 33 περιπτώσεις, δηλαδή σε ποσοστό 45,21%.

Πειράματα επίσης που διεξήχθησαν στη Νεκρά Θάλασσα αποδεικνύουν την αποτελεσματικότητα των ιαματικών νερών στην ίαση διαφόρων παθήσεων.

Οι έρευνες πραγματοποιήθηκαν από το τμήμα της ρευματολογίας του Soroka Medical Center του Ισραήλ σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Ben-Gurion. Η έρευνα έγινε στη Νεκρά Θάλασσα και ο λόγος που έγιναν τα πειράματα ήταν για να αποδειχτούν τα αποτελέσματα της λουτροθεραπείας στην οστεοπόρωση, στη ρευματοειδή αρθρίτιδα και στην ινομυαλγία.

Στο πρώτο πείραμα 40 ασθενείς χωρίστηκαν σε δυο ομάδες, η πρώτη ομάδα έκανε λουτροθεραπεία στη Νεκρά θάλασσα και η άλλη όχι. Η διάρκεια της λουτροθεραπείας διήρκησε τρεις εβδομάδες. Το αποτέλεσμα ήταν ότι η πρώτη ομάδα είχε βελτιώσει κατά πολύ το πρόβλημά της.¹¹⁴

Κατά τον ίδιο τρόπο εξετάστηκαν 36 ασθενείς με προβλήματα ρευματοειδούς αρθρίτιδας. Οι ασθενείς χωρίστηκαν σε δυο ομάδες και μόνο η μια ομάδα υποβλήθηκε σε λουτροθεραπεία. Το αποτέλεσμα έδειξε την ευεργετική επίπτωση της λουτροθεραπείας στους ασθενείς.¹¹⁵

Επίσης για να αποδειχτούν τα ευεργετικά αποτελέσματα της λουτροθεραπείας στην ινομυαλγία εξετάστηκαν 48 ασθενείς οι οποίοι και πάλι χωρίστηκαν σε δυο ομάδες. Σε διάστημα τριών μηνών μετρήθηκαν διάφορες μεταβλητές: πόνος στους μύες κλπ. Η θεραπεία της ινομυαλγίας μέσω της λουτροθεραπείας είναι ασφαλής και αποτελεσματική και μπορεί να αποτελέσει ένα πρόσθετο θεραπευτικό μέσο της ινομυαλγίας.¹¹⁶

Στην Ελλάδα μέχρι σήμερα δεν έχουν γίνει ανάλογες έρευνες και που να αποδεικνύουν την αποτελεσματικότητα των ιαματικών νερών στη θεραπεία του ανθρώπου και επομένως στη δημόσια υγεία.

Από τα στοιχεία για την κίνηση των λουομένων στις ιαματικές πηγές παρατηρείται ότι χιλιάδες άνθρωποι αναζητούν κάθε χρόνο την πρόληψη και την ίαση στα λουτρά.

Αναφορικά με τις χρήσεις των ιαματικών λουτρών διαπιστώνεται ότι η υδροθεραπεία εφαρμόζεται σε ένα μεγάλο αριθμό ασθενειών του ανθρώπινου οργανισμού (αναπνευστικό, νευρικό, κυκλοφορικό) και σε αρκετές παθήσεις επέρχεται η ίαση.

¹¹⁴ Sukenik S, κ.α. Balneotherapy at the Dead Sea area for knee osteoarthritis. *Isr Med Assoc J* Oct; 1 (2): 83-5,1999, <http://www.ncbi.nih.gov.med line/Public Health>

¹¹⁵ Sukenik S, κ.α., Balneotherapy for rheumatoid arthritis at the Dead Sea, *Isr J Med Sci* Apr;31(4):210-4,1995, <http://www.ncbi.nih.gov.med line/Public Health>

¹¹⁶ Buskila D.κ.α., Balneotherapy for fibromyalgia at the Dead Sea. *Rheumatol Int* Apr;20(3):105-8,2001, <http://www.ncbi.nih.gov.med line/Public Health>

ανθρώπινου οργανισμού (αναπνευστικό, νευρικό, κυκλοφορικό) και σε αρκετές παθήσεις επέρχεται η ίαση.

Ειδικότερα οι Ρευματοπάθειες έχουν ως επακόλουθο την πρόιμη φθορά του εργατικού δυναμικού με δυσμενείς επιπτώσεις, όπως την αύξηση ημεραργιών λόγω ανικανότητας για εργασία, διόγκωση της ιατρο-φαρμακο-νοσοκομειακής περίθαλψης, καθώς επίσης την ανύψωση του δείκτη αναπηρίας, πρόσκαιρης ή μόνιμης. Οι Ρευματικές παθήσεις ευθύνονται για τις ημεραργίες και τις πρόιμες αναπηρίες, με αποτέλεσμα υψηλές δαπάνες για την εθνική οικονομία στο χώρο της υγειονομικής περίθαλψης. Οι Ρευματοπάθειες, δημιουργούν ημεραργίες και αναπηρία, όσο όλα τα ατυχήματα μαζί. Στην περίπτωση αυτή η ένδειξη για λοιτροθεραπεία είναι σαφής και μπορεί να επιφέρει σημαντικά αποτελέσματα.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά μπορούν να αναφερθούν τα ακόλουθα:

1) Ο ιαματικός τουρισμός στην Ελλάδα ακολουθεί μια φθίνουσα πορεία, η οποία οφείλεται κυρίως στον ανταγωνισμό που προέρχεται από το χώρο της φαρμακοβιομηχανίας και στην απροθυμία των ιατρών να αναγνωρίσουν την υδροθεραπεία ως αποτελεσματικό τρόπο θεραπείας. Επίσης σημαντικό ρόλο στη φθίνουσα πορεία του ιαματικού τουρισμού έχει παίξει και η έλλειψη πληροφόρησης του κοινού τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό.

2) Στη χώρα μας επικρατεί το μοντέλο του ιαματικού τουρισμού και όχι το μοντέλο του τουρισμού υγείας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι σημερινές λουτροπόλεις να γίνονται πόλος έλξης μόνο για την τρίτη ηλικία η οποία αναζητά μόνο θεραπεία και όχι αναζωογόνηση, ανανέωση και πρόληψη.

3) Η θεραπεία στις σημερινές λουτροπόλεις περιορίζεται μόνο στη λουτροθεραπεία, εισπνοθεραπεία και ποσιθεραπεία.

4) Οι επισκέψεις των λουομένων στις λουτροπόλεις πραγματοποιούνται από το Μάιο έως τον Οκτώβριο και ο μέσος όρος παραμονής τους είναι 2 με 3 εβδομάδες.

5) Ο αριθμός των ατόμων που χρησιμοποιεί τις ιαματικές πηγές αναλογεί στο 1,36 (1997) του Ελληνικού πληθυσμού, ενώ το ποσοστό αυτό ήταν μεγαλύτερο γύρω στο 1,7 κατά τη δεκαετία του '60 και '70.

6) Η ζήτηση στις σημερινές λουτροπόλεις προέρχεται μόνο από το εσωτερικό της χώρας, ενώ η ζήτηση που παρατηρείται σε ορισμένες πηγές από αλλοδαπούς είναι πρόσκαιρη και συμπτωματική. Συγκεκριμένα το μεγαλύτερο ποσοστό των λουομένων (41%) προέρχεται από άλλους νομούς εκτός απ' αυτόν στον οποίο υπάρχει η πηγή, ακολουθούν τα άτομα από την περιφέρεια της πηγής (33,8), τα άτομα από τον ίδιο νομό της πηγής (23,3%), και τα άτομα από το εξωτερικό μόλις το 1,8%.

7) Επίσης σε επίπεδο περιφέρειας τη μεγαλύτερη κίνηση την έχει η περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας και η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας. Αυτό οφείλεται στο ότι ο ιαματικός τουρισμός συγκεντρώνεται στα μεγάλα αστικά κέντρα.

8) Οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός των πηγών τουριστικής σημασίας διαθέτουν την απαραίτητη υποδομή που χρειάζεται για να χαρακτηριστεί μια πηγή αξιοποιημένη. Συγκεκριμένα η Αιδηψός μπορεί να χαρακτηριστεί το τελειότερο λουτροθεραπευτικό κέντρο της χώρας με το σύγχρονο συγκρότημα υδροθεραπευτηρίου και φυσικοθεραπευτηρίου του Ε.Ο.Τ. που διαθέτει. Οι υπόλοιπες πηγές διαθέτουν εγκαταστάσεις και εξοπλισμό που σε πολλές περιπτώσεις θεωρείται ελλιπής ή παλαιωμένος (π.χ Υπάτη). Επίσης άλλες πηγές, ενώ αποτελούν πολύ

αξιόλογες λουτροπόλεις, λόγω γεωγραφικής θέσης, σύστασης και ποσότητας των ιαματικών νερών τους, διαθέτουν παλιές εγκαταστάσεις, που καθιστούν προβληματική τη λειτουργία τους, (π.χ ο Καϊάφας του νομού Ηλείας) ή δεν λειτουργούν καθόλου (Καλλιθέα Ρόδου).

9) Όσον αφορά το ξενοδοχειακό δυναμικό πολλών πηγών Τουριστικής Σημασίας θεωρείται αξιόλογο, ώστε να χαρακτηρίζονται γενικότερα ως σύγχρονες λουτροπόλεις (Καμένα Βούρλα, Αιδηψός, Ικαρία, Λουτράκι, Κυλλήνη κλπ.), εξυπηρετώντας εκτός από τους χρήστες των ιαματικών πηγών και μεγάλο αριθμό τουριστών.

10) Οι πηγές Τουριστικής Σημασίας κατέχουν την πρώτη θέση προτίμησης επισκεπτών και συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό ατόμων και λούσεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι μόνο τα λουτρά της Αιδηψού συγκεντρώνουν σχεδόν το 30% όλων των επισκεπτών και για τις δυο κατηγορίες πηγών.

11) Για τις πηγές Τοπικής Σημασίας παρατηρείται ότι διαθέτουν εγκαταστάσεις υδροθεραπευτηρίων και μπορούν να εξυπηρετήσουν από 2.000 άτομα μέχρι και 8.000 π.χ οι πηγές Νέας Απολλωνίας, Σιδηροκάστρου, Τραϊανούπολης, Ψαροθερμών, Σέδες, Δρανίτσας-Καίτσας, Πρεβέζης, κλπ. Οι εγκαταστάσεις τους όμως θεωρούνται παλιές και ελλιπείς. Παρόλα αυτά πρέπει να σημειωθεί ότι τα τελευταία χρόνια αυξάνεται η κίνηση των ιαματικών πηγών Τοπικής Σημασίας με αποτέλεσμα να γίνονται περισσότερο γνωστές και προσιτές στο κοινό.

12) Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι οι ιδιότητες που έχουν τα νερά πολλών πηγών Τοπικής Σημασίας δεν έχουν διερευνηθεί πλήρως.

13) Όσον αφορά το κόστος της λουτροθεραπείας διαπιστώνεται ότι στο χώρο της Κοινωνικής Ασφάλισης κάθε χρόνο επιδοτούνται προγράμματα που εξασφαλίζουν τη χρηματοδότηση δαπανών για υδροθεραπεία ενός σημαντικού αριθμού ασφαλισμένων.

14) Για τις υπόλοιπες πηγές που έχουν ιαματικά νερά αλλά δεν είναι επίσημα ανακηρυγμένες από τον Ε.Ο.Τ., οι περισσότερες δεν έχουν εγκαταστάσεις και αξιοποιούνται σε μικρό βαθμό ή δεν αξιοποιούνται καθόλου. Βασικά οι περισσότερες πηγές στην Ελλάδα παραμένουν ανεκμετάλλευτες ή ακόμα και ανεξερεύνητες

15) Τέλος η πρόσφορα των ιαματικών λουτρών στη δημόσια υγεία είναι σημαντική, διότι προσφέρουν πρόληψη και θεραπεία σε αρκετές ασθένειες.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ολοκληρώνοντας την εκπόνηση της εργασίας θα ήθελα να κλείσω με τα ακόλουθα.

Η Ελλάδα είναι χώρα του ηλίου και του φωτός, πλούσια σε ιαματικά λουτρά που ενδείκνυνται για πολλές παθήσεις. Η χώρας μας έχει όλες τις προδιαγραφές να αναπτύξει σύγχρονες λουτροπόλεις που εκτός της θεραπείας θα προσφέρουν, πρόληψη, αποκατάσταση της σωματικής, ψυχικής υγείας και ευεξίας του ατόμου. Αρκεί όμως να γίνουν σύγχρονες εγκαταστάσεις με εξειδικευμένο επιστημονικό και ιατρικό προσωπικό. Οι ελληνικές λουτροπόλεις μπορούν να αναπτυχθούν και να εξελιχθούν σε κέντρα τουρισμού υγείας δηλαδή σε κέντρα θεραπείας που να είναι και κέντρα αναψυχής και ηρεμίας για όλες τις ηλικίες για περισσότερους μήνες του έτους, λαμβάνοντας υπόψη το μεσογειακό κλίμα, το οποίο μπορεί να σταθεί αρωγός για ποικίλες εφαρμογές της θαλασσοθεραπείας και της κλιματοθεραπείας.

Οι ελληνικές λουτροπόλεις στο παρελθόν ήκμασαν, προσελκύοντας τουρίστες υψηλών εισοδημάτων. Σήμερα βρίσκονται σε παρακμή και αν δεν ληφθεί πρόνοια αλλαγής θα επέλθει ερήμωση.

Τα λουτρά στην Ελλάδα έχουν ένα ένδοξο παρελθόν, ένα αμφίβολο παρόν και πιθανόν ένα πολλά υποσχόμενο μέλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βλασσόπουλος Ν., Λουτροθεραπεία-Ποσιθεραπεία και Θεραπευτικές Εφαρμογές, <http://www.iama.gr/ethno/Therm/vlasopul.html>
2. Buskila D, Abu-Shakra M, Neumann L, Odes L, Shneider E, Flusse D, Sukenik S., Balneotherapy for fibromyalgia at the Dead Sea, 2001, <http://www.ncbi.nih.gov.medline/PublicHealth>
3. Δήμος Θεσσαλονίκης, <http://www.thessalonikicity.gr/Ypiresies/Koinonikes/loutra.htm>
4. Δήμος Σιδηροκάστρου, Ιαματικά Λουτρά Σιδηροκάστρου, <http://www.in.gr/agro/Serres/nomos2.htm>
5. Ε.Ο.Τ., Τμήμα Ιαματικών Πηγών, Πίνακας Τιμών Λουτρικής Περιόδου 2001
6. Ε.Τ.Α., Τμήμα Ιαματικών Πηγών, Ασφαλιστικά Ταμεία
7. Ε.Τ.Α., Τμήμα Ιαματικών Πηγών, πίνακας Ιαματικών πηγών Τουριστικής Σημασίας
8. Ευσταθίου Χ., <http://www.medicindio.com/Veneficuw/nomenclatura/19-iamatika-loutra.htm>
9. Έχινος, <http://www.xanthi.gr/greek/06perihg/exinos/exinos.htm>
10. Ζαχαρόπουλος Κ., Μπαρμπίκας Η., Χριστοδουλόπουλος Γ., Σχοινάς Χ., Τα Λουτρά της Ελλάδας, Περιηγητικός Οδηγός, 2001
11. Ιαματικά Λουτρά Αμμουδάρας, <http://users.otenet.gr/g/g-beros/Kastoria.htm>
12. Ιαματικά Λουτρά Θερμών, http://www.lesvosonline.gr/lesvos_gr/Map/places/Thermi/info_gr.htm
13. Ιαματικά Λουτρά Πλατύστομου, <http://www.gfc.gr/3/31/312/3129711.html>
14. Ιαματικά Λουτρά Τραϊανούπολης, <http://www.in.gr/agro/Evros/nomos2.htm>

15. Ιαματικές Πηγές, <http://www.pella.gr/loutra/spaltrgr.html>
16. Ιαματικό Τουριστικό Κέντρο Πηλοθεραπείας,
<http://www.pikrolimni.gr/phlotera.htm>
17. Ι.Κ.Α., Τμήμα Αναπηρίας, παροχή Λουτροθεραπείας-Θεραπευτικού Τουρισμού, 2001
18. Ι.Κ.Α., Τμήμα Αναπηρίας, Πρόγραμμα Θεραπευτικού Τουρισμού 2001
19. Ι.Κ.Α., Τμήμα Παροχών Ασθενείας, Παροχή Λουτροθεραπείας σε δικαιούχος για το έτος 1997
20. Ι.Κ.Α., Τμήμα Στατιστικής Υπηρεσίας, Θεραπευτικός Τουρισμός
21. Ι.Κ.Α., Τμήμα Στατιστικής Υπηρεσίας, Θεραπευτικός Τουρισμός-Λουτροθεραπεία
22. Ι.Κ.Α., Τμήμα Στατιστικής Υπηρεσίας, Χορήγηση επιδόματος Λουτροθεραπείας
23. Λουτρά Αιδηψού, <http://www.aedipsos.gr/loutra.htm>
24. Λουτρά Ωραίας Ελένης,
<http://www.galaxynet.gr/tourism/Korinthos/Korinth2.htm>
25. Λουτροπόλεις και Ιαματικά Πηγαί, Αθήνα, 1954
26. Μαντέλου Κ., Ιαματικά Ύδατα Ελλάδος-Χρήσεις στην Θεραπευτική και Κοσμετολογία, <http://www.iama.gr/ethno/Therm/madelou.html>
27. Πατέρα Α, Τα Ιαματικά Νερά στα Καλλυντικά,
<http://www.iama.gr/ethno/Therm/patera.html>
28. Σαρακιώτης Α., Ιαματική Λουτροθεραπεία-Ιατρικές Παρατηρήσεις και Εφαρμογές, <http://www.iama.gr/ethno/Therm/sarakiwt.html>
29. Σπαθή Σ., Ο Ιαματικός Τουρισμός και ανάπτυξη Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα, Αθήνα ΚΕΠΕ 2000

30. Sukenik S, Flusser D, Codish S, Abu-Shakra M., Balneotherapy at the Dead Sea area for knee osteoarthritis, 1999, <http://www.ncbi.nih.gov.medline/Public Health>
31. Sukenik S, Neumann L, Flusser D, Kleiner - Baumgarten A, Balneotherapy for rheumatoid arthritis at the Dead Sea, 1995, <http://www.ncbi.nih.gov.medline/Public Health>
32. Τριβυζά Μ., Ιαματικές Πηγές Ελλάδος, <http://www.iama.gr/ethno/Therm/triviza.html>
33. Φ.Ε.Κ., Υ.Α 1177)Τ. 318/Β/11-7-60
34. Φ.Ε.Κ., Υ.Α 1067, 3/12/1997
35. Φωτόπουλος Π., <http://www.dpn.gr/zacharo/loytra.htm>
36. Χατζηαποστόλου Κ., Διακοπές στην Ελλάδα, <http://www.disability.gr/gr-arts/24kylad01.html>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

**ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ – ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ
ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ**

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Σ

Αριθ. 1177)Γ.

Περί έγκρίσεως Κανονισμού του Έλληνικού Όργανισμού Τουρισμού «περί Έποπτείας και Λειτουργίας των Υδροθεραπευτηρίων Ιαματικών Πηγών και των έν αύταις εγκαταστάσεων».

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Έχοντες ύπ' όψει:

- 1) Το άρθρον 9 παρ. 1 του Νόμου 2188)1920 «περί Ιαματικών Πηγών»
- 2) Το άρθρον 5 έδαφ. δ' του Νόμου 1624)1951 ώς τοίτο τροποποιηθι διά του άρθρου 3 του Ν.Δ. 3430)1955 αντικατεστάθη διά του άρθρου του Ν.Δ. 3864)58 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεών τινων περί Έλληνικού Όργανισμού Τουρισμού»,
- 3) Το άρθρον 10 παρ. 2α του Νόμου 3076)1954 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Α.Ν. 1671)51 «περί «Υπουργικού Συμβουλίου»,
- 4) Το άρθρον 5 του Ν.Δ. 3864)1958.

5) Τήν υπό του Διοικητικού Συμβουλίου του Έλληνικού Όργανισμού Τουρισμού ληφθείσαν απόφασιν κατά τήν συνεδρίασιν αύτου τής 23)5)60 ύπ' αριθ. 28 καθ' ήν έψηφίσθη ό έν περιλήψει Κανονισμός, αποφασίζομεν: Έγκρίνομεν και τίθεμεν έν ισχύϊ τόν παρά του Έλληνικού Όργανισμού Τουρισμού συνταχθέντα Κανονισμών «Έποπτείας και λειτουργίας των Υδροθεραπευτηρίων Ιαματικών Πηγών και των έν αύταις εγκαταστάσεων» έχοντα ώς έπεται:

Κ Α Ν Ο Ν Ι Σ Μ Ο Σ

ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΥΔΡΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΥΤΑΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Μ Ε Ρ Ο Σ Π Ρ Ω Τ Ο Ν

Έποπτεία Ε.Ο.Τ.

Άρθρον 1.

Γενικά.

Είς έκάστην Ιαματικήν Πηγήν δύναται νά τοποθετήται παρά του Ε.Ο.Τ. Έπόπτης πρός παρακολούθησιν τής έν γένει λειτουργίας τής Ιαματικής Πηγής και ενημέρωσιν τής Υπηρεσίας επί τής καταστάσεως, τής κινήσεως, τής άρτιότητος και τής λειτουργίας των εγκαταστάσεων, έπ' τής τήρησεως των οικείων Κανονισμών και αποφάσεων του Ε.Ο.Τ. και έν γένει πρός παρακολούθησιν τής λειτουργίας των υδροθεραπευτικών εγκαταστάσεων και, όπου ιδιοκτησία του Ε.Ο.Τ. ή μέρος αύτης έχει άνατεθι είς ανάδοχον πρός έκμετάλλευσιν επί ειδικούς όρους, παρακολούθησιν και ενημέρωσιν τής Υπηρεσίας επί τής παρά του αναδόχου και των όργάνων του τήρησεως των όρων τής οικείας συμβάσεως.

Άρθρον 2.

Αρμοδιότητες Έπόπτην.

1. Ο Έπόπτης αναφέρεται έγγραφως μόνον πρός τόν Ε.Ο.Τ.
2. Μετά των τοπικών Αρχών, των αναδόχων κ.λ.π. ό έπόπτης έπι-

κοινωνεί μόνον διά προσωπικών προφορικών έπαφών και εάν πρέπει να άπειθύνη προς αυτούς έγγραφον σύστασιν, έρώτημα ή παρατήρησιν, άποστέλλει αυτό προς τόν Ε.Ο.Τ., ίνα λάβη τουτο την μορφήν του έγγραφου του Ε.Ο.Τ.

3. Είς Ίαματικές Πηγάς, όπου δέν έδρεύουσι πάσαι αι άπαιτούμεναι τοπικαί Άρχαί, ο Έπόπτης διά προσωπικών έπαφών του προς διαφόρους συγγενείς Άρχάς, ένεργεί διά την συμπλήρωσιν των κενών, βοηθών αυτό-προσώπως. Προσέχει όμως πάντοτε να μην υπεισέρχεται εις καθήκοντα και δικαιοδοσίαν έτέρας τοπικής Άρχης.

4. Οι έπιχειρηματίαι ή οι ιδιοκτήται λουτρικών έγκαταστάσεων ή οι άνάδοχοι λουτρικών ή έτέρων έγκαταστάσεων, άνηκουσών εις τόν Ε.Ο.Τ. ή οι οίουδήποτε είδους έπιχειρηματίαι, έφ' όσον πρόκειται περί ζητήματος, δι' ό θά ζητηθί παρά του Ε.Ο.Τ. ή γνώμη του Έπόπτου, δέον να υποβάλλουν τας αίτησεις των ή έγγραφα προς τόν Ε.Ο.Τ., μέσω του Έπόπτου και ούχι άπ' ευθείας. Ουτός θά πρωτοκολλη και θά υποβάλλη ταυτα εις τόν Ε.Ο.Τ. υποχρεωτικώς δι' αναφοράς, εκθέτων την γνώμην του και δέδων συμπληρωματικάς πληροφορίας επί του ζητήματος.

5. Αι τοπικαί Άρχαί και αι Ύπηρεσάι της Ίαματικής Πηγής δέον να παρέχουν προς τόν Έπόπτην πάσαν δυνατήν και έπιτρεπομένην διευκόλυνσιν ως και τά άπαραίτητα πληροφοριακά στοιχεία προς έπιτυχίαν της άποστολής του, συνεργαζόμεναι μετ' αυτού περί παντός μέτρου άποσκοπούντος εις την προαγωγήν και άνάπτυξιν και καλήν λειτουργίαν της Ίαματικής Πηγής.

Άρθρον 3.

Ειδικά καθήκοντα Έπόπτου.

1. Ο Έπόπτης είναι υπεύθυνος διά την περιφρούρησιν της περιουσίας και των δικαιωμάτων του Ε.Ο.Τ. επί ακινήτων, κινητών, ποσοστών επί εισπράξεων, δικαιωμάτων, φόρων ή λοιπών προσόδων του Ε.Ο.Τ. Προς τουτο δικαιούται και οφείλει να ζητηί στοιχεία οικονομικής, λογιστικής ή διαχειριστικής φύσεως παρά των υποχρέων έναντι του Ε.Ο.Τ. και να έλέγξη πάντα τά σχετικά.

2. Ο Έπόπτης έπιλαμβάνεται της ίκανοποιήσεως των δικαίων παραπόνων των λουομένων και παραθεριστών, παρουσιαζόμενος μετ' αυτών ή διά λογαριασμόν αυτών εις τας άρμοδίας Άρχάς, έφ' όσον συντρέχει προς τουτο νόμιμος περίπτωσις και συνηγορών διά την λύσιν τυχόν δικαίων διαφορών.

3. Ο Έπόπτης οφείλει να έρευνά συνεχώς πάν ζητήμα άφορών γενικώς την εύρυθμον λειτουργίαν της λουτροπόλεως και να υποδεικνύη ένεργείας έπιβαλλομένας διά την έξασφάλισιν της εύπρεπειας, της κανονικής έξυπηρετήσεως, της τάξεως και της δημοσίας υγείας (καθαριότης, υγιεινή κατάστασις, άπολυμάνσεις, έντομοκτόνοι ψεκασμοί, θόρυβοι, συγκοινωνία, διαμονή λουομένων κ.λ.π.). Οι άσκοϋντες τουριστικόν λειτουργήμα ή έπάγγελμα δέον να παρέχουν εις τόν Έπόπτην τά άπαιτούμενα στοιχεία και τά δυνατά μέσα προς έπιτυχίαν της άποστολής του.

4. Ο Έπόπτης οφείλει να πληροφορηται περί της τηρήσεως των διατιμήσεων των ξενοδοχείων, έστιατορίων κ.λ.π. κέντρων και έγκαταστάσεων διαμονής και ψυχαγωγίας και να γνωστοποιή προφορικώς εις τας άρμοδίας Ύπηρεσάας πάσαν διασπαστομένην παράβασιν, αναφέρων σχετικώς και εις τόν Ε.Ο.Τ.

5. Ο Έπόπτης δημιουργεί εύκαιρίας ψυχαγωγίας των λουομένων διά της ήθικής ένισχύσεως και διά της άπ' αυτού του ίδιου αναλήψεως της οργανώσεως τοιούτων εκκαιριών, έν έλλείψει ιδιώτου ένδιαφερομένου

(έκδρομαί, θεατρικαί παραστάσεις, άθλοπαιδιαί, έκθέσεις, διαλέξεις κ.λ.π.):

6. Ο Έπόπτης όφείλει νά παρακολουθή συνεχώς τήν εϋρυθμον λειτουργίαν τών υδροθεραπευτηρίων συμφώνως πρós τás διατάξεις του παρόντος Κανονισμού καί τών σχετικών Διαταγών του Ε.Ο.Τ. καί έλέγχει τό προσωπικόν διά τήν πλήρη συμμόρφωσιν καί έκτέλεσιν τής ύπηρεσίας του, έπεμβαίνων καί έφαρμόζων τόν Κανονισμόν εις περιπτώσεις άμελείας, παραλείψεως ή άντικανονικής ένεργείας.

7. Ο Έπόπτης τηρεί ένήμερον τόν Ε.Ο.Τ. υποβάλλων έκθέσεις, αναφοράς, είσηγήσεις, στατιστικά στοιχεία ώς καθ' έκαστον όρίζεται.

Άρθρον 4.

Έλεγχος επί ανάδοχων έκμειαλλεύσεως Ιαματικών πηγών καί λοιπών έγκαταστάσεων άνηκουσών εις τόν Ε.Ο.Τ.

1. Ο Έπόπτης του Ε.Ο.Τ. δεόν νά έχη πάντοτε ύπ' όψιν του τούς όρους καί τás διατάξεις τών συμβάσεων, δι' ών έχουσι παραχωρηθή έγκαταστάσεις του Ε.Ο.Τ. εις ανάδοχους ή μισθωτάς νά έποπτεύη επί τής άκριβους τηρήσεως αυτών καί νά αναφέρη άμελλητί εις τόν Ε.Ο.Τ. περί πάσης παραβάσεως ή παραλείψεως.

2. Έν ουδεμιᾷ περιπτώσει ό Έπόπτης παρέχει προθεσίαν εις τόν ανάδοχον πρós συμπλήρωσιν έλλείψεως ή βελτίωσιν. Προκειμένου μόν περί μικράς παραλείψεως ή παραβάσεως, δυναμένης νά τακτοποιηθή έντός δύο ήμερών ό Έπόπτης συνεννοείται μετά του Ιατρού καί του άρμοδίου άστυνομου καί παρέχουν έφ' άπαξ άπό κοινου διήμερον προφορικήν προθεσίαν. Παρερχομένης ταύτης άπράκτου, ούτοι προβαίνουν εις τás έν τή έπομένη παραγράφω ένεργείας, άναφέροντες τουτο εις τό πρωτόκολλον.

3. Έφ' όσον όμως πρόκειται περί ζητήματος μη έπίδεχομένου βελτίωσιν ή συμπλήρωσιν έντός χρονικού διαστήματος δύο ήμερών καί έφ' όσον ή παράλειψις ή παράβασις πρόκειται νά έπιφέρη έστω καί μικράν διαταραχήν εις τήν όμαλήν λειτουργίαν τών έγκαταστάσεων, τήν ταχείαν καί έπαρκή έξυπηρέτησιν καί ασφάλειαν τών υδροθεραπευομένων καί παρθεριστών ή άντίκειται πρós όρον τής συμβάσεως ή πρós Διατάξιν του Κανονισμού ή πρós υγειονομικήν ή νομικήν Διατάξιν, ό Έπόπτης ή ό Ιατρός ή ό άρμόδιος άστυνομικός, διαπιστών κατ' άρχήν τουτο, προσκαλεί τούς λοιπούς δύο ή τόν ένα, έν άπουσία ή άρνήσει του έτέρου, ρητώς μνημογευομένου τουτου έν τῷ συνταχθησομένῳ πρωτοκόλλῳ, ίνα συγκροτηντες έπιτροπήν, προβούν εις τήν κανονικήν διαπίστωσιν τής έλλείψεως ή τής παραβάσεως κ.λ.π. καί συντάξουν πρωτόκολλον, όπερ υποβάλλεται άμέσως εις τόν Ε.Ο.Τ., τηρουμένου άντιγράφου εις τόν φάκελλον τής Έποπτείας.

4. Οίκοθεν νοείται ότι εις ήν περίπτωσην ύφίσταται παράλειψις άγορανομικής, ποινικής ή άστυνομικής φύσεως, έκαστος τών ως άνω ένεργειών κατά τήν άρμοδιότητά του, άσχετως τών άνωτέρω ένεργειών διοικητικής φύσεως του έπόπτου.

5. Έν ουδεμιᾷ περιπτώσει ό Έπόπτης του Ε.Ο.Τ. άπευθύνει έγγραφον πρós τόν ανάδοχον επί ουδενός ζητήματος.

Άρθρον 5.

Έγκαταστάσις - άσκήσις καθηκόντων.

1. Ο Έπόπτης άμα τή άφίξει του εις τήν Ιαματικήν Πηγήν έγκαθίστα τό Γραφείον του κατά τás οδηγίας του Ε.Ο.Τ.

2. Έξωθι του Γραφείου άναρτᾶ πινακίδα αναγράφουσαν τás ώρας άς θά δέχεται ούτος τό κοινόν. Κατά τás ώρας ταύτας, όριζομένης πρὸ καί μετά μεσημβρίαν, καί ούχι έλάσσονας τών τεσσάρων ώρων ήμερησίως, άπαγορεύεται ή άπουσία του Έπόπτου. έκ του Γραφείου του, έκτός έξαι-

ρευτικής ανάγκης (αφινιδιαστικού ελέγχου κ.λ.π.). 'Εφ' ὅσον ὑπηρετεῖ καὶ βοηθός ἐπόπτη, αἱ ὥραι λειτουργίας τοῦ Γραφείου πρὸ καὶ μετὰ μεσημβριανὴν δὲν δύναται νὰ ὀρισθῶσιν ὀλιγώτεροι τῶν ὀκτῶ ἡμερησίως. Αἱ ὥραι λειτουργίας τοῦ Γραφείου ἀναγράφονται ἐπὶ πινακίδος ἐξωθι τῆς θύρας αὐτοῦ.

3. Ὁ Ἐπόπτης, ἐγκαθιστῶν αὐστήμα ἐλέγχου, παρακολουθεῖ ἐν παντί καὶ πάντοτε τὰ τῆς λειτουργίας τῆς λουτροπόλεως.

4. Ὁ Ἐπόπτης ὀφείλει νὰ διαμένῃ ἐν τῇ λουτροπόλει, μὴ ἀπομακρυνόμενος ταύτης ἀνευ ἀδείας τοῦ Ε.Ο.Τ.

5. Τὸν Ἐπόπτην ἀπόντα ἢ κωλυόμενον ἀναπληροῖ ὁ βοηθός αὐτοῦ ἢ ἐν ἔλλειψει ὁ εἰς τὴν λουτρόπολιν διωρισμένος ἰατρός τῆς Ἱαματικῆς Πηγῆς αὐτοδικαίως ὑπέχων ἔναντι τοῦ Ε.Ο.Τ. πάσας τὰς εὐθύνας διὰ τὴν τήρησιν τοῦ Κανονισμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν σχετικῶν Διατάξεων.

Ἄρθρον 6.

Ἐγκαταστάσεις λειτουργοῦσαι τῆ ἀτεπιστίας τοῦ Ε.Ο.Τ.

1. Εἰς τὰς Ἱαματικὰς Πηγὰς ἰδιοκτησίας Ε.Ο.Τ. ὅπου αἱ ἐγκαταστάσεις ἢ μέρος αὐτῶν λειτουργοῦν δι' ἀτεπιστίας τοῦ Ε.Ο.Τ. συγκροτεῖται παρ' αὐτοῦ ἰδιαιτέρα Ὑπηρεσία ἀτεπιστίας.

2. Τὰ τῆς διευθύνσεως, διαχειρίσεως καὶ λειτουργίας τῆς Ὑπηρεσίας ταύτης καθορίζονται δι' εἰδικὸν Κανονισμόν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Λειτουργία Ἱαματικῶν Πηγῶν Τουριστικῆς Σημασίας

Ἄρθρον 7.

Γενικά.

Τὰ τῆς λειτουργίας τῶν Ἱαματικῶν Πηγῶν Τουριστικῆς Σημασίας καθορίζονται εἰς τὸ παρὸν δεύτερον μέρος τοῦ Κανονισμοῦ (ἄρθρα 8 ἕως 35).

Ἄρθρον 8.

Προετοιμασία - Ἐξοπλισμός - Ἀριότης Ὑδροθεραπευτηρίου.

✓ 1. Αἱ ἐγκαταστάσεις ὑδροθεραπευτηρίου νομίμως λειτουργοῦντος καὶ τροφοδοτουμένου δι' ὕδατος πηγῆς ἀνακεκχυγμένης εἰς ἱαματικὴν διὰ Β. Διατάγματος δέον νὰ ᾖσιν ἔτοιμοι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας καὶ νὰ πληροῦν ὄρους :

✓ α) Ἐμφάνσεως, β) ἐπαρκείας, γ) ἀσφαλείας, δ) ἀνέσεως, ε) πληρότητος ἐξοπλισμοῦ καὶ στ) ὑγιεινῆς τῶν λουομένων καὶ τοῦ προσωπικοῦ κατὰ τὰ κάτωθι :

✓ α) Τὸ κτίριον νὰ εἶναι στερεόν, ὑγιεινόν, μὲ καλὴν ἐμφάνισιν, ἀερισμόν, καθαριότητα καὶ μὲ ἄρτια καὶ εἰς καλὴν κατάστασιν κουφώματα, δάπεδον, ὄροφην ἀμμοκονίας καὶ ἐλαιοχρωματισμοὺς προσφάτους. Ἐὰν τὸ ὑδροθεραπευτήριον δὲν στεγάζεται εἰς ἀνεξάρτητον κτίριον, ἀλλὰ εἰς τμῆμα κτιρίου ὁμοῦ μετὰ ἐτέρων ἐγκαταστάσεων (ξενοδοχείου κ.λ.π.), οἱ χῶροι οἱ χρησιμοποιούμενοι ὡς ὑδροθεραπευτήριον δέον νὰ ᾖσιν σαφῶς κεχωρισμένοι καὶ νὰ ἀποτελῶσιν ἐν ἰδιαιτερον αὐτοτελές συγκρότημα διαχωριζόμενον ἐκ τοῦ λοιποῦ κτιρίου διὰ ἐξωθύρας φεροῦσης τὴν ἐνδεικτικὴν πινακίδα «ΥΔΡΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΥΔΑΤΩΝ».

✓ β) Νὰ ὑπάρχη ἐγκαταστάσεις φωτισμοῦ δι' ἤλεκτρισμοῦ.

✓ γ) Νὰ ὑπάρχη ἐγκαταστάσεις κωδῶνων ἐν λειτουργίᾳ λίαν εὐαίσθητος ὥστε τυχόν κλῆσις πρὸς βοήθειαν νὰ ἐπιτυχάνεται δι' ἐλαφρᾶς κινήσεως τῆς χειρὸς τοῦ ἐντὸς τοῦ λουτήρος λουομένου. Εἰς τὴν περίπτωσηιν ὑπάρχουν ἠλεκτρικοὶ κώδωνες ἀμφιβόλου λειτουργίας ἐπιβάλλε-

ται ή εκ περισσοῦ ἐγκατάστασις κωδώνων μετ' ἐλάσματος καί στερεοῦ νήματος ἔλξεως.

δ) Αἱ θύραι τῶν λουτρῶνων νά μὴν ἔχουν σύρτην, ἀλλὰ σύστημα ἀνοίγον καί ἐκ τῶν ἔξω. Ἐάν ὑπάρχουν κλεῖθρα νά ἀφαιρεθοῦν αἱ κλεῖδες μονίμως.

ε) Οἱ λουτρῶνες νά εἶναι εὐρύχωροι καί νά περιλαμβάνη ἕκαστος : α) ἔν τραπεζίδιον με ἀνωθεν αὐτοῦ ἕνα καθρέπτην, β) ἔν ἀνετον κάθισμα, γ) ἕνα ἀναρτήρα ἐνδυμάτων, δ) ἔν ὑποπόδιον πλέγμα, ε) πέντε τοῦλάχιστον πάνινα καλύμματα ὑποποδίων πρὸς ἐναλλαγὴν.

στ) Οἱ λουτήρες νά εἶναι ἐπαρκοὺς χωρητικότητος, λείας ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας, με κανονικὰς σωληνώσεις, κρουνοὺς, βαλβίδας καί ἀποχέτευσιν καί ἀνά ἔν ἀμμοωρολόγιον.

ζ) Ἡ αἰθουσα ἀναμονῆς νά εἶναι εὐρύχωρος καί ὑγιεινὴ καί νά περιέχη ὠρολόγιον τοίχου, ἀριθμὸν καθισμάτων τοῦλάχιστον διπλάσιον τοῦ τῶν λουτήρων, ἀνάλογον ἀριθμὸν τραπεζίων, πτυελοδοχείων με διάλυσιν φαινικοῦ ὀξέος, ἀναρτήρων καί κιβωτίδιον φαρμακείου πρώτων βοηθειῶν πλήρες. Ἐάν τὸ ὕδροθεραπευτήριον εὐρίσκεται ἐντὸς ξενοδοχείου καί προορίζεται διὰ τοὺς ἐνοίκους ὁ ἀριθμὸς τῶν καθισμάτων δύναται νά εἶναι μικρότερος.

η) Νά ὑπάρχουν τὰ κατάλληλα καί ἐπαρκῆ ἀπολυμαντικὰ διὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν λουτήρων, ἀνά ἔν θερμόμετρον καί ἔν σάρωθρον ἢ ψήκτρα καθαρισμοῦ λουτήρων δι' ἐκάστην λουτρονόμον. Ἐκτὸς αὐτῶν καί ἀνάλογος ἀριθμὸς σαρώθρων δαπέδου καί δοχείων.

θ) Ἐφ' ὅσον δέν λειτουργεῖ ἀναψυκτήριον πλησίον, νά ὑπάρχη ψυγεῖον ὕδατος καί ποτήρια.

ι) Αἱ πηγαί, αἱ σωληνώσεις, οἱ αὐλακες καί αἱ δεξαμεναὶ (ὅπου ἐνδείκνυται ἢ ὑπαρξίς τῶν) νά εἶναι καθαραί, εἰς καλὴν γενικῶς κατάστασιν καί προφυλαγμέναι διὰ περιφράξεως καί καλυμμάτων.

ια) Αἱ ἐγκαταστάσεις θερμάνσεως καί κυκλοφορίας, αἱ λοιπαὶ μηχανικαὶ ἐγκαταστάσεις ὡς καί τὸ δίκτυον παροχῆς καί ἀπογεγυῶσεως τοῦ ἰαματικοῦ ὕδατος νά εἶναι ἐν καλῇ καταστάσει λειτουργίας καί νά ἐπαρκούν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ὕδροθεραπευτηρίου.

ιβ) Ὁ ~~χῶρος~~ ^{ἔξω} τοῦ ὕδροθεραπευτηρίου χῶρος νά εἶναι καθαρός καί ἀπηλλαγμένος περιττῶν ὑλικῶν.

ιγ) Νά ὑπάρχη ἐπαρκὴς ἀριθμὸς ἀποχωρητηρίων με χάρτην καθαριότητος, τρεχούμενον ὕδωρ καί συσκευὴν ἀποπλυσσεως (καζανάκι) καί νιπτήρες μετὰ σάπωνος, προσοψίου καί καθρέπτου, εἰς τοῦλάχιστον ἀνά συγκρότημα ἀποχωρητηρίων.

ιδ) Νά ὑπάρχη ἐπιπλόν - γραφεῖον με συρτάρια καί κλεῖθρον διὰ τὴν ταμίαν.

ιε) Νά ὑπάρχη κλεῖθρον ἀσφαλείας εἰς τὴν ἐξώθυραν τοῦ ὕδροθεραπευτηρίου. ἵνα ἀσφαλιζήται μετὰ τὴν λήξιν τῆς λειτουργίας, ἔστω καί ἂν τοῦτο ἀποτελῇ μέρος ἐτέρας ἐγκαταστάσεως (ξενοδοχείου κ.λ.π.) ἀπαγορευομένης τῆς χρησιμοποίησεως ὄλου ἢ μέρους τοῦ ὕδροθεραπευτηρίου δι' ἕτερον σκοπὸν, ὡς καί τῆς χρησιμοποίησεως του εἰς ὥρας μὴ ἐγκεκριμένης λειτουργίας.

ιστ) Νά ὑπάρχουν ἔξωθι τῆς θύρας ἕκαστου λουτρῶνος ἔν εἰδικὸν σύστημα ἀναρτήσεως τοῦ εἰσιτηρίου καί τοῦ δελτίου ἀδείας ὕδροθεραπειας.

ιζ) Νά ὑπάρχη κατάλληλον δωμάτιον δι' ἰατροῦ με τὴν σχετικὴν ἐπιπλωσιν καί φαρμακεῖον, κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 11 ἀναφερόμενα.

ιη) Εἰς ἐκάστην πέδραγα λουτήρων ἢ διάδρομον δέον νά ὑπάρχη ἀνά ἔν ὠρολόγιον καί ἀνά ἔν ἢ περισσότερα πτυελοδοχεῖα με διάλυσιν φαινικοῦ ὀξέος.

2. Εἰς τὰς ἐγκαταστάσεις ἐιδικῆς ὑδροθεραπείας (ποσιθεραπείας, εἰσπνευσσοθεραπείας ρινοπλύσεων, μαλασοθεραπείας, λυσοθεραπείας κλπ.), πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἐκάστης λουτρικῆς περιόδου δεόν να ἐνεργῆται ἐπισκευὴ πλήρης τῶν μηχανημάτων, δεξαμενῶν, συσκευῶν, δοχείων, δικτυώσεων, λεβήτων κ.λ.π. νὰ ὑπάρχη δὲ καὶ ἐπαρκὴς ἀριθμὸς ἀνταλλακτικῶν, σκευῶν, ἐργαλείων κ.λ.π. ὕλικῶν ἀναλόγως τῶν εἰς ἐκάστην περίπτωσιν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν ὁμαλὴν, διαρκῆ καὶ ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τῶν ἐγκαταστάσεων καὶ τὴν κανονικὴν, ἀποτελεσματικὴν, πλήρη καὶ ταχεῖαν ἐξυπηρέτησιν τῶν θεραπευομένων.

3. Διὰ τὴν ἀνέγερσιν καὶ λειτουργίαν οἰασδήποτε νέας ἐγκαταστάσεως θεραπείας, ὁ ἐνδιαφερόμενος (διοκτῆτης ἢ ἐπιχειρηματίας δεόν πρὸ ταύτης νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὸν Ε.Ο.Τ. πλήρη σχέδια, πρὸς καθορισμὸν τῶν ὄρων ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ στηριχθῆ ἡ κατασκευὴ, ἢ ἐγκατάστασις καὶ λειτουργία αὐτῆς ἀναλόγως τῶν ἐιδικῶν συνθηκῶν τῆς θεραπείας κ.λ.π. διὰ τὴν κατὰ νόμον ἔγκρισιν τούτων.

Ἄρθρον 9.

Ἐπιθεώρησις—Ἄδεια λειτουργίας

1. α) Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐτήσιας προετοιμασίας τῶν μηχανημάτων, ἐγκαταστάσεων καὶ ἐξοπλισμοῦ κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 8 ἀναφερόμενα, ὁ ἐπιχειρηματίας τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου ὑποβάλλει κατ' ἔτος εἰς τὸν Ε.Ο.Τ. αἴτησιν ἀδείας λειτουργίας μέσῳ τῆς Τουριστικῆς Ἀστυνομίας τῆς λουτροπόλεως ἢ ἔλλειπει τοιαύτης μέσῳ τῆς ἀρμοδίας Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς.

β) Ἡ αἴτησις πρὸς χορήγησιν τῆς ὡς ἄνω ἀδείας λειτουργίας ὑδροθεραπευτηρίου ὑποβάλλεται δέκα πέντε (15) τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου.

γ) Εἰς τὴν αἴτησιν δηλοῦται συγχρόνως ὅτι ὁ ἐπιχειρηματίας ἀνεπιφυλάκτως θὰ συμμορφοῦται πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ὡς καὶ τὰς σχετικὰς ἀστυνομικὰς καὶ λοιπὰς διατάξεις.

δ) Εἰς αὐτὴν ἐπίσης ἀναφέρεται καὶ τὸ ὄνοματεπώνυμον τοῦ ὀριζομένου ὡς ὑπευθύνου Διευθυντοῦ τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου μετὰ τῶν λοιπῶν στοιχείων του.

2. Ὁ ἀρμόδιος τῆς Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς ἐπιθεωρεῖ τὸ ὑδροθεραπευτήριον ἀπὸ ἀπόψεως κτιριολογικῆς ἀριότητος καὶ παρεχομένης ἀσφαλείας καὶ ὑποβάλλει τὴν αἴτησιν εἰς τὸν Ε.Ο.Τ. καὶ, ἐφ' ὅσον κρίνει τοῦτο κατάλληλον πρὸς λειτουργίαν βάσει τῶν ἰσχυουσῶν ἀστυνομικῶν καὶ περὶ γενικῶν οἰκοδομικῶν Κανονισμῶν τοῦ Κράτους Διατάξεων καὶ τῶν τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ, ἀναφέρει τοῦτο ρητῶς καὶ εἰσηγείται τὴν ἐκδοσιν ἀδείας λειτουργίας. Ἐφ' ὅσον κρίνει τοῦτο ἀκατάλληλον ἀναφέρει τοὺς λόγους τῆς ἀκαταλληλότητος καὶ εἰσηγείται τὴν ἀπόρριψιν τῆς αἰτήσεως, διαβιβάζων ταύτην εἰς τὸν Ε.Ο.Τ.

3. Ἡ ἄδεια λειτουργίας ἐκδιδομένη παρὰ τοῦ Ε.Ο.Τ. ἀποστέλλεται καὶ ἀναρτᾶται ἐντὸς πλαισίου ὑελοφράκτου εἰς ἐμφανὲς σημεῖον τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου, ἰσχύει δὲ διὰ μίαν μόνον λουτρικὴν περίοδον.

4. Ἡ παρὰ τοῦ Ε.Ο.Τ. κατὰ τὰ ἀνωτέρω χορηγοῦμένη ἄδεια λειτουργίας εἶναι ἀνεξάρτητος τῆς ἀδείας ἀσκήσεως ἐπιτηδεύματος.

Ἄρθρον 10.

Ἴατροι Ἰαματικῶν Πηγῶν.

1. Εἰς τὴν Ἰαματικὴν Πηγὴν τὰ ὑγειονομικὰ καθήκοντα, ὅσα ἀφοροῦν τὸν Ε.Ο.Τ., ἀνατίθενται εἰς τὸν κατὰ τὴν νόμον διαδικασίαν ἐκάστοτε τοποθετούμενον ἱατρὸν, ὁ ὁποῖος ἀσκεῖ ταῦτα ὑπευθύνως βάσει τοῦ Κανονισμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν σχετικῶν διατάξεων καὶ κανόνων.

2. Ὁ ἱατρὸς εἶναι ἀπηλλαγμένος διοικητικῶν καθηκόντων, πλὴν τῆς

έν παραγρ. 5 του άρθρου 5 προβλεπομένης περιπτώσεως, ασχολείται δέ καθ' ὅλας τὰς ὥρας τῆς Ὑπηρεσίας του μέ τήν εξέτασιν τῶν προσερχομένων πρὸς ὑδροθεραπείαν, μέ τήν παρακολούθησιν τῆς προετοιμασίας καί λήψεως τῶν λούσεων ἢ ἐτέρου εἶδους θεραπείας, τήν τακτικὴν ὑγειονομικὴν ἐπιθεώρησιν τῶν ἐγκαταστάσεων, πηγῶν, δεξαμενῶν καί δικτύου, τῆς καθαριότητος, ὡς καί τήρησεως τῶν ὄρων τῆς ὑγιεινῆς εἰς τὰ ὑδροθεραπευτήρια καί τοὺς λοιποὺς χώρους, ὑποδεικνύων τὰ θέοντα καί ζητῶν παρὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου τήν λήψιν μέτρων.

3. Ὁ ἰατρός συνεργάζεται στενῶς μετὰ τοῦ Ἐπόπτου, λόγῳ δέ τῆς ἀρμοδιότητός του περὶ τὰ ἐπιστημονικά καί ὑγειονομικά θέματα παρέχει τήν συμβουλὴν του εἰς τὸν Ἐπόπτην ἐπὶ παντός σχετικοῦ εἴτε αὐτοβούλως εἴτε κατόπιν προσκλήσεως τούτου.

4. Ὁ ἰατρός ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς του εἰς τὴν Ἰαματικὴν Πηγὴν συνεννοεῖται μετὰ τοῦ Ἐπόπτου ἀπὸ κοινοῦ δέ ἀμφότεροι καθορίζουν τὰς ὥρας ἐξετάσεως τῶν προσερχομένων ἀσθενῶν πρὸς ὑδροθεραπείαν:

5. Αἱ ὥραι αὐταὶ θέον νὰ μὴ εἶναι ὀλιγώτεροι τῶν 49 ἑβδομαδιαίως ἤτοι 7 ὥραι καθ' ἑκάστην ἡμέραν καί ἄνευ Κυριακῆς ἢ ἑορτασμοῦ ἀργίας.

6. Κατὰ τὰς ὥρας ταύτας ὁ ἰατρός θέον ἀπαραιτήτως νὰ μὴ ἀπουσιάζῃ ἐκ τοῦ ἰατρείου, ἐφ' ὅσον δὲ δὲν ὑπάρχουν λουόμενοι δι' ἐξέτασιν περιέρχεται τὰς ἐγκαταστάσεις ἐπιθεωρῶν αὐτάς καί συμβουλευῶν τοὺς λουομένους ἐπὶ τῆς θεραπείας τῶν.

7. Ὁ ἰατρός ἐπιθεωρεῖ ἀπάσας τὰς ἐγκαταστάσεις ὑδροθεραπείας τῆς Ι.Π. τοῦλάχιστον ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος καί ὁσάκις προσκληθῆ πρὸς τοῦτο παρὰ τοῦ Ἐπόπτου.

8. Ὁ ἰατρός κατὰ τὰς ὥρας λειτουργίας τοῦ ἰατρείου καί ἐντὸς αὐτοῦ ὑποχρεοῦται νὰ ἐξετάζῃ δωρεὰν οὐχὶ μόνον τοὺς ἀρχομένους ὑδροθεραπείας καί ἐφοδιασμένους διὰ δελτίου ἀδείας ὑδροθεραπείας, ἀλλὰ καί τοὺς ἤδη ἀκολουθοῦντας αὐτήν, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ζητήματος σχετικοῦ μέ τήν θεραπείαν τῶν καί εἶναι κάτοχοι ἰσχύοντος δελτίου ἀδείας ὑδροθεραπείας.

9. Ἐφ' ὅσον ἡ Ἰαματικὴ Πηγὴ δὲν περιλαμβάνει κατωκημένην περιοχὴν καί δὲν ὑπάρχει ἀστυίατρος, ὁ ἰατρός ἐνεργεῖ πάσας τὰς παρὰ τοῦ ἀστυίατροῦ ἐνεργητέας ἐπιθεωρήσεις μετὰ τοῦ οἰκείου ἀστυνόμου ἐπὶ τῶν διαφόρων καταστημάτων καί χώρων τῆς Ἰαματικῆς Πηγῆς. Ἰδιαιτέρως μεριμνᾷ διὰ τὴν δαπάναις τοῦ οἰκείου ἐπιχειρηματίου διενέργειαν μικροβιολογικῆς ἐξετάσεως τοῦ ποσίου ὕδατος.

Εἰς ἐκάστην ἐπιθεώρησιν καλεῖται καί ὁ Ἐπόπτης ὅστις, ἐφ' ὅσον δὲν μετάρχη, θέον νὰ λάβῃ γνῶσιν τοῦ ἀποτελέσματος παρὰ τῶν ἐνεργησάντων ταύτην.

10. Ὁ ἰατρός ὑποβάλλει εἰς τὸν Ε.Ο.Τ. ἐκθεσιν περιλαμβάνουσαν πᾶσαν χρήσιμον παρατήρησιν, ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς ἀρμοδιότητός του, ἢ ὑπόδειξιν σχετικὴν μέ τήν λειτουργίαν τῆς Ἰαματικῆς πηγῆς. Γενικὴν ἐκθεσιν ὑποβάλλει εἰς τὸ τέλος τῆς λουτρικῆς περιόδου ὁπωσδήποτε.

11. Ὁ ἰατρός κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῷ ἰατρείῳ Ὑπηρεσίας του φέρει ὑποχρεωτικῶς λευκὸν ἰατρικὸν ἐπενδύτην.

Ἄρθρον 11.

Ἰατεῖα ἰατρῶν Ἰαματικῆς Πηγῆς.

1. Ὁ ἰατρός τῆς Ι.Π. ὧν ὑποχρεωμένος νὰ ἔχῃ ἐφοδιασθῆ ἐξ ἰδίων διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν ὀργάνων τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς Ὑπηρεσίας του, ἀπαραιτήτως δέ διὰ θερμομέτρου ἀκριβείας, στηθοσκοπίου καί σφυγμομανομέτρου, ἐγκαθιστᾷ τὸ ἰατρεῖον ἐξετάσεως τῶν λουομένων ἐντὸς τοῦ προβλεπομένου πρὸς τοῦτο χώρου.

2. Έν περιπτώσει υπάρξεως πλειόνων του ενός υδροθεραπευτηρίων ή εγκαταστάσεων υδροθεραπείας εγκαθιστά τούτο εις την έξ αυτών εμφανίζουσαν μείζονα κίνησιν λουομένων, ή εις την εύρισκομένην εις κεντρικόν σημείον της λουτραπόλεως.

3. Έάν συνυπηρετούν πλείονες του ενός Ιατροί εις την αυτην Ιαματικήν πηγήν, οὔτοι εγκαθιστοῦν τὰ Ιατρεία των είτε έντός του υδροθεραπευτηρίου του εύρισκομένου εις τὸ κέντρον της λουτραπόλεως είτε κατανέμουν ταῦτα εις πλείονα υδροθεραπευτήρια ή εγκαταστάσεις υδροθεραπείας, προτιμωμένων των έχόντων μείζονα κίνησιν λουομένων.

4. Η εγκατάστασις του ή των Ιατρείων, εις πάσας τὰς περιπτώσεις, ὡς άνωτέρω έν παραγρ. 2 και 3, καθορίζεται κατόπιν συνεργασίας και κοινής άποφάσεως του Ιατροῦ και του έπόπτου.

5. Έκαστον Ιατρείον δέον να είναι έφωδιασμένον παρά του έπιχειρηματίου, δια των άπαραιτητων και καταλλήλων επίπλων (τράπεζα γραφείου, καθέκλαι, ειδικόν άνάκλιντρον έξετάσεως άσθενών, υάλινον έρμάριον έργαλείων και φαρμάκων, ειδικόν έπιπλον άλφασθητικής ταξινομήσεως των δελτίων άδειών υδροθερ. κ.λ.π.) και δια φαρμάκων κ.λ.π. Εις ταῦτα δέον να περιλαμβάνωνται τουλάχιστον μία σύριγγή Προβάξ των 2—3 γραμμαρίων. μετά 2—3 βελονών, άνά 5 φύσιγγες καμφοράς, άδρεναλίνης, σπαρτεΐνης, καφεΐνης και λιβενίνης, εις ειδικά δέ φιαλίδια 100 γρμ. αιθέρος, 200 γρμ. καθαροῦ οίνοπνεύματος, 100 γρμ. βάμματος Ιωδίου, 100 γρμ. άμμωνίας και 1 θερμομότρον άκριβείας, 100 γρμ. βάμβσκος υδροφίλου, 2 δεματίδια γαζών και κόχλερ.

6. Παράλειψις του άναδόχου ή του μισθωτοῦ ή του έκμεταλλευομένου τὸ υδροθεραπευτήριον Ιδιοκτήτου ὅπως έφοδιάση το Ιατρείον δια των έν παραγρ. 5 άνωτέρω ειδών έν ὄλω ή έν μέρει, συνιστά ούσιώδη παράβασιν έπισύρουσαν και βαρείας διοικητικής κυρώσεως και δυναμένην να έχη δι' αυτόν και ποινικήν συνέπειαν εις περιπτώσιν άτυχήματος ή μή.

7. Έκαστον Ιατρείον παραμένει άνοικτόν καθ' ὅλας τὰς ώρας λειτουργίας του άντιστοίχου υδροθεραπευτηρίου πρὸς παροχήν βοήθειας εις τυχόν δεομένους ταύτης λουομένους. Καθ' ἄς ώρας δέν παρίσταται ὁ Ιατρός εις τὸ Ιατρείον δέον να εύρίσκεται πάντοτε ή βοηθός Ιατροῦ κατά τὰ έν άρθρω 22 ὁριζόμενα, άκολουθοῦσα αυτη τὸ ὡράριον των λουτρονόμων και λοιποῦ προσωπικοῦ.

8. Ο Ιατρός είναι υπεύθυνος δια την λειτουργίαν του Ιατρείου του συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμόν.

Λειτουργία και Προσωπικὸν Ὑδροθεραπευτηρίων.

Άρθρον 12.

Λειτουργία Ὑδροθεραπευτηρίων.

1. α) Τὰ υδροθεραπευτήρια λειτουργοῦν καθ' έκάστην ήμέραν άνευ οὔδεμιᾶς άργίας δι' ολονδήποτε λόγον. Έάν ὁ Ιδιοκτήτης ή άνάδοχος ή γενικῶς ὁ έπιχειρηματίας διακόψη την λειτουργίαν του υδροθεραπευτηρίου, έπεμβαίνει άυτεπαγγέλτως ή Άστυνομική Άρχή και δια του Έπόπτου, θέτει αυτό εις λειτουργίαν δια λογαριασμόν του δικαιούχου, ίνα μη παρακωλυθῆ ή έξοπρήτησις των λουομένων. Τούτο αναφέρεται εις τὸν Ε.Ο.Τ. άμέσως.

β) Η ήμερομηνία έναρξεως της λειτουργίας έκάστου υδροθεραπευτηρίου αναφέρεται άμέσως εις τὸν Ε.Ο.Τ.

2. Αί ὡραι λειτουργίας έκάστου υδροθεραπευτηρίου καθορίζονται δια κοινής άποφάσεως του έπόπτου, του Ιατροῦ και του Διευθυντοῦ του υδροθεραπευτηρίου.

3. Άπαγορεύεται τὸ άνοιγμα ή κλείσιμον του υδροθεραπευτηρίου

πρό ή μετά τās ώρας λειτουργίας και παραμονή έτέρων ατόμων κατά την διακοπήν τής λειτουργίας πλην τών εργαζομένων δια την καθαριότητα, τακτοποίησιν ή έπισκευήν τοϋ ύδροθεραπευτηρίου.

4. Απαγορεύεται έστω και κατά τās κανονικές ώρας λειτουργίας τó άνοιγμα τοϋ ύδροθεραπευτηρίου ή ή χορήγησις λουτροϋ κλπ. άνευ τής παρουσίας τής Ταμίου ή κωλυομένης ταύτης, άντικαταστάτου έφωδιασμένου με τά σχετικά είσιτήρια.

5. Είς οίανδήποτε περίπτωσην τó ύδροθεραπευτήριον ή ή έγκατάστασις ύδροθεραπείας θεωρείται ότι αποτελεί ιδιαίτερον συγκρότημα αυτότελής, άποκλειομένης τής διοικητικής, διαχειριστικής ή έτέρας φύσεως έξαρτήσεως του από άλλης έπιχειρήσεως, έστω και τοϋ αυτού έπιχειρηματίου, στεγαζομένης εις τó αυτό κτίριον, ή μή.

6. α) Είς ύδροθεραπευτήρια λούσεων όπου τó Ιαματικόν ύδωρ θερμαίνεται ή ψύχεται τεχνητώς λόγω χαμηλής ή ύψηλης πηγαιάς θερμοκρασίας ó Διευθυντής τοϋ ύδροθεραπευτηρίου δέον νά παρακολουθή διαρκώς έάν ύπάρχη ύδωρ έπαρκές εις αναλόγους θερμοκρασίας, ήτοι επί μέν θερμενουμένου ύδατος ή θερμοκρασία τοϋ θερμοϋ νά μήν είναι κατωτέρα τών 38° C επί δέ ψυχουμένου ύδατος ή θερμοκρασία τοϋ ψυχροϋ νά μήν είναι άνωτέρα τών 32° C. Είς ύδροθεραπευτήρια έτέρου είδους ύδροθεραπείας τά όρια θερμοκρασίας τοϋ ύδατος καθορίζονται αναλόγως παρά τοϋ Ιατροϋ έν συνεννοήσει μετά τοϋ έπόπτου και τοϋ Διευθυντοϋ.

β) Έφ' όσον δέν τηρείται τó έν έδαφ. α' όριον θερμοκρασίας ó Διευθυντής τοϋ ύδροθεραπευτηρίου ειδοποιεί τόν Ιατρόν και τόν έπόπτην ίνα διαπιστώσουν τοϋτο όπότε, διακόπτεται ή λειτουργία τοϋ ύδροθεραπευτηρίου προσωρινώς και ή χορήγησις λούσεων μέχρι τής έπιτεύξεως τών έν. έδαφ. α' όρίων θερμοκρασίας.

γ) Παράλειψις τοϋ Διευθυντοϋ τοϋ ύδροθεραπευτηρίου επί τούτου, αναφέρεται έμέσως παρά τοϋ Έπόπτου εις τόν Ε.Ο.Τ. συντασσομένου πρωτοκόλλου παραβάσεως ως και δια τās λοιπές παραβάσεις έν άρθρω 4 όρίζεται, μή άποκλειομένης τής άσκήσεως ποινικής διώξεως κατά τοϋ Διευθυντοϋ επί βλάβη τής Δημοσίας Υγείας.

7. Η Υπηρεσία εις τά Ύδροθεραπευτήρια κατά τās ώρας λειτουργίας δέον νά διεξάγεται όμαλώς και άνευ θορύβου. Απαγορεύεται ή άσκοπος παραμονή ατόμων ή μελών τοϋ προσωπικοϋ μη έχόντων ύπηρεσίαν. Απαγορεύονται θόρυβοι και φωνασκίαι. Τó προσωπικόν δέον νά αποφεύγη περιττάς ή ιδιωτικής φύσεως συζητήσεις, μετά λουομένων ή συναδέλφων του. Διάφοροι συστάσεις, συνεννοήσεις, κλήσις πρός λουσιν κ.λ.π. δέον νά διεξάγονται χαμηλοφώνως. Πάς θορυβών ή ένοχλών τούς αναμένοντας λουομένους ή άσκόπως παραμένων έντός τοϋ ύδροθεραπευτηρίου ή μή συμμορφούμενος πρός τόν Κανονισμόν αποπέμπεται εκ τοϋ καταστήματος παρά τοϋ Διευθυντοϋ ή τοϋ Έπόπτου και παντός έτέρου άρμοδίου.

8. Απαγορεύεται ή τοποθέτησις έπιγραφών και διαφημιστικών έντύπων και ή άναγραφή κειμένων έντός και εκτός τοϋ Ύδροθεραπευτηρίου πλην τών τοϋ Ε.Ο.Τ.

9. Τó Ύδροθεραπευτήριον δέον νά τηρήται διαρκώς έφωδιασμένον δια τών άπαραιτήτων σκευών, εργαλείων και ύλικών. Η έν αύτῳ τάξις και καθαριότης νά είναι άμεμπτος. Ο φωτισμός και ό άερισμός νά είναι έπαρκείς.

Άρθρον 13.

Προσωπικόν ύδροθεραπείας

1. α) Έκαστον ύδροθεραπευτήριον αποτελεί αυτότελη μονάδα και έχει ίδιον προσωπικόν.

β) Απαγορεύεται η χρησιμοποίησις ή άπασχόλησις του προσωπικού της ύδροθεραπείας εις έτέραν έργασίαν εκτός του ύδροθεραπευτηρίου.

2. Η έργασία του ήμερομισθίου ή του επί ποσοσταίς προσωπικού δέον να μη υπερβαίη το νόμιμον εκάστοτε όριον το καθοριζόμενον παρά τής Ισχυούσης έργατικής Νομοθεσίας και των λοιπών σχετικών διατάξεων.

Έφ' όσον το ύδροθεραπευτήριον λειτουργεί πέραν του νομίμου όριου ήμερησίως ο Διευθυντής ρυθμίζει ώράριον του προσωπικού ούτως ώστε δι' έναλλαγών να μη εργάζεται ούδεις επί πλέον.

3. Το προσωπικόν κατά τας ώρας έργασίας του δέον να είναι κανονικώς και εύπρεπώς ένδεδυμένον, καθαρόν και κόσμιον.

4. α) Το προσωπικόν δέον να εκτελή την ύπηρεσίαν του συμφώνως προς τόν Κανονισμόν, ανά πάσαν δε στιγμήν να είναι πλήρως κατατοπισμένον εις τά άφορώντα τόν τομέα έργασίας του ώστε να είναι εις θέσιν να διδη άκριβείς πληροφορίας εις τούς προϊσταμένους του, τόν Έπόπτην και τόν Ιατρόν.

β) Πάσαν άνωμαλίαν ή έλλειψιν αναγομένην εις τόν τομέα τής δικαιοδοσίας του, το προσωπικόν αναφέρει εις τόν Διευθυντήν του ύδροθεραπευτηρίου άμέσως, ίνα έπιληφθή ούτος τής διορθώσεως ή τής συμπληρώσεως, κατά δε τήν άφιξιν του Έπόπτου ή του Ιατρού αναφέρει και εις αυτούς, προλαμβάνον τήν παρ' αύτών διαπίστωσιν τής άνωμαλίας, άλλως βαρύνει αυτό ή εύθύνη τής άμελείας και τής άγνοίας ζητημάτων του τομέως του.

5. Ο Ιατρός παρακολουθεί ύπευθύνως τήν ύγιεινήν κατάστασιν πάντων των εργαζομένων εις το ύδροθεραπευτήριον και τήν Ιαματικήν Πηγήν και αναφέρει εις τόν Ε.Ο.Τ. τας περιπτώσεις άσθενείας καθιστώσης μέλος του προσωπικού άκατάλληλον προς έργασίαν, ειδοποιών άμα και τόν Δ)ντήν του Ύδροθεραπευτηρίου διά τήν άπομάκρυνσιν του νοσούντος.

6. Επί του προσωπικού του ύδροθεραπευτηρίου διοικητικήν δικαιοδοσίαν έχει μόνον ο Δ)ντής του Ύδροθεραπευτηρίου, η οι έντεταλμένοι και άνεγνωρισμένοι βοηθοί του, εκτός των παρ' του παρόντος Κανονισμού προβλεπομένων περιπτώσεων των ειδικών καθηκόντων εκάστου.

Άρθρον 14.

Έπιλογή - Έκπαίδευσις - Πρόσληψις προσωπικού.

1. Το υπό πρόσληψιν προσωπικόν συγκεντρούν τά δι' εκάστην θέσιν άπαιτούμενα προσόντα, ως και ο Διευθυντής του ύδροθεραπευτηρίου, εξέτάζονται ύγεινομικώς παρ' του Ιατρού όστις και συντάσσει έκθεσιν ύγιεινής καταστάσεως. Αποκλείεται πρόσληψις μη ύγιους άτομου εις οίανδήποτε θέσιν του Ύδροθεραπευτηρίου.

2. Αί προοριζόμεναι διά τας θέσεις του Ύδροθεραπευτικού προσωπικού, ήτοι προϊσταμένη λουτρονόμων βοηθος Ιατρού και λουτρονόμοι, πρό τής έναρξεως τής λειτουργίας του Ύδροθεραπευτηρίου εκπαιδεύονται εις σειράν μαθημάτων επί των κάτωθι θεμάτων :

Α'. Παρ' του Ιατρού :

Μάθημα 1ον.

Στοιχειώδεις γνώσεις άνατομίας.

Ανατομική κατασκευή του ανθρώπου (σκελετός, άρθρώσεις κ.λ.π.) : Διαίρεισις του ανθρώπινου σώματος (κεφαλή, θώραξ, κοιλία, άκρα κ.λ.π.) : Τοπογραφική άνατομική και σπλαγγχνολογία.

Στοιχειώδεις γνώσεις φυσιολογίας και παθολογίας του άναπνευστικού συστήματος.

Εισπνοή και έκπνοή. Σημασία του άξυγόνου και άνθρακικού όξέος. Φυσιολογία τής εισπνοής (όξυγόνον) και τής έκπνοής (άνθρακικών όξυ).

Περί αναπνευστικής ανεπάρκειας: Δύσπνοια, Μορφαί δυσπνοίας, βαθύπνοια, ταχύπνοια, άσφυξίαι. Μορφαί άσφυξιών, όξειαι ύποξειαι, χρόνιαι άσφυξίαι, βρογχίτιδες, πνευμονικόν έμφύσιμα, άσθμα.

Μάθημα 2ον.

**Στοιχειώδεις γνώσεις φυσιολογίας και παθολογίας
του κυκλοφορικού συστήματος.**

Καρδιακή λειτουργία και σημασία ταύτης - Άρτηριαί - Φλέβαι - Τριχοειδή - Άρτηριακόν και φλεβικόν αίμα - Παλμοί καρδιάς κατά 1' λεπτόν (60—80) - Σφυγμοί - Άρτηριακή πίεσις και τά συμβάματά της - Αίμορραγίαι Λιποθυμίαι - Συγκοπή - Καρδιακή ανεπάρκεια.

**Στοιχειώδεις γνώσεις φυσιολογίας και παθολογίας
του πεπτικού συστήματος.**

Όργανα πέψεως (στόμαχος, έντερα, ήπαρ). Λειτουργία της πέψεως - Περί τροφών - Τά είδη των τροφών (ύδατάνθρακες, λευκώματα, λίπη, βιταμίνες, άλατα, ύδωρ). Παθήσεις του πεπτικού συστήματος (Δυσπεψίαι - Δυσκοιλιότητες - Έντεροκωλιτιδες - Ηπατικά ανεπάρκειαι). Παθήσεις έφ' ών άντενδεικνυται ή λουτροθεραπεία (έλλκος στομάχου, δωδεκαδακτύλου, κακοήθεις όγκοι).

Μάθημα 3ον.

**Στοιχειώδεις γνώσεις φυσιολογίας και παθολογίας
του νευρικού συστήματος.**

Σημασία του κεντρικού νευρικού συστήματος ώς και του αυτόνομου νευροφυτικού συστήματος (συμπαθητικόν, πνευμονογαστρικόν) και λειτουργία τούτων. Η σχέση αυτών προς τούς ένδοκρινείς αδένας και ή σημασία τούτων. Κεφαλαλγίαι, ζάλαι κ.λ.π.

**Στοιχειώδεις γνώσεις της φυσιολογίας και παθολογίας
του δέρματος.**

Λειτουργία και σημασία του δέρματος. Αί επδράσεις των υπερθέρμων, θερμών και ψυχρών λουτρών επί του δέρματος. Νοσήματα δέρματος διακαίολογούντα την λουτροθεραπείαν: Έκζέματα, κνιδώσεις, ψωριάσεις, κνήφοι κ.λ.π.

Μάθημα 4ον.

Περί θερμομετρήσεως.

Η φυσιολογική θερμοκρασία του σώματος και ή σημασία αυτής. Διαταραχαί της θερμοκρασίας του σώματος - Πυρετος - Αίτια του πυρετού - Είδη θερμομέτρων - Τρόπος λήψεως θερμοκρασίας λουτρών - Αί θερμοκρασίαι των λουτρών.

Περί λουτρών.

Πόσα είδη λουτρών μεταχειριζόμεθα: Γενικά, ήμίλουτρα, ποδόλουτρα, έδρόλουτρα, κολπόλουτρα. Κατηγορίαι λουτρών (θερμαινόμενα - φυσικά). Πώς δρούν τά διάφορα λουτρά και συγκεκριμένως τά άξυανθρακαυχα. Πρακτική και πλήρης εκμάθησις της θερμομετρήσεως του λουτρού, συμφώνως τή έγγράφω οδηγία του ίατρού.

Περί καταιονίσεων.

Τι καλοώνται καταιονίσεις. Ποία ή σημασία των, ποιά εφαρμόζονται. Στάσκευαί και όργανα καταιονίσεως - Τρόπος καταιονίσεως (κυκλικοί, όριζόντιοι; κάθετοι, πίδακκοειδείς; ύπα. μορφήν βροχής, έπικρουστικοί κ.λ.π.).

Η σημασία της ποσιθεραπείας. Διά παίων ύδάτων έπιτελείται. Επί ποίων νοσημάτων ένδεικνυται. Ποσότης λαμβανομένου ύδατος. Τρόπος

ποσιθεραπείας (όρθοστατική και κλινοστατική πόσις). Περί διουρήσεως και έφιδρώσεως. Σημασία τούτων κατά την ποσιθεραπείαν.

Μάθημα 5ον.

Στοιχεζα υγιεινής.

Άτομική καθαριότητα. Οι διάφοροι κίνδυνοι οι έπαπειλούντες την υγείαν του ανθρώπου (μικρόβια, μολυσμένα μάκτρα, σινδόνια - μολυσμένα πόσιμα ύδατα κ.λ.π.). Τρόποι άπολυμάνσεως: ψεκασμοί, κλιβανισμοί, φαρμακευτικά ούσια κ.λ.π. Προετοιμασίαι λουτρού και στοιχειώδεις τρόποι καθαρισμού και άπολυμάνσεως λουτήρων και λουτροθαλάμων.

Μάθημα 6ον.

**Περί ένδειξεων και θεραπευτικων αποτελεσμάτων
της Πηγής εις ην ύπηρετοϋν.**

Κατηγορία της πηγής—Υδροθεραπευτικά έγκαταστάσεις—Μέθοδοι λουτροθεραπείας της πηγής εις ην ύπηρετοϋν αι λουτρονόμοι—αι θεραπευτικά ένδειξεις και τα αποτελέσματα της χρήσεως των ύδάτων της Πηγής.

Άντενδείξεις λουτροθεραπείας και ποσιθεραπείας των Ισματικών ύδάτων (καρδιοπάθειαι, έξελκώσεις στομάχου, δωδεκαδακτύλου—Κακοήθεις όγκοι—όξεία και χρόνια μολυσματικά νοσήματα: Λέπρα, ψώρα, σύφιλις κλπ.)

Μάθημα 7ον.

Περί Πρώτων Βοηθειών.

Περί τραυμάτων, έγκαυμάτων, πνιγμού—Περί τεχνητής άναπνοής—Περί μεταφορής παθόντος ή τραυματίου διά φορείου—Τι φάρμακα και τι άναληπτικάς ένέσεις εφαρμόζομεν.

Μορφαί αιμορραγιών και τρόποι αιμοστάσεως.

Β' Παρά του Έπόπτου επί σειράν μαθημάτων επί των κάτωθι θεμάτων: Τουριστική άγωγή—σκοπιμότης—έξυπνήσεις—Τρόποι συμπεριφοράς και έμφανίσεως: καθαρά και ομοιόμορφος περιβολή—άξιοπρέπεια—εϋπροσηγορία—προθυμία—λεπτότης—ήσυχία, σοβαρότης—προσεκτική παρακολούθησις της διαρκείας έκάστου λουτροϋ. Άναφορά παρατηρουμένων άνωμαλιών εις την Προΐσταμένην, τόν Ιατρόν και τόν Διτητήν ή Έπόπτην. Άπαγόρευσις λουτροϋ εις τόν στερούμενον Ιατρικής άδείας ως και άνάπτυξις των σχετικών διατάξεων του Κανονισμού κ.λ.π.

3. Μετά ταϋτα διενεργοϋνται έξετάσεις επί των άνωτέρω θεμάτων παρά του Έπόπτου και του Ιατροϋ και συντάσσεται πίνσις σειράς έπιδόσεως, του όποιου αντίγραφον παραδίδεται εις τόν έπιχειρηματίαν Ινα προβή εις πρόσληψιν του αναγκαιοϋντος προσωπικου υδροθεραπείας. Άποκλειστικώς έκ του πίνακος τούτου προσλαμβάνεται κατά σειράν έπιτυχίας παρά του έπιχειρηματίου ό έκάστοτε άπαιτούμενος αριθμός και πληροϋνται αι κενάί θέσεις.

4. Διά την προϊσταμένην λουτρονόμων και την Βοηθόν Ιατροϋ ή έπιλογή γίνεται παρά του Ιατροϋ και του έπόπτου έν όμοφωνία.

5. Αι Ταμία και τό λοιπόν μη υδροθεραπευτικόν προσωπικόν προσλαμβάνεται παρά του έπιχειρηματίου.

6. Δι' άπαν τό προσλαμβανόμενον προσωπικόν (Διευθυντής υδροθεραπευτηρίου, λουτρονόμοι, Προΐσταμένη λουτρονόμων, Βοηθός Ιατροϋ, φύλακες, μηχανικοί, ταμία, κηπουροί, καθαρίστρια κ.λ.π.) ύποβάλλεται παρά του έπιχειρηματίου διά του Έπόπτου εις διπλούν κατάστασις εις τόν Ε.Ο.Τ. άφοϋ προηγουμένως θεωρηθῆ αυτη παρά της Άστυνομικής Αρχής. Τό έν αντίγραφον ταύτης έπιστρέφεται εις τόν έπιχειρηματίαν τεθεωρημένον παρά του Ε.Ο.Τ.

7. Κατά τόν τελευταίον μήνα της λουτρικής περιόδου ό Έπόπτης και

ο Ιατρός συμπληρώνει και υποβάλλουν εις τον Ε.Ο.Τ. έκαστος ανά εν φύλλον ποιότητος δι' έκαστον μέλος του υδροθεραπευτικού προσωπικού ως τό ειδικόν έντυπον του Ε.Ο.Τ.

Άρθρον 15.

Διευθυντής 'Υδροθεραπευτηρίου.

1. α) Εις έκαστον υδροθεραπευτήριον η έγκατάστασιν υδροθεραπειας δέον να τοποθετηται παρά του έπιχειρηματίου υπεύθυνος διευθυντής. Τό όνοματεπώνυμον και λοιπά στοιχεία του Διευθυντού αναφέρονται εις την αίτησιν του έπιχειρηματίου προς τον Ε.Ο.Τ. διά την χορήγησιν άδειας λειτουργίας του υδροθεραπευτηρίου και την έγκρισιν της τοποθετήσεως του Διευθυντού. Άνευ της έγκρίσεως ταύτης η τοποθετήσις θεωρείται μη γενομένη.

β) Έφ' όσον δέν έγένητο τοποθέτησις διευθυντού η δέν ανέφερθη αυτή εις τον Ε.Ο.Τ. η δέν ένεκρίθη εισέτι η άπερρίφθη παρά του Ε.Ο.Τ. υπεύθυνος διευθυντής του υδροθεραπευτηρίου θεωρείται ό έπιχειρηματίας (ανάδοχος, ένοικιαστής, ιδιοκτήτης) υπέχων πάσας τάς σχετικές ευθύνας. Παράίτησις, αντικατάστασις η απόλυσις του Δ)ντού δέν να αναφέρεται άμέσως εις τον Ε.Ο.Τ.

2. Νομικά πρόσωπα δημοσίου η ιδιωτικού δικαίου, εκμεταλλεύμενα ιδιοκτήτους η μη (αματικές πηγές δέον δι' έγγράφου προς τον Ε.Ο.Τ. να γνωστοποιήσουν τά στοιχεία των υπαλλήλων των εις ούς ανατίθεται η διεύθυνσις, διαχείρησις κ.λ.π. των υδροθεραπευτηρίων.

3. Ό διευθυντής του υδροθεραπευτηρίου έχει καθαρώς διοικητικά καθήκοντα, ευθυνόμενος διά την παρά πάντων τήρησιν των διατάξεων επί της λειτουργίας, του έλέγχου, άρτιότητος και έμφανίσεως έν γένει του υδροθεραπευτηρίου, των πηγών, των δεξαμενών και των περίξ αυτών χώρων και του προσωπικού, όφείλων να ίκανοποιή άμέσως τά τυχόν δίκαια παράπονα η απαιτήσεις των λουομένων.

4. Ό Διευθυντής μεριμνά, έπιβλέπει και ευθύνεται διά την κανονικήν λειτουργίαν του υδροθεραπευτηρίου, την τήρησιν της τάξεως, καθαριότητος εις τάς έγκαταστάσεις και της σειράς προτεραιότητος των λουομένων και την τήρησιν των Διατάξεων του Κανονισμού παρά του προσωπικού εις ό,τι άφορά την εμφάνισιν, παράστασιν και έργασίαν, ών συνυπεύθυνος διά πᾶσαν άντικανονικήν ενέργειαν η παράλειψιν του προσωπικού, έφ' όσον δέν έλαβε τά σχετικά μέτρα και δέν ανέφερε ταύτην. Όφείλει να εφαρμόζη τάς υποδείξεις του Έπόπτου και του Ιατρού έφ' όσον αύται συνάδουν προς τά παρά του οικείου Κανονισμού άνατεθημένα εις αυτούς καθήκοντα και διαδικασίαν.

5. Ό Διευθυντής όφείλει να έφοδιάζη τό 'Υδροθεραπευτήριον διά των άπαραιτήτων υλικών και ειδών καθαρισμού, άπολυμάνσεως και λειτουργίας αυτού δαπάναις της έπιχειρήσεως, άπαγορευομένης της προς τοϋτο έπιβαρύνσεως του προσωπικού υδροθεραπειας. Περίπτωσης έπιβαρύνσεως του προσωπικού δι' αγοράν τοιούτων ειδών δέον να αναφέρεται εις τον Ε.Ο.Τ. ούσα και ποινικώς κολάσιμος.

6. Ό Διευθυντής όφείλει να παρευρίσκηται εις τό υδροθεραπευτήριον κατά τάς ώρας λειτουργίας αυτού.

7. Ό Διευθυντής καθ' έκάστην έσπέραν παραδίδει εις τον Έπόπτην δελτίον ήμερησίας κινήσεως δελτίων άδειών υδροθεραπειας και εισιτηρίων κατά κατηγορίας, κλάσεις και αυξοντας αριθμούς, όμοιο μετά των χρησιμοποιηθέντων διά υδροθεραπειαν άποκομμάτων εισιτηρίων της ήμέρας.

Άρθρον 16.

Προϊσταμένη λουτρονόμων (υδρονόμων).

1. Προϊσταμένη λουτρονόμων προσλαμβάνεται όπωσδήποτε εις υδροθεραπευτήρια άπασχολούντα έξ και πλέον λουτρονόμους ή υδρονόμους.

2. Η άμοιβή τής Προϊσταμένης λουτρονόμων όρίζεται έν άρθρω 25 τοϋ παρόντως δυναμένη, προκειμένου περι Ίαματικής πηγής τουριστικής σημασίας λειτουργούσης δι' αύτεπιστάσις τοϋ Ε.Ο.Τ. νά αύξηθή διά έπίδοματος, έφ' όσον όρίζεται Προϊσταμένη λουτρονόμων έκ τοϋ Κέντρου.

3. Προσόντα κατά σειράν σπουδαιότητας :

1) Δίπλωμα νοσοκόμου ή άλλης παρεμφερούς ειδικότητας.

2) Ένδεικτικόν τούλάχιστον 6ης τάξεως όκταταξίου Γυμνασίου ή αντιστοίχου σχολής ή, έφ' όσον έχει γραμματικές γνώσεις τούλάχιστον 6ης Δημοτικού, νά έχη εύδόκιμον ύπηρεσίαν λουτρονόμου τούλάχιστον δεκαπενταετή ή προϊσταμένης τούλάχιστον πενταετή, άποδεικνυομένην δι' έγγραφου τοϋ οικείου έργοδότη.

3) Διοικητικά προσόντα και άψογος παράστασις.

4) Γνώσεις ξένων γλωσσών.

5) Ηλικία 30 έως 55 έτών.

4. Καθήκοντα :

α) Κατευθύνει, συντονίζει και έπιβλέπει τήν έργασίαν τών λουτρονόμων και ρυθμίζει τήν σειράν αύτών εις τάς ειδικάς έργασίας. Έπιβλέπει διά τήν τήρησιν τής τάξεως και τής καθαριότητας τοϋ υδροθεραπευτηρίου, διά τήν εμφάνισιν και συμπεριφοράν τών λουτρονόμων και διά τήν κανονικήν προετοιμασίαν και παροχήν τών λουτρών ή τών λοιπών θεραπειών ειδικής φύσεως.

β) Βοηθεί τόν Έπόπτην ή τόν έπιθεωρούντα εις τόν έλεγχον τών εισιτηρίων, και εις άλλην σχετικήν ειδικήν ύπηρεσίαν τήν όποιαν αύτος ήθελεν αναθέσει εις αύτήν.

γ) Βοηθεί τόν Διευθυντήν εις τήν τήρησιν τής σειράς προτεραιότητας τών λουομένων και έν γένει εις θεραπείαν ύποβαλλομένων, ως και διά τήν όμαλήν λειτουργίαν τοϋ υδροθεραπευτηρίου.

δ) Έξυπηρετεί τούς λουομένους και παρέχει εις αύτούς συμπληρωματικές όδηγίας έπί τών άφορώντων τήν υδροθεραπείαν των.

5. Παράστασις :

Φέρει λευκόν νοσοκομειακόν έπενδύτην μέ κεντημένους έπί τοϋ άριστερου μέρους τοϋ θώρακος δύο κυανούς αστέρας.

Άρθρον 17.

Βοηθός Ίατρού.

1. Εις έκάστην Ίαματικήν πηγήν προσλαμβάνεται βοηθός Ίατρού θήλεια πάντοτε. Κατ' έξάίρεσιν προσλαμβάνεται άρρην βοηθός μόνον φοιτητής τής Ιατρικής, τούλάχιστον 4ετής.

2. Προσόντα κατά σειράν σπουδαιότητας :

1) Δίπλωμα νοσοκόμου ή άλλης παρεμφερούς ειδικότητας.

2) Πλήρης γνώσις τής παροχής πρώτων βοηθειών.

3) Ένδεικτικόν 6ης τάξεως όκταταξίου Γυμνασίου ή αντιστοίχου Σχολής.

4) Ηλικία 20 μέχρι 55 έτών.

5) Όρθογραφία—καλλιγραφία.

3. Καθήκοντα :

α) Βοηθεί τόν Ιατρόν εις τήν εξέτασιν τών λουομένων, τήν συμπλήρωσιν τών στοιχείων τής άδείας ύδροθεραπείας και τήν τήρησιν τών βι-

βλίων και του αρχείου του Ιατρείου και εκτελεί πᾶσαν ἑτέραν ειδικήν ὑπηρεσίαν, ἀνατιθεμένην αὐτῇ παρὰ τοῦ Ἱατροῦ.

β) Παραμένει ἐντός τοῦ Ιατρείου καθ' ὅλας τὰς ὥρας λειτουργίας τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου, ἔστω και ἀπόντος τοῦ Ιατροῦ. Παρέχει πληροφορίας και τηρεῖ τὴν σειράν προτεραιότητος τῶν πρὸς ἐξέτασιν προσερχομένων. Κατὰ τὰς πέραν τοῦ ὥραριου ἐργασίας τῆς ὥρας ἀντικαθίσταται ὡς ἐν ἄρθρῳ 22.

γ) Παρέχει τὰς πρώτας βοηθείας εἰς τοὺς λουομένους καθ' ὅλας τὰς ὥρας λειτουργίας τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου.

δ) Φροντίζει διὰ τὴν πληρότητα τοῦ Ιατρείου και τῶν ἀπαιτουμένων φαρμάκων, ὑπομιμνήσκουσα εἰς τὸν Ιατρὸν τὰς ἐλλείψεις.

ε) Διαχειρίζεται τὰ φάρμακα τοῦ Ιατρείου, τηροῦσα τὰ σχετικὰ δικαιολογητικά και βιβλίον εἰσαγωγῆς και ἀναλώσεως.

4. Παράστασις :

Ἐκ τῆς ἡθελείας βοηθὸς Ιατρείου φέρεῖ ἀπαραιτήτως κατὰ τὰς ὥρας παρουσίας ἐν τῷ ὕδρ)πευτηρίῳ λευκὸν νοσοκομειακὸν ἐπενδύτην μὲ κεντημένα τὰ στοιχεῖα «Β.Ι.» χρώματος κυανοῦ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ στήθους.

Ἄρθρον 18.

Λουτρονόμοι.

1. α) Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὄρου «λουτρονόμος» περιλαμβάνονται πάντες οἱ ἀσχολούμενοι εἰς τὴν παροχὴν καθ' αὐτὸ ὑδροθεραπευτικῆς ὑπηρεσίας εἰς τοὺς προσερχομένους πρὸς ὑδροθεραπείαν.

β) Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὸ ὑδροθεραπευτήριον λουτρονόμων ὀρίζεται βάσει τοῦ ἀριθμοῦ τῶν λουτήρων ἢ τῶν συσκευῶν ἑτέρου εἴδους ὑδροθεραπείας και τῆς κινήσεως τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου, παρὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου, καθοριζομένου εἰς 6 τοῦ ἀνωτάτου ὀρίου λουτήρων ἢ συσκευῶν (ἔστω και διπλῶν) ἐξυπηρετουμένων παρ' ἐκάστης λουτρονόμου και εἰς 3 τοῦ κατωτάτου ὀρίου αὐτῶν.

γ) Προκειμένου περὶ δεξαμενῶν ἢ ὁμαδικῶν συσκευῶν ἢ κρηνῶν ποσιθεραπείας τοποθετοῦνται εἰς ἕκαστον (ἰδιαίτερον συγκρότημα 2 λουτρονόμοι.

δ) Ἀναλόγως τῶν ὥρῶν λειτουργίας τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου προσλαμβάνεται και ὁ ἀπαιτούμενος ἀριθμὸς διὰ τὴν ἐναλλαγὴν κατὰ τὰς ἐπὶ πλέον τοῦ νομίμου ὀρίου ὥρας λειτουργίας.

2. Προσόντα :

1. Ἡλικία 18—50 ἐτῶν.

2. Ἀπολυτήριον ἐξαταξίου δημοτικοῦ ἢ ἐλλείψει τοιοῦτου δεκαετῆς προὔπηρεσία λουτρονόμου.

3. Καθήκοντα :

α) Τήρησις τῆς καθαριότητος τῶν λουτρῶνων, λουτήρων, συσκευῶν κ.λ.π.

β) Προετοιμασία και χορήγησις τοῦ λουτροῦ ἢ τῆς ειδικῆς ὑδροθεραπείας κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ, τὰς ὀδηγίας τοῦ Ιατροῦ και κατὰ τὰ εἰς τὸ δελτίον ἀδείας παρὰ τοῦ Ιατροῦ ἀναγραφόμενα στοιχεῖα (ποσότης, διάρκεια, θερμοκρασία κ.λ.π.).

γ) Παρακολούθησις και ἐξυπρέτησις τῶν λουομένων, προσοχὴ ἐπὶ τῆς τηρήσεως τῶν ὄρων τῆς κανονικῆς θεραπείας κατὰ τὰς ὀδηγίας τοῦ Ιατροῦ και παροχὴ βοηθείας εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην.

δ) Πιστὴ ἐφαρμογὴ τῶν εἰς τὴν ὑδροθεραπείαν και τὸν ἔλεγχον ἀδείας λούσεως, εἰσιτηρίων κ.λ.π. ἀναφερομένων διατάξεων Κανονισμοῦ και τῶν σχετικῶν ειδικῶν ἐντολῶν τοῦ διευθυντοῦ.

ε) Ἀναφορὰ εἰς τὸν διευθυντὴν παντὸς ἐκτρόπου ἢ γεγονότος ἀντιβαίνοντος πρὸς τὸν Κανονισμόν.

4. Παράστασις: Φέρει λευκόν νοσοκομειακόν έπενδύτην με βραχείας περιχειρίδας, δικτυωτόν επί τής κεφαλής, λευκά λινά υποδήματα και κάλτσες. Έπί τοῦ άριστεροῦ μέρους τοῦ θώρακος φέρει κεντημένον τό γράμμα «Λ» χρώματος κυανοῦ.

Άρθρον 19.

Βοηθαί προϊσταμένης λουτρονόμων.

1. Βοηθαί προϊσταμένης λουτρονόμων, πάντοτε θήλειαι, προσλαμβάνονται έφ' όσον παρίσταται ανάγκη, μία ή περισσότεραι αναλόγως πρός τήν κίνησιν και τήν έκτασιν τοῦ υδροθεραπευτηρίου.

Προσόντα: Τά τής λουτρονόμου, επί πλέον δέ με διοικητικάς Ικανότητας και παράστασιν άψαγον.

3. Καθήκοντα: Βοηθεῖ τήν προϊσταμένην κατά τās ειδικās οδηγίαις τοῦ διευθυντοῦ και τής προϊσταμένης.

Παράστασις: Στολή λουτρονόμου με κεντητόν ένα κυανοῦν άστέρα επί τοῦ άριστεροῦ μέρους τοῦ θώρακος.

Άρθρον 20.

Ταμιαί.

1. Ός ταμίας υδροθεραπευτηρίου τοποθετεῖται πάντοτε θήλεια.

2. Η ταμίας διαθέτει επί εισπράξει τοῦ άντιτίμου των τά έντυπα δελτίων άδείας υδροθεραπείας και τά είσιτήρια κατά τά έν άρθρω 27—33 όριζόμενα.

3. Η ταμίας επ' ούδενι λόγω άπομακρύνεται τής θέσεώς της, ούδώς αναμιγνυομένη εις τά τοῦ υδροθεραπευτηρίου.

4. Η ταμίας δέν δύναται επ' ούδενι λόγω να άμειβεται εκ τοῦ διανεμομένου ποσοστοῦ 15 ο), άμοιβομένη διά μισθοῦ ή ημερομισθίου.

5. Η ταμίας κατά τās ώρας έργασίας φέρει ένδυμα χρώματος βαθυκυάνου.

Άρθρον 21.

Καθαρίστριαι.

Τοιαῦται προσλαμβάνονται διά τήν τήρησιν τής καθαριότητος εις τοῦς κοινοχρήστους χώρους (αἴθουσαι, διάδρομοι, προαύλιον, W. C. κ.λ.π.) μόνον ως ημερομισθιοι ούδέποτε δικαιούμεναι ποσοστών.

Άρθρον 22.

Έναλλαγῆ προσωπικοῦ.

1. Ό διευθυντής υδροθεραπευτηρίου ρυθμιζει τήν έναλλαγῆν τοῦ προσωπικοῦ βάσει τών νομίμων όριών έργασίας και τών πραγματικῶν αναγκῶν και δεδομένων, τηρουμένων τών κάτωθι άπαραιτήτως (παρ. 2, 3, 4).

2. Ό διευθυντής δέον να παρίσταται εις τό υδροθεραπευτήριον κατά τās ώρας λειτουργίας του έφ' όσον δέ αὔται υπερβαίνουν τās τοῦ ώραρίου τοῦ διευθυντοῦ οὔτος αναπληροῦται διά τοῦ μονίμως όρισθέντος αναπληρωτοῦ του. Έλλείψει αναπληρωτοῦ ό διευθυντής δύναται να αναπληρωθῆται κατά τās ώρας τής μικρῆς κινήσεως λουομένων παρά τής προϊσταμένης λουτρονόμων και μόνον.

3. Προϊσταμένη λουτρονόμων αναπληροῦται διά τής βοηθοῦ τής προϊσταμένης λουτρονόμων, οἱ έναλλάσσονται μεταξύ των.

Άρθρον 23.

Προσωπικόν υδροθεραπευτηρίου.

4. Προϊσταμένης λουτρονόμων αναλόγως τών αναγκῶν να προσλαμβάνονται προσωπικόν έτέρας κατηγορίας, ήτοι υδραυλικός, κηπουρός.

ρωσιν τών στοιχε...

2. Ἡ ἱκανότης, ἡ ἐπαγγελματικὴ κατάρτισις καὶ ὁ ἀριθμὸς τοῦ προσωπικοῦ τούτου δεόν, νὰ εἶναι ἀνάλογοι τῶν λειτουργικῶν ἀπαιτήσεων τῶν ἐγκαταστάσεων.

3. Τοῦ προσωπικοῦ τούτου ἀπαγορεύεται ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἐφ' ἐκάστου εἰσιτηρίου συνεισπραττομένων ποσοστῶν λουτρονομικῶν δικαιωμάτων.

4. Διὰ τὸ προσωπικὸν τοῦτο ἰσχύουν οἱ γενικοὶ κανόνες συμπεριφορᾶς καὶ παραστάσεως.

Ἄρθρον 24.

Κατάστασις ὠρῶν ἐργασίας προσωπικοῦ.

Παρά τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου συντάσσεται κατάστασις ὠρῶν ἐργασίας προσωπικοῦ ἣτις θεωρουμένη παρὰ τῆς Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς, ἀναρτᾶται εἰς τὴν αἴθουσαν ἀναμονῆς καὶ ἐφαρμόζεται ἐπακριβῶς.

Ἄρθρον 25.

Καταβολὴ τῆς ἀμοιβῆς τοῦ ἐπὶ ποσοστοῖς προσωπικοῦ.

1. Εἰς τὴν τιμὴν ἐκάστου εἰσιτηρίου περιλαμβάνεται καὶ τὸ διὰ τὴν ἀμοιβὴν τοῦ ἐπὶ ποσοστοῖς ἀμοιβομένου προσωπικοῦ συνεισπραττόμενον ποσοστὸν ἐπὶ τοῦ δικαιώματος ὑδροθεραπείας ἀπαγορευομένης αὐστηρῶς τῆς λήψεως παρὰ τῶν λουομένων οἰασδῆποτε ἀμοιβῆς ἢ φιλοδωρήματος ὑπὸ τοῦ προσωπικοῦ.

2. Τὸ ποσὸν τοῦτο τηρούμενον εἰς χεῖρας τοῦ ἐπιχειρηματίου ἀποδίδεται εἰς τὸ δικαιούχον προσωπικὸν κατὰ 15θῆμερον καὶ δὴ τὴν ἐπομένην ἡμέραν τῆς λήξεως ἐκάστου δεκαπενθημέρου βάσει τῶν ἐκδοθέντων εἰσιτηρίων.

3. Τὸ συνολικὸν ποσὸν τῶν ποσοστῶν διανέμεται εἰς ἅπαν τὸ ἐπὶ ποσοστοῖς ἀμοιβομένου προσωπικὸν τῶν ὑδροθεραπευτηρίων τῆς ἰαματικῆς πηγῆς ἐξ ἴσου κατὰ τὰ ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ (παράγρ. 4) ὀριζόμενα μερίδια συμμετοχῆς καὶ ἀναλόγως τῶν ἡμερῶν ἐργασίας ἀσχέτως τῆς τιμῆς καὶ τῆς κινήσεως τῶν διαφόρων ὑδροθεραπευτηρίων, πτερύγων, κλπ. ἐφαρμοζομένης ὑποχρεωτικῶς τῆς ἀρχῆς τῶν «κοινῶν ταμιῶν» καὶ ἀποκλειομένης τῆς συμμετοχῆς ἐτέρου εἴδους προσωπικοῦ (ξενοδοχείων, ἐστιατορίων κλπ.) ὡς καὶ ταμιῶν, τεχνιτῶν κλπ. πλὴν τοῦ ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ κατονομαζομένου προσωπικοῦ.

4. Τὰ μερίδια συμμετοχῆς εἰς τὴν διανομὴν ὀρίζονται :

- α) Εἰς δύο (2) μερίδια διὰ τὴν προϊσταμένην λουτρονόμων.
- β) Εἰς δύο (2) μερίδια διὰ τὴν βοηθὸν (ατροῦ (δρα κατωτέρω ε).
- γ) Εἰς ἓν (1) μερίδιον διὰ τὴν βοηθὸν προϊσταμένης λουτρονόμων.
- δ) Εἰς ἓν (1) μερίδιον δι' ἐκάστην λουτρονόμον.
- ε) Εἰς ἣν περίπτωσιν ὑπηρετοῦν βοηθοὶ (ατροῦ πλείονες τῆς μιᾶς, τότε ἐκάστη λαμβάνει ἀνὰ ἓν μερίδιον, πᾶσαι δὲ διανέμονται ἐξ ἴσου καὶ ἓν εἰσέτι μερίδιον.

5. Διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἀναλογίας συμμετοχῆς εἰς τὸ διανεμόμενον ποσὸν, πολλαπλασιάζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν μεριδίων συμμετοχῆς ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν ἐργασίας. Τοῦτο δίδει τὸν συντελεστὴν συμμετοχῆς ἐκάστης ἐκ τοῦ λουτρονομικοῦ προσωπικοῦ εἰς τὴν διανομὴν τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ.

6. α) Διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἀναλογοῦντος μέρους δι' ἐκάστην, ἐκ τοῦ ποσοστοῦ, ὁ Διευθυντὴς τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου συντάσσει ἀνὰ 15θῆμερον καταστάσεις εἰς τριπλοῦν ὧν τὸ ἐν ἀντίγραφον ἀποστέλλεται εἰς τὴν Ἀστυνομικὴν Ἀρχὴν τοῦ τόπου, τὸ ἕτερον τηρεῖ ὁ Διευθυντὴς καὶ τὸ τρίτον ὑποβάλλεται παρὰ τοῦ Ἐπόπιου εἰς τὸν Ε.Ο.Τ.

β) Ἡ πρώτη κατάστασις περιλαμβάνει :

- 1) Τοὺς ἀριθμοὺς τῶν διατεθέντων τεμαχίων εἰσιτηρίων.

2) Τό εἰς ἕκαστον εἰσιτήριο ἀναλογοῦν ποσοστὸν ἀμοιβῆς.

3) Τό ἀναλογοῦν ποσοστὸν διὰ διατεθέντα εἰσιτήρια.

γ) Τὰ ποσὰ ταῦτα ἀναγράφονται κατὰ στήλας. Εἰς τὰς ὀριζοντίας γραμμὰς ἀναγράφονται τὰ εἶδη εἰσιτηρίων κατὰ μικτὴν τιμὴν πωλήσεως εἰσιτηρίων.

δ) Ἡ δευτέρα κατάστασις περιλαμβάνει εἰς στήλας 1) τὸ ὄνοματεπώνυμον, 2) τὸ εἶδος ἐργασίας, 3) τὰς ἡμέρας ἐργασίας, 4) τὴν ἀναλογίαν μεριδίου συμμετοχῆς τοῦ προσωπικοῦ, 5) τὸ γινόμενον αὐτῶν (συντελεστής συμμετοχῆς), 6) τὸ δικαιούμενον ποσὸν βάσει τῆς ἀναλογίας τοῦ γινομένου, 7) τὰς κρατήσεις, 8) τὰ πρόστιμα καὶ 9) τὸ καθαρὸν πληρωτέον ποσόν.

ε) Παραπλευρῶς τῆς ὡς ἄνω στήλης (9) ὑπογράφει ἕκαστος δικαιούχος.

7. Ἡ καταβολὴ τοῦ ποσοστοῦ εἰς τὸ προσωπικόν γίνεται ὅποσδήποτε παρουσία τοῦ Ἐπόπτου καὶ ἐνὸς ἀστυνομικοῦ ὄργανου τῆς λαματικῆς πηγῆς, βεβαιούντων τοῦτο διὰ τῆς ὑπογραφῆς των κάτωθεν τῆς καταστάσεως.

8. Τὸ ἐπὶ ποσοστοῖς ἀμοιβόμενον προσωπικόν τῶν ὑδροθεραπευτηρίων δικαιούται κατωτάτου ὁρίου ἡμερησίας ἐκ ποσοστῶν ἀμοιβῆς, κατὰ τὰ ἑκάστοτε νομίμως ὀριζόμενα.

9. Ἐφ' ὅσον τὸ σύνολον τῆς καταβληθείσης εἰς ἕκαστον ἀμοιβῆς ἐκ ποσοστῶν ὑπολείπεται τοῦ κατωτάτου ὁρίου, πολλαπλασιαζομένου ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἡμερῶν ἐργασίας, ὁ ἐπιχειρηματίας ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλλῃ εἰς ἕκαστον, συμπληρωματικὴν ἀμοιβὴν κατὰ τὴν λήξιν ἢ λύσιν τῆς συμβάσεως ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ, ὡστε δι' ἑκάστην ἡμέραν ἐργασίας, νὰ ἀντιστοιχῇ ἀμοιβὴ μὴ ὑπολειπομένη τοῦ κατωτάτου ὁρίου ὡς ἐν ἔδαφ. 8.

10. Ἀντίγραφον τῆς καταστάσεως διανομῆς τῶν ποσοστῶν ἐξηγέμενον διὰ χημικοῦ χάρτου (καρμπόν) καὶ μὲ τὰς ὑπογραφὰς τῶν δικαιούχων ὑποβάλλεται παρὰ τοῦ Ἐπόπτου εἰς τὸν Ε.Ο.Τ. ἐντὸς 5 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ 15ῆς ἡμέρου, τὸ ἕτερον δὲ ἀντίγραφον ὑποβάλλεται εἰς τὴν Ἀστυνομικὴν Ἀρχὴν τοῦ τόπου.

11. Κατάστασις ἑκκαθαρίσεως καὶ ὑπολογισμοῦ καὶ καταβολῆς τοῦ τυχόν ἀπαιτουμένου συμπληρωματικοῦ ποσοῦ ὑπογεγραμμένη παρὰ τῶν δικαιούχων ὑποβάλλεται εἰς τὸν Ε.Ο.Τ. κλπ. μετὰ τὸ τέλος τῆς λουτρικῆς περιόδου.

Ἄρθρον 26.

Κυρώσεις ἐπιβαλλόμεναι εἰς τὸ προσωπικόν.

1. Ὁ Διευθυντὴς ὡς καὶ πᾶν μέλος τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου καὶ τῶν ἐγκαταστάσεων τῆς λαματικῆς πηγῆς, ὑπέχει τὰς κάτωθι διοικητικὰς εὐθύννας πέραν τῶν ὑπὸ τῶν Νόμων, Διαταγμάτων καὶ λοιπῶν Διατάξεων προβλεπομένων.

α) Δι' ἑλαφρὰν ἀμέλειαν ἢ παράπτωμα μὴ ἔχων συνεπείας καὶ μὴ ἐπιφέρων διαταραχὴν εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου, τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ὑδροθεραπευομένων καὶ τὴν διενέργειαν ἐλέγχου. ἐπιβάλλεται διὰ πρώτην φοράν ἢ ποινὴ τῆς κατ' ἴδιαν ἐπιπλήξεως παρὰ τοῦ ἀρμοδίου, γνωστοποιούντος τοῦτο εἰς τὸν Ἐπόπτην τοῦ ΕΟΤ πρὸς γνώσιν.

β) Δι' ὑπατροπήν ἢ βαρυτέραν περίπτωσιν τοῦ ὑπὸ στοιχ. α' παραπτώματος ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τῆς ἐνώπιον συγκεντρώσεως τοῦ προσωπικοῦ ἐπιπλήξεως παρὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου ἢ προστίμου μέχρι δραχμῶν 20 ἢ μιᾶς ἡμέρας ἀργίας. Ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως τοῦ Διευθυντοῦ ἐπιβάλλεται τὴν ποινὴν ὁ ἐπόπτης τοῦ Ε.Ο.Τ.

γ) Δι' ἐσκεμμένην ἢ ἐκ βαρείας ἀμελείας παράλειψιν ἢ ἐνέργειαν ἢ διὰ παράπτωμα ὄπερ ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν διαταραχὴν τῆς λειτουργίας.

γίας του υδροθεραπευτηρίου, ή τής έξυπηρετήσεως του κοινου, ή τής διασφαλίσεως του έλέγχου ή τήν δημιουργίαν δυσμενων σχολων εις βάρος τής λουτροπόλεως, του Ε.Ο.Τ. ή δι' άπρεπή συμπεριφοράν προς υδροθεραπευόμενον, προς τον Έπόπτην, τον Ίατρον ή Διευθυντήν, επιβάλλεται ή ποινή τής άργίας από 2 μέχρι 10 ήμερων, παρά έπιτροπής αποτελουμένης εκ του Έπόπτου, του Ίατρού και του Διευθυντού, συντασσομένου πρωτοκόλλου, υπερ τίθεται εις τον φακέλλον προσωπικού.

δ) Έν ύποτροπή, του υπό στ. γ' παραπτώματος ή έτέρου μεζονος βαρύτητος επιβάλλεται παρά τής άνω έπιτροπής διά πρωτοκόλλου ή ποινή τής απόλύσεως του περι ου πρόκειται μέλους του προσωπικού διά μίαν λουτρικήν περίοδον, ήτις και είναι υποχρεωτική διά τον έργοδότην.

ε) Περίπτωσης άπιστίας, υπεξαιρέσεως, χορηγήσεως υδροθεραπείας άνευ εισιτηρίου ή δελτίου άδειας λούσεως ή χορηγήσεως εισιτηρίου άνευ δελτίου λούσεως ή χορηγήσεως ψευδών στοιχείων διά βεβαίωσιν υδροθεραπείας ή άναμιξεως άνευ άρμοδιότητος εις τά τής εκδόσεως τοιαύτης βεβαίωσεως ή άνοχής πλαστοπροσωπείας λουομένου ή λήψεως φιλοδωρήματος, διαπιστουμένη διά πρωτοκόλλου τής ως άνω έπιτροπής, συνεπάγεται την άμεσον απόλυσιν, ούσαν υποχρεωτικήν διά τον έργοδότην μη άποκλειομένης και τής ποινικής διώξεως.

στ) Είς βαρείας περιπτώσεις των ως άνω υπό στ. δ' και ε' παραπτωμάτων δύναται νά επιβάλλεται παρά του Ε.Ο.Τ. ή άπαγόρευσις έργασίας εις τό διηκεές και εις άπάσας τάς ίαματικές πηγάς.

ζ) Τάς έπιβλητέας κυρώσεις διά παραπτώματα του Διευθυντού άποφασίζει ο Γενικός Γραμματεύς του Ε.Ο.Τ.

η) Το προϊόν των επιβαλλομένων προστίμων διατίθεται υπερ τής Έργατικής Έστίας.

Άρθρον 27.

Άδεια υδροθεραπείας. Ίατρική εξέταση. Καταχώρησις.

1. α) Τα υδροθεραπευτήρια λειτουργούν ίνα παρέχουν μόνον υδροθεραπείαν εις τούς έχοντας ανάγκην τοιαύτης. Είδη αυτής είναι ή λουτροθεραπεία. ή ποσιθεραπεία και αι ειδικαι θεραπείαι ήτοι ή εισπνευσοθεραπεία, ή διά ρινοπλύσεων, ή διά χειρομαλάξεων και λοιπαί. Τα είδη υδροθεραπείας καθορίζονται δι' εκάστην Ίαμ. Πηγήν παρά τής Γνωμοδοτικής Έπιτροπής Ίαμ. Πηγών του Ε.Ο.Τ., άπαγορευομένης τής χορηγήσεως ή τής λήψεως οιασδήποτε ειδικής θεραπείας (λασποθεραπείας κλπ.) άνευ ειδικής άδειας του Ε.Ο.Τ., χορηγουμένης μετά αίτησιν του ένδιαφερομένου έπιχειρηματίου.

β) Χρήσις των έγκαταστάσεων διά σκοπούς μη θεραπευτικούς (λουτρά καθαριότητος) ή μη έγκεκριμένους πασά του Ε.Ο.Τ. άπαγορεύεται.

γ) Η χορήγησις ή λήψις ή μεταφορά ίαματικού ύδατος παρ' οιουδήποτε εις χύμα προς ποσιθεραπείαν ή λοιπούς σκοπούς εκτός των έγκαταστάσεων άπαγορεύεται, εκτός άνν πρόκειται περι άμέσου έντός τής ήμέρας καταναλώσεως έντός τής λουτροπόλεως δι' άτομικήν χρήσιν και μέχρι ποσότητος ένός χιλιογράμμου και τουτου μόνον έφ' όσον ή ποσιθεραπεία κ.λ.π. είναι έπικουρική τής λουτροθεραπείας και δέν εκδίδεται Ιδιαίτερα άδεια ποσιθεραπείας, υποχρεουμένου του Διευθυντού του υδροθεραπευτηρίου νά έχη άναρτήσει εμφανείς πινακίδας, έξηγούσας τον λόγον τής άπαγορεύσεως. Όπωσδήποτε όμως άπαγορεύεται ή μεταφορά ή διάθεσις εις χύμα ή έμφιαλωμένου ύδατος δι' ου γίνεται ειδική θεραπεία εις την Ίαματικήν Πηγήν ή ποσίου ίαματικού, άνευ έμφιαλώσεως εις νομίμως λειτουργούν έμφιαλωτήριον.

δ) Ανάμιξις ίαματικού ύδατος μετά μη τοιούτου ή μεθ' οιουδήποτε έτέρου στοιχείου άπαγορεύεται.

2. α) Διά να υποβληθῆ τις εἰς ὑδροθεραπείαν δέον ἀπαραιτήτως νά ἐφοδιασθῆ δι' ἐντύπου δελτίου ἀδείας ὑδροθεραπείας, καί νά ἐξετασθῆ παρά τοῦ ἱατροῦ τῆς ἱαματικῆς πηγῆς, ὅστις συμπληρῶν καί ὑπογράφων τὸ ἐντυπον καθιστᾷ αὐτὸ δελτίον ἀδείας ὑδροθεραπείας.

β) Ἡ ὑποχρέωσις τῶν ὑδροθεραπευομένων πρὸς λήψιν δελτίου ἀδείας ὑδροθεραπείας καί πρὸς καταβολήν τοῦ ἀντιτίμου αὐτοῦ ὀφίσταται μόνον ἐφ' ὅσον ἔχει διαρισθῆ παρά τῇ Ἱαματικῇ Πηγῇ ἱατρός.

γ) Ἐφ' ὅσον εἰς τὴν Ἱαματικὴν πηγὴν δὲν ἔχει τοποθετηθῆ ἱατρός οἱ προτιθέμενοι νά υποβληθοῦν εἰς λουτροθεραπείαν δέον νά ἔχουν ἐξετασθῆ παρ' ἰδιώτου ἱατροῦ καί νά κατέχουν σημεῖωμα τούτου μὲ ὁδηγίας ἐπὶ τῆς ὑδροθεραπείας τῶν. Οἱ οὕτω ἀρξάμενοι ὑδροθεραπείας πρὸ τῆς τοποθετήσεως ἱατροῦ, ὑποχρεοῦνται εἰς λήψιν δελτίου ἀδείας ὑδροθεραπείας μετὰ τὴν τοποθέτησιν ἱατροῦ καί τὴν παρ' αὐτοῦ ἐξέτασιν διὰ τὴν συνέχισιν τῆς ὑδροθεραπείας τῶν.

δ) Τὸ δελτίον ἀδείας ὑδροθεραπείας εἶναι προσωπικὸν καί μὴ μεταβιβάσιμον.

3. α) Τὸ ἐντυπον δελτίου ἀδείας χορηγεῖ ἡ ταμίας ἐπὶ τῇ καταβολῇ τοῦ ἀντιτίμου τοῦ ἢ δωρεάν εἰς ἅς περιπτώσεις δικαιοῦται ὁ ὑδροθεραπευόμενος.

β) Ἡ μὴ ἀναγραφή ἐνδείξεως ἐπὶ τοῦ δελτίου σημαίνει ὅτι τοῦτο ἐχορηγήθη ἐπὶ πληρωμῇ καί ὅτι τὰ εἰσιτήρια θά καταβάλλωνται εἰς τὸ ἀκέραιον.

4. α) Ἡ ἱατρικὴ ἐξέτασις διὰ τὴν λήψιν ἀδείας ὑδροθεραπείας παρέχεται δωρεάν παρά τοῦ ἱατροῦ τῆς ἱαματικῆς πηγῆς.

β) Ὁ ἱατρός ἐξετάζει μόνον τοὺς κατέχοντας ἐντυπον δελτίου ἀδείας ὑδροθεραπείας καί συμπληροῖ τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀσθενοῦς (ὄνοματεπώνυμον, φύλον, ἡλικία, ἐπάγγελμα, διεύθυνσις κατοικίας, πόλις, ὁδός, ἀριθμός, χρονολογία ἐξετάσεως, ἱστορικὸν ἐν περιλήψει, εἶδος καί διάρκεια ἐκάστης λούσεως, εἰσπνοῆς, ρινοπλύσεως κλπ. ἢ ποσότης ὕδατος διὰ ποσιθεραπείαν, λοιπαὶ εἰδικαὶ ὁδηγίαι καί διάρκεια τῆς θεραπείας εἰς ἡμέρας), ὑπογράφει δὲ θέτων καί πλήρες τὸ ὄνοματεπώνυμόν του διὰ σφραγίδος εἰς τὸ δίπτυχον καί εἰς τὸ ἀπόκομμα τοῦ δελτίου ἀδείας λούσεως. Ἰδιαιτέρως εἰς τὸ βιβλίον καταχωρήσεως ἐπὶ ἀλλοδαπῶν ἢ Ἑλλήνων τοῦ Ἐξωτερικοῦ, σημειοῖ πλήρως τὴν διεύθυνσιν τῆς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν κατοικίας τῶν, ἵνα δι' αὐτοῦ συμπληροῦται καί τὸ βιβλίον τοῦ ἐπόπτου.

γ) Τὸ ἀπόκομμα κρατεῖ ὁ ἱατρός, τὰ δὲ οὕτω συγκεντρούμενα τοποθετεῖ ἀλφαβητικῶς εἰς τὸ εἰδικὸν ἐπιπλον ἐπισυνάπτων καί τὰ τυχόν ὑπάρχοντα τῶν παρελθόντων ἐτῶν ἀποκόμματα τοῦ αὐτοῦ ἀσθενοῦς πρὸς παρακολούθησιν τῆς προόδου τῆς θεραπείας κ.λ.π.

δ) Ἐφ' ὅσον ἄτομον προσερχόμενον πρὸς ὑδροθεραπείαν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐξετασθῆ παρά τοῦ ἱατροῦ καί κριθῆ παρ' αὐτοῦ, ὅτι δὲν ἐνδεικνύεται νά ὑποστῇ ὑδροθεραπείαν εἰς τὴν δεδομένην Ἱαματικὴν Πηγὴν λόγῳ ἀντενδείξεων ἢ ἀκαταλληλότητος τῶν ὑδάτων διὰ τὴν πάθησίν του, ὁ ἱατρός βεβαιοῖ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἐντύπου δελτίου ἀδείας ἀναγράφων τὴν ἐνδειξιν «δὲν δύναται νά υποβληθῆ εἰς ὑδροθεραπείαν ἐνταῦθα διότι.....» (καί ἀναφέρει τὸν λόγον), θέτει ἡμερομηνίαν, ὑπογράφει καί ἐπὶ τῆς Α' καὶ Β' σελίδος τοῦ δελτίου σύρει διαγώνιον γραμμὴν. Τὸ ἀπόκομμα τοῦ οὕτως ἐπιστρεφόμενου δελτίου τοποθετεῖται ὡς ἐν παρ. γ μὲ τὰ στοιχεῖα καί τὴν ἐνδειξιν ὅτι τὸ ἄτομον δὲν ὑπεβλήθη εἰς ὑδροθεραπείαν. Ἡ ταμίας δέχεται τὸ οὕτως ἐπιστρεφόμενον ἐντυπον Δ.Α.Υ. καί ἐπιστρέφει τὸ καταβληθὲν ἀντίτιμον ἐφ' ὅσον δὲν ἐγένετο οὐδεμία χρῆσις αὐτοῦ πρὸς ὑδροθεραπείαν. Τὸ τοιοῦτον ἐντυπον Δ.Α.Υ. θεωρεῖται ὡς μὴ πωληθὲν καί ἐπιστρέφεται ἐν τέλει τῆς λουτρικῆς περιόδου εἰς τὸν Ε.Ο.Τ. ὁμοῦ μετὰ τῶν

έτέρων μη πωληθέντων.

5. Το δίπτυχον του δελτίου άδειας, οι λουόμενοι παραδίδουν μετά το τέλος της θεραπείας των εις την ταμίαν ή την βοηθόν (ιατρού ή όποια καταχωρεί βάσει αυτού τον αριθμόν των γενομένων λούσεων και ήμερομηνίαν ενάρξεως και λήξεως της θεραπείας εις τό ταξινομημένον άλφαβητικώς απόκομμα.

6. α) Τα στοιχεία του άσθενούς καταχωρούνται και εις τό βιβλίον έξετάσεως κατά σειράν προσελεύσεως ως αι σχετικαί αυτού στήλαι.

β) Εις τό έξώφυλλον έκάστου βιβλίου αναγράφεται ή 'Ιαματική Πηγή, ή λουτρική περίοδος, τό χρονικόν διάστημα εις ό αναφέρεται, ό αύξων αριθμός αυτού και τό όνοματεπώνυμον του Ιατρού.

γ) Όπου ύπηρετούν πλείονες του ενός Ιατροί, έκαστος τηρεί ιδιαίτερον βιβλίον με ιδιαίτερον αύξοντα αριθμόν βιβλίου και έξετάσεως.

7. Τα βιβλία Ιατρών συσκευάζονται και αποστέλλονται προς τον ΕΟΤ εις τό τέλος της λουτρικής περιόδου. Τα απόκομματα συσκευάζονται άλφαβητικώς και παραδίδονται προς φύλαξιν εις τον άνάδοχον ή διευθυντήν του ύδροθεραπευτηρίου.

8. α) Εις ήν περίπτωσιν ό άσθενής κατά την διάρκειαν της ύδροθεραπειας του άπωλέση τό δελτίον άδειας ύδροθεραπειας, δηλοί τοϋτο δι' ένυπογράφου σημειώματός του εις τον 'Επόπτην, όστις έρευνά εις τά βιβλία Ιατρού ή τά άλφαβητικώς τηρούμενα απόκομματα δελτίων και βάσει των στοιχείων αυτών έκδίδει αντίγραφον του δελτίου, εφού έλέγξη την ταυτότητα του άπωλέσαντος και βεβαιωθή περι της αληθείας της άπωλείας.

β) Το αντίγραφον αποτελείται από νέον έντυπον δελτίου άδειας τό όποιον ό 'Επόπτης λαμβάνει παρά της ταμίου παραδίδων εις αυτήν διατακτικήν ως έν άρθρω 30 παρ. 2, 3, 4 προς δικαιολόγησιν της άξιας του δελτίου, χορηγουμένου εις την περίπτωσιν ταύτην δωρεάν.

γ) Ό 'Επόπτης γνωστοποιεί εις τας ταμίας των ύδροθεραπευτηρίων τον αριθμόν του άπολεσθέντος δελτίου, ίνα, εφ' όσον τοϋτο άνευρεθ ή εις χειρας τρίτου, κατασχεθ ή παραδοθ εις τον 'Επόπτην, όστις έπισυνάπτει αυτό εις τό στέλεχος της χορηγηθείσης ως άνω (8 β) διατακτικής.

Άρθρον 28.

Εισιτήρια ύδροθεραπειας

1. Πάν άτομον έφοδιασμένον διά δελτίου άδειας ύδροθεραπειας και έξητασμένον παρά του άρμοδίου Ιατρού κατά τά άνωτέρω, καθ' έκάστην μετάβασιν του εις τό ύδροθεραπευτήριον προς λήψιν λουτρού, πόσεως κ.λ.π. ύποχρεούται όπως προσκομίζον τό δελτίον άδειας ύδροθεραπειας του, έφοδιάζεται δι' εισιτηρίου αναλόγου, καταβάλλον τό αντίτιμον.

2. Χορήγησις λουτρού, πόσεως κ.λ.π. άνευ έκδόσεως αναλόγου εισιτηρίου άσχέτως εισπράξεως ή μη του αντίτιμου ή μέρους αυτού ή έκδοσις εισιτηρίου κατωτέρας κατηγορίας ή κλάσεως άπαγορεύεται, ως αποτελούσα κλοπήν του αντίτιμου φόρων και τυχόν ποσοστού δικαιώματος λούσεως εις βάρος του Ε.Ο.Τ. ως και του 15 ο)ο των λουτρονόμων. Ό διατάσσω και ό διαπράττων τοιαύτην κλοπήν ύπέχει ποινικός, άστικός και διοικητικός εϋθύνας.

3. Η μικτή τιμή του εισιτηρίου καθοριζόμενη παρά της άρμοδίας κατά Νόμον 'Επιτροπής βάσει των πραγματικών δεδομένων, ίσχύει ύποχρεωτικώς διά πάντας.

4. Η μικτή τιμή περιλαμβάνει τό αντίτιμον δικαιώματος ύδροθεραπειας, τούς φόρους και τό ποσοστόν 15 ο)ο επί του αντίτιμου του δικαιώματος ύδροθεραπειας, διά τό επί ποσοστοίς άμοιβόμενον προσωπικόν.

5. Τα εισιτήρια περιλαμβάνουν τρία τμήματα, έξ ων τό έν παραμένει

εις την δεσμίδα ως στελέχος, τὰ δὲ δύο παραδίδονται εἰς τὸν λουόμενον.

6. α) Τὰ στελέχη τῶν ἐξαντλουμένων εισιτηρίων παραδίδονται εἰς τὸν Ἐπόπτην, φυλασσόμενα παρ' αὐτοῦ ταξινομημένα κατ' ἀριθμούς, κατηγορίας, κλάσεις, ὑδροθεραπευτήρια, καταστρέφονται δὲ εἰς τὸ τέλος τῆς λουτρικῆς περιόδου, μετ' εἰδικὴν ἔγκρισιν τοῦ Ε.Ο.Τ.

β) Διὰ τὰ δύο ἕτερα ἀποκόμματα, τὰ παραδιδόμενα εἰς τὸν λουόμενον ἰσχύουν τὰ ἐν ἀρθροῖς 25 καὶ 32 τοῦ παρόντος.

7. Οἱ φόροι καὶ τὸ 15ο)ο τοῦ ἐπὶ ποσοστοῖς προσωπικοῦ εἰς οὐδεμίαν ἔκπτωσιν ὑπόκεινται, ὑπολογιζόμενα ἐπὶ τοῦ ὀλοκλήρου ἀντιτίμου τοῦ δικαιώματος ὑδροθεραπείας ἔστω καὶ ἐὰν ἐπ' αὐτοῦ χορηγητῆται ἔκπτωσις.

8. Τὰ εισιτήρια ἐκτυποῦνται μόνον κατόπιν ἔγκρισεως τοῦ Ε.Ο.Τ. παρὰ τοῦ ἐκμεταλλευομένου τὴν ἱ. Πηγὴν σφραγιζόμενα πρὸ τῆς χρήσεως τῶν παρ' Ἀρχῆς ὀριζομένης ὑπὸ τοῦ Ε.Ο.Τ. Ταῦτα δύνανται νὰ ἐκτυπῶνται παρὰ τοῦ Ε.Ο.Τ. δαπάναις τοῦ ἐπιχειρηματίου καὶ νὰ ἀποστέλλωνται παρὰ τοῦ Ε.Ο.Τ. εἰς τὸ πλησιέστερον τῆς ἱ. Πηγῆς Ὑποκατάστημα Τραπεζῆς ἢ ἄλλου Πιστωτικοῦ Ἰδρύματος ἢ Δημοσίου Ταμείου παρὰ τοῦ ὁποίου παραλαμβάνει ὁ ἐπιχειρηματίας τὸν ἐκάστοτε ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν, εἰς δεσμίδας τῶν 100 τεμαχίων, ἐπὶ τῇ ἀμέσῳ καταθέσει ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ε.Ο.Τ. τοῦ ἀντιτίμου τῶν φόρων, τῶν ἐξόδων ἐκτυπώσεως, ὡς καὶ τῶν δι' ὀρισμένης ἱ. Πηγῆς ποσοστῶν ἐπὶ τοῦ δικαιώματος λούσεως ὑπὲρ τοῦ Ε.Ο.Τ. δυνάμει τῶν οἰκείων συμβάσεων τοῦ Ε.Ο.Τ. μετὰ τοῦ ἀναδόχου.

Ἄρθρον 29.

Ἐκδόσις εισιτηρίων—Ἀναμονή.

1. Ὁ ὑδροθεραπευόμενος προσέρχεται μετὰ τοῦ δελτίου ἀδείας ὑδροθεραπείας εἰς τὸ ταμεῖον καὶ ἐπὶ τῇ καταβολῇ τοῦ ἀντιτίμου λαμβάνει τὸ ἀνάλογον εισιτήριο.

2. Ἡ ταμίας ἀναγράφει διὰ μελάνης κατὰ σειρὰν ἐπὶ τῆς ἀδείας λούσεως, τὴν ἀντίστοιχον ἡμερομηνίαν, τὴν κατηγορίαν εισιτηρίου καὶ μονογράφει. Ἐφ' ὅσον καὶ μόνον τὸ δελτίον φέρει τὴν ἐνδειξιν ΒΕΒΑΙΩΣΙΣ διὰ τὰς ἱαματικὰς Πηγὰς αὐτεπιστάσεως τοῦ Ε.Ο.Τ., ἀναγράφει καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ εισιτηρίου εἰς τὴν οἰκείαν στήλην.

3. Τὸν ἀριθμὸν τοῦ δελτίου ἀδείας ὑδροθεραπείας ἢ Ταμίας ἀναγράφει ἐπὶ τοῦ ἀποκόμματος τοῦ εισιτηρίου καὶ ἐπὶ τοῦ παρομένου εἰς χεῖρας τῆς στελέχους. Ἐπὶ τοῦ εισιτηρίου ἀναγράφει ἐπίσης καὶ τὴν ἡμερομηνίαν ἐκδόσεως.

4. Τὸ εισιτήριο ἰσχύει μόνον διὰ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐξεδόθη, ἀκυρούμενον ἐὰν δὲν χρησιμοποιηθῇ κατ' αὐτὴν, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ σοβαρὸς λόγος μὴ λήψεως τῆς ὑδροθεραπείας βεβαιούμενος παρὰ τοῦ Ἐπόπτου σημειοῦντος ἐπὶ τοῦ εισιτηρίου ὅτι τοῦτο θὰ χρησιμοποιηθῇ τὴν ἐπαύριον.

5. Ἡ ταμίας ἐξετάζει ἐὰν τὸ δελτίον ἀδείας εἶναι κανονικῶς συμπληρωμένον καὶ ὑπογεγραμμένον παρὰ τοῦ ἱατροῦ παραπέμπουσα τοῦτο πρὸς συμπλήρωσιν καὶ ἀρνούμενη τὴν χορήγησιν εισιτηρίου, ἐφ' ὅσον ἔλλείπουν στοιχεῖα.

6. Αἱ ἐγγραφαὶ ἐπὶ τῶν δελτίων ἀδείας καὶ τῶν εισιτηρίων γίνονται πάντοτε διὰ μελάνης. Ἀπαγορεύονται διαγραφαὶ ἢ διορθώσεις.

7. Ὁ λουόμενος λαμβάνων τὸ εισιτήριον τοῦ εισέρχεται εἰς τὴν αἰθουσαν ἀναμονῆς καὶ ἀναμένει τὴν σειρὰν λούσεως κ.λ.π. βάσει τῆς προτεραιότητός του ὡς ἐν ἀρθρῷ 31.

Ἄρθρον 30.

Ἐκπτώσεις—Ἀτελείαι.

1. Τὴν ἐκτίμησιν τῶν παρ' ἐκάστου δικαιουμένου προσκομιζομένων στοιχείων, διὰ τὴν παροχὴν ἀτελείας ἢ ἐκπτώσεως, ἐνεργεῖ ὁ Ἐπόπτης τοῦ

Ε.Ο.Τ. παρά τη Ίαματική Πηγή βάσει των διατάξεων του παρόντος άρθρου και ἐφ' ὅσον πληροῦνται αἱ ἀπαιτούμεναι προϋποθέσεις, χορηγεῖ εἰς τὸν δικαιούχον ἀνάλογον διατακτικὴν ἀπευθυνομένην πρὸς τὴν Ταμίαν τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου πρὸς ἐκτέλεσιν.

2. Ἡ διατακτικὴ περιλαμβάνει τὴν ὀνομασίαν τῆς Ίαματικῆς Πηγῆς, αὐξοῦντα ἀριθμὸν, ὀνοματεπώνυμον, ἐπάγγελμα, διεύθυνσιν κατοικίας τοῦ δικαιούχου, ἀριθμὸν ταυτότητος καὶ ἐκδοθῶσαν Ἀρχὴν καὶ τὰς ἐνδείξεις α) ΑΝΕΥ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΥ ἢ β) ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΔΕΙΑΣ ΥΔΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΔΩΡΕΑΝ - ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΝ ΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΛΟΥΤΡΟΝΟΜΩΝ ἢ γ) ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΝ ΕΚΠΤΩΣΕΩΣ 50ο)ο ἢ δ) ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΝ ΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΛΟΥΤΡΟΝΟΜΩΝ, ἡμερομηνίαν καὶ ὑπογραφήν τοῦ Ἐπόπτου τοῦ Ε.Ο.Τ.

3. Ἡ Ταμίαις παραλαμβάνει τὴν διατακτικὴν καὶ ἀναγράφει ἐπ' αὐτῆς «ἐχορηγήθη τὸ ὑπ' ἀριθ. δελτίον» καὶ μονογράφει. Εἰς τὰς περιπτώσεις χορηγήσεως δελτίου ἀδείας ὑδροθεραπείας δωρεάν ἐπὶ τῆς διατακτικῆς ὑπογράφει καὶ ὁ παραλαμβάνων τὸ δελτίον δικαιούχος. Διατακτικὴ τοιαύτη ἀνευ ὑπογραφῆς τοῦ λαβόντος δωρεάν δελτίον δὲν ἰσχύει ὡς στοιχεῖον πιστώσεως κ.λ.π. διὰ τῆς ἀξίας τοῦ δελτίου.

4. Ἐπὶ τοῦ δελτίου ἀδείας ἡ Ταμίαις ἀναγράφει τὸν ἀριθμὸν τῆς διατακτικῆς, τὴν ἀνάλογον ἐνδείξιν α, β, γ, ἢ δ ὡς ἀνωτέρω ἐν παραγράφῳ 2 ὑπογράφει εὐκρινῶς καὶ παραδίδει τοῦτο δωρεάν ἢ ἐπὶ πληρωμῇ ἀναλόγως τῆς περιπτώσεως, παραδίδουσα εἰς τὸν ἐπιχειρηματίαν ὁμοῦ μετὰ τῶν εἰσπράξεων καὶ τὰς διατακτικὰς. Ἐξ αὐτῶν τὰς τῶν περιπτώσεων «α» καὶ «β» ὡς ἀνωτέρω ὁ ἐπιχειρηματίας τηρεῖ ἰδιαιτέρως καθότι ἀποτελοῦν στοιχεῖα πιστώσεως του διὰ τοῦ ἀντιτίμου τῶν ἀντιπροσωπευομένων δελτίων ἀδείας.

5. Ἡ Ταμίαις ἐκδίδει ἐκάστοτε τὸ ἀντιστοίχου κλάσεως εἰσιτήριο συν-φώνως πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ δελτίου ἀδείας ἐνδείξιν. ἡ δὲ λουτρονόμος ἐλέγχει τοῦτο.

6. Ἡ διατακτικὴ ἐκδίδεται εἰς τριπλοῦν δι' ἀποτυπωτικοῦ χάρτου (καρμπόν) ἐξ εἰδικοῦ τριπλοτύπου βιβλίου. Ἐκ τῶν τριῶν ἀντιγράφων τὸ πρῶτον παραδίδεται εἰς τὸν δικαιούμενον ἐκπτώσεως ἢ ἀτελείας διὰ τὴν ἐγχειρήσῃ εἰς τὴν ταμίαν ὡς ἄνω, τὸ δεῦτερον ὑποβάλλεται εἰς τὸν Ε.Ο.Τ. καθ' ἕκαστον μῆνα ἐπισυναπτομένων εἰς αὐτὸ καὶ τῶν δικαιολογητικῶν, τὸ δὲ τρίτον παραμένει ὡς στέλεχος.

7. Αἱ χορηγούμεναι ἀτελείαι ἢ ἐκπτώσεις ἀφοροῦν οἰκονομικὴν μόνον ἀπαλλαγὴν, μὴ δίδουσαι οὐδὲν δικαίωμα ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῆς τηρήσεως τῶν διατάξεων τῶν κανονισμῶν κ.λ.π. περὶ τάξεως, σειρᾶς προτεραιότητος, ἰατρικῆς ἐξετάσεως κ.λ.π. ὡς καθ' ἕκαστα ὀρίζεται.

8. Οἱ δικαιούμενοι ἀπαλλαγῆς ἢ ἐκπτώσεως ἀπὸ τοῦ τέλους ἀδείας ὑδροθεραπείας ἢ εἰσιτηρίων ὑδροθεραπείας, ἐφωδιασμένοι διὰ τῶν δι' ἕκαστον ἀπαιτούμενων ἀποδεικτικῶν τῆς ταυτότητος καὶ ἰδιότητος των, παρουσιάζουν ταῦτα αὐτοπροσώπως καὶ παραλαμβάνουν ἀνάλογον διατακτικὴν πρὸς τὴν Ταμίαν.

9. Τὰ ἐκάστοτε ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν παροχὴν ἐκπτώσεως ἢ ἀτελείας καθορίζονται δι' ἀποφάσεων τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ε.Ο.Τ.

Ἄρθρον 31.

Σειρὰ προτεραιότητος.

1. Πρὸς ἀποφυγὴν συνωστισμοῦ καὶ εὐλόγου δυσφορίας τῶν ἀσθενῶν εἰς τὰ ὑδροθεραπευτήρια τηρεῖται τὸ κάτωθι σύστημα σειρᾶς προτεραιότητος.

2. Κατά τήν πρώτην ημέραν τής λειτουργίας του ύδροθεραπευτηρίου ή Ταμίας χορηγεί όμοθ μεθ' έκάστου είσιτηρίου και έν φύλλον μέ αριθμόν προτεραιότητας, μέ ήμερομηνίαν τής αϋτής ήμέρας, έφ' ου αναγράφει τόν αριθμόν του δελτίου άδειας λούσεως και μονογραφήν ή σφραγίδα, άρχόμενον από του αριθ. 1 και συνεχιζόμενον μέχρι του τελευταίου είσιτηρίου τής ήμέρας. Ο αριθμός του φύλλου τούτου του χορηγουμένου παρά τής Ταμίου άποτελεί τόν αριθμόν προτεραιότητας τής ίδιας ήμέρας, βάσει δε αϋτου λούεται έκαστος κατά σειράν.

3. Κατά τήν έξοδόν του έκ του ύδροθεραπευτηρίου έκαστος λαμβάνει τό φύλλον προτεραιότητας διά τήν έπομένην ήμέραν, έφ' ου αναγράφεται ό αριθμός του δελτίου άδειας ύδροθεραπειας, μέ ήμερομηνίαν τής έπομένης, σφραγίδα ή μονογραφήν παρά τής προϊσταμένης λουτρονόμων. Τό φύλλον τούτο έπισυνάπτεται επί του δελτίου άδειας διότι τήν έπομένην ήμέραν ή προϊσταμένη θά καλέση τόν λουόμενον βάσει του αριθμού αϋτου.

4. Η προϊσταμένη λουτρονόμων, άφου χορηγήσει φύλλα προτεραιότητας μέχρι τής έσπέρας, παραδίδει τήν ύπόλοιπον δεσιίδα εις τήν Ταμίαν, ήτις θά χορηγήση τούς έπουμένους αριθμούς τήν έπαύριον μόναν διά τούς νεοπροσερχόμενους προς θεραπειαν, καθότι οι λοιποι έχουν λάβει από τής προηγουμένης ήμέρας τό φύλλον προτεραιότητας διά τήν ήμέραν τής λούσεως παρά τής προϊσταμένης λουτρονόμων κατά τήν έξοδόν των έκ του ύδροθεραπευτηρίου.

5. Δι' έκάστην κατηγορίαν (πολυτελείας Α, Ε, δεξαμενων κ.λ.π.) χρησιμοποιείται παρά τής προϊσταμένης ιδιαίτερα σειρά αριθμων, άρχομένη δι' έκάστην ήμέραν από του αριθ. 1.

6. Προς άποφυγήν παρερμηνειων καθορίζεται ένταυθα ρητώς ότι ουδέμια παρέκκλισις δι' οιανδήποτε αίτιαν ή ομαδική ή άτομική έξαιρέσις από του ως άνω καθοριζόμενου τρόπου τηρήσεως τής σειράς προτεραιότητας συγχωρείται.

7. Ο Διευθυντής ύπολογίζων τήν μικτήν διάρκειαν έκάστης λούσεως (ή ειδικής θεραπειας) ήτοι, προκειμένου περι λούσεως τόν χρόνον άπολυμάνσεως λουτήρος, καθαρισμού λουτρωνος, πληρώσεως λουτήρος, εκδύσεως, παραμονής έντός του ύδατος και ένδύσεως του λουομένου και έκκενώσεως του λουτήρος, ή προκειμένου περι είσπνοων, ρινοπλύσεων, πόσεως, αναλόγως, συντάσει ιδιαίτερον πίνακα δυναμικότητας και σειράς προτεραιότητας, έκάστης κεχωρισμένως λειτουργούσης πτέρυγος ή κατηγορίας λουτηρων κ.λ.π., και άναρτά τούτον εις τήν αίθουσαν άναμονής τής περι ής πρόκειται κατηγορίας ή ιδιαίτερας πτέρυγος λουτηρων.

8. Οϋτω άπαντες οι λουόμενοι γνωρίζουν έκ τής προηγουμένης ήμέρας ποίαν ώραν δεόν να προσέλθουν προς λουσιν και άποφεύγεται έσκόπος άναμονή, συνωστισμός και διαπληκτισμοί. Ιδία δε αίτησις χορηγήσεως προτεραιότητας δι' οιανδήποτε αίτιαν.

9. Είς ύδροθεραπευτήρια ή πτέρυγας λουτηρων κ.λ.π. μικράς κινήσεως μη καθημερινής λήψεως ύδροθεραπειας ή παρουσιάζοντα ιδιομορφίαν ένεκεν ειδικων λόγων, δύναται να ζητηθῆ ή έγκρισις έξαιρέσεως από του άνωτέρω συστήματος, κατόπιν ήτιολογημένης είσηγήσεως του Έπόπτου προς τόν Ε.Ο.Τ.

Άρθρον 32.

Λούσεις.

1. α) Οι λουόμενοι καλούνται κατά σειράν προτεραιότητας, παρά τής προϊσταμένης λουτρονόμων ή τής βοηθού τής και εισέρχονται εις τήν πτέρυγα των λουτρωνων παραδίδοντες εις αϋτήν τό φύλλον αριθμού προτεραιότητας.

β) Φέροντες άπαραιτήτως μεθ' έαυτών την άδειαν ύδροθεραπείας και τό είσιτήριον, παραδίδουν αυτά εις την λουτρονόμον. Αύτη προσέχει έάν ή Ταμία έχη σημειώσει την ήμερομηνίαν της λούσεως, έάν έχη μονογράψει. έάν τό δελτίον είναι κανονικώς συμπληρωμένον και ύπογεγραμμένον. έάν τό είσιτήριον ανταποκρίνεται εις την κατηγορίαν του λουτρού και την τυχόν αναγραφομένην κλάσιν επί του δελτίου (έκπτώσις, φόροι κ.λ.π.) και έάν εις τό είσιτήριον είναι έγγεγραμμένος παρά της ταμίου ο αριθμός δελτίου άδειας.

γ) Έφ' όσον τά άνωτέρω είναι κανονικά ή λουτρονόμος, ύδρονόμος κ.λ.π. παρατηρεί τάς οδηγίας του Ιατρού, ώς πρός την διάρκειαν της λούσεως, θερμοκρασίαν ύδατος, ποσότητα πόσεως, διάρκειαν είσπνοών κ.λ.π. και έκτελεί αυτάς κατά γράμμα πρός άποφυγήν άτυχήματος και προσωπικής της ευθύνης.

δ) Τό δελτίον άδειας άναρτά έξωθι της θύρας του λουτροώνος εις ιδιαίτερον άγκιστρον.

2. Εις περίπτωσιν έπιμονής του θεραπευομένου διά παρέκκλισιν από των οδηγίων, ή λουτρονόμος κ.λ.π. παραπέμπει τό ζήτημα εις την προϊσταμένην, αύτη δέ, έφ' όσον άδυνατεί νά έπιλύσῃ τό ζήτημα, αναφέρεται εις τόν Διευθυντήν, τόν Ιατρόν ή τόν Έπόπτην αναλόγως, μη αναλαμβάνουσα πρωτοβουλίαν έπ' αυτού.

3. Κατόπιν ή λουτρονόμος άποκόπτει τό μέγα (δεξιόν) άπόκομμα του είσιτηρίου, άναρτά αυτό επί του άγκιστρού του λουτροώνος και τό δελτίον άδειας ύδροθεραπείας ώς άνωτέρω έδαφ. δ) και ένώπιον του άσθενούς καθαρίζει και άπολυμαίνει τόν λουτήρα και έτοιμάζει τό λουτρόν κατά τάς οδηγίας του Ιατρού. Αναλόγως πράττει και επί των ειδικών θεραπειών, βάσει των γενικών και ειδικών οδηγίων του Ιατρού, του Έπόπτου και του Διευθυντού του Ύδροθεραπευτηρίου και της προϊσταμένης.

4. α) Όταν ο άσθενής πρόκειται νά εισέλθῃ εις τόν λουτήρα, ή λουτρονόμος ύπολογίζει την ώραν κατά την ποίαν ούτος δεόν νά έξέλθῃ του λουτήρος, προσθέτουσα την διάρκειαν του λουτρού, εις την ώραν τηνό ποίαν δεικνύει τό ώρολόγιον. Αναλόγως πράττει και επί των ειδικών θεραπειών.

β) Την ώραν της έξόδου του λουομένου σημειοί ή λουτρονόμος επί του άνητημένου είσιτηρίου, άπαγορευομένου άλλου τρόπου σημειώσεως. όταν δέ επέλθῃ αύτη, είδοποιεί τόν λουόμενον ότι δεόν νά έξέλθῃ. Αμα τῇ έξόδω αυτού εκ του λουτροώνος έρευνά δια τυχόν έγκαταλειφθέν αντικείμενον παρά του λουομένου και ζητεί τό άπόκομμα άμοιβής λουτρονόμου.

γ) Η διάρκεια του χρόνου εκάστης λούσεως ή ειδικής θεραπείας παρά του Ιατρού δέν δύναται νά παρατείνεται παρ' ούδενός. Λουόμενος παρατείνων άνευ έγκρίσεως Ιατρού την παραμονήν του έντός του λουτήρος, ή εις την συσκευήν ειδικής θεραπείας, ή δεξαμενήν κ.λ.π. και άρνούμενος νά συμμορφωθῇ εις τάς σχετικές συστάσεις της λουτρονόμου ή προϊσταμένης εκβάλλεται του ύδροθεραπευτηρίου παρά του Έπόπτου ή του Ιατρού ή του Διευθυντού του ύδροθεραπευτηρίου, διακοπτομένης της ύδροθεραπείας του.

5. Καθ' όλην την διάρκειαν της εργασίας, ή λουτρονόμος προσέχει μήπως λουόμενός τις σημάνει τόν κώδωνα όποτε σπεύδει εις βοήθειαν κατά τάς οδηγίας του Ιατρού.

6. Τά είσιτήρια άναρτώμενα εις τό έξωτερικόν άγκιστρον εκάστου λουτροώνος παραμένουν κατά σειράν λούσεως μέχρι της έσπέρας εκάστης ήμέρας, όποτε συλλέγονται παρά της προϊσταμένης λουτρονόμων ή του Διευθυντού ύδροθεραπευτηρίου, ύπ' ευθύνην πάντως αυτού και παραδίδον-

ται εις τὸν ἐπόπτην τοῦ Ε.Ο.Τ., φυλασσόμενα δὲ παρ' αὐτοῦ καθ' ἡμερομηνίαν καταστρέφονται κατὰ δεκαπενθήμερον.

7. Εἰς περιπτώσεις εἰδικῆς θεραπείας ἐφαρμόζονται ἀνάλογα μέτρα κατὰ τὰς εἰδικὰς συνθήκας, ἐγκρινόμενα παρὰ τοῦ ἐπόπτου καὶ τοῦ ἱατροῦ.

8. Οἱ πάσχοντες ἐκ μεταδοτικῶν νοσημάτων δεόν νὰ γνωστοποιῶν τοῦτο εἰς τὸν ἱατρόν, λούονται δὲ εἰς εἰδικὸν ἢ εἰδικούς λουτήρας, πάντοτε τοὺς ἰδίους καὶ καθωρισμένους ὅπ' ἀρχῆς τῆς λουτρικῆς περιόδου, κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἱατροῦ. Λούσεις τοιούτων λουομένων εἰς κοινὰς δεξαμενὰς ἀπαγορεύονται ἀπολύτως.

Ἄρθρον 33.

Βεβαιώσεις γενομένης ὑδροθεραπείας

1. Διὰ τὰς ἱαματικὰς πηγὰς τὰς λειτουργούσας δι' αὐτεπιστάσεως τοῦ Ε.Ο.Τ. καὶ μόνον δι' αὐτὰς ἡ ἀρμοδιότης διὰ τὴν χορήγησιν βεβαιώσεως ὑδροθεραπείας ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Προϊστάμενον Ὑπηρεσίας αὐτεπιστάσεως Ε.Ο.Τ. τηρουμένων τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος ἁρθροῦ.

2) Ἐφ' ὅσον ὁ λουόμενος πρόκειται νὰ χρειασθῆ βεβαιώσιν γενομένης ὑδροθεραπείας πρὸς δικαιολόγησιν ἐξόδων, ἐπιδόματος, ἀναρρωτικῆς ἀδείας κ.λ.π. οφείλει νὰ δηλώσῃ ὅπωςδήποτε τοῦτο εἰς τὸν Προϊστάμενον τῆς Ὑπηρεσίας αὐτεπιστάσεως Ε.Ο.Τ. ἢ εἰς τὸν παρ' αὐτοῦ ὀριζόμενον ὑπάλληλον αὐτοπροσώπως ἀμέσως, ὑποβάλλων συγχρόνως ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἀφίξεώς του σχετικὴν αἴτησιν κατὰ τὰ κατωτέρω ἐν ἔδαφ. 4 ἀναφερόμενα, πρὸς διενέργειαν ἀσφαλοῦς ἐλέγχου καὶ καταχώρῳσιν τῆς εὐθύνης τοῦ χορηγοῦντος τὴν βεβαιώσιν Προϊσταμένου τῆς Ὑπηρεσίας αὐτεπιστάσεως Ε.Ο.Τ., προσκομίζων εἰς αὐτὸν καὶ τὸ δελτίον ἀδείας ὑδροθεραπείας καὶ τὸ δελτίον ἀστυνομικῆς ταυτότητος, ἀποκλειομένης, τῆς ἰσχύος τοῦ δελτίου ἀδείας ὑδροθεραπευτηρίου δι' ἐκδοσιν βεβαιώσεως ἀνευ τῆς δηλώσεως ταύτης, τῆς ὑποβολῆς αἰτήσεως, τῆς ἀναγραφῆς ἐνδείξεως ὡς κατωτέρω παραγρ. 3 καὶ 4 καὶ τῆς βάσει αὐτῆς παρακολουθήσεως τῆς αὐτοπροσώπου λήψεως τῶν λούσεων κλπ. παρὰ τοῦ αἰτούντος βεβαιώσιν.

3. Ὁ Προϊστάμενος τῆς Ὑπηρεσίας αὐτεπιστάσεως Ε.Ο.Τ., ἐλέγχων τὸ δελτίον ἀστυνομικῆς ταυτότητος τοῦ ἐνδιαφερομένου διὰ βεβαιώσιν, ἀναγράφει εἰς τὴν τρίτην σελίδα (εἰς τὸ ἔνω μέρος) τοῦ δελτίου ἀδείας ὑδροθεραπείας τὴν ἐνδειξιν «ΒΕΒΑΙΩΣΙΣ» ἀριθ. ταυτότητος. ἐγγράφως ἢ διὰ σφραγίδος σημειῶν καὶ τὴν ἀστυνομικὴν Ἀρχὴν, τὴν ἐκδούσαν τὴν ταυτότητα καὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς ὑποβαλλομένης αἰτήσεως διὰ τὴν βεβαιώσιν καὶ ὑπογράφει.

4. Ὁ ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν χορήγησιν τῆς βεβαιώσεως δεόν νὰ ὑποβάλλῃ ἀμέσως, κατὰ τὴν δηλώσιν περὶ ἧς ἐν ἔδαφ. 2 ἀνωτέρω χαρτοσημασμένην δεόντως αἴτησιν πρὸς τὸν Π.Υ.Α. Ε.Ο.Τ. περὶ χορηγήσεως βεβαιώσεως, ὡς καὶ τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὴν βεβαιώσιν χαρτόσημον.

5. Ἡ ταμίαις ἐφ' ὅσον προσκαλεῖται ἐνώπιόν της δελτίον ἀδείας ὑδροθεραπείας μὲ ἐνδειξιν ὡς ἀνωτέρω καὶ ὑπογραφήν τοῦ Π.Υ. Αὐτεπιστάσεως Ε.Ο.Τ., θέτει καθ' ἐκάστην προσέλευσιν τοῦ λουομένου εἰς τὴν ἀντίστοιχον σειρὰν τῶν λούσεων τῆς τρίτης σελίδος τὴν ἡμερομηνίαν κλπ. ὡς ἐν ἁρθρῷ 29 παραγράφου 2 ἐπί πλέον δὲ καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἐκδιδόμενου εἰσιτηρίου εἰς τὴν οἰκείαν στήλην «ἀριθμὸς εἰσιτηρίου» πρὸς κατοχώρῳσιν τοῦ ἐλέγχου, ἀναγράφουσα δὲ τὸν ἀριθμὸν ἀδείας λούσεως, σύμφωνα εὐθείαν γραμμὴν ἐπὶ τοῦ εἰσιτηρίου καὶ τοῦ στελέχους.

6. Καθ' ἐκάστην μετάβασιν πρὸς λούσιν, ὁ ἔχων ἀνάγκην βεβαιώσεως ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιδεικνύῃ τὴν ἀστυνομικὴν του ταυτότητα πρὸς τὴν ταμίαν πρὸς ἀποφυγὴν πλαστοπροσωπίας.

7. Ἀπασαι αἱ ἐγγραφαὶ ἐπὶ τῶν δελτίων ἀδείας καὶ τῶν εἰσιτηρίων ὑδροθεραπείας τίθενται διὰ μελάνης. Ἐκαστον μέλος τοῦ προσωπικοῦ ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἀρμοδιότητός του ὀφείλει νὰ τηρῇ τὰς σχετικὰς πρὸς τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν χορήγησιν βεβαιώσεων διατάξεις πρὸς ἀποφυγὴν τῶν προβλεπομένων διοικητικῶν καὶ ποινικῶν κυρώσεων.

8. Πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ κλιμάκωσιν τῆς εὐθύνης τοῦ Π.Υ.Α. Ε.Ο.Τ. δεόν οὗτος νὰ τηρῇ εἰς τὸ σημειωματάριόν του ὑπόδειγμα ὑπογραφῆς καὶ μονογραφῆς ἐκάστης ταμίου καὶ τοῦ λοιποῦ προσωπικοῦ, διὰ τὸν ἔλεγχον τῆς γνησιότητος τῶν ἐγγραφῶν τῶν Δ.Α. ὑδροθεραπείας.

9. Ἰδιαιτέρως διὰ τὴν περίπτωσιν ἀνάγκης ἐκδόσεως βεβαιώσεως ὑδροθεραπείας, ὁ ἐνδιαφερόμενος, δεόν νὰ τηρῇ εἰς καλὴν κατάστασιν καὶ καθαρὸν τὸ δελτίον ἀδείας ὑδροθεραπείας, ὥστε νὰ μὴ χωρῇ ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν γνησιότητα τῶν ἐνδείξεων καὶ ἐγγραφῶν.

10. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ὑδροθεραπείας, ὁ ὑποβαλὼν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τὴν αἴτησιν λουόμενος παραδίδει εἰς τὸν Π.Υ.Αὐτεπιστάσιος Ε.Ο.Τ. τὸ συμπεπληρωμένον διὰ τῶν κανονικῶν καταχωρήσεων τῆς ταμίου δελτίου ἀδείας ὑδροθεραπείας. Τυχὸν ἰσχυρισμὸς περὶ ἀπωλείας ἢ καταστροφῆς τοῦ δελτίου ἢ ἕτερος λόγος μὴ προσκομισθεὶς του, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψει, ἢ δὲ αἴτησις ἀπορρίπτεται, μὴ χορηγουμένης βεβαιώσεως.

11. Ὁ Π.Υ.Αὐτεπιστάσιος Ε.Ο.Τ. ἐλέγχων τὰς ἐνδείξεις καὶ ἐγγραφὰς τοῦ δελτίου ἐκδίδει τὴν βεβαίωσιν βάσει τῆς εἰς χεῖρας του ἀρχικῆς ἐγγράφου αἰτήσεως τοῦ ἐνδιαφερομένου καὶ τῶν στοιχείων τοῦ δελτίου καὶ μόνον ἐφ' ὅσον ταῦτα εἶναι γνήσια καὶ ἀκριβῆ. Δελτίον ἀδείας ὑδροθεραπείας ἄνευ ἐνδείξεων ὡς ἐν παραγράφῳ 3 ἢ ἄνευ ἀριθμῶν εἰσιτηρίων λούσεως ἢ ἄνευ ἡμερομηνιῶν ἢ ἄνευ ὑπογραφῶν ἢ μὲ τὰ στοιχεῖα ταῦτα ἀμφιβόλου γνησιότητος ἴδια ὅμως ἄνευ τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀρχικῆς αἰτήσεως τοῦ ἐνδιαφερομένου δὲν ἀποτελεῖ δικαιολογητικὸν δι' ἐκδοσιν βεβαιώσεως.

12. Ἡ αἴτησις καὶ ἡ βεβαίωσις συμπληροῦνται ἐξ εἰδικοῦ ἐντύπου ἠριθμημένου κατὰ τὰς ἐπ' αὐτοῦ ὁδηγίας καὶ στοιχεῖα.

13. Ἡ βεβαίωσις ὑπογραφομένη παρὰ τοῦ Π.Υ.Α. Ε.Ο.Τ. παραδίδεται εἰς τὸν δικαιούχον ἐναντι δηλώσεως παραλαβῆς καὶ ὑπογραφῆς του ἐπὶ τῆς αἰτήσεως.

14. α) Τὸ περιεχόμενον τῆς βεβαιώσεως ἀφορᾷ μόνον τὸν ἀριθμὸν τῶν λούσεων, πόσεων καὶ λοιπὰ εἶδη ὑδροθεραπείας ὡς καὶ τὸ κόστος αὐτῶν. Τὸ κείμενον αὐτῆς καθορίζεται εἰς τὸ εἰδικὸν ἐντυπον περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐν ἐδαφ. 12, ἀπαγορεύεται δὲ ἀλλοίωσις ἢ προσθήκη ἐπ' αὐτοῦ, ἢ χορήγησις βεβαιώσεως ἐτέρου κειμένου.

β) Τὰ στοιχεῖα τοῦ κόστους τῆς ὑδροθεραπείας ὁ Π.Υ.Αὐτεπιστάσιος Ε.Ο.Τ. ἐξάγει βάσει τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γενομένων λούσεων, τῆς τιμῆς τοῦ εἰσιτηρίου (κατηγορία Π.Α.Β. κ.λ.π. ἢ κλάσις ὁλόκληρον, ἐκπτώσις κ.λ.π.) καὶ τῆς καταβληθείσης ἀξίας δελτίου ἀδείας ὑδροθεραπείας, ἀποκλείεται ἀναγραφή ἐτέρου εἴδους ἐξόδων διανυκτερεύσεων (ἐστιάσεως, μεταφορικῶν, φιλοδωρημάτων κ.λ.π.).

15. Ἀποκλείεται ἐκδοσις βεβαιώσεως παρ' ἄλλου ὑπαλλήλου τοῦ Ε.Ο.Τ. ἢ ἀπάδουσα πρὸς τὰ ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ καὶ κανονισμῷ διαλαμβανόμενα.

16. Περίπτωσις ἐκδόσεως βεβαιώσεως παρὰ τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ε.Ο.Τ., ἀποκλείεται, καθ' ὅτι, ἀφ' ἐνός διὰ τοῦ παρόντος παρέχεται ἐξουσιοδότησις διὰ τὴν ἐκδοσιν καὶ χορήγησιν εἰς τὸν Π.Υ.Α. τοῦ Ε.Ο.Τ., ἢ δὲ βεβαίωσις οὕτω χορηγουμένη ἀποτελεῖ ἐγγράφον τοῦ Ε.Ο.Τ. ὑπογραφομένον κατ' ἐντολὴν παρὰ τοῦ Π.Υ. Αὐτεπιστάσιος καὶ ἀφ' ἐτέρου

οὐδέν ἀπολύτως στοιχείον ὑφίσταται παρά τῷ Ε.Ο.Τ. διὰ τὴν ἔννοχοσγήσιν τοιούτων βεβαιώσεων.

17. Βεβαιώσεις χορηγούμενη εἰς Ἱαματικὴν Πηγὴν λειτουργοῦσαν αὐτεπιστάσια τοῦ Ε.Ο.Τ. παρά τοῦ ἱατροῦ ἐπιχειρηματίου ἢ ἐτέρου πώπου, δὲν ἀποτελεῖ ἔγγραφον τοῦ Ε.Ο.Τ. καὶ οὐδόλως δεσμεύει τοῦτ

18. Διὰ τὰς ἀπαιτούμενας βεβαιώσεις γενομένης ὑδροθεραπείας λουτροπόλεις ἢ ἱαματικὰς πηγὰς λειτουργοῦσας ὡς ἐπιχειρήσεις νομῖ ἢ φυσικῶν προσώπων, ἀναδόχων τοῦ Ε.Ο.Τ. ἢ μὴ, οὐδεμίαν ἀνάμιξιν εἰ ὁ Ε.Ο.Τ. ἢ Ἐποπτικὸν ἢ Ὑγειονομικὸν ὄργανον αὐτοῦ παρά τῆς οἰκῆ Ἱαματικῆς Πηγῆς ἢ λουτροπόλει. Βεβαιώσεις εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην νατὸν νὰ χορηγοῦνται παρά τοῦ λειτουργοῦντος ἑκάστου ὑδροθεραπευριον ἐπιχειρηματίου, καθ' ὅν τρόπον οὗτος ἤθελεν ὀρίσει, ἢ ὡς ἄλλ' ἤθελεν καθορισθῆ παρά τοῦ δεχομένου τὴν βεβαιώσιν Ἀσφαλιστικοῦ μείου, Ὁργανισμοῦ, Ἰδρύματος κ.λ.π. ἐπὶ ἰδίῳ κινδύνῳ καὶ ἀνευ οὐδεμ εὐθύνης τοῦ Ε.Ο.Τ. ἢ τῶν ὀργάνων του.

Ἄρθρον 34.

Διαχείρισις δελτίων ἀδείας ὑδροθεραπείας.

Στατιστικὰ στοιχεῖα.

1. Ἡ διάθεσις τῶν δελτίων ἀδείας ὑδροθεραπείας πρὸς τοὺς λουοι νους γίνεται ὑπ' εὐθύνην τοῦ ἀναδόχου ἢ τοῦ ἐκμεταλλευσμένου γενικ τὴν Ἱαματικὴν Πηγὴν βάσει τῶν διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ καὶ τῶν ἀπ φάσεων ἢ Διαταγῶν τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ε.Ο.Τ.

2. Εἰς τὸ τέλος ἑκάστου μηνὸς αἱ διατακτικαὶ ἀτελοῦς χορηγήσε δελτίων ἀδείας παραδίδονται εἰς τὸν Ἐπόπτην δι' ἔγγραφου, ὁ δὲ Ἐπ πτης πρωτοκολλεῖ ταῦτα, ἐλέγχει τὴν ἀκρίβειαν τῶν στοιχείων καὶ ὅτ βάλλει πάντα τὰ δικαιολογητικὰ εἰς τὸν Ε.Ο.Τ. πρὸς πίστωσιν τοῦ ἐπιχ ρηματίου διὰ τοῦ κατατεθέντος ποσοῦ καὶ τῆς ἀξίας τῶν κανονικῶς ε ρεῖαν διατεθέντων δελτίων.

3. Τὰ δελτία ἀδείας ὑδροθεραπείας τοῦ Ε.Ο.Τ. δὲν ὑπόκεινται εἰς θε ρησιν ἢ σφράγισιν παρά Διοικητικῆς ἢ Οἰκονομικῆς ἢ ἐτέρας Ἀρχῆς.

4. Πᾶς ἐκμεταλλευσόμενος ὑδροθεραπευτήριον ἢ Ἱαματικὴν Πηγ ὑποχρεοῦται ὅπως παρέχῃ πρὸς τὸν Ε.Ο.Τ. πᾶσαν ζητούμενην πληροσ ριαν καὶ ὑποβάλλῃ ἀνελλιπῶς τὰ δι' ἔγκυκλιῶν ἢ διαταγῶν αὐτοῦ καὶ ριζόμενα στατιστικὰ στοιχεῖα κατὰ τὰ ὀριζόμενα χρονικὰ διαστήματα

Ἄρθρον 35.

Ἰδιοκτῆται Ἱαματικῶν Πηγῶν.

1. Ὁ ἰδιοκτῆτης (Ν.Π.Δ.Δ., Δῆμος ἢ Κοινότης ἢ (διώτης) ἐκμετα λευόμενος δι' ἴδιον λογαριασμὸν τὴν Ἱαματικὴν Πηγὴν του, ὑπέχει τ αὐτὰς εὐθύνας διὰ τὴν τήρησιν τῶν διατάξεων τῶν Νόμων, τοῦ παρόντ Κανονισμοῦ καὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Ε.Ο.Τ.

2. Οὗτος δέον νὰ γνωστοποιῆ, εἰς τὸν Ε.Ο.Τ. ἐγκαίρως ἐάν ἢ Πη πρόκειται νὰ λειτουργῆ δι' αὐτεπιστάσιας, ἀναφέρων καὶ τὸ ὄνοματ πώνυμον καὶ τὴν ἑκτασιν τῆς ἐξουσιοδοτήσεως καὶ εὐθύνης τοῦ ἐκπροσ που του ἢ, ἐάν πρόκειται νὰ παραχωρηθῆ εἰς ἐνοικιαστὴν τὸ ὄνοματεπ νυμον αὐτοῦ καὶ τοῦ τυχόν πληρεξουσίου αὐτοῦ.

3. Παράλειψις τῶν ἀνωτέρω συνεπάγεται τὴν διατήρησιν τῶν σχε κῶν εὐθυνῶν παρά τοῦ ἰδιοκτῆτου διὰ τὴν περίπτωσιν τυχόν ἐπιβολ κυρώσεων.

4. Εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐνεργείας οἱ ἰδιοκτῆται δέον νὰ προβαίνουν κο ἔτος σύγχρονως μετὰ τῶν ἐν ἄρθρῳ 9 ὀριζόμενων ἐνεργειῶν.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Λειτουργία Ίαματικών Πηγών τοπικής σημασίας.

Άρθρον 36.

Γενικά.

Τὰ τῆς λειτουργίας τῶν Ίαματικῶν Πηγῶν Τοπικῆς σημασίας καθορίζονται εἰς τὸ παρὸν τρίτον μέρος τοῦ Κανονισμοῦ (ἄρθρα 37-57).

Άρθρον 37.

Προετοιμασία - ἐξοπλισμὸς - ἀριότης ἐγκαταστάσεων.

1. Διὰ τὴν ἐπιτραπῆ ἢ λειτουργία ὑφισταμένης νομίμως ὑδροθεραπευτικῆς ἐγκαταστάσεως δέον ὅπως ἡ Ίαματικὴ Πηγὴ ἢ τροφοδοτοῦσα αὐτὴν ἔχη ἀνακρηχθῆ εἰς ταιαύτην διὰ Β. Δ)τος αἱ δὲ ἐγκαταστάσεις ὑδροθεραπείας νὰ εἶναι ἕτοιμαι καθ' ὅλα πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας των καὶ νὰ πληροῦν τοὺς ἀναλόγους ὁρους.

α) Ἐμφανίσεως, β) ἐπαρκείας, γ) ἀσφαλείας, δ) ἀνέσεως, ε) πληρότητος ἐξοπλισμοῦ καὶ στ) ὑγιεινῆς τῶν λουομένων καὶ τοῦ προσωπικοῦ, κατὰ τὰ κάτωθι:

α) Τὸ κτίριον νὰ εἶται στερεόν, ὑγιεινόν, μὲ καλὴν ἐμφάνισιν, ἀεριισμόν, καθαριότητα καὶ μὲ ἄρτια καὶ εἰς καλὴν κατάστασιν κουφώματα, δάπεδον, ὀροφὴν ἀμμοκονίας καὶ ὑδροελαιο-χρωματισμούς προσφάτους.

β) Νὰ ὑπάρχη ἐγκατάστασις φωτισμοῦ διὰ ἤλεκτρισμοῦ, ἢ ἐφ' ὅσον καὶ μόνον ἢ λουτρόπολις δὲν ἔχει ἠλεκτροφωτισμόν, διὰ λυχνιῶν πετρελαίου.

γ) Νὰ ὑπάρχη ἐγκατάστασις κωδῶνων κινδύνου λίαν εὐαίσθητος ὥστε τυχόν κλησὶς πρὸς βοήθειαν νὰ ἐπιτυχάνεται δι' ἐλαφρᾶς κινήσεως τῆς χειρὸς τοῦ ἐντός τοῦ λουτήρος λουομένου. Ἐἰς τὴν περίπτωσιν ὑπάρχουν ἠλεκτρικοὶ κωδῶνες ἀμφιβόλου λειτουργίας ἐπιβάλλεται ἢ ἐπὶ πλέον ἐγκατάστασις κωδῶνων μετ' ἐλάσματος καὶ στερεοῦ νήματος ἑλξέως.

δ) Αἱ θύραι τῶν λουτρῶνων νὰ μὴν ἔχουν σύρτην ἀλλὰ σύστημα ἀνοίγιον καὶ ἐκ τῶν ἑξῶ. Ἐὰν ὑπάρχουν κλεῖθρα νὰ ἀφαιρεθοῦν αἱ κλεῖθρες μονίμως.

ε) Οἱ λουτῶνες νὰ εἶναι εὐρύχωροι καὶ νὰ περιλαμβάνη ἕκαστος α) Ἐν κάθισμα, β) ἓνα ἀναρτήρα ἐνδυμάτων, γ) ἔν. ξύλινον ὑποπόδιον πλέγμα.

στ) Οἱ λουτήρες νὰ εἶναι ἐπαρκεῖς χωρητικότητος, λείας ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας μὲ κανονικὰς σωληνώσεις, κρουνοὺς, βαλβίδας καὶ ἀποχέτευσιν.

ζ) Ἡ αἰθουσα ἀναμονῆς νὰ εἶναι εὐρύχωρος καὶ ὑγιεινὴ καὶ νὰ περιέχη ὁρολόγιον, ἀριθμὸν καθισμάτων ἀνάλογον, πτυελοδοχεῖα μετὰ διαλύσεως φαινικοῦ ὀξέος καὶ κιβωτίδιον φαρμακείου πρώτων βοθηθῶν πλήρες, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει ἰατρεῖον ἐντός τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου.

η) Νὰ ὑπάρχουν κατάλληλα ἀπολυμαντικά διὰ τὴν ἀπολύμανσιν τῶν λουτήρων καὶ ἀνὰ ἓν θερμόμετρον καὶ ἓν σάρωθρον ἢ ψήκτρα καθαρισμοῦ λουτήρων δι' ἐκάστην λουτρονόμον. Ἐκτός αὐτῶν καὶ ἀνάλογος ἀριῦμός (ἰδιατέρων σαρώθρων δαπέδου καὶ δοχείων).

θ) Αἱ πηγαί, αἱ ἀδλακὲς καὶ αἱ δεξαμεναὶ (ὅπου ἐνδείκνυται ἢ ὑπαρξίς των) νὰ εἶναι καθαραὶ καὶ εἰς καλὴν γενικῶς κατάστασιν.

ι) Αἱ ἐγκαταστάσεις θερμάνσεως καὶ κυκλοφορίας, τὸ δίκτυον παροχῆς καὶ παροχετεύσεως τοῦ ἰαματικοῦ ὕδατος νὰ εἶναι ἐν καλῇ καταστάσει λειτουργίας.

ια) Ὁ περὶ τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου χώρος νὰ εἶναι καθαρὸς καὶ ἀπηλλαγμένος περιττῶν ὑλικῶν.

ιβ) Νὰ ὑπάρχη ἓν τολάχιστον ἀποχωρητήριον μὲ τρεχούμενον ὕδωρ καὶ συσκευὴν ἀποκλύσεως (πασζανάκι).

ιγ) Νά υπάρχει έξωθι τής θύρας έκάστου λουτρώνος ειδικόν άγκιστρον άναρτήσεως του είσιτηρίου και του δελτίου άδειας ύδροθεραπειας κατά τά έν άρθρω 5 παρ. 2 άναφερόμενα.

ιδ) Νά υπάρχει έντός ή έκτός του ύδροθεραπευτηρίου κατάλληλον δωμάτιον δι' Ιατρείον μέ τήν σχετικήν επίπλωσιν και φαρμακείον έφωδιασμένον μέ τά άπαραίτητα φάρμακα.

ιε) Είς έκάστην πτέρυγα λουτήρων ή διάδρομον δέον νά υπάρχει άνά έν ώρολόγιον και άνά έν τουλάχιστον πυλωροδοχείον μετά διαλύσεως φαινικού όξέος.

2. Διά τάς έγκαταστάσεις ειδικής ύδροθεραπειας (ποσιθεραπειας, εισπνευσοθεραπειας, μαλαξοθεραπειας κλπ.) ως και τας νεοϊδρυόμενας έγκαταστάσεις λουτροθεραπειας ό ένδιαφερόμενος Ιδιοκτήτης ή έπιχειρηματίας δέον νά υποβάλλη εις τά ΕΟΤ πλήρη σχέδια προς καθορισμόν τών όρων επί τών όποιών θά στηριχθή ή κατασκευή και λειτουργία αύτων.

Άρθρον 38.

Άδεια λειτουργίας.

1. α) Μετά τό περας τής έτησίας προετοιμασίας των μηχανημάτων έγκαταστάσεων και εξοπλισμού εις έπιπλα, σκεύη κλπ. κατά τά έν άρθρω 37 και 40 άναφερόμενα, ό έπιχειρηματίας του ύδροθεραπευτηρίου υποβάλλει κατ' έτος προς τό οικείον Νομάρχη αιτήσιν χορηγήσεως άδειας λειτουργίας μέσω τής αρμοδίας Άστυνομικής Άρχης.

β) Η αιτήσιν προς χορήγησιν τής ως άνω άδειας λειτουργίας ύδροθεραπευτηρίου υποβάλλεται δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ήμέρας πρό τής έναρξέως τής λειτουργίας του ύδροθεραπευτηρίου.

γ) Είς τήν αιτήσιν άναφέρεται συγχρόνως ότι ό έπιχειρηματίας άνεπιφυλάκτα θά συμμορφούται προς τας σχετικές διατάξεις του παρόντος Κανονισμού ως και τας αναλόγους Άστυνομικές κλπ. Διατάξεις.

δ) Είς αύτήν έπίσης άναφέρεται και τό όνοματεπώνυμον του όριζομένου ά ύπευθύνου Διευθυντού του ύδροθεραπευτηρίου μετά τών λοιπών στοιχείων του.

2. Ο τρόπος βεβαιώσεως περί τής συμμορφώσεως προς τά έν τώ παρόν άρθρω άναφερόμενα, όρίζεται αναλόγως τών τοπικών συνθηκών παρά του οικείου Νομάρχου.

3. Η άδεια λειτουργίας έκδιδόμενη παρά του Νομάρχου άποστέλλεται και άνα τάται εις έμφανές σημείον του ύδροθεραπευτηρίου έντός ύαλοφράκτου πλαισίου Ισχύει δέ διά μίαν μόνον λουτρικήν περίοδον. Η άδεια αύτη είναι άνεξάρτητος τ άδειας άσκήσεως έπιτηδεύματος.

Άρθρον 39.

Ίατρος Ιαματικής πηγής.

1. Είς τήν Ιαματικήν πηγήν τά ύγειονομικά καθήκοντα, όσα άφορούν τόν ΕΟ άνατίθενται εις τόν κατά τήν νόμιμον διαδικασίαν έκάστοτε, τοποθετούμενον Ιατρόν ό όποιος άσκει ταύτα ύπευθύνως βάσει του Κανονισμού και τών λοιπών σχετικών διατάξεων και κανόνων.

2. Ο Ιατρός είναι άπηλλαγμένος διοικητικών καθήκοντων, πλην τής έν παρ του άρθρου 5 προβλεπομένης περιπτώσεως, άσχολεΐται δέ καθ' όλας τας ώρας τ ύπηρεσίας του μέ τήν εξέτασιν τών προσερχομένων προς ύδροθεραπειαν, μέ τήν παρακολούθησιν τής έτοιμασίας και λήψεως τών λούσεων ή έτέρου είδους θεραπειας, ά τακτικόν ύγειονομικήν έπιθεώρησιν των έγκαταστάσεων, πηγών, δεξαμενών και διετύ τής καθαρότητας, ως και τηρήσεως τών όρων τής ύγιεινής εις τά ύδροθεραπευτικά και τών λοιπών χώρων ή υποδεικνύων, τά δέοντα και ζητών παρά του Διευθυντού τ ύδροθεραπευτηρίου τήν λήσιν μέτρων.

3. Ο Ιατρός συνεργάζεται στενάς μετά του έπόπτου, λόγω δέ τής αρμοδιότητος του περί τα έπιστημονικά και ύγειονομικά θέματα παρέχει τήν συμβουλήν του εις τόν

έπόπτην επί παντός σχετικού είτε αυτοβούλως είτε κατόπιν προσκλήσεως τούτου.

4. Ο Ιατρός από της έγκαταστάσεώς του εις την Ιαματικήν πηγήν συνεννοείται μετά του έπόπτου από κοινού δέ άμφότεροι καθορίζουν τας ώρας εξέτασεως των προσερχομένων άσθενών προς ύδροθεραπειαν.

5. Αι ώραι αύται δέον να μην είναι όλιγώτεροι των 39 εβδομαδιαίως, ήτοι 7 ώραι καθ' έκάστην ήμέραν και άνευ Κυριακής ή έορτασίμου άργίας.

6. Κατά τας ώρας ταύτας ο Ιατρός δέον άπαραιτήτως να μη άπουσιάζη εκ του Ιατρείου, έφ' όσον δέν υπάρχουν λουόμενοι δι' εξέτασιν περιέρχεται τας έγκαταστάσεις έπιθεωρών αύτάς και συμβουλευών τους λουόμενους επί της θεραπείας των.

7. Ο Ιατρός έπιθεωρεί άπάσας τας έγκαταστάσεις ύδροθεραπειάς της Ιαματικής πηγής τουλάχιστον άπαξ της εβδομάδος και όσάκις προσκληθή προς τούτο παρά του έπόπτου.

8. Ο Ιατρός κατά τας ώρας λειτουργίας του Ιατρείου και έντός αυτού υποχρεούται να εξέταζη δωρεάν ούχι μόνον τους άρχουένους ύδροθεραπειας και έφωδιασμένους διά δελτίου άδειας ύδροθεραπειάς αλλά και τους ήδη άκολουθούντας αύτην, έφ' όσον πρόκειται περί ζητήματος σχετικού με την θεραπείαν των και είναι κάτοχοι Ισχύοντος δελτίου άδειας ύδροθεραπειάς.

9. Έφ' όσον ή Ιαματική πηγή δέν περιλαμβάνει κατωκημένην περιοχήν και δέν υπάρχει άστυίατρος, ο Ιατρός ένεργεί πάσας τας παρά του άστυιάτρου ένεργητέας έπιθεωρήσεις μετά του οικείου άστυνόμου επί των διαφόρων καταστημάτων και χώρων της Ιαματικής πηγής. Ιδιαίτέρως μεριμνά διά την δαπάναις του οικείου έπιχειρηματίου διένεργειαν μικροβιολογικής εξέτασεως του ποσίου ύδατος.

Εις έκάστην έπιθεώρησιν καλείται και ο έπόπτης όστις, έφ' όσον δέν μετάσχη δέον να λάβη γνώσιν του άποτελέσματος παρά των ένεργησάντων ταύτην.

10. Ο Ιατρός υποβάλλει εις τον ΕΟΤ έκθεσιν περιλαμβάνουσαν πάσαν χρήσιμον παρατήρησιν, έν τώ πλαισίω της άρμοδιότητός του ή ύπόδειξιν σχετικήν με την λειτουργίαν της Ιαματικής πηγής. Γενικήν έκθεσιν υποβάλλει εις τό τέλος της λουτρικής περιόδου όπωσδήποτε.

11. Ο Ιατρός κατά την διάρκειαν της έν τώ Ιατρείω ύπηρεσίας του φέρει υποχρεωτικώς λευκόν Ιατρικόν έπενδύτην.

Άρθρον 40.

Ιατρείον Ιατρού Ιαματικής πηγής.

1. Ο Ιατρός της Ιαματικής πηγής, ών υποχρεωμένος να έχη έφοδιασθή έξ ιδίων διά των έπιστημονικών οργάνων των άναγκαίων διά την εκτέλεσιν της ύπηρεσίας του, άπαραιτήτως δέ διά θερμομέτρου άκριβείας, σθηθοσκοπίου και σφυγμομανόμετρου, έγκαθιστά τό Ιατρείον εξέτασεως των λουομένων έντός του προβλεπομένου προς τούτο χώρου.

2. Έν περιπτώσει ύπάρξεως πλειόνων του ένός ύδροθεραπευτηρίων ή έγκαταστάσεων ύδροθεραπειας έγκαθιστά τούτο εις την έξ αύτών έμφανίζουσαν μείζονα κίνησιν λουομένων, ή εις την εύρισκομένην εις κεντρικόν σημείον της λουτροπόλεως.

3. Έάν συνυπηρετούν πλείονες του ένός Ιατροί εις την αύτην Ιαματικήν πηγήν, ούτοι έγκαθιστούν τά Ιατρεία των είτε έντός του ύδροθεραπευτηρίου του εύρισκομένου εις τό κέντρον της λουτροπόλεως, είτε κατανέμουν ταύτα εις πλείονα ύδροθεραπευτήρια ή έγκαταστάσεις ύδροθεραπειας, προτιμωμένων των έχόντων μείζονα κίνησιν λουομένων.

4. Η έγκατάστασις του ή των Ιατρείων, εις πάσας τας περιπτώσεις, ως άνωτέρω έν παραγρ. 2 και 3, καθορίζεται κατόπιν συνεργασίας και κοινής απόφάσεως του Ιατρού και του έπόπτου.

5. Έκαστον Ιατρείον δέον να είναι έφωδιασμένον παρά του έπιχειρηματίου διά των άπαραιτητών και καταλλήλων επίπλων (τράπεζα, γραφείου, καθέσθαι, ειδικών άνάκλιτρον εξέτασεως άσθενών, ύάλινων φιάλιων, έργαλείων και φαρμάκων) και διά φαρμάκων κλπ. Εις ταύτα δέον να περιλαμβάνωνται τουλάχιστον μία συρμα. - Πρα.

βαζ τῶν 2-3 γραμμ. 2-3 βελονῶν, ἀνά 5 φύσιγγες καμφοράς, ἀδρεναλίνης, σπαρτείνης καφεΐνης καὶ λιβενίνης εἰς εἰδικὰ δὲ φιαλίδια 100 γραμμ. αἰθέρος, 200 γραμμ. καθαροῦ οἰνοπνεύματος, 100 γραμμ. βάμματος ἰωδίου, 100 γραμμ. ἀμμωνίας καὶ 1 θερμομετρον ἀκριβείας 100 γραμμ. βαμβάκος ὑδροφίλου, 2 δερματίδια γαζῶν καὶ κόχληρ.

6. Παράλειψις τοῦ ἀναδόχου ἢ τοῦ μισθοῦ ἢ τοῦ ἐκμεταλλεομένου τὸ ὑδροθεραπευτήριον ἰδιοκτῆτου ὅπως ἐφοδιάσῃ τὸ ἴατρεῖον διὰ τῶν ἐν παρ. 5 ἀνωτέρω εἰδῶν ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, συνιστᾶ οὐσιώδη παράβασιν ἐπιούρουσαν καὶ βαρείας διοικητικὰς κυρώσεις καὶ δυναμένην νὰ ἐξη δι' αὐτὸν καὶ ποινικὴν συνέπειαν εἰς περιπτώσιν ἀτυχήματος ἢ μὴ.

7. Ἐκαστον ἴατρεῖον παραμένει ἀνοικτὸν καθ' ὅλας τὰς ὥρας λειτουργίας τοῦ ἀντιστοίχου ὑδροθεραπευτηρίου πρὸς παροχὴν βοήθειας εἰς τυχόν δεομένους ταύτης λουομένους. Καθ' ἅς ὥρας δὲν παρίσταται ὁ ἰατρός εἰς τὸ ἴατρεῖον δεόν νὰ εὐρίσκεται πάντοτε ἡ βοήθος ἰατροῦ.

8. Ὁ ἰατρός εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ ἴατρείου του συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμόν.

Ἄρθρον 41.

Λειτουργία ὑδροθεραπευτηρίων.

1. α) Τὰ ὑδροθεραπευτήρια λειτουργοῦν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀργίας δι' οἰονδήποτε λόγον. Ἐάν ὁ ἰδιοκτῆτης ἢ ἀνάδοχος ἢ γενικῶς ὁ ἐπιχειρηματίας διακόψῃ τὴν λειτουργίαν τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου, ἐπεμβαίνει αὐτεπαγγέλτως ἢ ἀστονομικῆ ἀρχῆ καὶ θέτει αὐτὸ εἰς λειτουργίαν διὰ λογαριασμόν τοῦ δικαιοῦχου, ἵνα μὴ παρακωλυθῇ ἡ ἐξυπηρέτησις τῶν λουομένων.

Τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸν οἰκεῖον Νομάρχην ἀμέσως.

β) Ἡ ἡμερομηνία ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας ἐκάστου ὑδροθεραπευτηρίου ἀναφέρεται ἀμέσως εἰς τὸν οἰκεῖον Νομάρχην.

2. Ἀπαγορεύεται τὸ ἀνοίγμα τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου ἢ ἡ χορήγησις λουτροῦ κλπ. ἀνευ τῆς παρουσίας τῆς ταμίου ἢ, κωλυμένης ταύτης, ἀντικαταστάτου ἐφωδιασμένου μὲ τὰ σχετικὰ εἰσιτήρια.

3. α) Εἰς ὑδροθεραπευτήρια ὅπου τὸ ἱαματικὸν ὕδωρ θερμαίνεται ἢ ψύχεται τεχνητῶς λόγω χαμηλῆς ἢ ὑψηλῆς πηγαιᾶς θερμοκρασίας ὁ Διευθυντὴς δεόν νὰ παρακολουθῇ διαρκῶς ἐάν ὑπάρχῃ ὕδωρ ἐπαρκές εἰς ἀναλόγους θερμοκρασίας ἦται. ἐπὶ μὲν θερμαινομένου ὕδατος ἡ θερμοκρασία τοῦ θερμοῦ νὰ μὴ εἶναι κατωτέρα τῶν 38°, ἐπὶ δὲ ψυχόμενου ὕδατος ἡ θερμοκρασία τοῦ ψυχροῦ νὰ μὴ εἶναι ἀνωτέρα τῶν 32°.

β) Ἐφ' ὅσον δὲν τηρεῖται τὸ ἐν ἐδαφ. α' ὄριον θερμοκρασίας ὁ Διευθυντὴς εἰδοποιεῖ τὸν ἰατρὸν ἵνα διαπιστώσῃ τοῦτο, ὅποτε διακόπτεται ἡ λειτουργία τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου προσωρινῶς ἢ ἡ χορήγησις λούσεων μέχρι τῆς ἐπιτεύξεως τῶν ἐν ἐδαφ. α' ὀρίων θερμοκρασίας.

Ἄρθρον 42.

Προσωπικὸν ὑδροθεραπείας.

1. Τὸ προσωπικὸν κατὰ τὰς ὥρας ἐργασίας του δεόν νὰ εἶναι κανονικῶς καὶ εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένον, καθαρὸν καὶ κόσμιον. Ἀπαγορεύεται ὁ θόρυβος, αἱ φωνασκίαι, οἱ διαπληκτισμοὶ καὶ λοιπαὶ ἀσχημίαι γενικῶς ὡς καὶ ἡ ὑπερβολικὴ ἢ φορτικὴ οἰκειότης μετὰ τῶν λουομένων.

2. Ἐκαστον μέλος τοῦ προσωπικοῦ δεόν ἀνά πᾶσαν στιγμὴν νὰ εἶναι πλήρως κατατοπισμένον εἰς τὰ ἀφορῶντα τὸν τομέα ἐργασίας του, ὥστε νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ δίδῃ ἀκριβεῖς πληροφορίες εἰς τοὺς προϊσταμένους του καὶ νὰ ἀναφέρῃ πᾶσαν ἀνωμαλίαν εἰς τὸν Διευθυντήν.

3. Ὁ ἰατρός ἐξετάζει πάντας τοὺς ἐργαζομένους εἰς τὸ ὑδροθεραπευτήριον καὶ τὴν ἱαματικὴν Πηγὴν κατὰ μῆνα καὶ συντάσσει ἐκθέσιν ὑγιεινῆς καταστάσεως ὑπαβαλλομένην εἰς τὸν οἰκεῖον Νομάρχην.

Άρθρον 43.

Έπιλογή προσωπικού υδροθεραπείας και πρόσληψις.

1. Το υπό πρόσληψιν προσωπικόν συγκεντροῦν τὰ δι' ἐκάστην θέσιν απαιτούμενα προσόντα κατὰ τὸν παρόντα Κανονισμόν, ὡς καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ υδροθεραπευτηρίου, ἐξετάζονται ὑγειονομικῶς παρὰ τοῦ ἱατροῦ ὁστις καὶ συντάσσει ἐκθεσὶν ὑγιεινῆς καταστάσεως.

2. Οἱ εὐρισκόμενοι ὑγιεῖς παρὰ τοῦ ἱατροῦ, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τοῦ υδροθεραπευτηρίου, ἐκπαιδεύονται εἰς τὰ καθήκοντά των καὶ λαμβάνουν γνῶσιν τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ, τὰ ὅποια ἀναπτύσσει καταλλήλως ὁ Διευθυντὴς παρέχων πλήρεις συμπληρωματικὰς ὁδηγίας καὶ ἀναπτύσσων ἰδιαιτέρως τὰ σημεῖα ἐφ' ὧν παρατηροῦνται ἀπορίαί.

3. Οἱ ἰκανώτεροι προσλαμβάνονται κατὰ σειρὰν ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν.

Άρθρον 44.

Διευθυντὴς υδροθεραπευτηρίου.

1. Εἰς ἕκαστον υδροθεραπευτήριον ἢ ἐγκατάστασιν υδροθεραπείας δέον νὰ τοποθετῆται παρὰ τοῦ ἐπιχειρηματίου ὑπεύθυνος διευθυντὴς. Τὸ ὄνοματεπώνυμον καὶ λοιπὰ στοιχεῖα τοῦ Διευθυντοῦ ἀναφέρονται εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ ἐπιχειρηματιοῦ πρὸς τὸν οἰκείον Νομάρχην διὰ τὴν χορήγησιν ἀδείας λειτουργίας τοῦ υδροθεραπευτηρίου καὶ τὴν ἔγκρισιν τῆς τοποθετήσεως τοῦ Διευθυντοῦ. Ἄνευ τῆς ἔγκρίσεως ταύτης ἢ τοποθέτησις θεωρεῖται μὴ γενομένη. Ἐφ' ὅσον δὲν ἐγένετο τοποθέτησις διευθυντοῦ ἢ δὲν ἀνεφέρθη αὕτη εἰς τὸν οἰκείον Νομάρχην ἢ δὲν ἐνεκρίθη εἰσέτι ἢ ἀπερρίφθη παρὰ τοῦ Νομάρχου, ὑπεύθυνος διευθυντὴς, τοῦ υδροθεραπευτηρίου θεωρεῖται ὁ ἐπιχειρηματίας (ἀνάδοχος, ἐνοικιαστὴς ἢ (διοικητὴς) ὑπέχων πάσας τὰς σχετικὰς εὐθύνας.

2. Ὁ Διευθυντὴς τοῦ υδροθεραπευτηρίου ἔχει καθαρῶς διοικητικὰ καθήκοντα, εὐθυνόμενος διὰ τὴν παρὰ πάντων τήρησιν τῶν Διατάξεων τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ, ὅσαι ἀφοροῦν τὰ τῆς λειτουργίας, ἐλέγχου, ἀριότητος καὶ ἐμφανίσεως τοῦ υδροθεραπευτηρίου καὶ τοῦ πέριξ αὐτοῦ χώρου καὶ τοῦ προσωπικοῦ καὶ ἰσφείλων νὰ ἱκανοποιηθῶσι ἀμέσως τὰ τυχόν δίκαια παράπονα ἢ ἀπαιτήσεις τοῦ λουομένου κοινού.

3. Δι' ὅλα τὰ ζητήματα καὶ τὰς σχέσεις τῆς ἐπιχειρήσεως ὑπεύθυνος εἶναι ὁ ἐπιχειρηματίας καὶ ὁ Διευθυντὴς ἀλληλεγγύως καὶ ἀδαιρέτως, ἐκτὸς ἐὰν εἰς τὸν Διευθυντὴν ἔξη παραχωρηθῆ πληρεξουσιότης διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως.

4. Ὁ Διευθυντὴς μεριμνᾷ, ἐπιβλέπει καὶ εὐθύνεται διὰ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ υδροθεραπευτηρίου, τὴν τήρησιν τῆς τάξεως, καθαριότητος εἰς τὰς ἐγκαταστάσεις καὶ τῆς σειρᾶς προτεραιότητος τῶν λουομένων καὶ διὰ τὴν τήρησιν τῶν Διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ παρὰ τοῦ προσωπικοῦ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐμφάνισιν, παράστασιν καὶ ἐργασίαν, ὧν συνυπεύθυνος διὰ πᾶσαν ἀντικανονικὴν ἐνέργειαν ἢ παράλειψιν τοῦ προσωπικοῦ, ἐφ' ὅσον δὲν ἔλαβε τὰ σχετικὰ μέτρα.

5. Ὁ Διευθυντὴς δέον νὰ παρσειρῶσκειται εἰς τὸ Ὑδροθεραπευτήριον κατὰ τὰς ὥρας λειτουργίας του.

Άρθρον 45.

Λουτρονόμοι (ὕδρονόμοι).

1. α) Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπαιτούμενων διὰ τὸ ὕδροθεραπευτήριον λουτρονόμων ὀρίζεται βάσει τοῦ ἀριθμοῦ τῶν λουτήρων ἢ τῶν συσκευῶν ἐτέρου εἴδους υδροθεραπείας καὶ τῆς κινήσεως τοῦ υδροθεραπευτηρίου, παρὰ τοῦ Διευθυντοῦ, καθοριζομένου ἐνταῦθα τοῦ ἀνωτάτου ὁρίου λουτήρων ἢ συσκευῶν (ἔστω καὶ διπλῶν) ἐξυπηρετούμενων παρ' ἐκάστης λουτρονόμου εἰς 6 καὶ τοῦ κατωτάτου ὁρίου εἰς 3.

β) Προκειμένου περὶ δεξαμενῶν ἢ ὁμαδικῶν συσκευῶν ἢ κρηνῶν ποσιθεραπείας τοποθετοῦνται εἰς ἕκαστον ἰδιαιτέρον συγκρότημα 2 λουτρονόμοι. (ὕδρονόμοι). Εἰς κοινὰς δεξαμενάς ἀνδρῶν, τοποθετοῦνται κατ' ἐξαιρέσιν ἄρρενες λουτρονόμοι.

γ) Ἀναλόγως τῶν ὥρων λειτουργίας τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου προσλαμβάνεται καὶ ἀνάλογος ἀριθμὸς διὰ τὴν ἐναλλαγὴν καὶ τὰς ἀναπαύσεις.

δ) Ἄρρηνες λουτρονόμοι πληροῦντες τὰ κατωτέρω προσόντα, προσλαμβάνονται μόνον κατ' ἐξαιρέσιν καὶ μετ' εἰδικὴν ἀδειαν τῆς Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς, ἐφ' ὅσον διαπιστοῦται ἐπίσημως παρὰ ταύτης ὅτι δὲν ὑφίσταται θῆλυ προσωπικόν.

ε) Μία τῶν λουτρονόμων ἐκτελεῖ καὶ καθήκοντα βοηθοῦ ἱατροῦ ἐφ' ὅσον παρίσταται ἀνάγκη, ἐξομοιωμένη μετὰ λουτρονόμων ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀμοιβὴν τῆς κατ. ὥρα ἐργασίας. Αὕτη δύναται νὰ ἐναλλάσσεται ἐφ' ὅσον περισσότεραι ἔχουν τὰ αὐτὰ προσόντα.

2. Προσόντα :

α) Ἡλικία 18—50 ἐτῶν. β) ἐνδεικτικὸν 4ης τάξεως δημοτικοῦ ἢ τετραετῆς πρᾶξι πηρεσία λουτρονόμου.

3. Καθήκοντα :

α) Τήρησις τῆς καθαριότητος τῶν λουτρῶνων, λουτήρων κλπ. συσκευῶν.

β) Προετοιμασία τοῦ λουτροῦ κατὰ τὰς γενικὰς ὁδηγίας τοῦ ἱατροῦ κατὰ τὰ εἰς τὸ δελτίον ἀδειας παρὰ τοῦ ἱατροῦ ἀναγραφόμενα στοιχεῖα (ποσότης, διάρκειαι θερμοκρασία κλπ.).

γ) Παρακολούθησις καὶ ἐξυπηρέτησις τῶν λουομένων, προσοχὴ ἐπὶ τῆς τηρήσεως τῶν ὥρων τῆς κανονικῆς θεραπείας κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἱατροῦ καὶ παραχοῆς βοηθείας εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην.

δ) Πιστὴ ἐφαρμογὴ τῶν εἰς τὴν ὑδροθεραπείαν καὶ τὸν ἔλεγχον ἀδειας λουοσέως, εἰσιτηρίων κλπ. ἀναφερομένων διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ καὶ τῶν σχετικῶν εἰδικῶν ἐντολῶν τοῦ Διευθυντοῦ.

4. Παράστασις :

Φέρει λευκὸν νοσοκομειακὸν ἐπενδύτην, δικτυωτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ λευκὰ ὑποδήματα.

Ἄρθρον 46.

1. Ἡ Ταμίας δέον νὰ εὐρίσκηται εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας καὶ νὰ ἀναχωρῇ μετὰ τὴν λήξιν αὐτῆς.

2. Ἡ Ταμίας διαθέτει ἐπὶ τῆ εἰσπράξει τοῦ ἀντιτίμου τῶν τὰ ἔντυπα δελτία ἀδειας ὑδροθεραπείας καὶ τὰ εἰσιτήρια κατὰ τὰ ἐν ἄρθρ. 50 ἕως 54 ὀριζόμενα.

3. Ἡ ταμίας ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐγκαταλείπει τὴν θέσιν τῆς, οὐδόλως ἀναμειγνύμενη μετὰ τὰ ἐν τῷ ὑδροθεραπευτηρίῳ.

4. Ἡ ταμίας καθ' ἑκάστην ἑσπέραν παραδίδει εἰς τὸν Διευτὴν δελτίων ἡμερησίας κινήσεως ἀδειῶν λουοσέως καὶ εἰσιτηρίων κατὰ κατηγορίας, κλάσεις καὶ αὐξήσας ἀριθμοὺς, μονογράφει δὲ ἐπὶ τοῦ στελέχους τοῦ τελευταίου πωληθέντος εἰσιτηρίου.

Ἄρθρον 47.

Κατάστασις ὥρων ἐργασίας προσωπικοῦ.

Παρὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου συντάσσεται κατάστασις ὥρα ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ, ἥτις ἐγκρινομένη παρὰ τῆς Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς, ἀναρτᾶται εἰς τὴν αἰθούσαν ἀναμνήσεως καὶ ἐφαρμόζεται ἐπακριβῶς.

Ἄρθρον 48.

Καταβολὴ τῆς ἀμοιβῆς τοῦ ἐπὶ ποσοστοῖς προσωπικοῦ.

1. Εἰς τὴν τιμὴν ἐκάστου εἰσιτηρίου περιλαμβάνεται καὶ τὸ διὰ τὴν ἀμοιβὴν τῶν λουτρονόμων συνεισπραττόμενον ποσοστὸν ἐπὶ τοῦ δικαιώματος ὑδροθεραπείας.

2. Τὸ ποσὸν τοῦτο τηρούμενον εἰς χεῖρας τοῦ ἐπιχειρηματίου ἀποδίδεται κατὰ 15θήμερον καὶ δὴ τὴν ἐπομένην ἡμέραν τῆς λήξεως ἐκάστου 15θήμερου εἰς τὰς δικαιοῦχος λουτρονόμους βάσει τῶν ἡμερῶν ἐργασίας ἐκάστης.

3. Πρὸς τοῦτο τὸ σύνολον τῶν ποσοστῶν θεωρούμενον ὡς ἐνιαῖον ποσόν, ἀσχτῶς ἐκ ποίας πτέρυγος ἢ δεξιμενῆς, ἢ συγκροτήματος λουτήρων προέρχεται, δια-

ρείται διά του συνολικού αριθμού των ημερών εργασίας άπασών των λουτρονόμων. Τό πηλικόν της διαιρέσεως ταύτης δίδει την ημερησίαν άμοιβήν εκάστης λουτρονόμου. Αί ημέραι εργασίας εκάστης λουτρονόμου πολλαπλασιαζόμεναι επί τό ποσόν της ημερησίας άμοιβής δίδει τό παρ' εκάστης δικαιούμενον ποσόν διά τό δεδομένον δεκαπενθήμερον

4. Διά την καταβολήν της άμοιβής των λουτρονόμων συντάσσεται κατάστασις περιλαμβάνουσα τά άνωτέρω στοιχεία και υπογραφήν εκάστης δικαιούχου λουτρονόμου παραπλεύρως του εισηπραττομένου ποσοϋ. Άντίγραφον της καταστάσεως υποβάλλεται εις την άστυνομικήν Άρχήν εις ην υπάγεται ή Ι. Πηγή.

5. Άπαγορεύεται ή συμμετοχή έτέρου προσώπου εις την διανομήν των υπέρ των λουτρονόμων συνεισπρατταμένων ποσοστών.

Άρθρον 49.

Κυρώσεις επιβαλλόμεναι εις τό προσωπικόν.

Ό Διευθυντής ως και πέν μέλος του προσωπικού του υδροθεραπευτηρίου και των έγκαταστάσεων της Ι. Π. υπόκειται εις τάς υπό των Νόμων, Διαταγμάτων και λοιπών διατάξεων προβλεπομένας εϋθύναις και ποινικάς κυρώσεις διά την μη άκριβή τήρησιν και συμμόρφωσιν προς τάς σχετικές διατάξεις του παρόντος Κανονισμού και τάς ειδικάς οδηγίας και έντολάς των αρμοδίων έν τώ κύκλω της εϋθύνης εκάστου.

Άρθρον 50.

Άδεια λουτροθεραπειάς— Ιατρική εξέτασις, καταχώρησις.

1. α) Τά υδροθεραπευτήρια λειτουργούν ίνα παρέχουν υδροθεραπειάν εις τούς έχοντας ανάγκην τοιαύτης.

β) Χρήσις των έγκαταστάσεων διά σκοπούς μη θεραπευτικούς (λουτρα καθαριότητος) ή χάριν περιεργείας άπαγορεύεται.

2. α) Διά νά υποβληθῆ τις εις υδροθεραπειάν δέον άπαραιτήτως νά έφοδιασθῆ δι' έντύπον δελτίου άδειας υδροθεραπειάς και νά εξέτασθῆ παρά του Ιατροϋ της Ιαματικής πηγής, όστις συμπληρών και υπογράφω τό έντυπον καθιστά αυτό δελτίον άδειας υδροθεραπειάς.

β) Η υποχρέωσις των υδροθεραπευομένων προς λήψιν δελτίου άδειας υδροθεραπειάς και προς καταβολήν του αντίτιμου αυτού ύφίσταται μόνον έφ' όσον έχει διορισθῆ παρά τη Ιαματική πηγῆ Ιατρός.

γ) Έφ' όσον εις την Ιαματικήν πηγην δέν έχει τοποθετηθῆ Ιατρός οι προτιθέμενοι νά υποβληθούσιν εις λουτροθεραπειάν δέον νά έχωσιν εξέτασθῆ παρ' Ιδιώτου Ιατροϋ και νά κατέχωσιν σημείωμα τούτου μέ οδηγίας επί της υδροθεραπειάς των. Οι ούτως άρξάμενοι υδροθεραπειάς πρό της τοποθέτησεως Ιατροϋ, υποχρεούσιν εις λήψιν δελτίου άδειας υδροθεραπειάς μετά την τοποθέτησιν Ιατροϋ και την παρ' αυτού εξέτασιν διά την συνέχισιν της υδροθεραπειάς των.

δ) Τό δελτίον άδειας υδροθεραπειάς είναι προσωπικόν και μη μεταβιβάσιμον.

3. α) Τό έντυπον δελτίον άδειας χορηγεί ή ταμίας επί τη καταβολῆ του αντίτιμου του ή δωρεάν καθ' ά αναφέρεται εις τό Άρθρον 53.

β) Η μη άναγραφή ένδειξεως επί του δελτίου σημαίνει ότι τούτο έχορηγήθη επί πληρωμῆ και ότι τά είσιτήρια θά καταβάλλωνται εις τό άκέραιον.

4. α) Η Ιατρική εξέτασις και παρακολούθησις των λουομένων έντός του Ιατροϋ γίνεται δωρεάν παρά του Ιατροϋ.

β) Ό Ιατρός εξέτάζει μόνον τούς κατέχοντας έντυπον δελτίον άδειας λουτροθεραπειάς και συμπληροῖ τά στοιχεία του άσθενούς (όνοματεπώνυμον, φύλλον, ηλικία, έπάγγελμα, διεύθυνσιν κατοικίας) χρονολογίαν εξέτασεως, Ιστορικόν έν περιλήψει, είδος και διάρκειαν εκάστης λούσεως ή ποσότητα ύδατος ποσιθεραπειάς, λοιπάς ειδικάς οδηγίας και διάρκειαν της θεραπειάς εις ημέρας, υπογράφαί θέτων και πλήρες τό όνοματεπωνυμόν του διά σφραγίδος εις τό δελτίον.

5. α) Τά στοιχεία τοῦ ἀσθενοῦς καταχωροῦνται καί εἰς τὸ βιβλίον ἐξετάσεως κατὰ σειράν προσελεύσεως ὡς αἱ σχετικαὶ αὐτοῦ στήλαι.

β) Εἰς τὸ ἐξώφυλλον ἐκάστου βιβλίου ἀναγράφεται ἡ λουτρικὴ περίοδος, τὸ χρονικὸν διάστημα εἰς ὃ ἀναφέρεται, ὁ αὐξὼν ἀριθμὸς αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνοματεπώνυμον τοῦ ἱατροῦ.

6. Τὰ βιβλία ἱατρῶν συσκευάζονται καὶ παραδίδονται εἰς τὸν ἀνάδοχον ἢ ἐπιχειρηματίαν τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου, ὅπου μετὰ τὸ πέρασ ἐκάστης λουτρικῆς περιόδου τὰ παραδίδει εἰς τὸν οἰκίον Νομάρχην ἢ ὅπου οὗτος ἠθέληεν ὀρίσει.

Ἄρθρον 51.

Εἰσιτήρια ὑδροθεραπείας.

1. Πᾶν ἄτομον, ἐφωδιασμένον διὰ δελτίου ἀδείας ὑδροθεραπείας καὶ ἐζητασμένον παρὰ τοῦ ἀρμοδίου ἱατροῦ κατὰ τὰ ἀνωτέρω, καθ' ἐκάστην μετάβασίν του εἰς τὸ ὑδροθεραπευτήριον πρὸς λήψιν λουτροῦ, πόσεως κλπ. ὑποχρεοῦται ὅπως ἐφοδιασθῆται δι' εἰσιτηρίου.

2. Χορήγησις λουτροῦ, πόσεως κλπ. ἄνευ ἐκδόσεως εἰσιτηρίου, ἢ ἐκδοσις εἰσιτηρίου κατωτέρας κατηγορίας ἢ κλάσεως ἀπαγορεύεται ὡς ἀποτελοῦσα κλοπὴν τοῦ ἀντιτίμου φόρων καὶ τυχόν ποσοστοῦ δικαιώματος λούσεως εἰς βάρος τοῦ ΕΟΤ ὡς καὶ τοῦ ποσοστοῦ τῶν λουτρονόμων. Ὁ διατάσσων καὶ ὁ διαπράττων τοιαύτην κλοπὴν ὑπέχει σοβαρὰς ποινικὰς, ἀστικὰς καὶ διοικητικὰς εὐθύνας.

3. Τὰ εἰσιτήρια ὑδροθεραπείας ἐκτυποῦνται κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ ΕΟΤ, δαπάναις τοῦ ἐκμεταλλευομένου τὴν ἱαματικὴν πηγήν.

4. Τὰ δι' ἕκαστον ὑδροθεραπευτήριον προοριζόμενα εἰσιτήρια δύνανται νὰ ἀποστέλλωνται εἰς τὸ πλησιέστερον τῆς ἱαματικῆς πηγῆς Ὑποκατάστημα Τραπεζῆς ἢ ἄλλου Πιστωτικοῦ Ἰδρύματος ἢ Δημοσίου Ταμείου, παρὰ τοῦ ὁποίου παραλαμβάνει ὁ ἐπιχειρηματίας τὸν ἐκάστοτε ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν εἰς δεσμίδας τῶν 100 τεμαχίων, ἐπὶ τῇ ἀμέσῳ καταθέσει τοῦ ἀντιτίμου τῶν φόρων, ἐξόδων ἐκτυπώσεως κλπ.

5. Ἡ μικτὴ τιμὴ τοῦ εἰσιτηρίου καθοριζομένη ἀρμοδίως κατὰ Νόμον, βάσει τῶν πραγματικῶν δεδομένων, ἰσχύει ὑποχρεωτικῶς διὰ πάντας.

6. Ἡ μικτὴ τιμὴ περιλαμβάνει τὸ ἀντίτιμον δικαιώματος ὑδροθεραπείας, τοὺς φόρους καὶ τὸ ποσοστὸν ἐπὶ τοῦ ἀντιτίμου τοῦ δικαιώματος ὑδροθεραπείας διὰ τὸ ἐπὶ ποσοστοῖς ἀμοιβάμενον προσωπικόν.

7. Τὰ εἰσιτήρια περιλαμβάνουν τρία τμήματα, ἐξ ὧν τὸ ἓν παραμένει εἰς τὴν δεσμίδα ὡς στέλεχος, τὰ δὲ δύο παραδίδονται εἰς τὸν λούμενον.

Ἄρθρον 52.

Ἐκδοσις εἰσιτηρίων.

1. Ὁ ὑδροθεραπευόμενος προσέρχεται μετὰ τοῦ δελτίου ἀδείας εἰς τὸ ταμεῖον καὶ ἐπὶ τῇ καταβολῇ τοῦ ἀντιτίμου λαμβάνει τὸ ἀνάλογον εἰσιτήριον.

2. Ἡ ταμία ἐγγράφει διὰ μελάνης ἐπὶ τῶν τετραγωνιδίων τῆς ἀδείας λούσεως, τὴν ἀντίστοιχον ἡμερομηνίαν, τὴν κατηγορίαν εἰσιτηρίου καὶ μονογράφει.

3. Τὸν ἀριθμὸν τοῦ δελτίου ἀδείας λούσεως ἀναγράφει ἐπὶ τοῦ ἀποκόμματος τοῦ εἰσιτηρίου καὶ ἐπὶ τοῦ παραμένοντος εἰς χεῖρας τῆς στελέχους.

4. Τὸ εἰσιτήριον ἰσχύει μόνον κατὰ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐξεδόθη, ἀκυροῦμενον ἂν δὲν χρησιμοποιηθῆ κατ' αὐτὴν.

5. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τῆς ὑδροθεραπείας ἡ ταμία ἐξετάζει ἂν τὸ δελτίον ἀδείας εἶναι κανονικῶς συμπληρωμένον καὶ ὑπογεγραμμένον παρὰ τοῦ ἱατροῦ παραπέμπουσα τοῦτο πρὸς συμπλήρωσιν ἐφ' ὅσον ἐλλείπουν στοιχεῖα.

Ἄρθρον 53.

Ἐκπτώσεις—Ἀτέλειαι.

1. Τὴν ἐκτίμησιν τῶν παρὰ τοῦ ἐκάστου δικαιουμένου προσκομιζομένων στοιχείων, διὰ τὴν παροχὴν ἀτελείας ἢ ἐκπτώσεως, ἐνεργεῖ ὁ Διευτὴς τοῦ ὑδροθεραπευτηρίου.

Άρθρον 56

Διαχείρισις δελτίων άδειας ύδροθεραπειας - Σιατιστικά.

1. Ή διάθεσις των δελτίων άδειας ύδροθεραπειας πρός τους λουομένους γίνεται ύπ' εϋθύνην του άναδόχου ή του έκμεταλλευομένου γενικώς την Ιαματικήν πηγήν βάσει των διατάξεων του κανονισμού και των αποφάσεων ή διαταγών του Γενικού Γραμματέως του Ε.Ο.Τ.

2. Είς τό τέλος εκάστου μηνός αι διατακτικαί άτελοϋς χορηγήσεως δελτίων άδειας παραδίδονται εις τόν έπόπτην δι' έγγραφου. ό δέ έπόπτης πρωτοκολλεί τοϋτο έλέγχει την ακρίβειαν των στοιχείων και ύποβάλλει πάντα τά δικαιολογητικά εις τόν Ε.Ο.Τ. πρός πίστωσην του έπιχειρηματίου διά του κατατεθέντος κοσού και της αξίας των κανονικώς δωρεάν διατεθέντων δελτίων.

3. Τά δελτία άδειας ύδροθεραπειας του Ε.Ο.Τ. δέν ύπόκεινται εις θεώρησιν ή σφράγισιν παρά διοικητικής ή οικονομικής ή έτέρας Αρχής.

4. Πάς εκμεταλλεϋόμενος ύδροθεραπευτήριον ή Ιαματικήν πηγήν ύποχρεούται όπως παρέχη πρός τόν Ε.Ο.Τ. πάσαν ζητουμένην πληροφοριαν και ύποβάλλη άνελ-λειπώς τά δι' έγκυκλίων ή διαταγών αυτού καθοριζόμενα στατιστικά στοιχεία κατά τά όριζόμενα χρονικά διαστήματα.

Άρθρον 57.

Ίδιοκτήται Ιαματικών πηγών.

1. Ο Ιδιοκτήτης (Ν.Π.Δ.Δ., Δήμος ή Κοινότης Ιδιώτης) εκμεταλλεϋόμενος δι' ίδιον λογαριασμόν την Ιαματικήν πηγήν του ύπέχει τās αϋτάς εϋθύνας διά την τήρησιν των διατάξεων των νόμων του παρόντος Κανονισμού και των αποφάσεων του Ε.Ο.Τ. ή του Νομάρχου.

2. Οϋτος δέν να γνωστοποιήση εις τόν Νομάρχην έγκαίρως έάν ή πηγή πρόκειται να λειτουργή δι' αϋτεπιστάσεως, γνωστοποιών και τό όνοματεπώνυμον και την έκτασιν της έξουσιοδοτήσεως και εϋθύνης του εκπροσώπου του ή, έάν πρόκειται να παραχωρηθῆ εις ένοικιαστήν τό όνοματεπώνυμον αυτού και του τυχόν πληρεξουσίου αυτού.

3. Παράλειψις των άνωτέρω συνεπάγεται την διατήρησιν των σχετικών εϋθυνών παρά του Ιδιοκτήτου διά την περίπτωσην τυχόν έπιβολής κυρώσεων.

4. Είς τās άνωτέρω ένεργείας οι Ιδιοκτήται ώς άνω Ιαματικών πηγών δέν να προβαίνουν κατ' έτος συγχρόνως μετά των έν άρθρω 38 όριζομένων ένεργειών.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Έποπτικόν και Ύγειονομικόν Προσωπικόν Ίαματικών Πηγών.

Άρθρον 58.

1. Αι θέσεις του απαιτουμένου προσωπικού, διά την έποπτεϊαν της λειτουργίας και εφαρμογής των σχετικών διατάξεων και όρων των συμβάσεων παρά των ύποχρέων εις τās Ιαματικές πηγάς καθορίζονται εις 12 τοιαύτας έκτάκτων έποπτών επί μηνιαία άντιμισθία, καθοριζομένη εκάστοτε δι' αποφάσεως του Γενικού Γραμματέως του ΕΟΤ μετά γνώμην του Δ.Σ. του ΕΟΤ.

2. Αι θέσεις των διά την έακησιν της άφορώσης των ΕΟΤ Ύγειονομικής Ύπηρεσίας εις τās Ιαματικές πηγάς τουριστικής σημασίας απαιτουμένων Ιατρών καθορίζονται εις 25 επί ήμερησία άποζημιώσεϊ καθοριζομένη εκάστοτε δι' αποφάσεως του Γενικού Γραμματέως του ΕΟΤ μετά γνώμην του Δ.Σ. του ΕΟΤ.

3. Τό διά τήν έποπτεΐαν καί τήν άσκησιν τής 'Υγειονομικής 'Υπηρεσίας, ως άνωτέρω προσωπικόν, προσλαμβάνεται δι' άποφάσεως του Γενικοῦ Γραμματέως επί συμβάσει έργασίας 'Ιδιωτικοῦ Δικαίου, δέν άποτελεῖ δέ προσωπικόν τής Κεντρικῆς 'Υπηρεσίας του ΕΟΤ. 'Η τοιαύτη πρόσληψις άφορᾷ ἕμνηνον χρονικόν διάστημα κατ' άνώτατον ὄριον μεταξύ των μηνῶν Μαΐου—Νοεμβρίου.

Διά τής περί πρόσληψεως άποφάσεως του Γενικοῦ Γραμματέως καθορίζεται ἡ άντιμισθία των προσλαμβανομένων τό χρονικόν διάστημα τής πρόσληψεως των και πᾶσα άναγκαία λεπτομέρεια.

Δημοσιευθήτω διά τής 'Εφημερίδος τής Κυβερνήσεως.

'Εν 'Αθήναις τῇ 28 Μαΐου 1960

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΩΝ. ΤΣΑΤΣΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 1067

3 Δεκεμβρίου 1997

(Το παρόν ΦΕΚ επανεκτυπώθηκε λόγω λαθών και παραλείψεων)

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

Αριθ. Τ:4400

Προδιαγραφές Εγκαταστάσεων Αξιοποίησης Ιαματικών Πηγών για την υπαγωγή τους στο καθεστώς κινήτρων του Ν.1892/90, όπως ισχύει.

**ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΒΑΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ & ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ**

Εχοντας υπόψη:

α.- τις διατάξεις του Ν. 1558/85 «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα» (ΦΕΚ 137/Α/85)

β.- τις διατάξεις του Π.Δ. 27/96 «περί συγχωνεύσεως των Υπουργείων Τουρισμού, Βιομηχανίας-Ενέργειας και Τεχνολογίας και Ευπορίου, στο Υπουργείο Ανάπτυξης» (ΦΕΚ 19/Α/96)

γ.- τις διατάξεις του Π.Δ. 377/25.9.96 «περί διορισμού Υπουργού Ανάπτυξης και Υφυπουργών» (ΦΕΚ 244/Α/96).

δ.- τις διατάξεις του Ν. 1624/51 «περί κυρώσεως, τροποποίησης και συμπλήρωσεως του Α.Ν. 1565/50 περί συστάσεως Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού» (ΦΕΚ 71/Α/51)

ε.- τις διατάξεις του Ν.1892/90 «Για τον Εκσυγχρονισμό και την αναπτύξη και άλλες διατάξεις» όπως τροποποιήθηκε με το Ν.2234/94, (άρθρο 1 παρ. 1 εδ. β') και ιδίως τη διάταξη της παρ. 1 εδαφιο θ' του άρθρου 1 του Νόμου αυτού (ΦΕΚ 142/Β/94).

στ.- τις διατάξεις των Ν. 2188/21.5/17.6/1920 «περί ιαματικών πηγών» (ΦΕΚ 132/Α/20) και του Ε.Δ. 7 21.8/1920 καθώς και του Ν. 4086/23.7.1960 «περί τροποποίησης και συμπλήρωσεως διατάξεων τινών περί ιαματικών πηγών» (ΦΕΚ 112/Α/60).

ζ.- των διατάξεων του Ν.4844/30 «περί διατάξεων αφορμών την εκμετάλλευσιν των ιαματικών πηγών» (ΦΕΚ 268/Α/30)

η.- τις διατάξεις της υπ. αρ. 1177/Τ Απόφασης «περί Εγκρίσεως Κανονισμού του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού - περί Επισπίτας και Λειτουργίας των Υδροθεραπευτηρίων Ιαματικών Πηγών και των εν αυταίς εγκαταστάσεων» (ΦΕΚ 318/Β 60)

θ.- τις διατάξεις του Π.Δ. 51/88 (ΦΕΚ 19/Α/88), όπως τροποποιήθηκε με το Π.Δ. 255/89 (ΦΕΚ 121/Α/89) και το Π.Δ. 207/91 (ΦΕΚ 78/Α/91)

ι.- το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας από-

φασης δεν προκαλείται επιβάρυνση του Κρατικού Προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Για την υπαγωγή των Εγκαταστάσεων Αξιοποίησης Ιαματικών Πηγών (Κέντρων Υδροθεραπείας Ιαματικού Ύδατος) στο καθεστώς των κινήτρων του Ν.1892/90, εδ. θ', παρ. 1 του άρθρου 1, όπως ο νόμος αυτός τροποποιήθηκε με τον Ν. 2234/94 και σήμερα ισχύει, καθορίζουμε τις ελάχιστες προδιαγραφές ως ακολούθως:

ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Στόχοι
2. Γενικά
 - 2.1. Ορισμοί
 - 2.2. Χαρακτηριστικά
3. Διαδικασία έγκρισης εγκαταστάσεων αξιοποίησης ιαματικών πηγών
4. Επιλογή θέσης εγκαταστάσεων αξιοποίησης ιαματικών πηγών
 - 4.1 Κριτήρια (Προδιαγραφές)
 - 4.2 Δικαιολογητικά
5. Κριριοδομικές Προδιαγραφές
6. Προδιαγραφές ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού
7. Δικαιολογητικά έγκρισης αρχιτεκτονικής μελέτης
8. Παράρτημα (υποδείγματα)

1.- ΣΤΟΧΟΙ

1.1. Με την παρούσα απόφαση θεσμοθετούνται, ως ελάχιστες προδιαγραφές Εγκαταστάσεων Αξιοποίησης Ιαματικών Πηγών (Κέντρων Υδροθεραπείας Ιαματικού Ύδατος, εφεξής Κ.Υ.Ι.Υ.) προκειμένου οι εγκαταστάσεις αυτές να υπαχθούν στο καθεστώς του Ν.1892/90, όπως ισχύει, οι αναγκαίες φυσικές, τεχνικές, λειτουργικές, υγειονομικές προϋποθέσεις και οι ειδικές απαιτήσεις (π.χ. Ατόμων Μειωμένης Κινητικότητας) με στοχο να καλύπτονται οι ανάγκες των ακόλουθων κατηγοριών της ειδικής τουριστικής πελατείας τους :

Α. Λουόμενοι με παθήσεις στις οποίες ενδείκνυται η χρησιμοποίηση των Ιαματικών Υδάτων (Λουτροθεραπεία, Πρωτοθεραπεία και Εισπνοθεραπεία)

Β. Λουόμενοι: Προληπτικής Υδροθεραπείας

Γ. Επισκέπτες (χρήστες), που ενδιαφέρονται για εξωϊατρικές δραστηριότητες (περιποίηση σώματος, προσώπου κ.λ.π.), η προσφορά των οποίων βασίζεται στο συγκριτικό πλεονέκτημα της παράλληλης ύπαρξης του Ιαματικού Ρευστού σε χώρους ειδικά διαμορφωμένους και προσαρμοσμένους στις απαιτήσεις της σύγχρονης αρχιτεκτονικής αντίληψης για την τουριστική υποδομή και αψωδομή.

1.2. Προκειμένου να εξασφαλίζεται η ικανοποιητική κάλυψη της ζήτησης θεραπευτικού τουρισμού και η λειτουργική στήριξη των Κ.Υ.Ι.Υ., η χωροθέτησή τους πραγματοποιείται με τα ακόλουθα κριτήρια/προϋποθέσεις :

1.2.α. Ύπαρξη Ιαματικού Ρευστού (Νερό, Τύρφη, Ιλύς, γενικά ηηλοειδή κ.λ.π.)

1.2.β. Ύπαρξη των επιστημονικά αποδεδειγμένων θεραπευτικών ιδιοτήτων του Ιαματικού Ρευστού

1.2.γ. Ύπαρξη Ιαματικών συντελεστών, υπό την έννοια των φυσικών / τοπικών χαρακτηριστικών, όπως το κλίμα, η τοποθεσία, το ύψος κ.λ.π. που ασκούν ή αναμένεται να ασκούν επιστημονικά αναγνωρισμένη θεραπευτική επίδραση υπό συνθήκες ειδικής αξιοποίησής του.

1.3 . Από λειτουργική σκοπιά με την παρούσα απόφαση επιδιώκεται:

1.3. α.-. Η άρτια διάταξη και διαμόρφωση των χώρων τους για την κάλυψη των αναγκών των παραδοσιακών και συγχρόνων μεθόδων και συστημάτων Υδροθεραπείας, με βάση τη διεθνή εμπειρία και την πληρότητα λειτουργικών και οργανωτικών προϋποθέσεων, εγκαταστάσεων, υπηρεσιών και εξοπλισμού.

1.3. β - Η ασφάλεια τόσο των χρηστών όσο και του ασχολούμενου στις υπηρεσίες των Κ.Υ.Ι.Υ. προσωπικό.

1.4. Ως γνώμονας για την κατάρτιση των προδιαγραφών της παρούσας απόφασης λαμβάνεται Κ.Υ.Ι.Υ. με δυνατότητα εξυπηρέτησης 1200 λούσεων και λοιπών φυσικοθεραπευτικών πράξεων σε 12ωρη βάση λειτουργίας την ημέρα (δηλ. δυναμικότητα 1.000 ατόμων ημερησίως).

2.- ΓΕΝΙΚΑ

2.1 ΟΡΙΣΜΟΙ

Οι Εγκαταστάσεις Αξιοποίησης Ιαματικών Πηγών (Κ.Υ.Ι.Υ.) είναι εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής, οι οποίες:

2.1.α. διαθέτουν δυνατότητα χρήσης ιδιόκτητου ή όχι Φυσικού Ιαματικού Πόρου, δηλαδή Ιαματικής Πηγής, Ιαματικού Τύπου, Ιαματικών Πηλοειδών, Ιαματικών Συντελεστών, όπως οι τελευταίοι ορίζονται στο Β.Δ. 23/4/ - 3/5/1923,

2.1.β. προσφέρουν υπηρεσίες ειδικής θεραπευτικής και προληπτικής αγωγής, και συναφών ευεργετημάτων, τα οποία προκύπτουν από τη χρήση Ιαματικού Ρευστού.

2.1.γ. αξιοποιούν προϊόντα Ιαματικών Πόρων και Συντελεστών, όπως το Ιαματικό Ρευστό και τα υποπροϊόντα του, το Κλίμα, την Τοποθεσία, το Ύψος και τη Θάλασσα.

2.1.δ. εξασφαλίζουν την ικανοποιητική (με την έννοια της σειφορίας) εκμετάλλευση του φυσικού ιαματικού πόρου και την εναρμονισμένη συνύπαρξη των κτιριακών εγκαταστάσεων με το φυσικό περιβάλλον των περιοχών, όπου δημιουργούνται.

2. 2. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

2.2.α. Τα Κ.Υ.Ι.Υ. ανεγείρονται είτε αυτοτελώς είτε σε συνδυασμό με Ξενοδοχείο Κλασσικού Τύπου ΑΑ' ή Α' τάξης ή Τύπου Επιπλωμένων Διαμερισμάτων Α' τάξης ή Μικτής Λειτουργικής Μορφής και υπό την προϋπόθεση, ότι αυτά ανεγείρονται με βάση τις ισχύουσες προδιαγραφές του ΕΟΤ ή έχουν ανεγερθεί στο παρελθόν με τις τότε ισχύουσες για τη δυναμικότητα και την τάξη τους τεχνικές προδιαγραφές.

2.2.β. Τα γήπεδα/οικόπεδα, στα οποία ανεγείρονται τα Κ.Υ.Ι.Υ. πρέπει υποχρεωτικά να βρίσκονται σε περιοχές, στις οποίες υπάρχουν Πηγές ανακηρυγμένες ως «Ιαματικές Τουριστικής ή Τοπικής Σημασίας», σύμφωνα με τους Ν. 2188/21-5/17-6/1920 και 4086/23/7/1960 (ΦΕΚ Α 112/30.7.1960). Ο Υποψήφιος Επενδυτής θα πρέπει να λάβει υπό όψιν του την ισχύουσα νομοθεσία ως προς την Κυριότητα και την Εκμετάλλευση Ιαματικών Πηγών.

2.2.γ. Απόσταση γηπέδου / οικοπέδου του Κ.Υ.Ι.Υ. και ιαματικής πηγής, μεταφορά του ιαματικού ρευστού και παρεμβολή άλλων ιδιοκτησιών.

Με το άρθρο 1 του Ν. 4844/30.7/4.8/1930 «Περί Διατάξεων αφορωσών την εκμετάλλευσιν των Ιαματικών Πηγών» καθορίζεται η Προστατευτική Περιοχή Δημόσιας ή Ιδιωτικής Ιαματικής Πηγής. Η έκταση της Προστατευτικής Περιοχής είναι κύκλος με κέντρο την Ιαματική Πηγή και ακτίνα 1.000 μ. (χιλίων μέτρων). Η Προστατευτική Περιοχή μπορεί σε ειδικές περιπτώσεις να επεκταθεί ή να μειωθεί με Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ε.Ο.Τ., μετά από γνωμοδότηση της Ειδικής Τεχνικής Επιτροπής.

Τα γήπεδα / οικόπεδα στα οποία θα ανεγείρονται Κ.Υ.Ι.Υ. θα πρέπει να ευρίσκονται σε μικρή απόσταση / σημείο από την Ιαματική Πηγή υπό την έννοια ότι στο εν λόγω σημείο εξασφαλίζεται ο μέγιστος βαθμός διατήρησης των θεραπευτικών ιδιοτήτων του Ιαματικού Ύδατος και της θερμοκρασίας, στην οποία οφείλονται οι θεραπευτικές ιδιότητες του Ιαματικού Ύδατος.

Η καταλληλότητα της απόστασης αυτής θα κρίνεται κατά περίπτωση από την Αρμόδια Επιστημονική Υπηρεσία, ανάλογα με τον τύπο της Πηγής αφ' ενός και ανάλογα με τα ιδιαίτερα μορφολογικά χαρακτηριστικά της Πηγής αφ' ετέρου.

Επίσης, θα υποβάλλεται στην Αρμόδια Υπηρεσία και τεχνική έκθεση για τον ειδικό εξοπλισμό μεταφοράς του Ιαματικού Ύδατος (π.χ. σωληνώσεις, υλικά σωληνώσεων κ.λ.π.).

Ακόμη, είναι απαραίτητη η προσκόμιση από τον ενδιαφερόμενο επενδυτή Βεβαίωσης ή Συμφωνητικού για τη διέλευση των αναγκαίων σωληνώσεων δια μέσου των παρεμβαλλόμενων ιδιοκτησιών.

1. Οι ανακηρυγμένες Ιαματικές Πηγές να έχουν καταταγεί σε Τουριστικής ή Τοπικής Σημασίας, Περιοχές, που υπάγονται σε αυτές τις κατηγορίες είναι ήδη χαρακτηρισμένες με Π.Δ. σε Λουτροπόλεις. Οι Λουτροπόλεις κατατάσσονται με Υπουργική Απόφαση σε Α', Β' και Γ' κατηγορίας καθώς και Τοπικής Σημασίας, επιτρέπεται δε η είσπραξη ειδικού φόρου.

2.2.δ. Ακόμη, αναγκαία προϋπόθεση για τη δημιουργία Κ.Υ.Ι.Υ. είναι η λειτουργία στην ευρύτερη περιοχή και συγκεκριμένα σε ακτίνα 5 χλμ από το γηπέδο/οικόπεδο του Κ.Υ.Ι.Υ., κύριων ξενοδοχειακών καταλυμάτων ΑΑ, Α και Β τάξης, συνολικής δυναμικότητας τουλάχιστον με αυτή του Κ.Υ.Ι.Υ. (όπως αυτή ορίζεται στην παρ. 1.2. της παρούσας)

Είναι αυτονόητο, ότι μέρος ή το σύνολο του απαιτούμενου κατά την παράγραφο αυτή αριθμού κλινών μπορεί να ανεγείρεται, εφόσον οι υφιστάμενες στην περιοχή κλίνες δεν επαρκούν, σε συνδυασμό με το Κ.Υ.Ι.Υ. εφόσον με βάση άλλες διατάξεις η δημιουργία νέων κλινών στην περιοχή δεν απαγορεύεται²

3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ (Κ.Υ.Ι.Υ.)

3.1. Α' ΣΤΑΔΙΟ: Έγκριση σκοπιμότητας - χωροθέτησης

3.1.α. Έγκριση Σκοπιμότητας: Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει στην αρμόδια Διεύθυνση της Κεντρικής Υπηρεσίας του Ε.Ο.Τ., τα δικαιολογητικά που προβλέπονται στα εδάφια α, β, γ, στ και κ της παραγράφου 4. 2. της παρούσας, καθώς επίσης τεχνική έκθεση, που θα αφορά στα στοιχεία των παραγράφων 2.2.α,β,γ,δ και του πίνακα 4. 1. α, β, γ της παρούσας.

Η έγκριση Σκοπιμότητας χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα του ΕΟΤ, μετά την εισήγηση των συναρμοδίων Διευθύνσεων (Α, Β, ΙΔ) και ισχύει για ένα χρόνο. Αν εν τω μεταξύ έχει εκδοθεί έγκριση καταλληλότητας οικοπέδου/γηπέδου η διάρκεια ισχύος της έγκρισης σκοπιμότητας ακολουθεί τη διάρκεια ισχύος της έγκρισης καταλληλότητας. Για την ανανέωση της έγκρισης σκοπιμότητας απαιτείται η υποβολή των στοιχείων που προβλέπονται από τις προδιαγραφές δημιουργίας Κ.Υ.Ι.Υ. κατά το χρόνο της ανανέωσης.

2. Επισημαίνεται ότι σε περίπτωση ίδρυσης, επέκτασης ή εκσυγχρονισμού Κ.Υ.Ι.Υ. σε συνδυασμό με ίδρυση, επέκταση ή εκσυγχρονισμό ξενοδοχειακής εγκατάστασης (κατά την παρ. 2.α. του παρόντος) στην ξενοδοχειακή μονάδα παρέχονται τα κίνητρα του αναπτυξιακού νόμου, που ισχύουν στην περιοχή υλοποίησης της επένδυσης για τις εγκαταστάσεις αυτού του τύπου και όχι τα κίνητρα, που ισχύουν για το Κ.Υ.Ι.Υ. (και τούτο βεβαίως εφόσον τηρούνται οι προϋποθέσεις της παρ. 5 του άρθρου 2 του Π.Δ. 465/95).

Κατά τη διαδικασία της έγκρισης σκοπιμότητας, ελέγχεται μεταξύ άλλων η θεραπευτική ή προληπτική αξία του Ιαματικού Πόρου, που αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη διαπίστωση της σκοπιμότητας υπαγωγής της εγκατάστασης στα κίνητρα του Αναπτυξιακού Νόμου.

3.1.β. Προέγκριση Χωροθέτησης: Ο ενδιαφερόμενος, εφόσον απαιτείται κατά νόμον, υποβάλλει στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ αίτηση, με τα απαιτούμενα για την τήρηση της διαδικασίας προέγκρισης χωροθέτησης δικαιολογητικά, καθώς και αντίγραφο της αναφερόμενης στο εδάφιο (α) έγκρισης του ΕΟΤ για τη σκοπιμότητα δημιουργίας του Κέντρου Υδροθεραπείας Ιαματικού Ύδατος (Κ.Υ.Ι.Υ.).

3.2. Β' ΣΤΑΔΙΟ: Καταλληλότητα γηπέδου / οικοπέδου

Υποβάλλεται πλήρης φάκελος με τα δικαιολογητικά α - κ της παρ. 4.2 της παρούσας στην αρμόδια Διεύθυνση της Κεντρικής Υπηρεσίας του Ε.Ο.Τ.. Για την έγκριση ή απόρριψη ακολουθείται διαδικασία ανάλογη της προβλεπόμενης για τις ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις (ΦΕΚ 557/Β/87).

Η έγκριση καταλληλότητας γηπέδου/οικόπεδου για τη δημιουργία Κ.Υ.Ι.Υ. ισχύει για δύο (2) χρόνια και για την ανανέωσή της απαιτείται η υποβολή των στοιχείων που προβλέπονται από τις προδιαγραφές δημιουργίας Κ.Υ.Ι.Υ. κατά το χρόνο της ανανέωσης.

3.3. Γ' ΣΤΑΔΙΟ: Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων

Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει στην αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ αίτηση με τα απαιτούμενα κατά νόμον δικαιολογητικά για την τήρηση της διαδικασίας έγκρισης περιβαλλοντικών όρων σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

3.4. Δ' ΣΤΑΔΙΟ: Έγκριση Αρχιτεκτονικής Μελέτης

Υποβάλλεται πλήρης φάκελος με τα δικαιολογητικά της παραγράφου 7 της παρούσας στην αρμόδια Διεύθυνση της Κεντρικής Υπηρεσίας του Ε.Ο.Τ.. Συνυποβάλλεται το δικαιολογητικό υπ' αριθμ. λ της παρ. 4.2. της παρούσας, καθώς και τα δικαιολογητικά της παρ. 6.1 (έγκριση εγκατάστασης βιολογικού καθαρισμού). Για την έγκριση ή απόρριψη ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται για τις ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις (ΦΕΚ 557/Β/87).

Η έγκριση Αρχιτεκτονικής Μελέτης από τον ΕΟΤ ισχύει τέσσερα (4) χρόνια. Αν εν τω μεταξύ έχει εκδοθεί οικοδομική άδεια η διάρκεια ισχύος της έγκρισης του ΕΟΤ ακολουθεί τη διάρκεια ισχύος της οικοδομικής αδειας. Αν μετά την παρέλευση της τετραετίας δεν έχει εκδοθεί οικοδομική άδεια ή η άδεια που έχει εκδοθεί μείνει ανεκτέλεστη και λήξει, απαιτείται ανανέωση των εγκρίσεων του ΕΟΤ (Α, Β, Γ, Δ ΣΤΑΔΙΑ) σύμφωνα με τα ισχύοντα κατά τον χρόνο της ανανέωσης.

4. ΕΠΙΛΟΓΗ ΘΕΣΗΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΥΔΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΙΑΜΑΤΙΚΟΥ ΥΔΑΤΟΣ

4.1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ - ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ

A/A	4.1.α. ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΑ - ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	Ύπαρξη ικανοποιητικού Δικτύου Συγκοινωνιών	Χερσαίες ή θαλάσσιες συγκοινωνίες με τακτικά δρομολόγια.
2	Επιτρέπεται η δημιουργία Κ.Υ.Ι.Υ. σε απόσταση μεγαλύτερη των 1.000 μ. από τα όρια Παραδοσιακών Οικισμών	Κατ' εξαίρεση είναι δυνατή η δημιουργία Κ.Υ.Ι.Υ., όπου υπάρχει σχετική ειδική πρόβλεψη
3	Δεν επιτρέπεται η δημιουργία Κ.Υ.Ι.Υ. εντός της ζώνης προστασίας ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ	
4	Δεν επιτρέπεται η δημιουργία Κ.Υ.Ι.Υ. εντός των ορίων προστασίας Εθνικών Δρυμών και Βιοτόπων	
	4.1.β. ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ/ΓΗΠΕΔΟΥ³	
5	Δρόμος προσπέλασης ασφαλτόστρωτος ελαχίστου πλάτους ασφαλτώσεως 5,50 μ. μέχρι Εθνικό Επαρχικό Δίκτυο	Ως Υπόδειγμα 2
6	Εγκεκριμένη κυκλοφοριακή σύνδεση με την οδό προσπέλασης	Για τα εκτός σχεδίου γήπεδα
7	Εξασφάλιση Ικανής Ποσότητας Ιαματικού Ύδατος	Ως 2.2. Β.
8	Εξασφάλιση Υδροδότησης με Πόσιμο Ύδωρ ⁴	160 λτ/άτομο/ημερησίως
9	Εξασφάλιση δυνατότητας Στάθμευσης	Ως κατωτέρω παρ.5

3. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι εκάστοτε ισχύουσες προδιαγραφές καταλληλότητας γηπέδου/οικοπέδου για Ξενοδοχείο Α' Τάξης.
4. Για τους χρήστες του Κ.Υ.Ι.Υ. επιπλέον των απαιτήσεων για τη δυναμικότητα του Ξενοδοχείου.

A/A 4.1.γ. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΙΑΜΑΤΙΚΟΥ ΡΕΥΣΤΟΥ

1 ΧΗΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Το ιαματικό ρευστό θα πρέπει να έχει συγκεκριμένες θεραπευτικές και προληπτικές ιδιότητες, οι οποίες προκύπτουν από πρόσφατη σχετική βεβαίωση της αρμόδιας Υπηρεσίας του ΕΟΤ (Τμήμα ΙΔ3, Ιαματικών Πηγών) ή αρμόδιων κρατικών εργαστηρίων.

2 ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Το ιαματικό ρευστό πρέπει να παρουσιάζει μικρή περιεκτικότητα σε μικρόβια και γενικά επιβλαβείς μικροοργανισμούς, πράγμα που θα πρέπει να προκύπτει από πρόσφατη σχετική βεβαίωση αρμόδιων κρατικών εργαστηρίων (π.χ. ΙΓΜΕ, Γενικό Χημείο του Κράτους, Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα κλπ)

3 ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΙΣΧΥΟΣ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

Οι ως άνω αναλύσεις (1 και 2) θα πρέπει να επαναλαμβάνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα και συγκεκριμένα η χημική ανάλυση ανά πενταετία και η μικροβιολογική κατ' έτος.

4.2. ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΣΗΣ Κ.Υ.Ι.Υ.

α. Αίτηση που να περιέχει όλα τα στοιχεία του ιδιοκτήτη ή των ιδιοκτητών του γηπέδου/οικοπέδου. Σε περίπτωση εταιρείας πρέπει να υποβάλλεται και αντίγραφο του καταστατικού της ή το ΦΕΚ, που έχει δημοσιευθεί. (Υπόδειγμα 1 στο παράρτημα).

β. Χάρτης της ευρύτερης περιοχής σε κλίμακα 1:50.000 ή Υπόβαθρο της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού (ΓΥΣ), όπου θα σημειώνεται με ευκρίνεια η ακριβής θέση του γηπέδου/οικοπέδου, η σύνδεσή του με το οδικό και τα λοιπά δίκτυα τεχνικής υποδομής της ευρύτερης περιοχής, η χιλιομετρική απόσταση από τον πλησιέστερο οικισμό και έδρα Ο.Τ.Α. καθώς και η χιλιομετρική απόσταση από την ιαματική πηγή.

γ. Τοπογραφικό διάγραμμα του γηπέδου/οικοπέδου με υψομετρικές καμπύλες σε κλίμακα 1:200 ως 1:1000, όπου θα σημειώνονται:

- ο Βορράς
- τα όρια της ιδιοκτησίας και οι όμοροι ιδιοκτήτες
- οι διαστάσεις και ο υπολογισμός του εμβαδού της ιδιοκτησίας
- οι ισχύοντες όροι δόμησης καθώς και βεβαίωση σύμφωνα με το Υπόδειγμα 3 του παραρτήματος θεωρημένα πρόσφατα από την αρμόδια υπηρεσία (Τμήμα Πολεοδομίας & Πολεοδομικών Εφαρμογών)
- το οικοδομήσιμο τμήμα του γηπέδου/οικοπέδου
- τυχόν υφιστάμενα κτίσματα εντός του γηπέδου/οικοπέδου και των όμορων ιδιοκτησιών. (Σε περίπτωση που υφίστανται στο γήπεδο/οικόπεδο κτίσματα, θα πρέπει να δηλώνεται από το μηχανικό αν πρόκειται να κατεδαφιστούν ή να διατηρηθούν και να ενταχθούν στο Κ.Υ.Ι.Υ.)
- ο δρόμος προσπέλασης, το πλάτος και ο χαρακτηρισμός του. Σε περίπτωση που η προσπέλαση γίνεται από Δημοτικό, Κοινοτικό ή Κοινόχρηστο αγροτικό δρόμο, απαιτείται ο χαρακτηρισμός, το πλάτος και η κατάσταση βατότητάς του να βεβαιώνονται από τον αντίστοιχο Ο.Τ.Α. σύμφωνα με το υπόδειγμα (2) του Παραρτήματος.
 - οι γωνίες λήψης των φωτογραφιών της παρ. 4.2.δ..
- δ. Σειρά φωτογραφιών με επισήμανση του γηπέδου/οικοπέδου της εγκατάστασης καθώς και φωτογραφίες της ευρύτερης περιοχής, για πλήρη φωτογραφική τεκμηρίωση. Η παρουσίαση των φωτογραφιών θα γίνεται σε πίνακα μεγέθους DIN A4, στις οποίες θα σημειώνονται η ημερομηνία λήψης και τα στοιχεία του ιδιοκτήτη.
- ε. Τεχνική Έκθεση που θα περιλαμβάνει:
 - Θέση του Γηπέδου (Νομός, ΟΤΑ, Τοποθεσία και Αποστάσεις από τον πλησιέστερο οικισμό, από ημιαστικά (με πληθυσμό μεγαλύτερο των 2.000 κατοίκων) και αστικά (με πληθυσμό μεγαλύτερο των 10.000 κατοίκων) κέντρα, από σημαντικούς τουριστικούς πόλους και πόρους της περιοχής)

- Περιγραφή του περιβάλλοντος χώρου (ιδιαίτερα πρέπει να περιγραφούν το φυσικό και δομημένο περιβάλλον και η συμβατότητα της προτεινόμενης εγκατάστασης με τις υφιστάμενες χρήσεις γης).
- Νομικό Καθεστώς δόμησης (εντός σχεδίου, ΖΟΕ, εκτός σχεδίου, κ.λ.π.).....
- Χαρακτηριστικά Εγκατάστασης (Τμήμα Τουριστικής Εγκατάστασης, δυναμικότητα, τάξη κ.λ.π.)
- Στοιχεία της υπάρχουσας γενικής και τουριστικής υποδομής και ανώδομής της ευρύτερης περιοχής:
 - δυνατότητες ηλεκτροδότησης (Υπαρξη Δικτύου Χαμηλής Τάσης, απόσταση από τον πλησιέστερο υποσταθμό της ΔΕΗ, διαθέσιμη ηλεκτρική ισχύς κ.λ.π.),
 - δυνατότητα υδροδότησης
 - δυνατότητα τηλεφωνικής σύνδεσης
- Επιπλέον προσκομίζεται συμπληρωμένος από τον μηχανικό πίνακας γεγνησίων σύμφωνα με το υπόδειγμα (5) του παραρτήματος

στ. Έκθεση Ειδικών Στοιχείων Περιβάλλοντος⁵ όπως :

- Γεωγραφικό Περιβάλλον. Γενική Περιγραφή και φυσιογνωμία της περιοχής με επισήμανση Βιομηχανιών ή βιοτεχνιών, αγωγών λυμάτων κ.λ.π. σε ακτίνα τουλάχιστον δέκα (10) χλμ. από τη μονάδα.
- Ιστορικά στοιχεία της Ιαματικής Πηγής
- Χλωρίδα: Κύρια είδη αυτοφυή και άλλα χαρακτηριστικά είδη που ευδοκούν στην περιοχή
- Θάλασσα: Θερμοκρασίες (μεταβολές ημέρας εποχής, ρεύματα, περιοδικότητα, κυματισμοί, μορφή ακτών).
- Μετεωρολογικά Στοιχεία: Μετρήσεις στην Περιοχή, όπου προβλέπεται η δημιουργία της μονάδας, που θα αφορούν σε :
 - Θερμοκρασίες, ετήσιες, μηνιαίες μέγιστες - ελάχιστες
 - Υγραμετρία
 - Ανεμολόγιο
 - Βροχοπτώσεις
 - Νεφώσεις και Ηλιοφάνεια
 - Ιονομετρικά Στοιχεία
 - Στοιχεία από την Σεισμολογική Υπηρεσία της περιοχής, όπου βρίσκεται η Ιαματική Πηγή

ζ. Σκαρίφημα Γενικής Διάταξης σε επίπεδο προσχεδίου, το περιεχόμενο του οποίου ορίζεται στο Π.Δ. 696/74.

5. Τα στοιχεία της παρ. στ αξιολογούνται στα πλαίσια της εξέτασης της σκοπιμότητας δημιουργίας του Κ.Υ.Ι.Υ. για τη διαμόρφωση συνολικής εικόνας, χωρίς να αποτελούν στοιχείο απορριψής, θα περιλαμβάνονται όμως και στη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

η. Υπεύθυνη δήλωση του αιτούντα σε ειδικό έντυπο το Ν. 1599/86 ότι είναι ιδιοκτήτης του γηπέδου/οικοπέδου που ορίζεται στο τοπογραφικό διάγραμμα με τα στοιχεία Α, Β, Γ, κ.λ.π. εμβαδού μ2 (βλ. υπόδειγμα 4 στο παράρτημα).

Σε περίπτωση περισσοτέρων του ενός εξ αδιαιρέτου διοικητών υποβάλλονται είτε ανεξάρτητες δηλώσεις, είτε κοινή όπου θα αναγράφονται τα στοιχεία όλων και (ε υπογράφεται από όλους). Ο κάθε ιδιοκτήτης θα δηλώσει το ποσοστό συνιδιοκτησίας του και το σύνολο των ποσοστών θα πρέπει να καλύπτει το 100% της ιδιοκτησίας.

Επίσης θα πρέπει να δηλώνεται ότι 1) το γήπεδο/οικόπεδο αποτελεί ενιαία έκταση, που δεσμεύεται στο σύνολό της για τη δημιουργία του Κ.Υ.Ι.Υ. και 2) στο μέλλον οποιαδήποτε αποδέσμευση τμήματος του οικοπέδου της έκτασης θα πρέπει να υπάρχει η σύμφωνη γνώμη της ΕΟΤ.

Στην υπεύθυνη δήλωση θα σημειώνεται ακόμη 1) αν γήπεδο ή μέρος του αποτελεί χαρακτηρισμένη δασική έκταση και 2) αν το οικόπεδο αποτελεί προϊόν κατάτμησης αγροτικού κλήρου ή δασικής έκτασης.

Η δημιουργία Κ.Υ.Ι.Υ. σε γήπεδα /οικόπεδα επί των οποίων υπάρχει συγκυριότητα χωρίς την συμφωνία όλων των συγκυρίων ή σε γήπεδα /οικόπεδα στα οποία έχει κατασταθεί οριζόντια ιδιοκτησία δεν είναι δυνατή.

θ. Λοιπές βεβαιώσεις - έγγραφα από συναρμόδιους αρμόδιους:

- Βεβαίωση της αρμόδιας υπηρεσίας για τον τρόπο δρευσης:
 - Εφ' όσον το Κ.Υ.Ι.Υ. υδρεύεται από το δίκτυο της πόλης ή του οικισμού, ότι υπάρχει δυνατότητα παροχής των λίτρων την ημέρα, όσων προβλέπονται για τη δυναμικότητα του Κ.Υ.Ι.Υ. και του Ξενοδοχείου
 - Εφ' όσον η ύδρευση γίνεται από γεώτρηση, θα προσκομίζεται άδεια χρήσης νερού και εκτέλεσης εργασιών σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1739/87 και εκτελεστικών διαταγμάτων του.
- Κυκλοφοριακή σύνδεση του οικοπέδου /γηπέδου με το δρόμο προσέλασης εγκεκριμένη από την κλήση και κατά τόπο κρατική υπηρεσία.
- Βεβαίωση πολεοδομικού Γραφείου ως υπόδειγμα του παραρτήματος

ι. Έγκριση Χωροθέτησης από το ΥΠΕΧΩΔΕ εφ' όσον πατεείται

κ. Βεβαίωση από την Αρμόδια Υπηρεσία του ΕΟΤ / ΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ, ΤΜΗΜΑ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΙΔ3) σχετικά με τα χαρακτηριστικά του Ιαματικού δατος προς χρήση του για το Κ.Υ.Ι.Υ., σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στον πίνακα 4.1.γ.

λ. Εγκεκριμένη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με τις διατάξεις της 69269/5387/24.10.90 νής Απόφασης που αφορά σε «κατάταξη έργων και εστηριοτήτων σε κατηγορίες, περιεχόμενο Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), καθορισμός περιεχόμενου ειδικών περιβαλλοντικών μελετών (ΕΜΠ) και λοιπών διατάξεων», σύμφωνα με το Ν. 1650/1986 και 1661/5.10.94 ΚΥΑ (ΦΕΚ 786/β/20.10.94) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Τα παραπάνω δικαιολογητικά (β-ζ) πρέπει να υποβάλλονται σε τρία (3) αντίτυπα, σφραγισμένα και υπ

γραμμένα από τους κατά νομο αρμόδιους διπλωματούχους μηχανικούς και ειδικούς επιστήμονες και να φέρουν τα απαιτούμενα από το Νόμο χαρτόσημα και μηχανόσημα.

5. ΚΤΙΡΙΟΔΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ*

A/A	ΧΩΡΟΙ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΡΙΘ. ΧΩΡΩΝ	ΕΛΑΧ. ΜΕΓΕΘΟΣ
1.	Είσοδος - Υποδοχή - Διοίκηση		
1.1.	Ανεμοφρακτής		μ ² 8.0 min. βάθος μ. 2.8
1.2.	Πληροφορίες/Γραμματεία	1	μ ² 20.0
1.3.	Βεστιάριο	1	μ ² 8.00
1.4.	Τηλεφωνικό κέντρο		
1.5.	Τηλεφωνικοί θάλαμοι ή Τ/Φ φωλιές	2	
1.6.	Γραφείο Διευθυντή	1	μ ² 25.0*
1.7.	Γραφείο Υποδιευθυντή	1	μ ² 16.0
1.8.	Λογιστήριο	1	μ ² 30.0
1.9.	W.C. κοινού στον ίδιο όροφο ή με ένα όροφο διαφορά, με προ-θαλάμους χωριστά ανδρών-γυναικών	2+2	
1.10.	Αίθουσα αναμονής	1	μ ² 120.0
1.11.	Κυλικείο - snack bar*	1	μ ² 120.0

6. Οι κατωτέρω ελαχίστες προδιαγραφές ισχύουν ανεξάρτητα από το Κ.Υ.Ι.Υ. δημιουργείται αυτοτελώς ή σε συνδυασμό με ξενοδοχειακή εγκατάσταση. Στην δεύτερη αυτή περίπτωση οι ξενοδοχειακές κλίνες για να θεωρούνται ενιαίο σύνολο με το Κ.Υ.Ι. πρέπει να βρίσκονται σε λειτουργική ενότητα με αυτό (στεγασμένοι διάδρομοι κλπ.).

7. Αναλύεται σε κύριο χώρο γραφείου 15.0 μ² και χώρο αναμονής 9.0 μ².

8. Σε περίπτωση δημιουργίας αυτοτελούς Κ.Υ.Ι.Υ. θα προβλέπεται αντί του snack bar εστιατορίου εμβαδού 150.00 μ² (με τους ανάλογους χώρους μνείας), το εστιατόριο μπορεί να κατανεμεταί κατά το μισό σε ημιμπαϊθριο χώρο εφόσον οι καιρικές συνθήκες και ο χρόνος λειτουργίας το επιτρέπουν. Η προσφορά των χώρων εστίασης θα εμπλουτίζεται με προγράμματα υγιεινής διατροφής (εδεσμάτων και χυμών).

A/A ΧΩΡΟΙ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΡΙΘ. ΧΩΡΩΝ ΕΛΑΧ. ΜΕΓΕΘΟΣ

2.	Ιατρεία		
2.1.	Υποδοχή - γραμματεία (πλήσιον της Διοικήσεως)		μ ² 35.0
2.2.	Ιατρεία (π.χ. καρδιολόγου, παθολογου, ρευματολογου, κλπ)	4	μ ² /ιατρείο 25.0
2.3.	Εργαστήριο (Μικροβιολογικών κλπ) εξετάσεων	1	μ ² 20.0
2.4.	Γραφείο Ιατρού/Διαιτολογου	1	μ ² 16.0
2.5.	w.c. γραφείου ιατρών (με προθάλαμοι)	1	μ ² 4.0
3.	Θεραπευτικό τμήμα		
3.1.	Κλειστή δεξουρή κινησιοθεραπείας με τις αναγκαίες τεχνικές εγκαταστάσεις	1	μ ² 200.0
3.2.	Δεξουρή υδρομαλάξεων τυπου τζακούι θερμού υδατος	1	μ ² 40.0
3.3.	Δεξουρή οπλη ψυχρού υδατος	1	μ ² 20.0
3.4.	Δεξουρή οπλη κολυμβησης εσωτερικη η εξωτερικη προσκετικη	1	min. διάστ.μ. 6.0 μ ² 200.0

3.5.	Λουτρο με λουτήρα υδρομαλάξεων (υδρομασάζ)	4	μ ² /λουτρό 8.0
3.6.	Χώρος για καταωνιστήρα εξ αποστάσεως	2	μ ² /χώρο 12.0 min. διάστ.μ. 2.0X6.0
3.7.	Χώρος για καταωνιστήρα υδρο-μαλάξεων	2	μ ² /χώρο 8.0
3.8.	Σάουνα	1	μ ² 8.0
3.9.	Χαμάμ (Ατμόλουτρο)	2	μ ² /χαμάμ 8.0
3.10.	Αίθουσα ανάπαυσης	1	μ ² 80.0
3.11.	Αποδυτήρια λουομένων, με προθαλάμους χωριστά ανδρών γυναικών	6+6	μ ² /αποδυτήρ. 2.0
3.12.	Χώρος φύλαξης ρούχων με 80+80 ερμάτια χωριστά ανδρών - γυναικών	1+1	μ ² /χώρο 60.0
3.13.	W.C. + καταωνιστήρες ανδρών	4+4	
3.14.	W.C. + καταωνιστήρες γυναικών	4+4	
3.15.	Θάλαμος ομαδικής εισπνο-θεραπείας 9	2	μ ² /θάλαμο 10.0
3.16.	Θάλαμος ατομικής εισπνοθεραπείας με 30 θέσεις	1	μ ² 40.0
3.17.	Χώρος Παρασκευής Πηλού (λάσσης) 10	1	μ ² 20.0
3.18.	Χώρος Επάλειψης Πηλού	1	μ ² 12.0
3.19.	Βοηθητικοί Χώροι (καθαρισμού, ντους, απόρριψης πηλού)		μ ² /χώρο 8.0
4.	Βοηθητικές Θεραπείες		
4.1.	Αίθουσες ατομικής γυμναστικής	2	μ ² /αίθουσα 12.0
4.2.	Αίθουσα ομαδικής γυμναστικής με όργανα	1	μ ² 120.0
4.3.	Ομαδικά αποδυτήρια γυναικών-ανδρών	1+1	μ ² /αποδυτήρ. 18.0
4.4.	W.C. + καταωνιστήρες ανδρών	3+3	
4.5.	W.C. + καταωνιστήρες γυναικών	3+3	
4.6.	Αίθουσα γιόγκα	1	μ ² 30.0
4.7.	Αίθουσες μασσάζ	2	μ ² /αίθουσα 12.0
4.8.	Γραφείο + w.c. θεραπευτού μασσάζ		
4.9.	Αίθουσα καλωπισμου (centre de beauté)	1	μ ² 50.0
4.10.	Αποθήκη οργάνων γυμναστικής	1	μ ² 20.0
4.11.	Βοηθητικοί χώροι για την εναπόθεση και φύλαξη μηχανημάτων και ειδών καθαρισμού	2	μ ² /χώρο 4.0

9. Σε περίπτωση δημιουργίας αμιγούς κέντρου εισπνοθεραπείας (με τη χρήση φυσικού ατμού είτε στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους είτε σε φυσικά σπήλαια) όλοι οι ελάχιστοι απαιτούμενοι χώροι καθορίζονται από τον ΕΟΤ με αναλογική εφαρμογή των προδιαγραφών της παρούσας. Για το χαρακτηρισμό της εγκατάστασης ως αμιγούς κέντρου εισπνοθεραπείας απαιτείται ειδική έγκριση του ΕΟΤ.

10. Η Πηλοθεραπεία και κατά συνέπεια οι χώροι με αριθ. 3.17, 3.18 και 3.19 είναι υποχρεωτικοί υπό την προϋπόθεση υπαρχής του ρευστού (λάσσης).

Α/Α ΧΩΡΟΙ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΡΙΘ. ΧΩΡΩΝ ΕΛΑΧ. ΜΕΓΕΘΟΣ

Α/Α	ΧΩΡΟΙ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΡΙΘ. ΧΩΡΩΝ	ΕΛΑΧ. ΜΕΓΕΘΟΣ
5. Αθληση			
	Τα Κ.Υ.Ι.Υ. έχουν αυξημένες ανάγκες σε αθλητικές δραστηριότητες, που θα συμπληρώνουν το θεραπευτικό τμήμα, αλλά και θα εμπλουτίζουν το προσφερόμενο από το Κ.Υ.Ι.Υ. προϊόν. Δεδομένου, όμως, ότι το είδος των αθλητικών δραστηριοτήτων και κατά συνέπεια και των συναφών εγκαταστάσεων ποικίλει ανάλογα με τη θέση του Κ.Υ.Ι.Υ. αλλά και τις λοιπές δραστηριότητες που προσφέρει, καθώς και τους χρήστες στους οποίους απευθύνεται, δεν προτείνονται εδώ συγκεκριμένες αθλητικές εγκαταστάσεις ως υποχρεωτικές, αλλά αναφέρονται ενδεικτικά, με την επισήμανση, ότι όποιες επιλεγούν από τον επενδυτή, θα πρέπει να προσφέρονται σε ικανοποιητικό αριθμό.		
5.1.	Γήπεδα τένις με W.C. και ανάλογα αποδυτήρια	τουλ. 2	
5.2.	Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός ναυαθλητισμού και θαλασσιών αθλημάτων		
5.3.	Χώρος παιχνιδιού σκουός με τις ανάλογες βοηθητικές εγκαταστάσεις		
6.	Χώροι στάθμευσης (υπαίθρια ή στεγασμένοι) θέσεις στάθμευσης για 20 αυτοκίνητα ΙΧΕ ¹¹		
7.	Χώροι προσωπικού - Βοηθητικοί χώροι		
7.1.	Χώρος προσωπικού με οφίς	1	μ2 30.0
7.2.	Αποδυτήρια προσωπικού ανδρών με WC, καταιωνιστήρα και ερμάρια στον προθάλαμο	2+2	
7.3.	Αποδυτήρια προσωπικού γυναικών με WC, καταιωνιστήρα και ερμάρια στον προθάλαμο	2+2	
7.4.	Γενικές Αποθήκες	2	μ2/αποθήκη 20.0
7.5.	Αποθηκες εξοπλισμού και υλικών	3	μ2/αποθήκη 15.0

Παρατηρήσεις:

1. Όλοι οι χώροι κύριας χρήσης του Κ.Υ.Ι.Υ. θα πρέπει να βρίσκονται τουλάχιστον στην ίδια στάθμη με το έδαφος και να πληρούν τις προϋποθέσεις φυσικού φωτισμού και αερισμού.

11. Για αμιγές Κ.Υ.Ι.Υ. θα προβλέπονται 40 θέσεις στάθμευσης Ιδιωτικής Χρήσης Επιβατικών Αυτοκινήτων (ΙΧΕ)

12. Απαραίτητα κατά τη σύνταξη της μελέτης του Κ.Υ.Ι.Υ. θα λαμβάνονται υπόψη οι οδηγίες του ΥΠΕΧΩΔΕ για τα άτομα με ειδικές ανάγκες τόσο στην αρχιτεκτονική μελέτη, όσο και στη μελέτη των εγκαταστάσεων, του εξοπλισμού και της επιλογής των υλικών. Ιδιαίτερα επισημαίνουμε την υποχρέωση για την επικάλυψη των δαπέδων με αντιολισθητικό υλικό

6. ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ¹²

Α/Α	Εγκαταστάσεις	Ελάχιστα εμβαδά-Παρατηρήσεις
1.	Βιολογικός καθαρισμός	Θα τηρούνται οι προϋποθέσεις της Ε1β/221/65 Υγειονομικής Διάταξης, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει
2.	Κεντρικό μηχανοστάσιο	200,00μ2
3.	Γραφείο συντηρητή + w.c.	20,00μ2
4.	Εργαστήριο μικροεπισκευών	20,00μ2
5.	Αποθήκη υλικού εγκαταστάσεων	20,00μ2
6.	Χώρος ηλεκτροπαραγωγού ζεύγους	15,00μ2
7.	Ανελκυστήρας υδραυλικός πελατών	Υποχρεωτικός, εάν η μελέτη προβλέπει περισσότερους του ενός ορόφους

7. ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

7.1. Φωτοαντίγραφο του εγγράφου Έγκρισης Καταλληλότητας του οικοπέδου.

7.2. Αρχιτεκτονικά Σχέδια ανά τύπο κτιρίου

α) Όψεις τέσσερεις (4) σε κλίμακα 1:50

β) Τομές δύο (2) σε κλίμακα 1:50

γ) Κατόψεις (όπου θα σημειώνονται πλήρεις διαστάσεις, τα εμβαδά των χώρων, εξοπλισμός και στάθμες εσωτερικών χώρων και περιβάλλοντος χώρου. Επίσης θα σημειώνονται οι χαρακτηρισμοί των χώρων) σε κλίμακα 1:50.

7.3. Χάρτης της ευρύτερης περιοχής σε κλίμακα 1:50.000 ή υπόβαθρο της Γ.Υ.Σ., όπου θα σημειώνεται με ευκρίνεια η ακριβής θέση του γηπέδου/οικοπέδου, η σύνδεση του με το οδικό και τα λοιπά δίκτυα τεχνικής υποδομής της ευρύτερης περιοχής, καθώς και η χλιομετρική απόσταση από τον πλησιέστερο ΟΤΑ και την ιαματική πηγή.

7.4. Διάγραμμα κάλυψης του γηπέδου/οικοπέδου σε κλίμακα 1:200 ως 1:100, όπου θα αναγράφονται το εμβαδόν του γηπέδου/οικοπέδου, οι ισχύοντες στην περιοχή όροι δόμησης, οι επιτρεπόμενες επιφάνειες και οι αντίστοιχες πραγματοποιούμενες, αναλυτικά και συνολικά.

Θα εμφανίζονται μόνο τα κτίσματα με τις αποστάσεις τους από τα όρια, την απόσταση από την ακτογραμμή τη γραμμή αιγιαλού κατά τα ισχύοντα καθώς και η απόσταση από το δρόμο. Επίσης θα σημειώνεται το οικοδομικό μίσμο τμήμα του γηπέδου/οικοπέδου.

Το διάγραμμα κάλυψης πρέπει να είναι θεωρημένο από το αρμόδιο Πολεοδομικό Γραφείο για τους γενικούς ή ειδικούς όρους δόμησης που ισχύουν στην περιοχή, αν υπάρχει ή όχι αναστολή οικοδομικών εργασιών στην περιοχή και αν έχουν ήδη αρχίσει οικοδομικές εργασίες.

Τα παραπάνω μπορούν να βεβαιώνονται από τον μητρώο

12. Είναι αναγκαίο οι εγκαταστάσεις να είναι κατάλληλες για το συνθήκες και το περιβάλλον στο οποίο θα λειτουργήσουν. Ακριβώς τα χρησιμοποιούμενα υλικά για τις δεξαμενές και τους αγωγούς μεταφοράς πρέπει να μην επηρεάζουν τη σύσταση του Ιαματικού Ύδατος.

νικο με υπεύθυνη δήλωση, με την προϋπόθεση ότι ισχύουν οι ίδιοι όροι δομησης και λοιπές διατάξεις, όπως είχαν βεβαιωθεί στο Β' Στάδιο από το αρμόδιο πολεοδομικό γραφείο.

7.5. Τοπογραφικό Διάγραμμα του γηπέδου/οικοπέδου σε κλίμακα 1:200 ως 1:100, όπου θα σημειώνονται τα κτίρια και η διαμόρφωση του υπαίθριου περιβάλλοντα χώρου, ο δρόμος προσπελάσης με το χαρακτηρισμό και το πλάτος του, τυχόν κόμβος κυκλοφοριακής σύνδεσης, όπως έχει εγκριθεί από την αρμόδια αρχή, η κατα νόμο γραμμή αιγιαλού σύμφωνα με τα ισχύοντα κ.λ.π..

7.6. Τεχνική Έκθεση, στην οποία θα αναφέρονται τα βασικά υλικά που θα χρησιμοποιηθούν κατά περίπτωση καθώς και ο αριθμός και το είδος του μόνιμου, κινητού και υδροθεραπευτικού εξοπλισμού που θα χρησιμοποιηθεί ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της Ιαματικής Πηγής και την προσφορά των υπηρεσιών θεραπείας και πρόληψης.

7.7. Άλλα Δικαιολογητικά: Κατά την υποβολή της Αρχιτεκτονικής Μελέτης προσκομίζονται επιπλέον όσα έγγραφα και εγκρίσεις συναρμοδίων φορέων έχουν ζητηθεί με το έγγραφο Έγκρισης Καταλληλότητας του οικοπέδου /γηπέδου (π.χ. έγκριση κυκλοφοριακής σύνδεσης) καθώς και το δικαιολογητικό αριθ. κ της παρ. 4.2. της παρούσης. Είναι δυνατόν σε ειδικές περιπτώσεις να ζητηθούν από τον ΕΟΤ, στη φάση έγκρισης της αρχιτεκτονικής μελέτης, γνωματεύσεις άλλων φορέων, όπως π.χ. Ε-ΠΑΕ, υγειονομικής επιτροπής.

Το συνημμένο παράρτημα με τα υποδείγματα 1,2,3, 4 και 5, των δικαιολογητικών που θα υποβάλλονται, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος αυτού του κειμένου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ :

Τα δικαιολογητικά των παραγράφων 7.2. - 7.6. πρέπει να υποβάλλονται σε τρία αντίτυπα σφραγισμένα και υπογεγραμμένα από Διπλωματούχο Αρχιτέκτονα ή Πολιτικό Μηχανικό, μέλος του ΤΕΕ και η μία σειρά να φέρει τα απαιτούμενα από το Νόμο χαρτόσημα και μηχανόσημα.

Άρθρο 2

1. Για τις ήδη χορηγηθείσες από τον ΕΟΤ εγκρίσεις αρχιτεκτονικών μελετών Εγκαταστάσεων Αξιοποίησης Ιαματικών Πηγών, με οποιαδήποτε ορολογία, πριν από την ισχύ της παρούσας απόφασης, δεν απαιτείται νέα έγκριση σύμφωνα με τα κριτήρια της παρούσας απόφασης, παρά μόνον κατάθεση στον ΕΟΤ συμπληρωματικής βεβαίωσης της παρ. 4.1.γ της παρούσας «χαρακτηριστικά ιαματικού ρευστού»

2. Σε περίπτωση διενέργειας εργασιών εκσυγχρονισμού υφιστάμενων, πριν από την ισχύ της παρούσας απόφασης Κ.Υ.Ι.Υ. τηρούνται τα κριτήρια της παρούσας απόφασης.

Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η παρούσα να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 24 Νοεμβρίου 1997

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΒΑΣΩ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΠΕΡΙΒ/ΝΤΟΣ, ΧΩΡ/ΣΙΑΣ & ΔΗΜ/ ΕΡΓΩΝ
ΚΩΣΤΑΣ ΛΑΛΙΩΤΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ (1)

ΧΑΡΤΟΣΗΜΟ 10 δρχ.
ΜΗΧΑΝΟΣΗΜΟ 60 λεπτών

ΠΡΟΣ: Τον ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
Δ/ση Α, Τμήμα Α4 (γραφ.510)
Δ/ση Β, Τμήμα Β5 (γραφ.260)
Αμερικής 2β, 105 64 Αθήνα

ΑΙΤΗΣΗ

ΕΠΩΝΥΜΟ:

ΟΝΟΜΑ:

ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΡΟΣ:

ΟΝΟΜΑ ΣΥΖΥΓΟΥ:

Δ/ΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ:

ΟΔΟΣ: ΑΡΙΘ:

ΠΕΡΙΟΧΗ ή Τ.Κ.:

ΠΟΛΗ:

ΕΠΑΡΧΙΑ:

ΝΟΜΟΣ:

ΑΡΙΘΜ. ΑΣΤΥΝ. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ:

ΑΡΙΘΜ. ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ:

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ:

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ:

Σας υποβάλλω τα συνημμένα δικαιολογητικά και παρακαλώ να μου χορηγήσετε την απαιτούμενη έγκριση σκοπιμότητας/κατάλληλότητας γηπέδου/οικοπέδου, για τη δημιουργία εγκατάστασης αξιοποίησης ιαματικής πηγής σε γήπεδο/οικόπεδο ιδιοκτησίας μου εμβαδούτ.μ., που βρίσκεται (πόλη, χωριό, θέση)του Νομού.....

Στο παρελθόν έχω/δεν έχω λάβει για το ίδιο γήπεδο/οικόπεδο έγκριση δημιουργίας εγκατά-στασης αξιοποίησης ιαματικής πηγής με αρ. Πρωτ. ΕΟΤ

Ο ΑΙΤΩΝ

(υπογραφή)

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ (2)

ΒΕΒΑΙΩΣΗ

Αριθ. Πρωτ. .

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας ή ο Δήμαρχος ή ο Νομάρχης κ.λπ. βεβαιώνω ότι ο δρόμος που περνά από την ιδιοκτησία του.....είναι χαρακτηρισμένος σαν (Εθνικός ή Δημοτικός ή Κοινοτικός ή Επαρχιακός ή Αγροτικός) και έχει ελάχιστο πλάτος 5.50 μ. σ' όλο του το μήκος μέχρι τη συμβολή του με το δρόμο.....

(Κεντρική οδική αρτηρία)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ : Η πιο πάνω βεβαίωση (έγγραφο) θα συνοδεύεται από τα διαγράμματα οικοπέδου όπου επίσης θα αναγράφεται (στο Διάγραμμα).

(Σφραγίδες - Υπογραφές)

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ (3)

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΟΤ
Δ/ΝΣΗ Β' - ΤΜΗΜΑ Β/5
ΑΜΕΡΙΚΗΣ 2 - ΑΘΗΝΑ

Αριθμ. Πρωτ...
Ημερομηνία...

ΒΕΒΑΙΩΣΗ

Ο προϊστάμενος του Γραφείου Πολεοδομίας.....βεβαιώ, ότι το γήπεδο/οικόπεδο του.....στην.....εμπίπτει:

Α. ΕΚΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ

- α) Σε περιοχή χαρακτηρισμένη ως φυσικού κάλους
β) Σε περιοχή που προστατεύεται από την Αρχαιολογική Υπηρεσία
γ) Σε χαρακτηρισμένη δασική έκταση
δ) Σε περιοχή όπου ισχύει ειδικό διάταγμα

ΟΧΙ

ΝΑΙ

Β. ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΟΛΕΩΣ Η' ΟΙΚΙΣΜΟΥ

- α) Σε οικισμό χαρακτηρισμένο ως παραδοσιακό ή προστατευόμενο από την Αρχαιολογική Υπηρεσία
β) Σε οικισμό προ του 1923 (μέσα στα όρια)
γ) Σε οικισμό ή τμήμα οικισμού για το οποίο ισχύει ειδικό διάταγμα

Ο Προϊστάμενος του Γραφείου Πολεοδομίας

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ (4)

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ: Να συμπληρωθεί στο Ειδικό Εντυπο του Ν1599/86.

..... ότι: Τυχάνω ιδιοκτήτης σε ποσοστό % του γηπέδου/οικόπεδου, που βρίσκεται στη θέση.....έμβαδού..... τ.μ., που φαίνεται στο τοπογραφικό διάγραμμα που υπέβαλα με τα στοιχεία (ΑΒ ΓΔ. . .). Επίσης δηλώνω ότι 1) η έκταση του οικοπέδου είναι ενιαία και δεσμεύεται εξ ολοκλήρου για τη δημιουργία της μονάδας. Σε περίπτωση μελλοντικής μεταβολής του εμβαδού του γηπέδου/οικόπεδου, θα θέσω τούτο υπόψη του ΕΟΤ πριν από κάθε άλλη ενέργειά μου. 2) Η έκταση αυτή ή μέρος αυτής δεν αποτελεί χαρακτηρισμένη από το Υπουργείο Γεωργίας, Δάσος ή Δασική έκταση. 3) Το παραπάνω γήπεδο/οικόπεδο δεν αποτελεί προϊόν κατάτμισης γεωργικού κλήρου ή δασικής έκτασης

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ (5)
ΔΗΛΩΣΗ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ

Το γήπεδο/οικόπεδο ιδιοκτησίας..... στη θέση..... του Νομού.....

ΑΠΕΧΕΙ ΑΠΟ:	ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΣΕ ΜΕΤΡΑ:
1. Νεκροταφείο	
2. Γραφείο τελετών	
3. Οχλούσα βιομηχανία	
4. Νοσοκομείο	
5. Αγροτικό Ιατρείο / Α' Βοήθειες	
6. Αεροδρόμιο	
7. Σιδηροδρομικός σταθμός	
8. Σιδηροδρομική γραμμή	
9. Εντός περιοχής κατοικίας	
10. Δημόσιο πάρκο	
11. Εκπαιδ. ιδρύματα - Παιδ. σταθμοί	
12. Διατηρητέα κτίρια	
13. Παραδοσιακοί οικισμοί	
14. Κεντρικό τμήμα πόλεως	
15. Εμπορικός δρόμος με ασυμβιβ. χρήση	
16. Αναπτυσσόμενη περιοχή	
17. Αρχαιολογικοί χώροι	
18. Πυροσβεστική Υπηρεσία	
19. Υποβαθμισμένη περιοχή	
20. Πυλώνες υψηλής τάσης	
21. Ελος	
22. Οχλούσες εγκαταστάσεις	
23. Στρατιωτικές εγκαταστάσεις	
24. Λατομεία	
25. Εγκατάσταση βιολογ. καθ. πόλεως	
26. Ιαματικές πηγές	
27. Άλλες τουριστικές εγκαταστάσεις	

Ημερομηνία

Ο ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ
(Σφραγίδα - Υπογραφή)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

**ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΙΝΗΣΗΣ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ – ΤΟΠΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ**

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Κίνηση των Ιαματικών πηγών Τουριστικής Σημασίας

Ιαματική πηγή, νομός και περιφέρεια	Έτη	Άτομα				Λούσεις				Λούσεις ανά άτομο
		Αριθμός ατόμων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ.μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	Αριθμός λούσεων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ.μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	
(1)	(2)	(3)	(4)=(3)/έτη	(5)=μεταβ. (4)	(6)=συμμετ.(3)	(7)	(8)=(7)/έτη	(9)=μεταβ.(8)	(10)=συμμετ.(7)	(11)=(8)/(4)
Αιδηψός Ν.Εύβοιας	1951-60	152.640	15.264		18,39	2.322.483	232.248		20,20	15,22
	1961-70	220.536	22.054	3,75	20,13	3.021.378	302.138	2,67	19,58	13,70
	1971-80	263.016	26.302	1,78	22,52	3.489.509	348.951	1,45	20,29	13,27
	1981-90	341.499	34.150	2,65	29,47	4.640.414	464.041	2,89	27,33	13,59
	1991-97	273.795	39.114	1,37	36,94	3.526.179	503.740	0,82	34,48	12,88
Θερμοπούλι Ν.Φθιώτιδας	1951-60	30.481	3.048		3,67	227.818	22.782		1,98	7,47
	61-64,68-70	21.958	3.137	0,29	2,00	200.336	28.619	2,31	1,30	9,12
	1971-80	35.262	3.526	1,18	3,02	375.706	37.571	2,76	2,18	10,65
	1981-90	24.878	2.488	-3,43	2,15	308.315	30.832	-1,96	1,82	12,39
	1991-97	12.246	1.749	-3,46	1,65	155.581	22.226	-3,22	1,52	12,70
Καμμένα Βούρλα Ν.Φθιώτιδας	1951-60	67.767	6.777		8,16	950.888	95.089		8,27	14,03
	1961-70	142.653	14.265	7,73	13,02	2.079.451	207.945	8,14	13,48	14,58
	1971-80	150.841	15.084	0,56	12,92	2.063.095	206.310	-0,08	11,99	13,68
	1981-90	122.263	12.226	-2,08	10,55	1.725.221	172.522	-1,77	10,16	14,11
	1991-97	71.466	10.209	-1,79	9,64	972.377	138.911	-2,14	9,51	13,61
Πλατύστομο Ν.Φθιώτιδας	1951-60	18.949	1.895		2,28	210.109	21.011		1,83	11,09
	1961-67,70	17.814	2.227	1,63	1,63	163.823	20.478	-0,26	1,06	9,20
	1971-80	18.797	1.880	-1,68	1,61	186.358	18.636	-0,94	1,08	9,91
	1981-90	13.699	1.370	-3,11	1,18	142.087	14.209	-2,68	0,84	10,37
	1991-97	4.965	709	-6,37	0,67	54.935	7.848	-5,76	0,54	11,06

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 (συνέχεια)

Ιαματική πηγή, νομός και περιφέρεια	Έτη	Άτομα				Λούσεις				Λούσεις ανά άτομο
		Αριθμός ατόμων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ.μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	Αριθμός λούσεων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ.μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	
(1)	(2)	(3)	(4)=(3)/έτη	(5)=μεταβ. (4)	(6)=συμμετ.(3)	(7)	(8)=(7)/έτη	(9)=μεταβ.(8)	(10)=συμμετ.(7)	(11)=(8)/(4)
Υπάτη Ν.Φθιώτιδας	1951-60	40.122	4.012		4,83	563.295	56.330		4,90	14,04
	1961-70	85.232	8.523	7,83	7,78	1.235.587	123.559	8,17	8,01	14,50
	1971-80	126.285	12.629	4,01	10,81	1.924.823	192.482	4,53	11,19	15,24
	1981-90	122.606	12.261	-0,30	10,58	1.861.670	186.167	-0,33	10,96	15,18
	1991-97	62.017	8.860	-3,20	8,37	902.984	128.998	-3,60	8,83	14,56
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος και Εύβοιας	1951-60	309.959	9.933		37,34	4.274.593	157.008		37,18	15,81
	1961-70	488.193	15.841	4,78	44,55	6.700.575	224.912	3,66	43,43	14,20
	1971-80	594.201	18.424	1,52	50,88	8.039.491	252.676	1,17	46,74	13,71
	1981-90	624.945	23.587	2,50	53,92	8.677.707	323.713	2,51	51,10	13,72
	1991-97	424.489	28.300	1,84	57,28	5.612.056	362.028	1,12	54,88	12,79
Βουλιαγμένη Ν.Αττικής	1951-60	44.105	4.411		5,31	881.477	88.148		7,67	19,99
	1961-70	38.472	3.847	-1,36	3,51	1.103.638	110.364	2,27	7,15	28,69
	1971-80	33.295	3.330	-1,43	2,85	1.708.623	170.862	4,47	9,93	51,32
	1981-90	28.279	2.828	-1,62	2,44	1.565.960	156.596	-0,87	9,22	55,38
	1991-97	15.200	2.171	-2,61	2,05	925.066	132.152	-1,68	9,05	60,86
Μέθανα Ν.Αττικής	1951-60	94.755	9.476		11,42	1.496.362	149.636		13,02	15,79
	1961-70	133.081	13.308	3,45	12,15	2.047.551	204.755	3,19	13,27	15,39
	1971-80	135.081	13.508	0,15	11,57	2.097.755	209.776	0,24	12,20	15,53
	1981-90	113.871	11.387	-1,69	9,83	1.611.629	161.163	-2,60	9,49	14,15
	1991-97	59.781	8.540	-2,84	8,07	732.890	104.699	-4,22	7,17	12,26

Μέθανα Ν.Αττικής	1951-60	94.755	9.476		11,42	1.496.362	149.636		13,02	15,79
	1961-70	133.081	13.308	3,45	12,15	2.047.551	204.755	3,19	13,27	15,39
	1971-80	135.081	13.508	0,15	11,57	2.097.755	209.776	0,24	12,20	15,53
	1981-90	113.871	11.387	-1,69	9,83	1.611.629	161.163	-2,60	9,49	14,15
	1991-97	59.781	8.540	-2,84	8,07	732.890	104.699	-4,22	7,17	12,26

Περιφέρεια Αττικής	1951-60	138.860	7.867		16,73	2.377.839	126.842		20,68	16,12
	1961-70	171.553	11.186	3,58	15,66	3.151.189	171.697	3,07	20,42	15,35
	1971-80	168.376	11.495	0,27	14,42	3.806.378	192.308	1,14	22,13	16,73
	1981-90	142.150	9.684	-1,70	12,27	3.177.589	158.912	-1,89	18,71	16,41
	1991-97	74.981	7.249	-2,85	10,12	1.657.956	120.017	-2,77	16,21	16,56
Λουτράκι Ν.Κορινθίας	1951-60	88.884	8.888		10,71	1.024.377	102.438		8,91	11,52
	1961-70	66.924	6.692	-2,80	6,11	732.170	73.217	-3,30	4,75	10,94
	1971-80	47.543	4.754	-3,36	4,07	558.895	55.890	-2,66	3,25	11,76
	1981-90	36.419	3.642	-2,63	3,14	392.564	39.256	-3,47	2,31	10,78
	1991-97	39.744	5.678	4,54	5,36	380.523	54.360	3,31	3,72	9,57
Περιφέρεια Πελοποννήσου	1951-60	88.884	8.888		10,71	1.024.377	102.438		8,91	11,52
	1961-70	66.924	6.692	-2,80	6,11	732.170	73.217	-3,30	4,75	10,94
	1971-80	47.543	4.754	-3,36	4,07	558.895	55.890	-2,66	3,25	11,76
	1981-90	36.419	3.642	-2,63	3,14	392.564	39.256	-3,47	2,31	10,78
	1991-97	39.744	5.678	4,54	5,36	380.523	54.360	3,31	3,72	9,57
Κουνουπέλι Ν.Ηλείας	1959-60	1.167	389		0,14	11.523	3.841		0,10	9,87
	61-64,67-70	5.112	639	5,09	0,47	54.291	6.786	5,86	0,35	10,62
	1971-80	4.339	434	-3,80	0,37	40.073	4.007	-5,13	0,23	9,24
	1981-90	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1991-97	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Καϊάφας Ν.Ηλείας	1951-60	46.449	4.645		5,60	601.392	60.139		5,23	12,95
	1961-70	58.498	5.850	2,33	5,34	711.318	71.132	1,69	4,61	12,16
	1971-80	60.800	6.080	0,39	5,21	785.154	78.515	0,99	4,56	12,91
	1981-90	56.561	5.656	-0,72	4,88	774.069	77.407	-0,14	4,56	13,69
	1991-97	27.573	3.939	-3,55	3,72	378.330	54.047	-3,53	3,70	13,72
Κυλλήνη Ν.Ηλείας	1951-60	21.447	2.145		2,58	303.773	30.377		2,64	14,16
	1961-70	49.563	4.956	8,74	4,52	779.419	77.942	9,88	5,05	15,73
	1971-80	48.021	4.802	-0,32	4,11	708.272	70.827	-0,95	4,12	14,75
	1981-90	41.743	4.174	-1,39	3,60	629.667	62.967	-1,17	3,71	15,08
	1991-97	24.030	3.433	-1,94	3,24	391.120	55.874	-1,19	3,82	16,28

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 (συνέχεια)

Ιαματική πηγή, νομός και περιφέρεια	Έτη	Άτομα				Λούσεις				Λούσεις ανά άτομο
		Αριθμός ατόμων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ.μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	Αριθμός λούσεων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ.μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	
(1)	(2)	(3)	(4) = (3)/έτη	(5) = μεταβ. (4)	(6) = συμμετ.(3)	(7)	(8) = (7)/έτη	(9) = μεταβ.(8)	(10) = συμμετ.(7)	(11) = (8)/(4)
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος	1951-60	69.063	3.797		8,32	916.688	49.569		7,97	13,06
	1961-70	113.173	5.223	3,24	10,33	1.545.028	72.306	3,85	10,01	13,84
	1971-80	113.160	5.321	0,19	9,69	1.533.499	73.017	0,10	8,92	13,72
	1981-90	98.304	5.027	-0,57	8,48	1.403.736	70.930	-0,29	8,27	14,11
	1991-97	51.603	3.703	-3,01	6,96	769.450	54.976	-2,52	7,52	14,85
Ελευθεραί Ν.Καβάλας	1951-60	19.804	1.980		2,39	222.037	22.204		1,93	11,21
	1961-70	27.010	2.701	3,15	2,46	288.462	28.846	2,65	1,87	10,68
	71-73,75-80	24.316	2.702	0,00	2,08	253.564	28.174	-0,24	1,47	10,43
	1981-90	32.500	3.250	1,86	2,80	359.935	35.994	2,48	2,12	11,07
	1991-97	24.664	3.523	0,81	3,33	292.720	41.817	1,51	2,86	11,87
Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	1951-60	19.804	1.980		2,39	222.037	22.204		1,93	11,21
	1961-70	27.010	2.701	3,15	2,46	288.462	28.846	2,65	1,87	10,68
	71-73,75-80	24.072	2.675	-0,10	2,06	253.667	28.185	-0,23	1,47	10,54
	1981-90	32.500	3.250	1,97	2,80	360.025	36.003	2,48	2,12	11,08
	1991-97	24.664	3.523	0,81	3,33	292.720	41.817	1,51	2,86	11,87
Νιγρίτα Ν.Σερρών	1951-60	26.629	2.663		3,21	267.608	26.761		2,33	10,05
	1961-70	32.174	3.217	1,91	2,94	265.272	26.527	-0,09	1,72	8,24
	1971-80	25.409	2.541	-2,33	2,18	229.734	22.973	-1,43	1,34	9,04
	81-84,86-90	17.775	1.975	-2,49	1,53	167.999	18.667	-2,05	0,99	9,45
	1991-97	9.031	1.290	-4,17	1,22	93.059	13.294	-3,34	0,91	10,30

Ν.Σερρών	1961-70	32.174	3.217	1,91	2,94	267.608	26.761	-0,09	2,33	10,05
	1971-80	25.409	2.541	-2,33	2,18	265.272	26.527	-1,43	1,72	8,24
	81-84,86-90	17.775	1.975	-2,49	1,53	229.734	22.973	-2,05	1,34	9,04
	1991-97	9.031	1.290	-4,17	1,22	167.999	18.667	-3,34	0,99	9,45
						93.059	13.294		0,91	10,30

Λαγκαδάς Ν.Θεσσαλονίκης	1951-60	59.452	5.945		7,16	783.268	78.327		6,81	13,17
	1961-64	25.321	6.330	0,63	2,31	314.624	78.656	0,04	2,04	12,43
	1975-80	34.469	5.745	-0,97	2,95	413.466	68.911	-1,31	2,40	12,00
	1981-90	49.416	4.942	-1,49	4,26	604.890	60.489	-1,30	3,56	12,24
	1991-97	27.736	3.962	-2,18	3,74	402.315	57.474	-0,51	3,93	14,51
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	1951-60	86.081	4.930		10,37	1.050.876	65.195		9,14	13,22
	1961-70	57.495	4.588	-0,72	5,25	579.896	54.810	-1,72	3,76	11,95
	1971-80	59.878	4.385	-0,45	5,13	643.200	52.503	-0,43	3,74	11,97
	1981-90	67.191	4.157	-0,53	5,80	772.889	51.398	-0,21	4,55	12,36
	1991-97	36.767	3.306	-2,26	4,96	495.374	49.174	-0,44	4,84	14,87
Σμόκοβος Ν.Καρδίτσας	1951-60	67.995	6.800		8,19	780.734	78.073		6,79	11,48
	1961-70	101.510	10.151	4,09	9,26	1.275.411	127.541	5,03	8,27	12,56
	1971-80	98.626	9.863	-0,29	8,44	1.271.744	127.174	-0,03	7,39	12,89
	1981-90	91.263	9.126	-0,77	7,87	1.027.086	102.709	-2,11	6,05	11,25
	1991-97	50.617	7.231	-2,30	6,83	503.427	71.918	-3,50	4,92	9,95
Περιφέρεια Θεσσαλίας	1951-60	67.995	6.800		8,19	780.734	78.073		6,79	11,48
	1961-70	101.510	10.151	4,09	9,26	1.275.411	127.541	5,03	8,27	12,56
	1971-80	98.626	9.863	-0,29	8,44	1.271.644	127.164	-0,03	7,39	12,89
	1981-90	91.263	9.126	-0,77	7,87	1.285.061	128.506	0,10	7,57	14,08
	1991-97	50.617	7.231	-2,30	6,83	503.427	71.918	-5,64	4,92	9,95
Ικαρία Ν.Σάμου	1951-60	43.299	4.330		5,22	760.252	76.025		6,61	17,56
	1961-70	65.635	6.564	4,25	5,99	1.087.655	108.766	3,65	7,05	16,57
	71,73-80	58.152	6.461	-0,16	4,98	1.033.278	103.328	-0,51	6,01	15,99
	81-86,88-90	61.804	6.867	0,61	5,33	841.500	93.500	-0,99	4,96	13,62
	1991-97	34.600	4.943	-3,23	4,67	462.100	66.014	-3,42	4,52	13,36
Περιφέρεια Νήσων Βορείου Αιγαίου	1951-60	43.299	4.330		5,22	760.252	76.025		6,61	17,56
	1961-70	65.635	6.564	4,25	5,99	1.087.655	108.766	3,65	7,05	16,57
	71,73-80	58.152	6.461	-0,16	4,98	1.033.278	103.328	-0,51	6,01	15,99
	81-86,88-90	61.804	6.867	0,61	5,33	841.500	93.500	-0,99	4,96	13,62
	1991-97	34.600	4.943	-3,23	4,67	462.100	66.014	-3,42	4,52	13,36

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 (συνέχεια)

Ιαματική πηγή, νομός και περιφέρεια	Έτη	Άτομα				Λούσεις				Λούσεις ανά άτομο
		Αριθμός ατόμων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ.μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	Αριθμός λούσεων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ.μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	
(1)	(2)	(3)	(4) = (3)/έτη	(5) = μεταβ. (4)	(6) = συμμετ.(3)	(7)	(8) = (7)/έτη	(9) = μεταβ.(8)	(10) = συμμετ.(7)	(11) = (8)/(4)
Κύθνος Ν.Κυκλάδων	1951-60	6.052	605		0,73	89.456	8.946		0,78	14,78
	1961-70	4.270	427	-3,43	0,39	68.410	6.841	-2,65	0,44	16,02
	1971-80	3.914	391	-0,87	0,34	60.374	6.037	-1,24	0,35	15,43
	1981-90	4.379	438	1,13	0,38	69.421	6.942	1,41	0,41	15,85
	1991-97	3.659	523	1,79	0,49	53.032	7.576	0,88	0,52	14,49
Περιφέρεια Νήσων Νοτίου Αιγαίου	1951-60	6.052	605		0,73	89.456	8.946		0,78	14,78
	1961-70	4.270	427	-3,43	0,39	68.410	6.841	-2,65	0,44	16,02
	1971-80	3.903	390	-0,89	0,33	60.374	6.037	-1,24	0,35	15,47
	1981-90	4.379	438	1,16	0,38	69.421	6.942	1,41	0,41	15,85
	1991-97	3.659	523	1,79	0,49	53.032	7.576	0,88	0,52	14,49
Σύνολο Ελλάδος	1951-60	829.997	7.639		100,00	11.496.852	114.477		100,00	14,99
	1961-70	1.095.763	11.400	4,08	100,00	15.428.796	164.300	3,68	100,00	14,41
	1971-80	1.167.911	13.176	1,46	100,00	17.200.426	186.992	1,30	100,00	14,19
	1981-90	1.158.955	15.866	1,88	100,00	16.980.492	219.429	1,61	100,00	13,83
	1991-97	1.111.134	18.514	1,57	100,00	10.344.538	214.613	1,52	100,00	15,66

* Οι μέσοι όροι στις περιφέρειες και στο σύνολο χώρας είναι σταθμισμένοι με συντελεστή στάθμισης τον αριθμό ατόμων ή λούσεων στις αντίστοιχες πηγές.

- Πηγή: 1. ΕΟΤ, Τμήμα Ιαματικών Πηγών.
 2. ΕΟΤ, "Λουτροπόλεις και Ιαματικές Πηγές", Αθήνα 1966.
 3. ΕΣΥΕ, Στατιστική Επετηρίδα της Ελλάδος, διάφορα έτη.
 4. ΕΣΥΕ, Στατιστική του Τουρισμού, διάφορα έτη.
 5. Εκτιμήσεις ΚΕΠΕ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Κίνηση των ιαματικών πηγών Τοπικής Σημασίας

Ιαματική πηγή, νομός και περιφέρεια	Έτη	Άτομα				Λούσεις				Λούσεις ανά άτομο
		Αριθμός ατόμων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ. μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	Αριθμός λούσεων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ. μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	
(1)	(2)	(3)	(4)=(3)/έτη	(5)=μεταβ. (4)	(6)=συμμετ.(3)	(7)	(8)=(7)/έτη	(9)=μεταβ.(8)	(10)=συμμετ.(7)	(11)=(8)/(4)
Έχινος Ν. Ξάνθης	1959-60	233	117		0,12	4.270	2.135		0,20	18,33
	1961-64	1.036	259	8,32	0,78	8.408	2.102	-0,16	0,54	8,12
	1975-77,79-80	2.974	595	8,67	1,50	36.400	7.280	13,23	1,67	12,24
	1981-90	6.121	612	0,29	1,83	80.659	8.066	1,03	2,05	13,18
	1991-97	4.692	670	0,91	2,01	64.540	9.220	1,35	2,04	13,76
Γεννηροαία Ν. Ξάνθης	1951-60	18.733	1.873		9,44	198.926	19.893		9,09	10,62
	1961-64	7.303	1.826	-0,26	5,47	90.136	22.534	1,25	5,75	12,34
	1975-80	13.168	2.195	1,86	6,62	135.712	22.619	0,04	6,23	10,31
	1981-90	9.461	946	-8,07	2,82	166.729	16.673	-3,00	4,24	17,62
	1991-97	5.253	750	-2,29	2,25	101.655	14.522	-1,37	3,22	19,35
Τραϊανούπολη Ν. Έβρου	1959-60	7.397	3.699		3,73	50.603	25.302		2,31	6,84
	1961-64	12.166	3.042	-1,94	9,12	97.523	24.381	-0,37	6,22	8,02
	1975-80	16.997	2.833	-0,71	8,55	127.083	21.181	-1,40	5,83	7,48
	81-83,85-87,89-90	17.086	2.136	-2,79	5,10	226.325	22.633	0,67	5,75	10,60
	1991-96	9.007	1.501	-3,46	3,87	130.475	21.746	-0,40	4,13	14,49
Ψαρόθερμα Σαμοθράκης Ν. Έβρου	1959-60	752	376		0,38	9.767	4.884		0,45	12,99
	1961-64	1.809	452	1,86	1,36	20.419	5.105	0,44	1,30	11,29
	1982-90	12.356	1.373	-	3,69	123.307	13.701	-	3,13	9,98
	1991-97	8.689	1.241	-1,00	3,73	109.266	15.609	1,31	3,46	12,58

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 (συνέχεια)

Ιαματική πηγή, νομός και περιφέρεια	Έτη	Άτομα				Λούσεις				Λούσεις ανά άτομο
		Αριθμός ατόμων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ. μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	Αριθμός λούσεων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ.μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	
(1)	(2)	(3)	(4)=(3)/έτη	(5)=μεταβ. (4)	(6)=συμμετ.(3)	(7)	(8)=(7)/έτη	(9)=μεταβ.(8)	(10)=συμμετ.(7)	(11)=(8)/(4)
Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	1951-60	27.115	2.315		13,67	263.566	20.087		12,05	8,68
	1961-64	22.314	2.305	-0,04	16,72	216.486	20.928		13,80	9,08
	1975-80	33.139	2.378	0,32	16,67	299.195	20.142	0,41	13,73	8,47
	1981-90	45.024	1.469	-4,70	13,43	597.020	17.155	-1,59	15,18	11,68
	1991-97	27.641	1.136	-2,54	11,86	405.936	16.294	-0,51	12,84	14,35
Αριδαία Ν.Πέλλης	1951-60	24.332	2.433		12,26	256.872	25.687		11,74	10,56
	1961-64	11.667	2.917	1,83	8,74	157.607	39.402	4,37	10,05	13,51
	1975-80	29.067	4.845	5,20	14,62	283.990	47.332	1,85	13,03	9,77
	81-85,87,88,90	43.558	5.445	1,17	12,99	405.350	50.669	0,68	10,30	9,31
	1991-97	23.192	3.313	-4,85	9,95	537.265	76.752	4,24	17,00	23,17
Σιδηρόκαστρο Ν.Σερρών	1951-60	22.622	2.262		11,40	280.240	28.024		12,81	12,39
	1961-64	13.922	3.481	4,40	10,43	177.483	44.371	4,70	11,31	12,75
	1975-80	23.313	3.886	1,11	11,73	267.070	44.512	0,03	12,25	11,46
	1981-90	30.306	3.031	-2,45	9,04	338.509	33.851	-2,70	8,60	11,17
	1991-97	24.810	3.544	1,58	10,65	264.490	37.784	1,11	8,37	10,66
Σέδες Ν.Θεσσαλονίκης	1951-60	25.317	2.532		12,76	339.390	33.939		15,51	13,41
	1961-64	9.493	2.373	-0,64	7,11	129.889	32.472	-0,44	8,28	13,68
	1975-80	11.940	1.990	-1,75	6,01	150.717	25.120	-2,53	6,91	12,62
	1981-90	19.655	1.966	-0,12	5,86	235.487	23.549	-0,64	5,99	11,98
	1991-97	17.517	2.502	2,44	7,52	240.941	34.420	3,87	7,62	13,75

Νέα Απολλωνία Ν.Θεσσαλονίκης	1951-60	22,845	2.285		11,51	278.620	27.862		12,74	12,20
	1961-64	14.967	3.742	5,06	11,21	186.893	46.723	5,31	11,91	12,49
	1975-80	32.057	5.343	3,63	16,12	400.397	66.733	3,63	18,37	12,49
	1981-90	73.813	7.381	3,28	22,02	948.817	94.882	3,58	24,12	12,85
	1991-97	56.000	8.000	0,81	24,04	717.823	102.546	0,78	22,71	12,82
Άγιος Νικόλαος Ν.Χαλκιδικής	1959-60	727	364		0,37	7.592	3.796		0,35	10,44
	1961-64	1.498	375	0,30	1,12	16.286	4.072	0,70	1,04	10,87
	1975-80	3.241	540	3,73	1,63	51.787	8.631	7,80	2,38	15,98
	1981-90	8.453	845	4,58	2,52	136.448	13.645	4,69	3,47	16,14
	1992-96	5.800	967	1,35	2,49	113.029	18.838	3,28	3,58	19,49
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	1951-60	95.843	2.368		48,31	1.162.714	29.037		53,15	12,26
	1961-64	51.547	3.135	2,85	38,62	668.158	40.561	3,40	42,59	12,94
	1975-80	99.618	4.298	3,21	50,11	1.153.961	48.773	1,86	52,94	11,35
	1981-90	175.795	5.232	1,98	52,43	2.064.611	62.690	2,54	52,48	11,98
	1991-97	127.319	5.201	-0,06	54,65	1.873.548	72.196	1,42	59,28	13,88
Αμμουδάρια Ν.Καστοριάς	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1982-90	9.006	1.001	-	2,69	110.000	12.222	-	2,80	12,21
	1991-96	4.590	765	-2,65	1,97	42.800	7.133	-5,24	1,35	9,32
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	1951-60	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1961-64	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1975-80	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1982-90	9.006	1.001	-	2,69	110.000	12.222	-	2,80	12,21
	1991-95	4.590	765	-2,65	1,97	42.800	7.133	-5,24	1,35	9,32

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 (συνέχεια)

Ιοματική πηγή, νομός και περιφέρεια	Έτη	Άτομα				Λούσεις				Λούσεις ανά άτομο
		Αριθμός ατόμων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ. μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	Αριθμός λούσεων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ. μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	
(1)	(2)	(3)	(4)=(3)/έτη	(5)=μεταβ.(4)	(6)=συμμετ.(3)	(7)	(8)=(7)/έτη	(9)=μεταβ.(8)	(10)=συμμετ.(7)	(11)=(8)/(4)
Δραγίτσα- Καίτσα Ν.Καρδίτσας	1951-60	12.864	1.286		6,48	105.564	10.556		4,83	8,21
	1961-62,64	6.500	2.167	5,35	4,87	85.385	28.462	10,43	5,44	13,14
	1975-78	11.495	2.874	2,86	5,78	76.600	25.533	-1,08	3,51	8,89
	1981-88,90	18.362	2.040	-3,37	5,48	165.353	18.373	-3,24	4,20	9,01
	1991-96	11.800	1.967	-0,37	5,06	93.017	15.503	-1,68	2,94	7,88
Περιφέρεια Θεσσαλίας	1951-60	12.864	1.286		6,48	105.564	10.556		4,83	8,21
	1961,62,64	6.500	2.167	5,35	4,87	85.385	28.462	10,43	5,44	13,14
	1975-78	11.495	2.874	2,86	5,78	76.600	25.533	-1,08	3,51	8,89
	1981-88,90	18.362	2.040	-3,37	5,48	165.353	18.373	-3,24	4,20	9,01
	1991-96	11.800	1.967	-0,37	5,06	93.017	15.503	-1,68	2,94	7,88
Πρέβεζα Ν.Πρεβέζης	1952-60	12.407	1.379		6,25	138.311	15.368		6,32	11,15
	1961-64	5.679	1.420	0,29	4,25	78.406	19.602	2,46	5,00	13,81
	1975-80	7.036	1.173	-1,89	3,54	83.590	13.932	-3,36	3,83	11,88
	1981-86,88-90	13.026	1.447	2,13	3,89	164.279	18.253	2,74	4,18	12,61
	1991-97	7.267	1.038	-3,27	3,12	106.947	15.278	-1,76	3,38	14,72
Χανόπουλο Ν.Άρτας	1959-60	970	485		0,49	9.572	4.786		0,44	9,07
	1961-64	2.439	610	2,32	1,83	21.225	5.306	1,04	1,35	8,70
	1975-80	1.788	298	-6,91	0,90	21.040	3.507	-4,06	0,97	11,77
	1981-90	3.555	356	1,78	1,06	37.789	3.779	0,75	0,96	10,63
	1991-97	2.240	320	-1,05	0,96	25.700	3.671	-0,29	0,81	11,47

Καβάσιλα Ν.Ιωαννίνων	1989-90	950	950	-	0,28	19.919	9.960	-	0,51	10,48
	1991-93,1997	3.700	925	-0,27	1,59	37.947	9.487	-0,49	1,20	10,26
Αιθάραντος Κόνιτσας Ν.Ιωαννίνων	1978-80	4.965	1.655	-	2,50	42.650	14.217	-	1,96	8,59
	81-82,84,86,88,90	7.349	1.225	-2,97	2,19	75.995	12.666	-1,15	1,93	10,34
	1991, 1996-97	3.836	1.279	0,43	1,65	40.256	13.419	0,58	1,27	10,49
Περιφέρεια Ηπείρου	1952-60	13.377	1.314	-	6,74	147.883	14.683	-	6,76	11,18
	1961-64	8.118	1.176	-1,10	6,08	99.631	16.556	1,21	6,35	14,07
	1975-80	13.789	1.233	0,47	6,94	147.280	12.525	-2,75	6,76	10,16
	1981-90	24.880	1.207	-0,22	7,42	297.982	14.438	1,43	7,57	11,97
	1991-97	17.043	973	-2,13	7,32	210.850	12.466	-1,46	6,67	12,81
Κόκκινο Στεφάνι Ν.Αιτωλοκαρ- νανίας	1959-60	717	359	-	0,36	7.368	3.684	-	0,34	10,28
	1961-64	1.946	487	3,10	1,46	19.656	4.914	2,92	1,25	10,10
	1975-79	1.382	276	-5,50	0,70	17.639	3.528	-3,26	0,81	12,76
	1982-90	2.200	244	-1,22	0,66	22.900	2.544	-3,21	0,58	10,41
	1991-97	1.540	220	-1,05	0,66	18.950	2.707	0,62	0,60	12,31
Κρεμαστά Χούνης Ν.Αιτωλοκαρ- νανίας	1959-60	2.200	1.100	-	1,11	25.970	12.985	-	1,19	11,80
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1986	800	800	-	0,24	11.856	11.856	-	0,30	14,82
1991-96	12.200	2.033	9,78	5,24	147.050	24.508	7,53	4,65	12,05	
Μουρσιάνου Ν.Αιτωλοκαρ- νανίας	1951-60	14.787	1.479	-	7,45	143.464	14.346	-	6,56	9,70
	1961-64	6.550	1.638	1,03	4,91	73.649	16.412	2,53	4,69	11,24
	1975-77,79	2.847	712	-7,99	1,43	96.380	24.095	2,73	4,42	33,85
	1981,88	460	230	-10,68	0,14	3.600	1.800	-22,85	0,09	7,83
	1991-95	395	79	-10,14	0,17	4.000	800	-7,79	0,13	10,13

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 (συνέχεια)

Ιαματική πηγή, νομός και περιφέρεια	Έτη,	Άτομα				Λούσεις				Λούσεις ανά άτομο
		Αριθμός ατόμων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ. μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	Αριθμός λούσεων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ.μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	
(1)	(2)	(3)	(4)=(3)/έτη	(5)=μεταβ.(4)	(6)=συμμετ.(3)	(7)	(8)=(7)/έτη	(9)=μεταβ.(8)	(10)=συμμετ.(7)	(11)=(8)/(4)
Στόχη Ν.Αιτωλοακαρ- νανίας	1959-60	590	295		0,30	6.390	3.195		0,29	10,83
	1961-64	1.778	445	4,18	1,33	27.220	6.805	7,85	1,74	15,31
	1975-80	4.340	723	4,99	2,18	49.438	8.240	1,93	2,27	11,39
	1981-86,88,90	7.076	885	2,03	2,11	87.401	10.925	2,86	2,22	12,35
	1996-97	983	492	-5,71	0,42	17.568	8.784	-2,16	0,56	17,87
Χέλοβα Μπανιώτη Ν.Αιτωλοακαρ- νανίας	1959-60	313	157		0,16	11.561	5.781		0,53	36,94
	1961-64	3.400	850	18,44	2,55	34.100	8.525	3,96	2,17	10,03
	1978-79	1.300	650	-2,65	0,65	12.500	6.250	-3,06	0,57	9,62
	1981-88	2.475	309	-7,16	0,74	33.500	4.188	-3,93	0,85	13,54
	1992,94,95	450	150	-6,98	0,19	6.000	2.000	-7,12	0,19	13,33
Αγραπιδάκιμος Ν.Αιτωλοακαρ- νανίας	1959-60	195	98		0,10	2.446	1.223		0,11	12,54
	1961-64	857	214	8,19	0,64	11.539	2.885	8,96	0,74	13,46
	1975-76	239	120	-5,67	0,12	3.584	1.792	-4,65	0,16	15,00
Λιτσέκι Ριγανίου Ν.Αιτωλοακαρ- νανίας	1960	50	50		0,03	581	581		0,03	11,82
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Άγιος Βάρβαρος Τρύφου Ν.Ατωλοοικαρνα- νανίας	1959-60	1.093	547		0,55	10.308	5.154		0,47	9,43
	1961-64	1.550	388	-3,38	1,16	23.250	5.813	1,21	1,48	15,00
	1975-76,79	669	223	-5,38	0,34	14.532	4.844	-1,81	0,67	21,72
	1980-90	1.933	644	11,19	0,58	16.060	5.353	1,00	0,41	8,31
	1994-96	1.215	405	-4,54	0,52	19.250	6.417	1,83	0,61	15,84
Ξυλοκέρα Ν.Ηλείας	1959-60	183	92		0,09	1.852	926		0,08	10,12
	1961,63-64	220	73	-2,19	0,16	3.300	1.100	1,74	0,21	15,00
	0,00	.	.	.	0,00	.
	1988-90	1.290	430	.	0,38	15.887	5.296	.	0,40	12,32
	1991-95	2.024	289	-3,89	0,87	17.984	2.569	-6,98	0,57	8,89
Πουρνάρι Ν.Ηλείας	1959-60	600	300		0,30	5.077	2.539		0,23	8,46
	1961,63-64	1.242	414	3,27	0,93	9.698	3.233	2,45	0,62	7,81

Φρασιανά Ν.Ηλείας	1959-60	257	129		0,13	2.096	1.048		0,10	8,16
	1961,63	436	218	5,43	0,33	3.014	1.507	3,70	0,19	6,91
Σελανίτικα Ν.Αχαΐας	1959-60	1.496	748		0,75	10.893	5.447		0,50	7,28
	1961-64	3.516	879	1,63	2,63	38.710	9.678	5,92	2,47	11,01
	1975-80	5.422	904	0,28	2,73	44.121	7.354	-2,71	2,02	8,14
	1981-90	8.252	825	-0,90	2,46	64.999	6.500	-1,23	1,65	7,88
	1991-96	5.271	879	0,63	2,26	53.387	8.898	3,19	1,69	10,13
Αραχωβίτικα Ν.Αχαΐας	1959-60	1.189	595		0,60	10.588	5.294		0,48	8,90
	1961-64	2.089	522	-1,29	1,57	23.994	5.999	1,26	1,53	11,49
	1975-80	5.519	920	5,82	2,78	32.921	5.487	-0,89	1,51	5,97
	1981-83,85,88,90	2.529	422	-7,51	0,75	17.453	2.909	-6,15	0,44	6,90

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 (συνέχεια)

Γιαματική πηγή, νομός και περιφέρεια	Έτη	Άτομα				Λούσεις				Λούσεις ανά άτομο
		Αριθμός ατόμων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ. μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	Αριθμός λούσεων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ.μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	
(1)	(2)	(3)	(4)=(3)/έτη	(5)=μεταβ.4	(6)=συμμετ.(3)	(7)	(8)=(7)/έτη	(9)=μεταβ.(8)	(10)=συμμετ.(7)	(11)=(8)/(4)
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	1951-60	23.670	1.159		11,93	238.594	11.310		10,91	9,76
	1961-64	23.584	888	-2,63	17,67	268.130	9.902	-1,32	17,09	11,15
	1975-80	21.718	762	-1,52	10,92	271.115	12.732	2,55	12,44	16,71
	1981-90	27.015	666	-1,34	8,06	273.656	7.103	-5,67	6,96	10,67
	1991-97	25.217	1.254	6,54	10,82	298.083	15.087	7,82	9,43	12,03
Σουβάλα Ν.Αττικής	1959-60	686	343		0,35	6.924	3.462		0,32	10,09
	1961-63	583	194	-5,52	0,44	11.505	3.835	1,03	0,73	19,73
	1978-80	781	260	2,97	0,39	21.441	3.574	-0,70	0,98	13,73
	1981-90	3.660	366	3,47	1,09	60.936	6.094	5,48	1,55	16,65
	1991-96	2.604	434	1,72	1,12	44.561	7.427	2,00	1,41	17,11
Περιφέρεια Αττικής	1959-60	686	343		0,35	6.924	3.462		0,32	10,09
	1961-63	583	194	-5,52	0,44	11.505	3.835	1,03	0,73	19,73
	1978-80	781	260	2,97	0,39	21.441	3.574	-0,70	0,98	13,73
	1981-90	3.660	366	3,47	1,09	60.936	6.094	5,48	1,55	16,65
	1991-96	2.604	434	1,72	1,12	44.561	7.427	2,00	1,41	17,11
Γιάλτρα Ν.Εύβοιας		-	-		-	-	-		-	-
	1975-80	2.880	480		1,45	33.606	5.601		1,54	11,67
	1981-90	4.911	491	0,23	1,46	69.550	6.955	2,19	1,77	14,16
	1991-97	3.683	526	0,69	1,58	43.558	6.223	-1,11	1,38	11,83

Παλιόβραχος Ν.Φθιώπδας	1994-96	740	247		0,32	8.500	2.833		0,27	11,49
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος και Εύβοιας	1951-60	-	-		-	-	-		-	-
	1961,62,64	-	-		-	-	-		-	-
	1975-80	2.880	480		1,45	33.606	5.601		1,54	11,67
	1981-90	4.911	491	0,23	1,46	69.550	6.955	2,19	1,77	14,16
	1991-97	4.423	479	-0,24	1,90	52.058	5.669	-2,02	1,65	11,83
Βρωμονέρι Ν.Μεσσηνίας	1959-60	783	392		0,39	8.039	4.020		0,37	10,27
	1961-64	2.121	530	3,08	1,59	23.489	5.872	3,86	1,50	11,07
	1975-80	2.885	481	-0,97	1,45	36.156	6.026	0,26	1,66	12,53
	1981-82	681	341	-3,39	0,20	9.660	4.830	-2,19	0,25	14,19
Ηραία Ν.Αρκαδίας	1951-60	9.997	1.000		5,04	76.836	7.684		3,51	7,69
	1961-64	5.468	1.367	3,18	4,10	54.098	13.525	5,82	3,45	9,89
	1975,77,78	2.756	919	-3,90	1,39	12.000	12.000	-1,19	0,55	13,06
	82-83,86-90	4.644	663	-3,20	1,39	57.474	9.579	-2,23	1,46	14,44
	1991-95, 1997	4.650	775	1,57	2,00	47.150	7.858	-1,96	1,49	10,14
Λουτρά Ελένης Ν.Κορινθίας	1959-60	1.003	502		0,51	13.490	6.745		0,62	13,45
	1961,63-64	1.100	367	-3,08	0,82	19.440	6.480	-0,40	1,24	17,67
	1975,77	580	290	-2,32	0,29	15.551	7.776	1,84	0,71	26,81
Περιφέρεια Πελοποννήσου	1951-60	11.783	917		5,94	98.365	7.255		4,50	7,91
	1961-64	8.689	1.036	1,23	6,51	97.027	10.261	3,53	6,18	9,90
	1975-80	6.221	657	-4,45	3,13	63.707	7.578	-2,98	2,92	11,53
	1981-83,86-90	5.325	622	-0,54	1,59	67.134	8.896	1,62	1,71	14,30
	1991-97	4.650	775	2,22	2,00	47.150	7.858	-1,23	1,49	10,14

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 (συνέχεια)

Γαματική πηγή, νομός και περιφέρεια	Έτη	Άτομα				Λούσεις				Λούσεις ανά άτομο
		Αριθμός ατόμων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ. μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	Αριθμός λούσεων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ.μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	
(1)	(2)	(3)	(4)=(3)/έτη	(5)=μεταβ.(4)	(6)=συμμετ.(3)	(7)	(8)=(7)/έτη	(9)=μεταβ.(8)	(10)=συμμετ.(7)	(11)=(8)/(4)
Χρισπανού Ν.Λέσβου	1959-60	125	63		0,06	1.000	500		0,05	8,00
	1961,63-64	463	154	9,46	0,35	5.100	1.700	13,02	0,33	11,02
Θέρμαι Κουρτζή Ν.Λέσβου	1959-60	198	99		0,10	2.421	1.211		0,11	12,23
	1961,1963	198	99	0,00	0,15	2.968	1.484	2,06	0,19	14,99
Θέρμη Ν.Λέσβου	1951-60	9.238	924		4,66	122.673	12.267		5,61	13,28
	1961-64	2.941	735	-2,26	2,20	34.040	8.510	-3,59	2,17	11,57
	75,79,80	1.250	417	-5,52	0,63	22.600	7.533	-1,21	1,04	18,08
	1981-90	8.575	858	7,48	2,56	76.100	7.610	0,10	1,93	8,87
	1991,94-97	2.100	420	-6,89	0,90	27.800	5.560	-3,09	0,88	13,24
Πολίχνιτος Ν.Λέσβου	1959-60	224	112		0,11	2.659	1.330		0,12	11,87
	1961,63-64	1.300	433	14,49	0,97	4.770	1.590	1,81	0,30	3,67
	1980	250	250	-5,35	0,13	3.000	3.000	6,55	0,14	12,00

Άγιος Ιωάννης Λισβορίου Ν.Λέσβου	1959-60	40	20		0,02	744	372		0,03	18,60
	1961	50	50	9,60	0,04	497	497	2,94	0,03	9,94
	1975-80	1.900	317	20,27	0,96	21.000	7.000	30,28	0,96	22,11
	1982-88,90	2.430	304	-0,42	0,72	37.800	4.725	-3,85	0,96	15,56
	1993-97	1.500	300	-0,12	0,64	-	-	-	-	-
Κόλπος Γέρας Ν.Λέσβου	1959-60	1.496	748		0,75	13.501	6.751		0,62	9,02
	1961,63-64	1.945	648	-1,42	1,46	20.440	6.813	0,09	1,30	10,51
	1975	400	400	-4,71	0,20	5.613	5.613	-1,92	0,26	14,03
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1996	1.460	1.460	-	0,63	17.516	17.516	-	0,55	12,00
Ερταλού Ν.Λέσβου	1959-60	83	42		0,04	1.633	817		0,07	19,67
	1961,1964	910	455	27,06	0,68	3.330	1.665	7,39	0,21	3,66
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1986-87	2.200	1.100	-	0,66	7.500	3.750	-	0,19	3,41
1997	80	80	-23,06	0,03	1.600	1.600	-8,16	0,05	-	
Αγιάσματα Κεράμου Ν.Χίου	-	-	-		0,00	-	-		0,00	-
	1962-64	1.156	385	-	0,87	12.826	4.275	-	0,82	11,10
	75-76,78-80	1.303	261	-3,84	0,66	18.747	3.749	-1,30	0,86	14,39
	1982-90	3.236	360	3,27	0,97	41.276	4.586	2,04	1,05	12,76
	1991-97	1.289	184	-6,47	0,55	23.000	3.286	-3,28	0,73	17,84
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	1951-60	11.404	851		5,75	144.631	11.094		6,61	13,03
	1961-64	8.963	551	-4,26	6,72	83.971	6.076	-5,84	5,35	11,03
	75-76,78-80	5.103	330	-5,00	2,57	70.960	6.032	-0,07	3,26	18,27
	1981-90	16.441	710	7,96	4,90	162.676	5.994	-0,06	4,14	8,44
	1991-97	4.889	758	0,66	2,10	50.800	10.620	5,89	1,61	14,01
Αδάμας Μήλου Ν.Κυκλάδων	1959-60	165	83		0,08	1.303	652		0,06	7,90
	1961-63	282	94	1,31	0,21	2.474	825	2,39	0,16	8,77
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1984-90	581	83	-	0,17	8.740	1.249	-	0,22	15,04
1991-97	453	65	-2,46	0,19	7.248	1.035	-1,85	0,23	16,00	

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 (συνέχεια)

Ιαματική πηγή, νομός και περιφέρεια	Έτη	Άτομα				Λούσεις				Λούσεις ανά άτομο
		Αριθμός ατόμων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ. μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	Αριθμός λούσεων	Ετήσιος* μέσος όρος	Μέσ.ετήσιος ρυθμ.μεταβ.	% συμμετοχή στο σύνολο	
(1)	(2)	(3)	(4)=(3)/έτη	(5)=μεταβ.(4)	(6)=συμμετ.(3)	(7)	(8)=(7)/έτη	(9)=μεταβ.(8)	(10)=συμμετ.(7)	(11)=(8)/(4)
Άγιος Φωκάς Κώ Ν.Δωδεκανήσου	1959-60	408	204		0,21	4.066	2.033		0,19	9,97
	1961-64	639	160	-2,42	0,48	6.202	1.551	-2,67	0,40	9,71
	1975-80	955	159	-0,04	0,48	10.111	1.685	0,84	0,46	10,59
	81-85,87-89	789	99	-4,67	0,24	4.450	556	-10,49	0,11	5,64
	1991-96	581	97	-0,18	0,25	9.599	1.600	11,14	0,30	16,52
Θέρμα Καλύμνου Ν.Δωδεκανήσου	1960	391	391		0,20	4.441	4.441		0,20	11,36
	1961-64	1.114	279	-3,34	0,83	14.568	3.642	-1,96	0,93	13,08
	1975-80	825	138	-6,81	0,41	12.289	2.048	-5,59	0,56	14,90
	81-83,86-90	1.424	203	3,99	0,42	24.036	3.434	5,30	0,61	16,88
1991-96	419	70	-10,14	0,18	6.988	1.165	-10,25	0,22	16,68	
Μανδράκι Νισύρου Ν.Δωδεκανήσου	1959-60	690	345		0,35	9.546	4.773		0,44	13,83
	1961-64	1.134	284	-1,94	0,85	15.294	3.824	-2,19	0,97	13,49
	1975-80	2.280	380	2,97	1,15	20.448	3.408	-1,14	0,94	8,97
	82-85,88-90	2.045	292	-2,80	0,61	24.812	3.545	0,39	0,63	12,13
	1991-96	1.352	225	-2,56	0,58	18.018	3.003	-1,64	0,57	13,33
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	1959-60	1.654	295		0,83	19.356	3.844		0,80	13,03
	1961-64	3.169	240	-2,04	2,37	38.538	3.197	-1,83	2,46	13,32
	1975-80	4.060	279	1,51	2,04	41.808	2.676	-1,76	1,92	9,60
	1981-90	4.839	209	-2,82	1,44	65.076	2.825	0,54	1,65	13,49
	1991-97	2.805	150	-3,31	1,20	41.853	2.034	-3,24	1,32	13,60

Σύνολο Ελλάδος	1951-60	198.396	1.877		100,00	2.187.597	21.694		100,00	11,55
	1961-64	133.467	2.041	0,84	100,00	1.568.831	25.522	1,64	100,00	12,51
	1975-80	198.804	2.928	3,67	100,00	2.179.673	32.504	2,45	100,00	11,10
	1981-90	335.248	3.281	1,15	100,00	3.933.994	38.869	1,80	100,00	11,85
	1991-97	232.981	3.346	0,20	100,00	3.160.656	48.209	2,18	100,00	14,41

* Οι μέσοι όροι στις περιφέρειες και στο σύνολο χώρας είναι σταθμισμένοι με συντελεστή στάθμισης τον αριθμό ατόμων ή λούσεων στις αντίστοιχες πηγές.

- Πηγή: 1. ΕΟΤ, Τμήμα Ιαματικών Πηγών.
 2. ΕΟΤ, "Λουτροπόλεις και Ιαματικές Πηγές", Αθήνα 1966.
 3. ΕΣΥΕ, Στατιστική Επετηρίδα της Ελλάδος, διάφορα έτη.
 4. ΕΣΥΕ, Στατιστική του Τουρισμού, διάφορα έτη.
 5. Εκτιμήσεις ΚΕΠΕ.